

RĪGAS

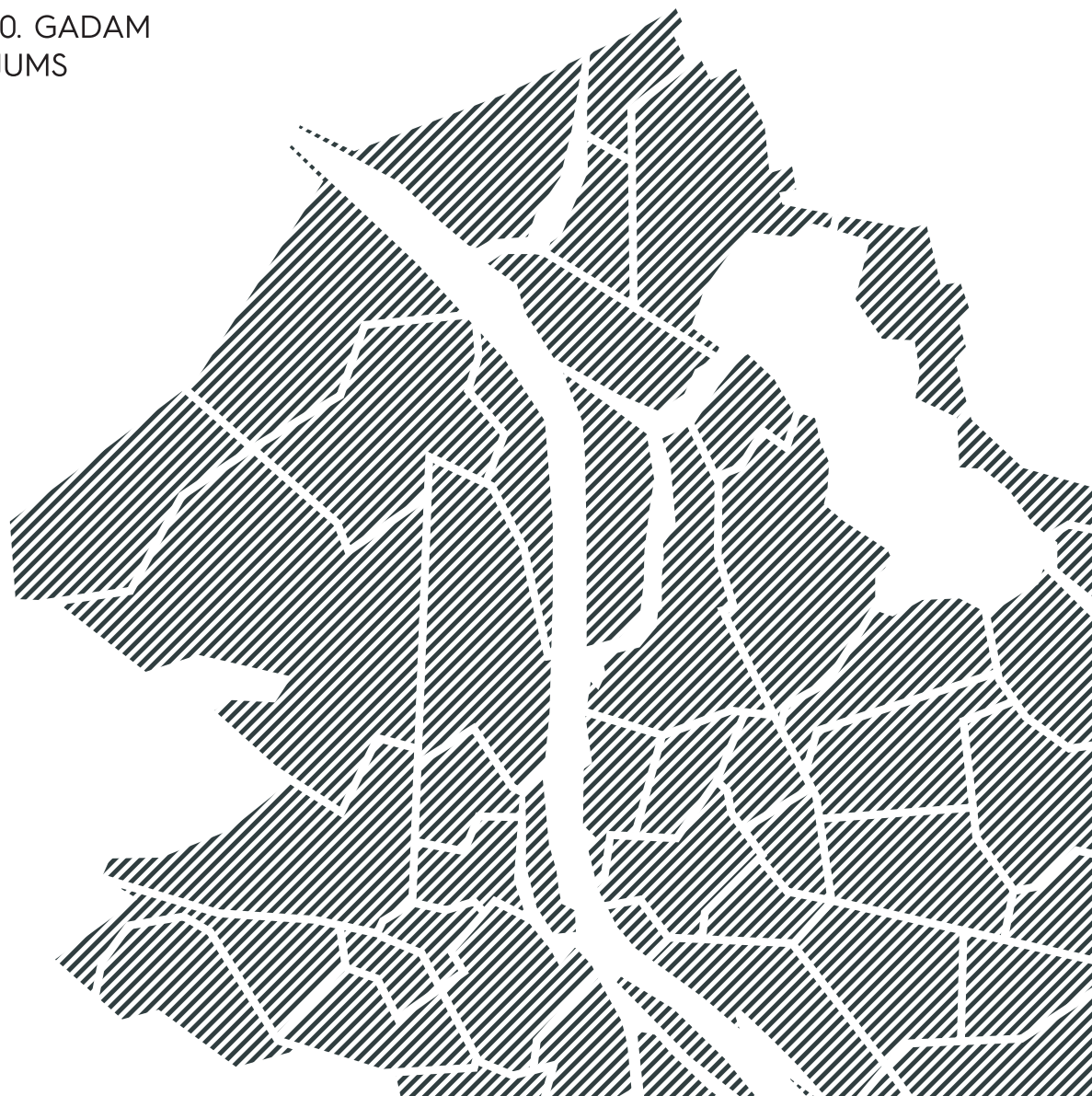
ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS
2021.–2027. GADAM

1. redakcija

APSTIPRINĀTS
ar Rīgas domes 18.08.2021.
lēmumu Nr. 795

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

RĪGAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS
2014.-2020. GADAM
IZVĒRTĒJUMS

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

3 gadu pārskats	Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.– 2020. gadam ieviešanas uzraudzības pārskats par periodu no 2014. līdz 2016. gadam
Airbnb	tiešsaistes platforma, kur lietotāji var izīrēt savu mājokli vai tā daļu citiem cilvēkiem
ALTUM	akciju sabiedrība “Attīstības finanšu institūcija ALTUM”
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
AP	attīstības programma
AP 2014–2020	Rīgas attīstības programmas 2014.–2020. gadam
AS	akciju sabiedrība
ĀTI	ārvalstu tiešās investīcijas
BAS	bioloģiskās attīrīšanas stacija
BJC	bērnu un jauniešu centrs
BKUS	Bērnu klīniskā universitātes slimnīca
Būvvalde	Rīgas pilsētas būvvalde
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
CO₂	oglekļa dioksīds
CSDD	Ceļu satiksmes drošības direkcija
CSNg	ceļu satiksmes negadījumi
dB	decibeli

dBA	A izsvērtais decibels
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
ESSBJR	Eiropas Savienības Stratēģija Baltijas jūras reģionam
GMI	garantētais minimālais ienākums
ĢIS	ģeogrāfiskā informācijas sistēma
HES	hidroelektrostacija
IAM	Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmas ilgtspējīgas attīstības mērķis
ĪADT	īpaši aizsargājamās dabas teritorijas
IKP	iekšzemes kopprodukts
IKT	informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
IM	Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam ilgtermiņa attīstības mērķis
IT	informācijas tehnoloģijas
ITI	integrētas teritoriālās investīcijas
KPFI	Klimata pārmaiņu finanšu instruments
LATRIT	Latvijas Riteņbraucēju apvienība
LDz	Latvijas dzelzceļš

LED	gaismu izstarojošā diode (angļu val. – <i>light emitting diode</i>)
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LIAS	Latvijas Ilgtermiņa attīstības stratēģija
LR	Latvijas Republika
LR CSP	Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde
LR FM	Latvijas Republikas Finanšu ministrija
LR IZM	Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija
LR KM	Latvijas Republikas Kultūras ministrija
LR LM	Latvijas Republikas Labklājības ministrija
LR VARAM	Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
LU	Latvijas Universitāte
LVĢMC	valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”
MK	Ministru kabinets
NĪN	nekustamā īpašuma nodoklis
NO₂	slāpekļa dioksīds
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO	nevalstiskā organizācija
NVS	Neatkarīgo Valstu Sadraudzība
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (angļu val. – <i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)

PII	pirmsskolas izglītības iestāde
PM10	putekļu cietās daļiņas, mazākas par 10 µm
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PRV	prioritārais rīcības virziens
PVN	pievienotās vērtības nodoklis
RB	dzelzceļa infrastruktūras projekts “Rail Baltica”
RBP	Rīgas brīvdabas pārvalde
RCB	Rīgas Centrālā bibliotēka
RD	Rīgas dome
RD ĀP	Rīgas domes Ārlietu pārvalde
RD FD	Rīgas domes Finanšu departaments
RD IKSD	Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments
RD ITC	Rīgas domes Informācijas tehnoloģiju centrs
RD ĪD	Rīgas domes Īpašuma departaments
RD LD	Rīgas domes Labklājības departaments
RD MVD	Rīgas domes Mājokļu un vides departaments
RD PAD	Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments
RD SD	Rīgas domes Satiksmes departaments
RDVIS	Rīgas domes Vienotā informācijas sistēma
REA	Rīgas pašvaldības aģentūra “Rīgas enerģētikas aģentūra”
RIIMC	Rīgas Izglītības un informatīvi metodiskais centrs

RITA	Rīgas investīciju un tūrisma aģentūra
RJC	Rīgas jauniešu centrs
RNP	sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Rīgas namu pārvaldnieks"
RP	Rīgas pašvaldība
RPA	Rīgas pašvaldības aģentūra
RPP	Rīgas pašvaldības policija
RPR	Rīgas plānošanas reģions
RSD	Rīgas Sociālais dienests
RSU	Rīgas Stradiņa universitāte
RTAB	nodibinājums "Rīgas Tūrisma Attīstības Birojs"
RTP	Rīgas teritorijas plānojums
RTP2006	Rīgas teritorijas plānojums 2006. – 2018. gadam
RTU	Rīgas Tehniskā universitāte
RV	rīcības virziens
RVC	Rīgas vēsturiskais centrs
SAM	specifiskais atbalsta mērķis
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SPKC	Slimību profilakses un kontroles centrs
Stratēģija 2030	Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam
SUS	Stratēģijas uzraudzības sistēma

TC	tirdzniecības centrs
TEC	termoelektrocentrāle
TEN-T	Eiropas transporta tīkls
TmP	tematiskais plānojums
U	uzdevums
UNESCO	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (angļu val. – <i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>)
VAS	valsts akciju sabiedrība
VIIS	Valsts izglītības informācijas sistēma
VSIA	valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību

SATURS

IM1 Prasmīga, nodrošināta un aktīva sabiedrība	6
IM2 Inovatīva, atvērta un eksportspējīga ekonomika.....	13
IM3 Inovatīva, atvērta un eksportspējīga ekonomika.....	17
IM4 Rīga – starptautiski atpazīstama, nozīmīga un konkurētspējīga Ziemeļeiropas metropole.....	22
PRV1 Kvalitatīva un mūsdienīga izglītība	27
RV2 Atbalsts jaunatnes pašiniciatīvai un organizētajam brīvajam laikam	42
RV3 Atpazīstama un iesaistoša kultūrvide.....	48
RV4 Sabiedrības integrācija un atbalsts ģimenēm	57
RV5 Daudzveidīgas sporta iespējas	63
RV6 Uz preventīvu darbību vērsta veselības aprūpe.....	69
RV7 Iekļaujoša un aktivitāti motivējoša sociālā sistēma.....	75
RV8 Sabiedriskā kārtība un drošība	83
RV9 Kvalitatīva dzīvesvide un pieejams mājoklis	91
RV10 Ērta starptautiskā sasniedzamība	103
PRV 11 Līdzsvarota satiksmes infrastruktūra un organizācija	112
RV12 Infrastruktūras un komunālo pakalpojumu uzlabošana.....	128
RV13 Plaša energoefektivitātes īstenošana	143
RV14 Pilsētas specifisko teritoriju jautājumu risināšana	147
RV15 Laba vides kvalitāte.....	156
PRV16 Labvēlīga uzņēmējdarbības vide un augsta ekonomiskā aktivitāte	171
RV17 Augoša daudzprofilu osta	183
RV18 Mērķtiecīgs tūrisma piedāvājums.....	190
RV19 Efektīva, atbildīga un uz daudzpusēju sadarbību vērsta pārvaldība	197

IM1 Prasmīga, nodrošināta un aktīva sabiedrība

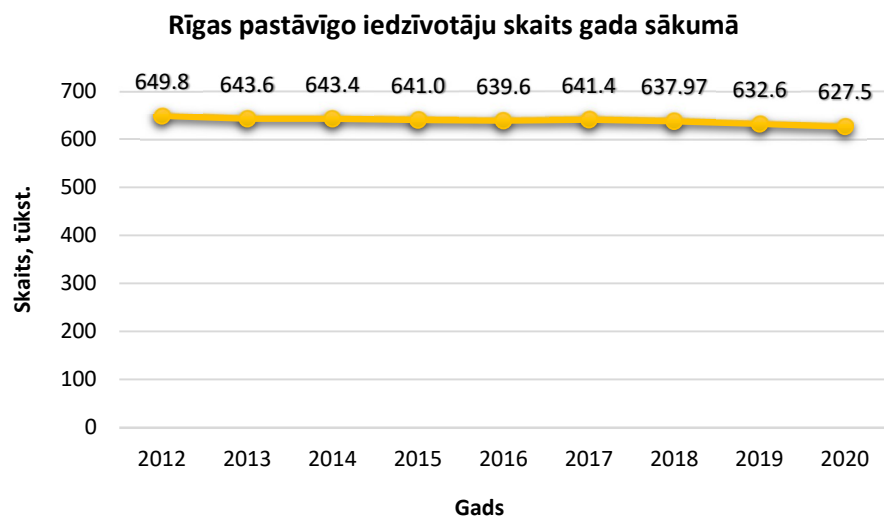
IM1.1. Iedzīvotāju skaits

Rīga pēc iedzīvotāju skaita ir lielākā pilsēta Baltijas valstīs, kā arī viena no lielākajām starp Ziemeļeiropas metropolēm (pēc ANO definīcijas). 2012. gadā Rīga bija 2. vietā starp Ziemeļeiropas galvaspilsētām.

Pēc iedzīvotāju skaita Rīga ir lielākā Latvijas pilsēta. Tās iedzīvotāju skaita īpatsvars Latvijas iedzīvotāju kopskaitā pēdējos gados veido aptuveni 32%. Saskaņā ar LR CSP datiem 2020. gada sākumā Rīgā bija 627,5 tūkst. iedzīvotāju.

Kaut arī valstī kopumā iedzīvotāju skaita ziņā Rīga saglabā līderpozīcijas, taču vairāku gadu tendence ir negatīva, un laika posmā no 2012. līdz 2020. gadam pašvaldības administratīvajā teritorijā dzīvojošo skaits atbilstoši LR CSP publiskotajiem datiem ir samazinājies par 22,3 tūkst. jeb 3,4% (skat. 1. att.).

1. attēls

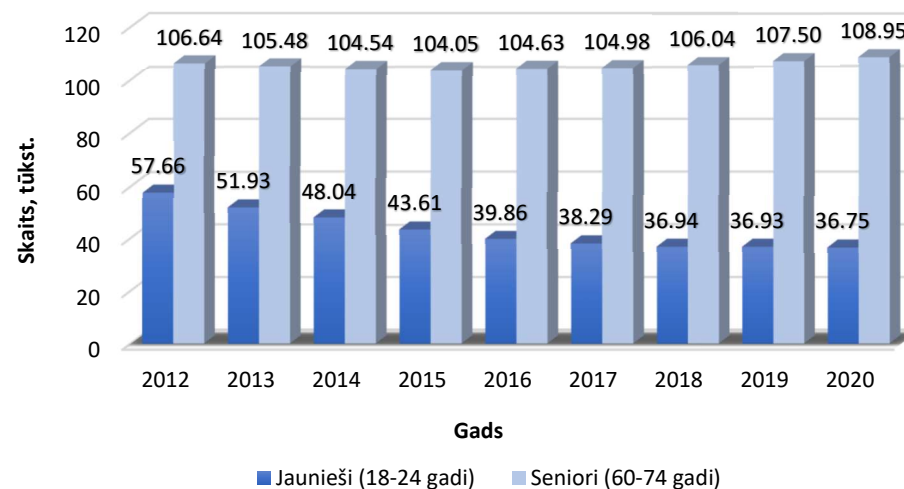
Avots: LR CSP

Šo rādītāju galvenokārt ietekmē iedzīvotāju dabiskais pieaugums un ilgtermiņa ārējā (starptautiskā) un iekšējā migrācija (Latvijas robežās). Viens no lielākajiem pašvaldības izaicinājumiem ir iekšējā migrācija – no Rīgas uz Pierīgu. Tendence strādāt galvaspilsētā, bet dzīvot kādā Pierīgas novadā vai Rīgas metropoles areālā, ir vērojama jau ilgāku laiku. Pētījuma “Pierīgas iedzīvotāju dzīves vietas izvēles kritēriji” aptauja liecina, ka vismaz 2/3 Pierīgas iedzīvotāju Rīgā izmanto ikdienas formālos pakalpojumus – sadzīves un bankas pakalpojumus, veselības un sociālās aprūpes pakalpojumus, apmeklē lielveikalus un specializētos veikalus.

Negatīva tendence vērojama arī sabiedrības vecuma struktūrā – jauniešu skaits (18–24 gadi) Rīgas iedzīvotāju kopskaitā samazinās, savukārt senioru skaits (60–74 gadi) pieaug (skat. 2. att.). Lai arī vairāku gadu griezumā izmaiņas ir relatīvi nelielas, taču tās ir lejupejošas un ilgtermiņā varētu novest pie darbaspējīgo iedzīvotāju trūkuma.

2. attēls

Jauniešu un senioru skaits iedzīvotāju kopskaitā Rīgā gada sākumā

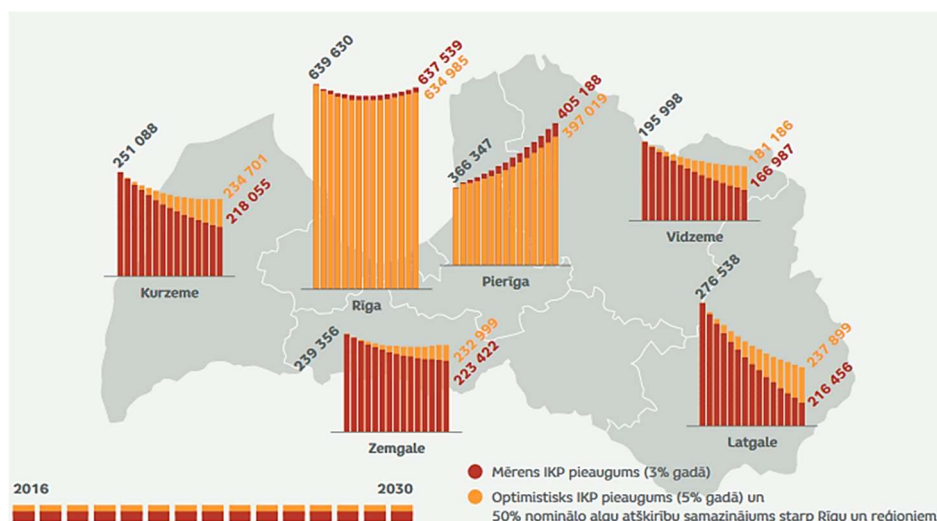

Avots: LR CSP

Iedzīvotāju skaita samazināšanās ir būtisks pilsētas attīstības izaicinājums ne tikai plānošanas periodā līdz 2020. gadam, bet arī tālākā nākotnē. Domnīcas “Certus” veidotajā politikas pārskatā “Latvijas demogrāfiskais portrets šodien... un rīt” (2017) tiek prognozēts: tendence, ka Pierīgā iedzīvotāju skaits pieaugs, bet Rīgā turpināsies samazināties arī līdz 2030. gadam, saglabāsies (skat. 3. att.).

3. attēls

Iedzīvotāju skaita izmaiņu prognoze Latvijas reģionos laikā no 2016. līdz 2030. gadam mērenā un optimistiskā scenārija gadījumā

Avots: “Latvijas demogrāfiskais portrets šodien... un rīt” (2017), Certus

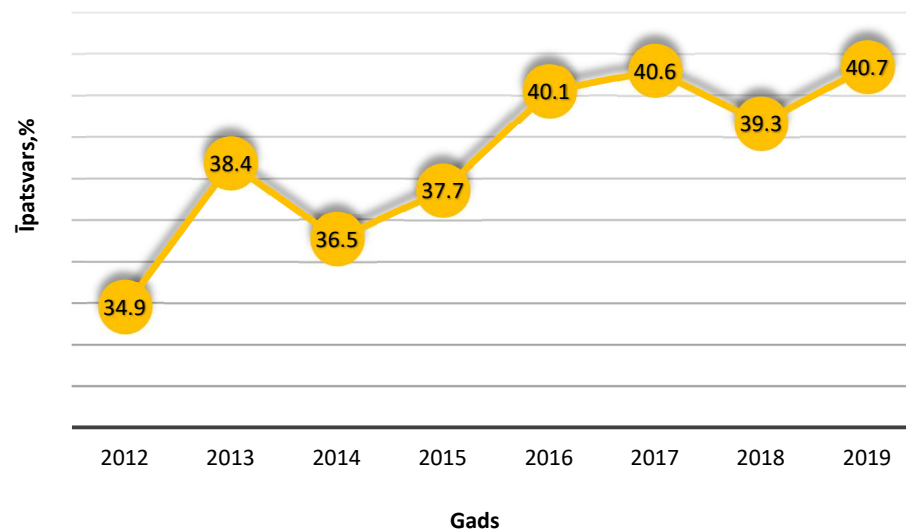
IM1.2. Iedzīvotāju ar augstāko izglītību īpatsvars (15–64 gadu grupā)

Kopš 2012. gada ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars, kuriem ir augstākā izglītība, pakāpeniski pieaudzis un 2019. gadā bija 40,7% (skat. 4. att.), sasniedzot gan sagaidāmo vērtību 2020. gadā (36%), gan 2030. gadā (40%). Pozitīvie rezultāti varētu tikt skaidroti ar to, ka Rīga ir ne tikai reģiona, bet

arī valsts augstākās izglītības centrs, kas nosaka kvalificēta darbaspēka pieplūdumu.

4. attēls

Ekonomiski aktīvie Rīgas iedzīvotāji ar augstāko izglītību grupā no 15 līdz 64 gadiem

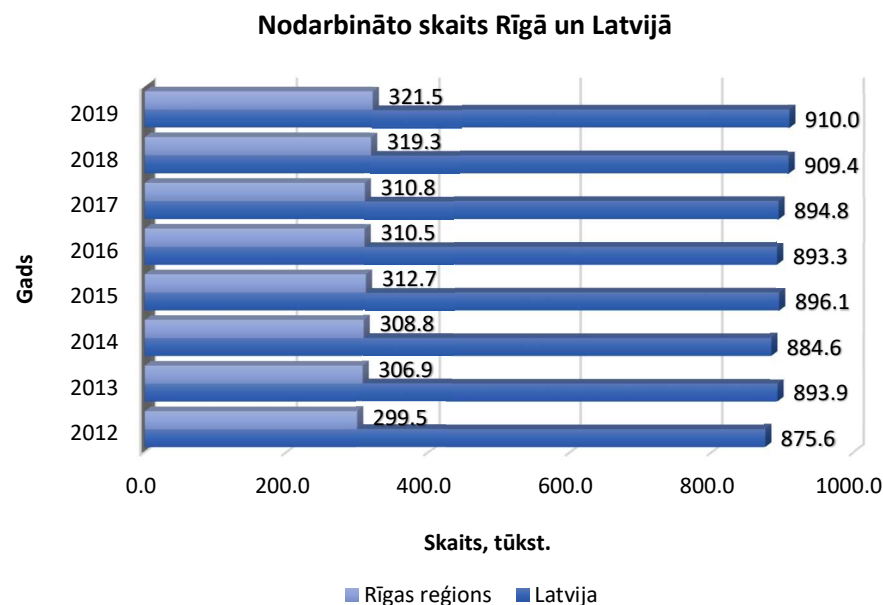
Avots: LR CSP

IM1.3. Nodarbinātības līmenis

Analizējot nodarbinātības līmeņa tendenci Rīgā, redzams, ka, izņemot 2016. gadu, tas katru gadu pieaug un 2019. gadā sasniedza 321,5 tūkst., kas veido 35,3% no valstī, bet 76,6% no pašvaldībā kopējā nodarbināto skaita (skat. 5. att.). Svarīgi piebilst, ka no 2018. gada ir sasniegta un ar nākamo gadu pārsniegta 2020. gadā sagaidāmā vērtība – 75%. Nodarbinātības līmeņa rādītājs ir atkarīgs no kopējās ekonomiskās situācijas gan valsts līmenī, gan

starptautiski. Pēdējos gados ir novērota ekonomiskā izaugsme, un Latvijā kopumā tā ir bijusi noturīga, bet algu pieaugums veicinājis privāto patēriņu.¹

5. attēls

Avots: LR CSP

IM1.4. Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa neto pret iztikas minimumu Latvijā

Dati par strādājošo mēneša vidējās algas (neto) attiecību pret iztikas minimumu Latvijā vairs nav pieejami, jo ar 2014. gadu LR CSP ir pārtraukusi iztikas minimuma aprēķinu.

Pēc LR Labklājības ministrijas datiem, kopš 2012. gada minimālā mēnešalga Latvijā ir augusi – no 284,57 līdz 430 eiro 2020. gadā (bez izmaiņām kopš

¹ 2017. gada OECD Ekonomikas pārskats par Latviju

2018. gada). Tāpat ir palielinājusies Rīgā strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa, kas atspoguļo arī tendenci valstī kopumā (skat. 1. tab.). Jāpiebilst, ka 2019. gadā visās nozarēs strādājošo darba samaksa Rīgā pārsniedza 2008. gada līmeni², turklāt sabiedriskajā sektorā nodarbinātajiem 2019. gadā tā joprojām bija vidēji par 8% augstāka nekā privātajā sektorā. Rīga izceļas ar to, ka apskatāmajā laika periodā vidējā darba samaksa ir bijusi lielāka nekā valstī kopumā, tāpēc tā joprojām ir nacionālais ekonomikas izaugsmes un attīstības centrs.

1. tabula

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa

Gads	Minimālā mēnešalga Latvijā, EUR	Strādājošo mēneša vidējā bruto samaksa, EUR	
		Rīgā	Latvijā
2012	284,57	778,00	685,00
2013	284,57	815,00	716,00
2014	320,00	869,00	765,00
2015	360,00	925,00	818,00
2016	370,00	971,00	859,00
2017	380,00	1044,00	926,00
2018	430,00	1129,00	1004,00
2019	430,00	1206,00	1076,00
2020	430,00	1276,00	1143,00

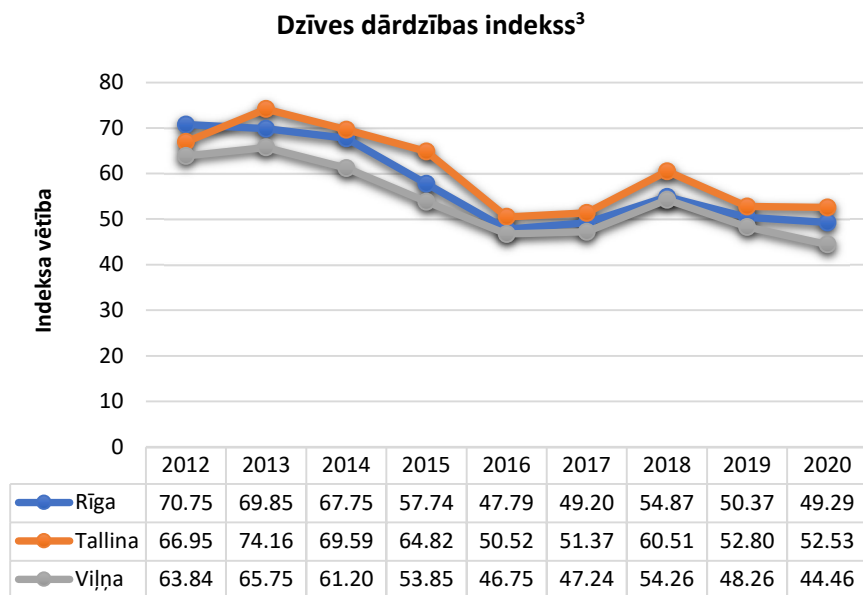
Avots: www.lm.gov.lv, LR CSP

Apskatot dzīves dārdzības indeksu Rīgā, redzams, ka kopš 2012. gada tas ir samazinājies par 30%, 2020. gadā sasniedzot vērtību 49,29 (skat. 6. att.), un, salīdzinot šo indeksu ar citām ES pilsētām, Rīga ierindojas 122. vietā

² Rīgas pašvaldības 2018. gada publiskais pārskats

(2012. gadā 76. vieta); savukārt 1. vietā kopš 2014. gada atrodas Šveices pilsētas. No citām Baltijas valstu galvaspilsētām mazliet lielāka dārdzība nekā Rīgā apskatāmajā laika periodā bijusi Tallinā, savukārt Viļņā visus gadus tā ir viszemākā.

6. attēls

Avots: www.numbeo.com

IM1.5. Patēriņš pamatvajadzībām no mājsaimniecību kopējiem izdevumiem un IM1.6. Patēriņš atpūtai un kultūrai no mājsaimniecību kopējiem izdevumiem

Patēriņa izdevumi (gan pamatvajadzībām, gan atpūtai un kultūrai) atspoguļo mājsaimniecību rīcībā esošo ekonomisko resursu izmantošanu un raksturo

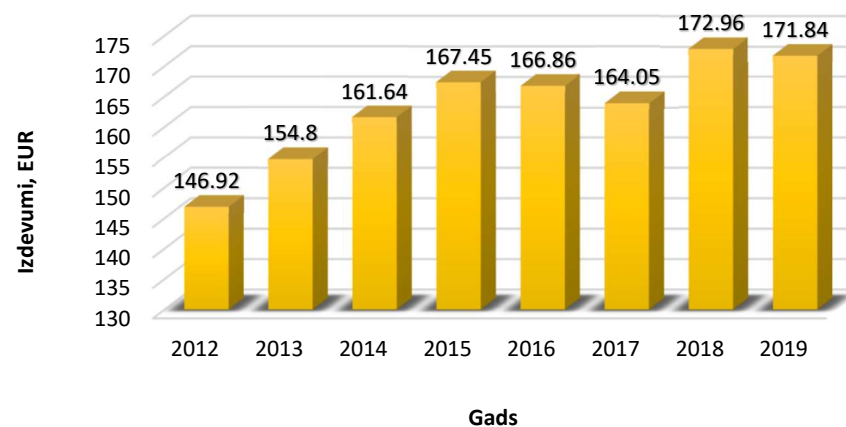
³ Relatīvs patēriņa preču cenu rādītājs (ietver arī pārtikas preces, restorānus, transportu un komunālos pakalpojumus). Tajā netiek ietverti uzturēšanās izdevumi, piemēram, īre un hipotēka.

dažādus iedzīvotāju materiālās labklājības aspektus. Pēc LR CSP izvēlētās metodikas patēriņa izdevumos neiekļauj maksājumus par bankas kredītu (ieskaitot hipotekāro), investīcijas (piemēram, mājokļa iegāde, kapitālais remonts), izdevumus privātajai uzņēmējdarbībai, kā arī ieguldījumus dažādos finanšu aktīvos, vērtspapīros u.tml.⁴

Attiecībā uz mājokļa uzturēšanu saistītajiem izdevumiem uz vienu mājsaimniecību mēnesī Rīgā pēdējos gados vērojama mainīga tendence, taču kopumā kopš 2012. gada tie ir palielinājušies par 25 eiro (skat. 7. att.).

7. attēls

Kopējie ar mājokļa uzturēšanu saistītie izdevumi uz 1 mājsaimniecību mēnesī Rīgā

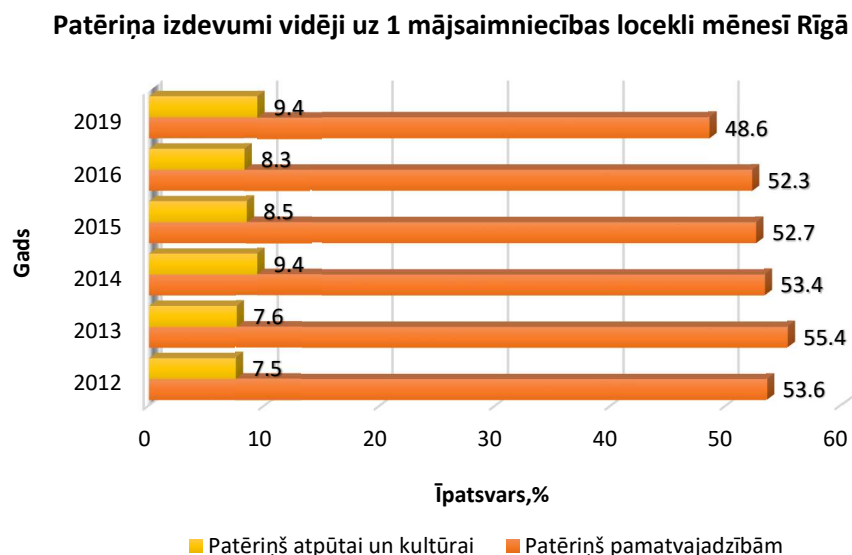
Avots: LR CSP

Izdevumu īpatsvars pamatvajadzību nodrošināšanai apskatāmajā periodā pakāpeniski samazinājās, līdz 2019. gadā sasniedza un pat pārsniedza 2020. gada sagaidāmo vērtību (50% budžeta). Savukārt patēriņā atpūtai un kultūrai vērojama mainīga tendence, kas nevienā gadā nesasniedz 2020. gada

⁴ Mājsaimniecību patēriņa tendences Latvijā 2016. gadā, LR CSP

sagaidāmo vērtību (11%). Tas norāda uz to, ka mājsaimniecību budžets tiek stingri plānots un atpūtai un kultūrai tiek veltīts mazāk (skat. 8. att.).

8. attēls

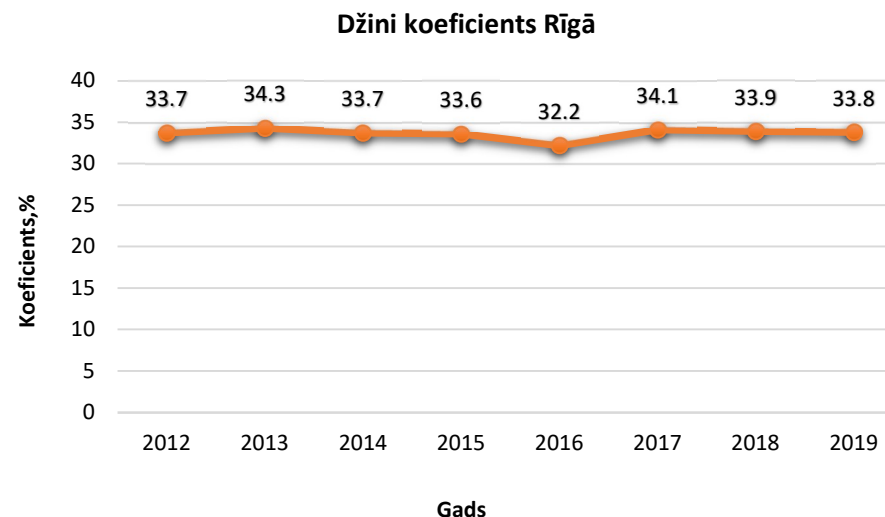
Avots: LR CSP

Jāpiebilst, ka 2017. un 2018. gadā mājsaimniecību budžeta apsekojums netika veikts, jo tika nolemts turpmāk to darīt ik pēc 3 gadiem.

IM1.7. Džini koeficients

Apskatot ienākumu nevienlīdzības jeb Džini koeficienta rādītāja tendenci, redzams, ka apskatāmajā periodā tas ir bez būtiskām pārmaiņām un 2019. gadā koeficienta vērtība ir 33,8%, kas ir līdzvērtīga perioda sākuma vērtībai – 33,7% (skat. 9. att.). Diemžēl nevienā no gadiem tas nesasniedz gaidīto – mazāk nekā 33%. Nozīmīgākie ienākumu nevienlīdzību veicinošie faktori ir nepietiekama izglītība un bezdarbs.

9. attēls

Avots: LR CSP

Savukārt, apskatot kvintiļu attiecības indeksu (S_{80}/S_{20}), kas iezīmē atšķirību starp vistrūcīgākajiem un visbagātākajiem iedzīvotājiem, secināms, ka 2019. gadā ienākumu starpība starp šīm grupām bijusi 6,0 reizes.

IM1.8. Vēlētāju aktivitāte pašvaldību vēlēšanās

Apskatāmajā laika periodā ir notikušas divas pašvaldību vēlēšanas – 2013. un 2017. gadā. Savukārt, balstoties uz 2020. gada 13. februāra Saeimas pieņemto Rīgas domes atļaušanas likumu, 2020. gada 29. augustā tika organizētas RD ārkārtas vēlēšanas. Iedzīvotāju aktivitātē bija vērojams liels kritums – iepriekš piedalījās mazliet vairāk nekā puse Rīgas balsstiesīgo iedzīvotāju, turpretī 2020. gadā vairs tikai 40,58% (skat. 10. att.). Situācija, iespējams, skaidrojama ar piesardzību Covid-19 pandēmijas dēļ, kā arī zudušo uzticību politiķu solījumiem.

10. attēls

2013 – 55,55%

2017 – 58,72%

2020 – 40,58%

*sagaidāmā vērtība 2020. gadā

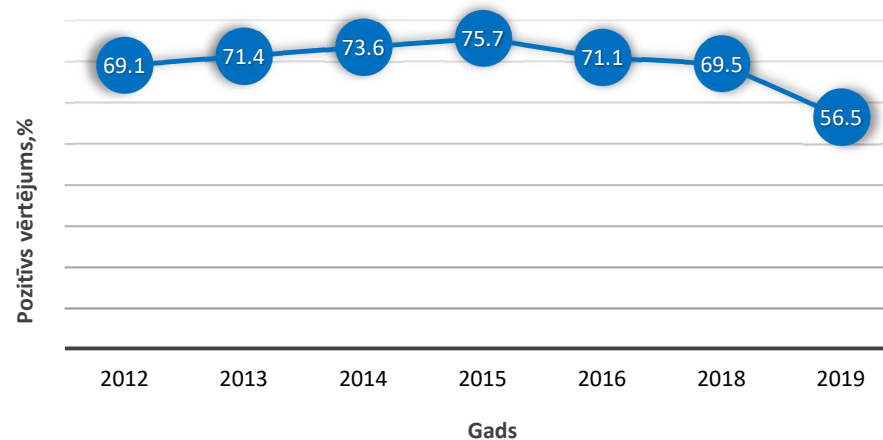
Avots: www.cvk.lv

IM1.9. Iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbu kopumā

Pēdējo trīs gadu laikā būtiski ir pazeminājusies iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbu, un 2019. gadā tā sasniedza viszemāko atzīmi visā apskatāmajā periodā – apmierināta bija tikai mazliet vairāk nekā puse rīdzinieku (56,5%) (skat. 11. att.). Īpaši ir iezīmējams 2015. gads, kad ar ikgadēju rādītāja pieaugumu tika sasniegta 2020. gadā sagaidāmā vērtība (t.i., 75%), taču turpmākie gadi kopējo ainu mainīja uz otru pusi, un iedzīvotāju uzticība kritās ar katru gadu. Šāda situācija ir skaidrojama ar vairākiem korupcijas un nesaimnieciskuma skandāliem pašvaldībā, kā arī ļoti mainīgo politisko situāciju.

11. attēls

Ar Rīgas pašvaldības darbu apmierināto iedzīvotāju īpatsvars

Avots: Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja

IM1 RĀDĪTĀJU KOPSAVILKUMS

2. tabula

Nr.p.k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads										Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Sagaidāmā vērt.2020	
IM1.1.	Iedzīvotāju skaits Rīgā gada sākumā	tūkst.	649.8	643.6	643.4	641.0	639.6	641.4	638.0	632.6	627.5	660	
IM1.2.	Iedzīvotāju ar augstāko izglītību īpatsvars (15-64 gadu grupā) gada sākumā	%	34.5	37.6	35.8	36.8	39.7	39.6	38.4	39.8		36	
IM1.3.	Nodarbinātības līmenis	%	60.3	62.8	63.9	65.9	65.3	66.4	68.6	69.6		75	
	Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa neto pret iztikas minimumu Latvijā		DZĒSTS										
IM1.4.	Patēriņš pamatvajadzībām no mājāsaimniecību kopējiem izdevumiem	%	53.6	55.4	53.4	52.7	52.3	-	-	48.6		50	
IM1.5.	Patēriņš atpūtai un kultūrai no mājāsaimniecību kopējiem izdevumiem	%	7.5	7.6	9.4	8.5	8.3	-	-	9.4		11	
IM1.6.	Džini koeficients	%	33.7	34.3	33.7	33.6	32.2	34.1	33.9	33.8		< 33	
IM1.7.	Vēlētāju aktivitāte pašvaldību vēlēšanās Rīgā	%	-	55.55	-	-	-	58.72	-	-	40.58	70	
IM1.8.	Iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbu kopumā	Pozitīvs vērtējums, %	69.1	71.4	73.6	75.7	71.1	-	69.5	56.5		75	

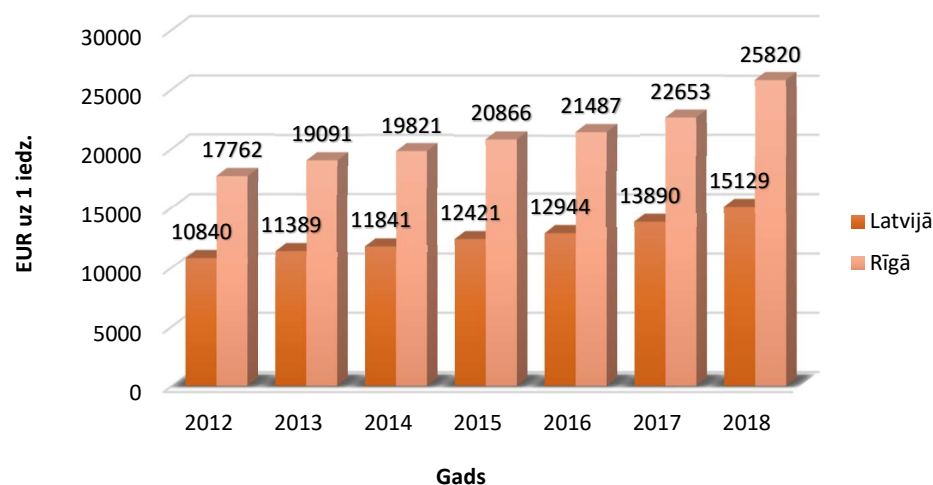
IM2 Inovatīva, atvērta un eksportspējīga ekonomika

IM2.1. IKP apjoma pieaugums

IKP apjoma rādītājs ik gadu saglabā pozitīvu pieauguma tendenci, un 2018. gadā Rīgā faktiskajās cenās tas veidoja 16 395 470 tūkst. eiro (56% no kopumā Latvijā saražotā), bet uz 1 iedzīvotāju – 25 820 tūkst. eiro (skat. 12. att.). Rīgā katru gadu tiek saražota puse visā Latvijā jaunradītās vērtības, un prognozes liecina, ka šī tendence nemainīsies.

12. attēls

IKP uz 1 iedzīvotāju salīdzinājums Rīgā un Latvijā faktiskajās cenās

Avots: LR CSP

Salīdzinot rādītājus starp Baltijas galvaspilsētām, Rīga konkurētspējā 2018. gadā ievērojami atpalika no Tallinas (IKP uz 1 iedzīvotāju 32,8 tūkst.

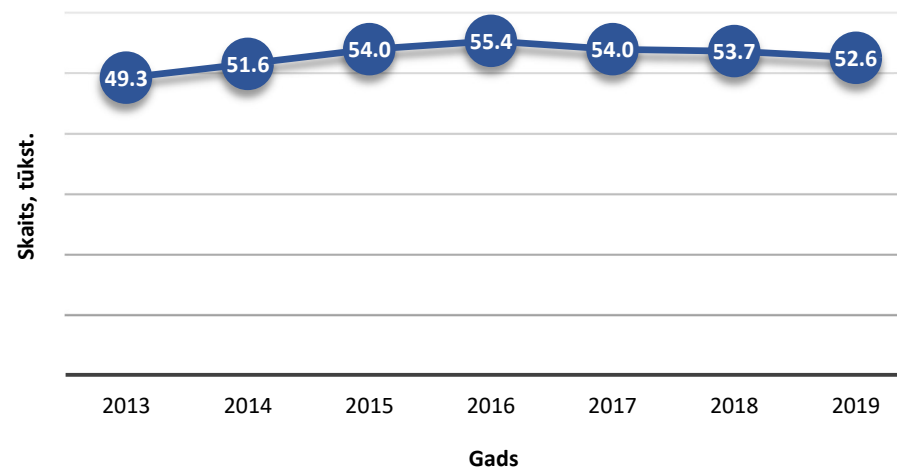
eiro⁵), savukārt Viļņas apgabalu tā nedaudz apsteidz (2018. gadā – 23,4 tūkst. eiro⁶).

IM2.2. Ekonomiski aktīvās komercsabiedrības

Kā liecina “Lursoft” dati, uzņēmumu reģistrācijas dinamika Rīgā ir negatīva. Kopš 2012. gada jaunreģistrēto uzņēmumu skaits manāmi sarūk, savukārt likvidēto skaits ievērojami pieaug (detalizētāku aprakstu skatīt PRV16). Tomēr kopējā ekonomiski aktīvo komercsabiedrību skaita tendence, neņemot vērā pēdējo divu gadu nebūtisko samazinājumu, vērtējama kā pozitīva, jo kopš 2013. gada tas ir palielinājies par 3,3 tūkst. (skat. 13. att.).

13. attēls

Ekonomiski aktīvās komercsabiedrības (tirgus sektors) Rīgā

Avots: LR CSP

⁵ Statistical Yearbook of Tallinn 2020. Pieejams: www.tallinn.ee

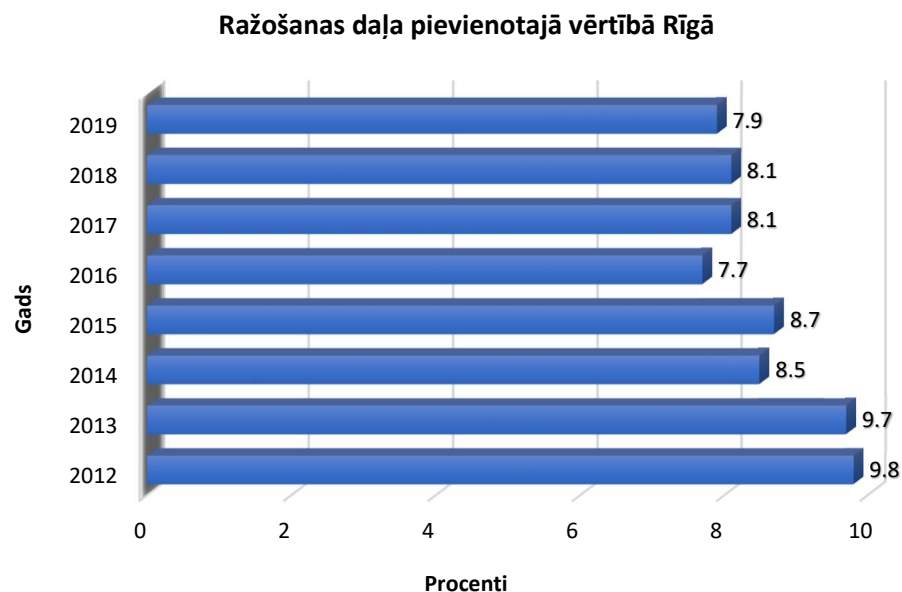
⁶ Official statistics portal. Pieejams: www.osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=7016550

IM2.3. Ražošanas daļa pievienotajā vērtībā

Rīgā tiek saražoti aptuveni 54% no valstī radītās kopējās pievienotās vērtības, taču dažās nozarēs skaitlis ir vēl lielāks, piemēram, finanses, apdrošināšana, informācijas un komunikācijas pakalpojumi – 85%, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi – 79%⁷.

Neskatoties uz to, ka apstrādes rūpniecības kopējā pievienotā vērtība faktiskajās cenās nav samazinājusies, ražošanas īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā ir sarucis – 2012. gadā tie bija 9,8%, savukārt 2019. gadā tikai 7,9% (skat. 14. att.).

14. attēls

Avots: Rīgas pilsētas pašvaldības publiskie pārskati

⁷ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2019

2019. gadā Rīgas ekonomikas nozaru struktūrā pēc pievienotās vērtības lielāko īpatsvaru ieņem tirdzniecības un pakalpojumu nozare – 15,8%, pēc kā seko nekustamā īpašuma nozare (11,6%) un informācijas un komunikācijas pakalpojumi (9,2%). Pēdējās desmitgades laikā Rīgas ekonomikas struktūrā no 11,8 līdz 7,5% ir samazinājies transporta pakalpojumu nozares īpatsvars.⁸

IM2.4. Bezdarba līmenis gada sākumā

Pēc NVA datiem, bezdarba līmeņa rādītājs Rīgā no 2012. līdz 2018. gadam bijis zemākais starp Latvijas pilsētām, savukārt 2019. un 2020. gadā ar minimālu pārsvaru pirmajā vietā izvirzījās Valmiera. Apskatāmajā periodā bezdarba līmenis Rīgā ir krities par 3,9 procentpunktiem (skat. 15. att.). Jāpiebilst, ka kopš 2017. gada rādītājs ir sasniedzis 2020. gada sagaidāmo vērtību, t.i., 5%.

15. attēls

* sagaidāmā vērtība 2020. gadā

Avots: NVA

Kopumā Rīgā 2020. gada sākumā bija reģistrēti 12,85 tūkst. bezdarbnieku (par 56,8% mazāk nekā 2012. gadā). Apskatot datus detalizētāk, diemžēl atklājas, ka visvairāk bezdarbnieku (2085) ir vecuma grupā no 30 līdz 34 gadiem, savukārt pēc izglītības līmeņa – tieši ar augstskolas izglītību.

⁸ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2019

Jāteic – lai gan bezdarba līmenis ir zems, tomēr vērojama darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma nesabalansētība – uzņēmumiem trūkst tieši kvalificētu darbinieku ar attiecīgo profesiju, ar augstāko izglītību, zināšanām un prasmēm. Savukārt visvairāk nodarbināto ir tādās profesijās, kur izglītības līmenim nav noteicošā nozīme. Tāpēc būtu nepieciešams veicināt bezdarbnieku kvalifikācijas celšanu un jaunu prasmju apgūšanu, lai viņi kļūtu konkurētspējīgāki darba tirgū⁹.

Par bezdarba situāciju Rīgā skat. arī PRV16 aprakstā.

⁹ 3 gadu pārskats

IM2 RĀDĪTĀJU KOPSAVILKUMS

3. tabula

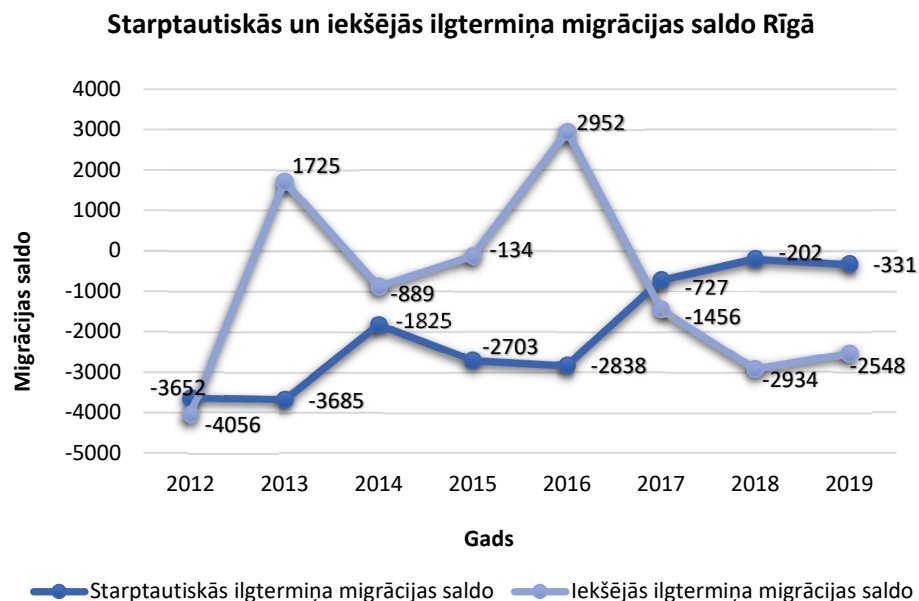
Nr.p.k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads										Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Sagaidāmā vērt.2020	
IM2.1.	IKP apjoma pieaugums pret iepriekšējo gadu (<i>Rīgā</i>) (<i>faktiskajās cenās</i>)	%	6.8	7.0	3.6	4.9	3.0	5.2	13.2	-	-	> 5	
IM2.2.	Ekonomiski aktīvās komercsabiedrības	tūkst.	-	49.3	51.6	54.0	55.4	54.0	53.7	52.6	-	46	
IM2.3.	Ražošanas daļa pievienotajā vērtībā	%	9.8	9.7	8.5	8.7	7.7	8.1	8.1	7.9	-	11	
IM2.4.	Reģistrētais bezdarba līmenis gada sākumā *	%	7.9	6.5	5.7	5.1	5.2	5.0	4.1	4.1	4.0	5	
* Bezdarba līmeņa aprēķins tiek veikts, bezdarbnieku skaitu dalot ar ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitu.													

IM3 Inovatīva, atvērta un eksportspējīga ekonomika

IM3.1. Migrācijas saldo

Migrācijas problēma ir aktuāla ne tikai Rīgā, bet arī valstī kopumā. Apskatot ilgtermiņa migrācijas saldo rādītājus gan starptautiskā, gan iekšējā griezumā, redzams, ka to vērtības ik gadu saglabājas negatīvas (skat. 16. att.) – cilvēki no Rīgas prom dodas vairāk, nekā atgriežas bijušie iedzīvotāji vai ieceļo jauni. Visā apskatāmajā laika periodā izņēmums ir 2013. un 2016. gads, kad iekšējās migrācijas saldo bija pozitīvs. Jāteic, ka sagaidāmā vērtība 2020. gadā netika noteikta, taču uz 2030. gadu tiek gaidīts, ka starptautiskās ilgtermiņa migrācijas saldo būs ne tikai ar pozitīvu vērtību, bet arī sasniegs 3000 atzīmi, kas gan uz esošās situācijas fona un ar pašreizējo tendenci diemžēl ir grūti sasniedzams.

16. attēls

Avots: LR CSP

Remigrantu statistikā vērojama mainīga tendence, taču, neskaitot 2014. gadu, iedzīvotāju skaits, kuri atgriezušies atpakaļ dzimtenē un savā pilsētā, Rīgā nepārsniedz 2 tūkst.

Par iekšējo migrāciju skat. arī RV19 aprakstā, par starptautisko – PRV16 aprakstā.

IM3.2. Iedzīvotāju vērtējums par apbūvētās vides kvalitāti Rīgā kopumā un IM3.3. Iedzīvotāju vērtējums par apbūvētās vides kvalitāti savā apkaimē

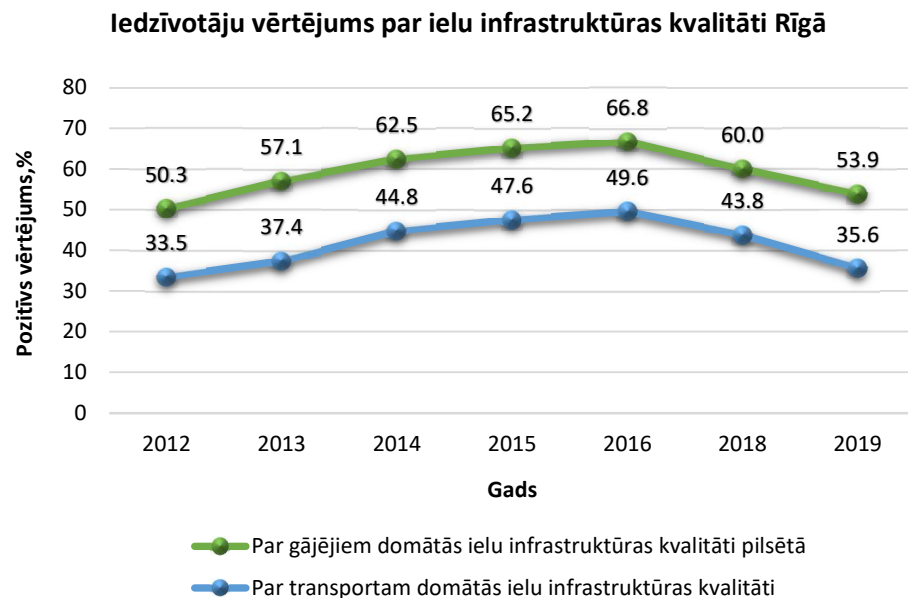
Iedzīvotāju vērtējums par apbūvētās vides kvalitāti savā apkaimē un pilsētā kopumā pēdējos gados ir būtiski pazeminājies – 2015./16. gadā vērtējums par Rīgu pārsniedza sagaidāmo vērtību 2020. gadā (80% pozitīvs) – sniedza 81,6%, turpretī 2019. gadā tie vairs bija tikai 68,9%. Savukārt vērtējumā par savu apkaimi rādītājs vistuvāk 2020. gada sagaidāmajai vērtībai (75%) bijis 2015. gadā, kad pozitīvu vērtējumu snieguši 74,3%. Taču nākamajos gados vērtējums pakāpeniski pasliktinājās, un 2018./19. gadā tie vairs bija 61,6%. Situācija, iespējams, skaidrojama ar slikto tehnisko stāvokli daudzdzīvokļu namos un citās ēkās, kuru uzlabošana līdz šim noritējusi ļoti lēni.

IM3.4. Iedzīvotāju vērtējums par gājējiem domātās ielu infrastruktūras kvalitāti pilsētā un IM3.5. Iedzīvotāju vērtējums par transportam domātās ielu infrastruktūras kvalitāti

Iedzīvotāju vērtējums par gājējiem un transportam domātās ielu infrastruktūras kvalitāti 2012.–2016. gadā pozitīvi uzlabojās, taču ar 2018. gadu sāka kristies, un šāda tendence saglabājas vēl aizvien (skat. 16. att.). Jāteic, pēdējo gadu dati liecina, ka sagaidāmā vērtība 2020. gadā – 65% pozitīvs vērtējums par gājēju infrastruktūras kvalitāti un 60% par transporta – netiks sasniegta¹⁰.

¹⁰ Monitoringa dati uz situācijas analīzes brīdi par 2020. gadu nebija vēl pieejami

17. attēls

Avots: Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja

Zemu vērtējumu atklāj arī aptauja “Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem” (2019. gada aprīlis). Tajā respondentiem lūdza nosaukt 3 problēmas, kas būtu primāri jārisina viņu mikrorajonā/apkaimē, un 47,8% gadījumos tika minēta satiksmes uzlabošana (īpaši ielu stāvvoklis). Jāpiebilst – šī problēma kā būtiskākā tiek nosaukta katru gadu.

IM3.6. Jauns Daugavas šķērsojums uz ziemeļiem no Vanšu tilta

Jauns šķērsojums pāri Daugavai šajā plānošanas periodā (no 2014. līdz 2020. gadam) netika sākts, līdz ar to noteiktais mērķis līdz 2020. gadam nav izpildīts.

IM3.7. Zaļo teritoriju īpatsvars no pilsētas kopējās teritorijas

Rīgas zaļo teritoriju īpatsvars no kopējās teritorijas kopš 2012. gada nav mainījies un veido 23%, savukārt zilās teritorijas – 16%. Statistikas dati liecina, ka Rīgas dārzu, parku, skvēru un apstādījumu platība ir 252,6 ha¹¹.

Vēsturiskā Rīgas publisko ārtelpu un apstādījumu struktūras attīstība nosaka to, ka galvaspilsētā uz vienu iedzīvotāju šobrīd ir 114 m² zaļās zonas. Tas ir ievērojami vairāk, nekā noteikusi Pasaules Veselības organizācija (minimums 9 m² uz iedzīvotāju)¹². Tomēr tas nemazina nepieciešamību pēc jauniem apstādījumiem (koku stādīšana, ielu, pagalmu un fasāžu zaļināšana) un apstādījumu saglabāšanu vietās, kur iedzīvotājiem nav piekļuves zaļajām teritorijām 500 m rādiusā. Tāpat ir nepieciešams uzlabot arī esošo zaļo teritoriju kvalitāti.

Ik gadu veiktajā aptaujā “Rīgas iedzīvotāju apmierinātību ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem” tika noskaidrots, ka dabas vides daudzums un kvalitāte Rīgā ir aspekts, kurš iedzīvotājiem ne tikai ir būtisks, bet arī ar kuru viņi ir apmierināti – 2018./2019. gadā pozitīvu vērtējumu snieguši 80,6% respondenti. Taču jāteic, ka, apskatot rādītāju vairāku gadu griezumā, tas pēdējos gados ir noslīdējis zem 2020. gada sagaidāmās vērtības (85%).

IM3.8. CO₂ emisiju samazinājums pret bāzes gadu (1990)

Lai veicinātu vietējo pašvaldību centienus ilgtspējīgas enerģētikas politikas īstenošanā, Eiropas Komisija 2008. gadā izveidoja Pilsētu mēru paktu, un Rīga bija pirmā Eiropas galvaspilsēta, kas tā paša gada septembrī parakstīja šo dokumentu un tādējādi pauda apņemšanos līdz 2020. gadam CO₂ emisiju samazināt par 20%¹³.

¹¹ Rīgas ekonomikas profils, 2018

¹² Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tematiskais plānojums, 2017

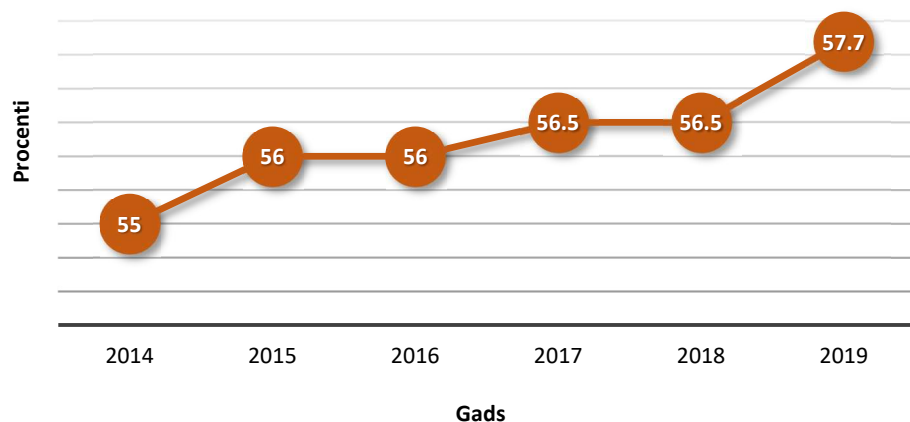
¹³ www.lvportals.lv, 10.11.2011. Pieejams: lvportals.lv/norises/239252-pilsetu-meru-pakts-un-plans-2020-darbiba-2011

2021. gada aprēķini Rīgas ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāna progresa ziņojumā rāda, ka kopējais CO₂ emisijas apjoms, salīdzinot ar 1990. gadu, 2019. gadā ir krities par 57,7% (sasniežot 2020. gada sagaidāmo vērtību – 57%) (skat. 18. att.), bet, salīdzinot ar 2010. gadu, – sarucis par 17,6%. Visstraujākais samazinājums pret 2010. gadu konstatēts no kurināmā gala enerģijas patēriņa un centralizētās siltumapgādes sistēmā (39%). Elektroenerģijas patēriņa radītā emisija minētajā laika posmā ir pazeminājusies par 6,4%, turpretī autotransporta – pieaugusi apmēram par 9%.

Analizējot CO₂ emisiju Rīgā pēc tās plūsmām un avotiem, var konstatēt, ka to veido 4 galvenie avoti – centralizētā siltumenerģijas piegādes sistēma, gāzes patēriņš gala enerģijas patēriņa sektoros, degvielas patēriņš autotransportā un elektroenerģijas patēriņš¹⁴. Jāpiebilst, ka šajos aprēķinos netiek ņemts vērā patēriņš, ko pašvaldība nevar ietekmēt un kas atrodas ārpus tās kompetences.

18. attēls

CO₂ emisiju samazinājums pret bāzes gadu (1990) Rīgā

Avots: REA

¹⁴ G. Klāvs. CO₂ emisiju aprēķini Rīgas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāna progresa ziņojumā, 08.02.2021.

IM3.9. Gaisa kvalitāte pilsētā: dienu skaits, kad tiek pārsniegta normatīvajos aktos pieļaujamā robežvērtība piesārņojumam ar cietajām daļiņām PM10

Statistikas dati un mērījumi par dienu skaitu, kad tiek pārsniegta normatīvajos aktos pieļaujamā robežvērtība piesārņojumam ar cietajām daļiņām PM10, Rīgā tika uzraudzīta 2 stacijās – K. Valdemāra ielā 18 un Brīvības ielā 73. Sagaidāmā vērtība atbilstoši normatīvajiem aktiem 2020. gadā noteikta mazāka par 35 dienām. Ikgadējie dati ir ļoti mainīgi, taču, no pārsniegšanas gadījumiem atskaitot tās reizes, kas saistītas ar ielu apstrādi ziemas periodā un dabisko avotu ietekmi, kopš 2014. gada diennakts robežlieluma pārsniegšanas gadījumi nav reģistrēti¹⁵. Svarīgi piebilst, ka kopš 2016. gada jūnija stacija K. Valdemāra ielā 18 ir slēgta satiksmes negadījuma dēļ.

Gaisa kvalitāte pilsētā ļoti būtiski ietekmē cilvēku dzīves kvalitāti, veselību un vēlmi atrasties savā dzīvesvietā.

Detalizētāk par gaisa kvalitāti skat. RV15 aprakstā.

IM3.10. NO₂ gada vidējā koncentrācija monitoringa stacijās

Slāpekļa dioksīda jeb NO₂ koncentrācijas rādītāji Rīgā, līdz 2017. gadam (ieskaitot), tika uzraudzīti 5 stacijās – Tvaika ielā 44 (kopš 2016. gada Mīlgrāvja ielā 10), Brīvības ielā 73, K. Valdemāra ielā 18, Maskavas ielā 165 un Raiņa bulvārī 19. Savukārt 2018. gada 2. maijā darbu sāka jauna gaisa monitoringa stacija Kantora ielā 32.

Aplūkojot 19. attēlu, redzams, ka NO₂ gada vidējā koncentrācija pārsvarā tikusi pārsniegta K. Valdemāra ielā 18 un Brīvības ielā 73, taču pēdējos divos gados tā nav bijusi augstāka par noteikto robežvērtību – 40 µg/m³.

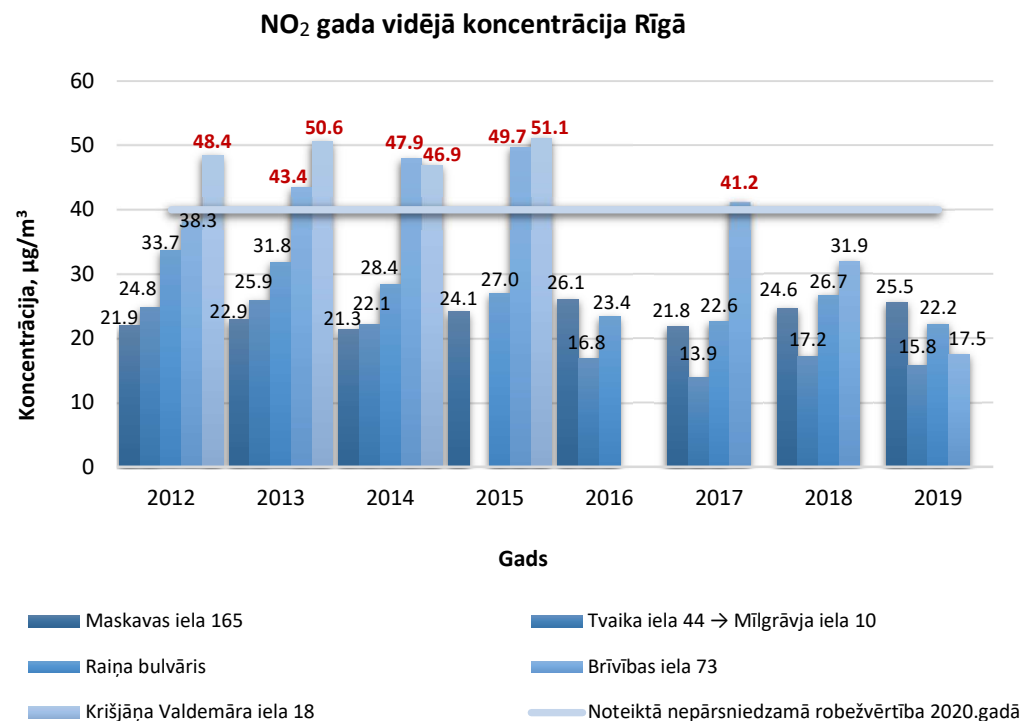
NO₂ galvenais avots apkārtējā gaisā Rīgā ir transports, kas sasniedz apmēram 60–85% atkarībā no dienas (darbdiena, brīvdiena), diennakts laika, sezonas un

¹⁵ LVĢMC 2018. gada gaisa kvalitātes pārskats

meteoroloģiskajiem apstākļiem. Tāpat šīs vielas koncentrācijas paaugstināšanos veicina arī ielu remontdarbi, satiksmes ierobežojumi un ceļa posmu slēgšana (ilgāks laiks jāpavada ceļā, līdz ar to palielinās izplūdes gāzu daudzums).¹⁶

Detalizētāk par gaisa kvalitāti skat. RV15 aprakstā.

19. attēls

Avots: www.mvd.riga.lv

¹⁶ 3 gadu pārskats

IM3 RĀDĪTĀJU KOPSAVILKUMS

4. tabula

Nr.p.k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
IM3.1.	Migrācijas saldo Rīgā (<i>starptautiskais</i>)	skaitis	-3,652	-3,685	-1,825	-2,703	-2,838	-727	-202	-331	3,000	
IM3.2.	Iedzīvotāju vērtējums par apbūvētās vides kvalitāti Rīgā kopumā	Pozitīvs vērtējums, %	75.1	71	76.6	81.1	81.6	-	73.7	68.9	80	
IM3.3.	Iedzīvotāju vērtējums par apbūvētās vides kvalitāti savā apkaimē	Pozitīvs vērtējums, %	-	66.5	72.9	74.3	72.2	-	67.4	61.6	75	
IM3.4.	Iedzīvotāju vērtējums par gājējiem domātās ielu infrastruktūras kvalitāti pilsētā	Pozitīvs vērtējums, %	50.3	57.1	62.5	65.2	66.8	-	60.0	53.9	65	
IM3.5.	Iedzīvotāju vērtējums par transportam domātās ielu infrastruktūras kvalitāti	Pozitīvs vērtējums, %	33.5	37.4	44.8	47.6	49.6	-	43.80	35.60	60	
IM3.6.	Jauns Daugavas šķērsojums uz ziemeļiem no Vanšu tilta	skaitis	-	0	0	0	0	0	0	0	1	
IM3.7.	Zaļo teritoriju īpatsvars no pilsētas kopējās teritorijas	%	23	23	23	23	23	23	23	23	Nesamazinās	
IM3.8.	CO ² emisiju samazinājums pret bāzes gadu (1990.g. > 20) (<i>aprēķins neņem vērā enerģijas patēriņu, ko pašvaldība nevar ietekmēt un kas nav tās kompetencē</i>)	%	-	-	55	56	56	56.5	56.5	57.7	57	
IM3.9.	Dienu skaits (<i>virs atļautajām 35 robežlieluma pārsnieguma dienām</i>), kad tiek pārsniegta normatīvajos aktos pieļaujamā robežvērtība piesārņojumam ar cietajām daļiņām PM10:											
	<i>*Krišjāņa Valdemāra iela 18</i>	skaitis	8	48	39	0	- ***				< 35	
	<i>*Brīvības iela 73</i>	skaitis	25	39	27	27	4	0	28	0	< 35	
IM3.10.	Slāpekļa dioksīda gada vidējā koncentrācija Rīgā:											
	<i>*Maskavas iela 165</i>	µg/m ³	21.9	22.9	21.3	24.1	26.1	21.8	24.6	25.5	< 40	
	<i>*Tvaika iela 44 -> Mīlgrāvja iela 10</i>	µg/m ³	24.8	25.9	22.1	- **	16.8	13.9	17.2	15.8	< 40	
	<i>*Raiņa bulvāris</i>	µg/m ³	33.7	31.8	28.4	27.0	23.4	22.6	26.7	22.2	< 40	
	<i>*Brīvības iela 73</i>	µg/m ³	38.3	43.4	47.9	49.7	-	41.2	31.9	17.5	< 40	
	<i>*Krišjāņa Valdemāra iela 18</i>	µg/m ³	48.4	50.6	46.9	51.1	- ***				< 40	
	<i>*Pārdaugavas GMS Kantora iela 32</i>	µg/m ³	Darbu uzsāka 2018.gadā 2.maijā						17.05	15.9	< 40	
** tupmāk NO2 koncentrāciju mēris Mīlgrāvja ielā 10												
*** ar 2016.g.jūniju stacija slēgta												

IM4 Rīga – starptautiski atpazīstama, nozīmīga un konkurētspējīga Ziemeļeiropas metropole

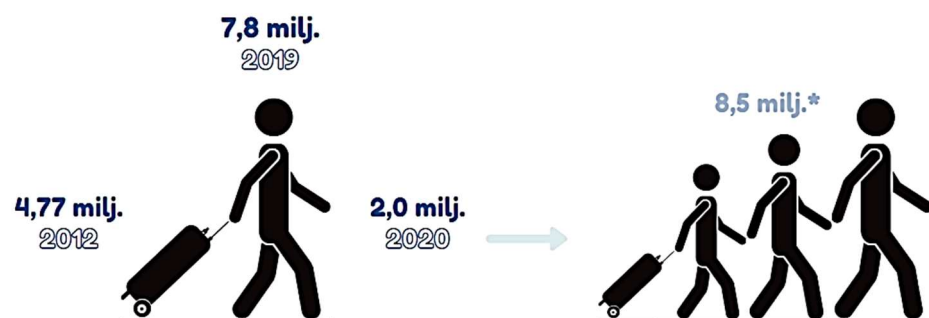
IM4.1. Vairākdienų ārvāstu ceļotāji Rīgā

Rādītājs nav ticis apkopots nevienā gadā. Detalizētāk par tūrisma tematu skat. RV18 aprakstā.

IM4.2. Pasažieru apgrozījums starptautiskajā lidostā “Rīga”

Pasažieru apgrozījums starptautiskajā lidostā “Rīga” no 2012. līdz 2019. gadam (ieskaitot) katru gadu pozitīvi pieauga (↑ 63,5%) un virzījās uz 2020. gada sagaidāmo vērtību (8,5 milj.), tostarp attīstījās arī pašas lidostas infrastruktūra. Tāpat lidostas “Rīga” attīstības rādītāji ierindoja to starp Eiropas izaugsmes līderiem, un tā turpināja būt stabilās un neapstrīdamās līderpozīcijās visā Baltijā.¹⁷

20. attēls

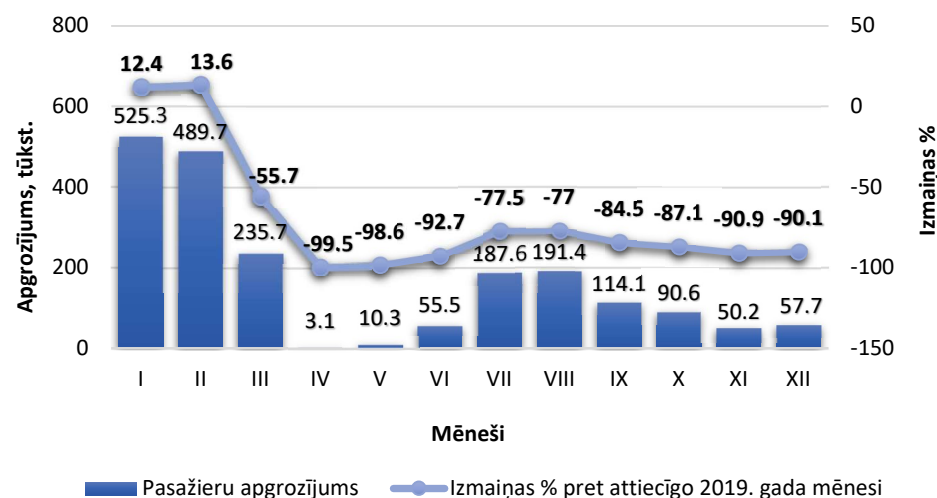
* sagaidāmā vērtība 2020. gadā

Avots: VAS “Starptautiskā lidosta “Rīga”” dati

Taču 2020. gads visā pasaulē iezīmēja ļoti strauju dažādu jomu izaugsmes kritumu, un tā iemesls bija Covid-19 vīrusa izraisītā pandēmija. Valstij reaģējot uz situāciju, tika noteikti dažādi ierobežojumi, tostarp izceļošanai un ieceļošanai, kā arī uz brīdi lidojumi tika pārtraukti vispār. Nenoliedzami, tas būtiski ietekmēja lidostas pasažieru apgrozījumu, un 2020. gadā pasažieru skaits bija vien 2,01 milj., kas, salīdzinot ar 2019. gadu, ir par 74,2% mazāk (pa mēnešiem skat. 21. att.).

21. attēls

Lidostā “Rīga” apkalpotie pasažieri 2020. gadā mēnešu griezumā

Avots: LR CSP

Ja neņem vērā pandēmijas radītās sekas, 2019. gadā vairāk nekā trešdaļa jeb 30,4% ceļotāju lidostā “Rīga” bija tranzīta un transfēra pasažieri. To skaits salīdzinājumā ar 2018. gadu pieauga par 19,4% un sasniedza 2,4 milj., savukārt, ja salīdzina ar 2012. gadu, tas palielinājās par 43,7% (transfēra un

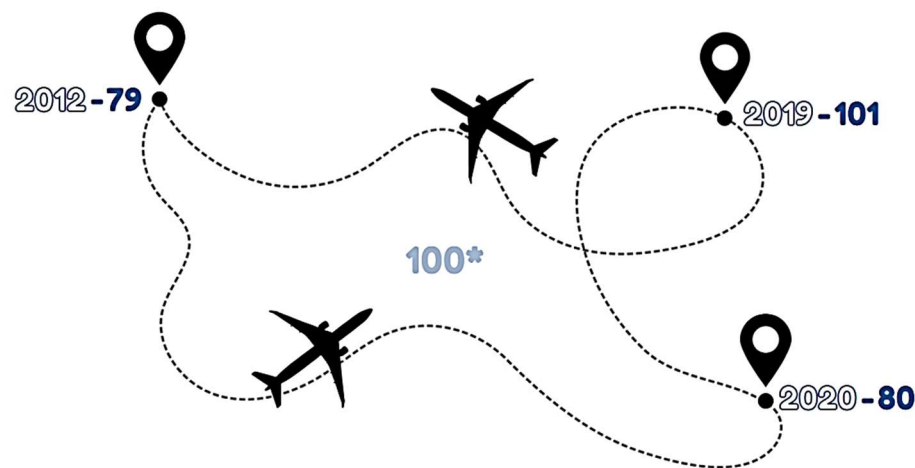
¹⁷ www.riga-airport.com, 08.01.2020.

tranzīta pasažieru skaits 2012. gadā bija 1,67 milj.¹⁸). Pasažieru apgrozījuma pieaugumu starptautiskajā lidostā "Rīga" veicina vairāki faktori, piemēram, sekmīga sadarbība ar aviokompānijām, konkurētspējīga aviācijas tarifu politika, virszemes apkalpošanas punktualitāte un investīciju projekti lidostas attīstībā¹⁹

IM4.3. Tiešo regulāro reisu galapunktu skaits no starptautiskās lidostas "Rīga"

AP 2014–2020 tika noteikts, ka 2020. gadā no starptautiskās lidostas "Rīga" būs iespējams aizceļot uz 100 galamērķiem. 2018. gadā šis mērķis tika sasniegts, savukārt 2019. gadā jau pārsniegts, kad tiešo regulāro reisu galapunktu skaits bija 101 (skat. 22. att.). Taču 2020. gadā Covid-19 pandēmijas dēļ situācija krasi mainījās un tie vairs bija tikai 80 galamērķi.

22. attēls

* sagaidāmā vērtība 2020. gadā

Avots: VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"" dati

¹⁸ Starptautiskās lidostas "Rīga" gadagrāmata 2012

¹⁹ 3 gadu pārskats

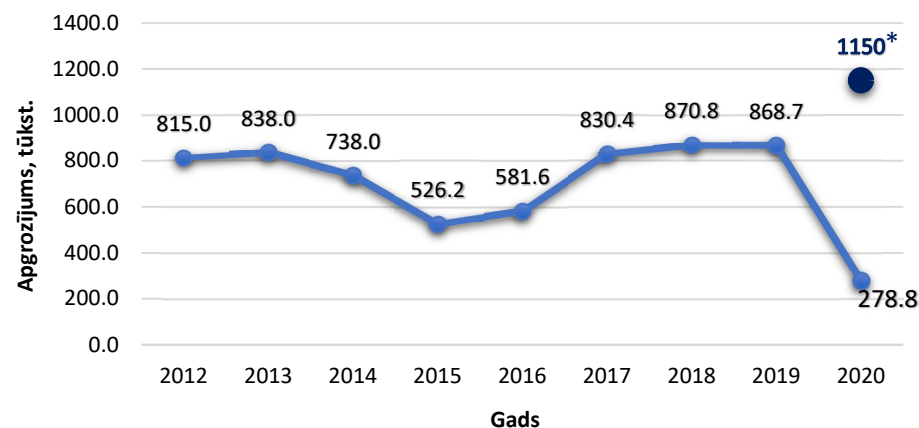
Svarīgi piebilst, ka atbilstoši globālās gaisa satiksmes analītikas kompānijas "Cirium" ikgadējam pētījumam par lidostu un aviokompāniju punktualitāti lidosta "Rīga" 2019. gadā ir atzīta par pasaules 4. punktuālāko vidējo lidostu grupā²⁰.

IM4.4. Pasažieru apgrozījums (ar pasažieru kuģiem un prāmjiem) Rīgas ostā

Pasažieru apgrozījuma tendence Rīgas ostā 2012.–2019. gadā bijusi nevienmērīga, ar strauju kritumu un strauju pieaugumu, taču šī perioda pēdējos gados saglabājusies bez krasās pārmaiņām. Savukārt 2020. gads iezīmēja pavisam neredzētu ainu, kad kopējais pasažieru apgrozījums (gan prāmju, gan kruīza), salīdzinot ar 2019. gadu, samazinājās par 67,9% (skat. 23. att.). Tas arī šajā gadījumā skaidrojams ar Covid-19 pandēmijas dēļ pieņemtajiem ierobežojumiem.

23. attēls

Pasažieru apgrozījums (ar pasažieru kuģiem un prāmjiem) Rīgas ostā

* sagaidāmā vērtība 2020. gadā

Avots: LR CSP un www.rop.lv

²⁰ www.riga-airport.com, 08.01.2020.

Neņemot vērā pandēmijas ietekmi un analizējot datus līdz 2019. gadam (ieskaitot), pārsvarā jeb aptuveni 90% pasažieru apgrozījuma ik gadu nodrošināja prāmji, bet pārējo – kruīza kuģi, kuru apgrozījums kopš 2016. gada ievērojami sarucis, un 2019. gadā tie vairs bija tikai 8%. Kruīza tirgum ir spilgti sezonāls raksturs, tāpat arī tam raksturīgs cikliskums, kas ietekmē periodisku Rīgas pilsētas iekļaušanu un izņemšanu no kruīza maršrutiem, un līdz ar to vērojamas pasažieru skaita svārstības. Rīgas brīvosta tiek iekļauta kruīza maršrutos kā viens no pieturas punktiem braucienos pa Baltijas jūru, bet tā nav šo ceļojumu sākuma vai beigu osta²¹.

Rīgas brīvostas attīstības programmā 2019.–2028. gadam ir noteiktas šādas darbības tālākai pasažieru un kruīza segmenta attīstībai:

- jānodrošina lielāku kruīza kuģu apkalpošanai atbilstošs kuģošanas kanāla platums un dziļums, kā arī lielāks pieejamo piestātņu skaits vairāku kruīza kuģu vienlaicīgai pieņemšanai;
- jāuzlabo pasažieru apkalpošanas infrastruktūra, tai skaitā infrastruktūras savienojumi ar pilsētu.

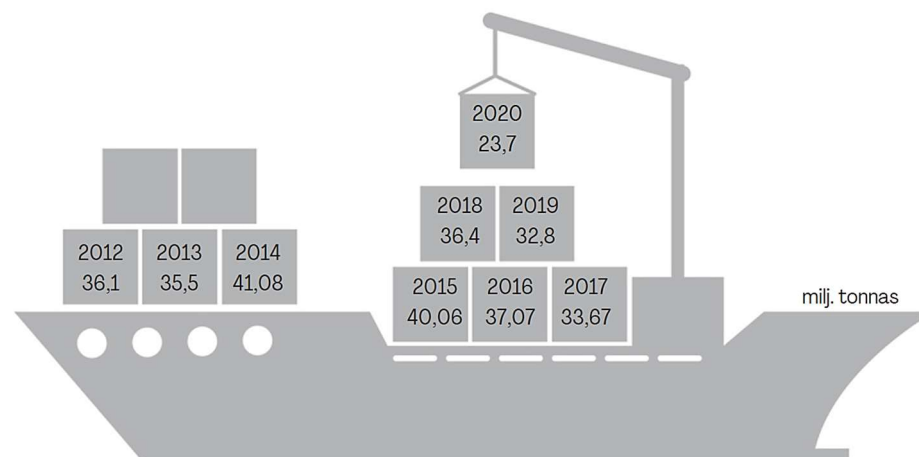
Detalizētāk par Rīgas ostu skat. RV17 aprakstā.

IM4.5. Kravu apgrozījums Rīgas ostā

Analizējot kravu apgrozījuma rādītāju dinamiku no 2012. līdz 2019. gadam, iezīmējas negatīva tendence (ar izņēmumu 2014. un 2015. gadā, kas bijuši veiksmīgākie Rīgas brīvostas vēsturē un kad kopumā pārkrauti 40 milj. t dažādu kravu) (skat. 24. att.). Statistikas dati atklāj arī to, ka kopš 2016. gada ostā samazinās nosūtīto kravu apjoms – to īpatsvars 2015. gadā sasniedza gandrīz 90%, 2019. gadā – vairs tikai 83%. Turpretī saņemto kravu apjoms pakāpeniski pieauga un 2019. gadā sasniedza 17%. Savukārt 2020. gads izceļams atsevišķi, jo Covid-19 pandēmijas izraisīto seku dēļ kravu apgrozījums samazinājies vēl straujāk un ir pats zemākais visā apskatāmajā laika periodā –

tikai 23,7 milj. t gaidāmo 49 milj. t vietā. Tomēr, neskatoties uz Covid-19 krīzi un strauju Krievijas tranzitkravu kritumu, daudzas Rīgas ostas stividorkompānijas 2020. gadu noslēdza ar pozitīviem rādītājiem un kravu apgrozījuma pieaugumu.²²

24. attēls

Avots: RBP dati

Analizējot 2019. gadu pret iepriekšējo, kopējais kravu apgrozījums ostā ir krities (ogļu un naftas produktu kravu samazinājuma dēļ), taču vairākos kravu segmentos ir sasniegts absolūtais rekords. Ļoti strauji palielinājies kokmateriālu apjoms, īpaši koksnes granulu un šķeldas, labības kravu apjoms pieaudzis par 40%, bet kūdras – gandrīz par 20%. Tas norāda uz Latvijas eksporta kravu pieaugumu Rīgas ostā. Tāpat 2019. gads ir īpaši izceļams ar Krievu salas termināļu atklāšanu, kas bijis lielākais investīciju un infrastruktūras attīstības projekts Rīgas ostas vēsturē.²³

Detalizēta informācija par Rīgas ostu apskatāma RV17 aprakstā.

²¹ Rīgas brīvostas attīstības programma 2019–2028

²² www.delfi.lv, 18.12.2020.

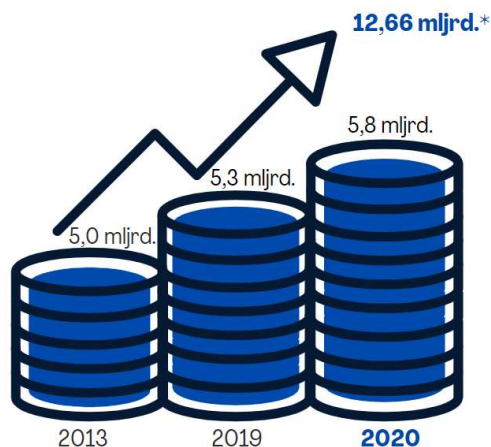
²³ www.rop.lv, 23.12.2019.

IM4.6. Ārvalstu tiešās investīcijas

Uzkrātās ĀTI Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā 2020. gadā sastādīja 5,8 mljrd. eiro, kas ir par 0,5 mljrd. eiro jeb 9,4% vairāk nekā iepriekšējā gadā un par 16% vairāk nekā AP 2014–2020 noteiktās sākuma vērtības (5,0 mljrd. eiro) (skat. 25. att.). ĀTI tendence ir mēreni mainīga visā apskatāmajā laika periodā, taču nevienā gadā tā nepārsniedz 6 mljrd. eiro atzīmi, kas ir arī uz pusi mazāk, nekā 2020. gada sagaidāmā vērtība.

ĀTI apjomu ietekmējusi gan starptautisko investoru piesardzība, gan situācija nodokļu politikā un investoru interešu aizsardzības jautājumos, kā arī citi faktori.

25. attēls

* sagaidāmā vērtība 2020. gadā

Avots: "Lursoft"

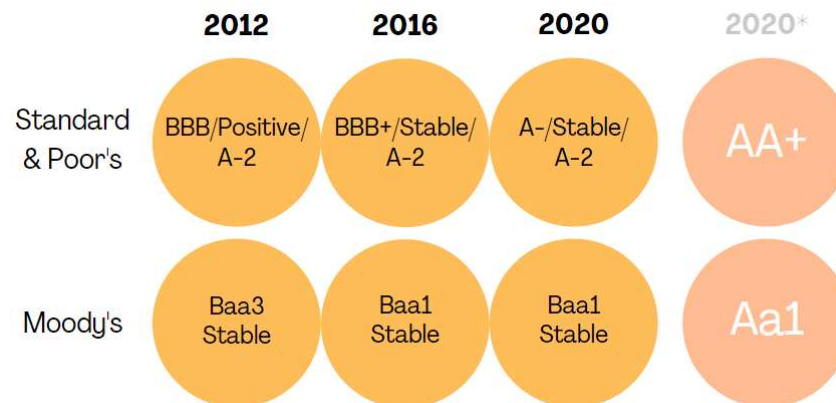
Detalizētāk par ārvalstu tiešajām investīcijām skat. PRV16 aprakstā.

IM4.7. Rīgas kredītreitings

Pašvaldība ik gadu sadarbojas ar starptautiskajām kredītreitinga aģentūrām, lai novērtētu Rīgas pilsētas finanšu sistēmas stabilitāti un tās īstenotās finanšu

politikas pastāvīgumu. Ļoti būtiski iezīmējas 2019. gads, kad kredītreitingu aģentūra "Standard & Poor's" 2019. gada 25. oktobrī Rīgas reitingu paaugstināja līdz "A-" līmenim. Tas ir augstākais vērtējums, kas Rīgai piešķirts 22 gadu laikā, kopš šī aģentūra vērtē pilsētas finanšu un budžeta situāciju. Savukārt kredītreitingu aģentūra "Moody's Investors Service", izvērtējot Rīgas sasniegto pašvaldības budžeta izpildē un saistību portfeļa vadībā, 2019. gada 29. novembrī apstiprināja pilsētas reitingu iepriekšējā līmenī – Baa1/Stable (tas ir nemainīgs kopš 2015. gada).²⁴ Jāpiebilst, ka 2020. gadā abi kredītreitinga rādītāji palika nemainīgi, saglabājot 2019. gada līmeni.

26. attēls

* sagaidāmā vērtība

Avots: RD FD informācija

Iepriekš minēto kredītreitingu ikgadējie vērtējumi apliecina finanšu tirgū valdošo uzticību Rīgai kā perspektīvam sadarbības partnerim un sniegs iespēju pilsētai arī turpmāk attīstības plānu īstenošanai piesaistīt nepieciešamos finanšu resursus ar izdevīgiem nosacījumiem²⁵.

²⁴ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2019

²⁵ 3 gadu pārskats

IM4 RĀDĪTĀJU KOPSAVILKUMS

5. tabula

Nr.p.k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads										Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Sagaidāmā vērt.2020	
	Vairākdienu ārvalstu ceļotāji Rīgā		DZĒSTS NO PĀRSKATA										
IM4.1.	Pasažieru apgrozījums starptautiskajā lidostā "Rīga"	milj.	4.77	4.79	4.81	5.16	5.4	6.1	7.06	7.8	2.01	8.5	
IM4.2.	Tiešo regulāro reisu galapunktu skaits no starptautiskās lidostas "Rīga"	skaits	79	83	87	89	79	89	100	101	-	100	
IM4.3.	Pasažieru apgrozījums (ar pasažieru kuģiem un prāmjiem) Rīgas ostā	tūkst.	815	838	738	526.2	581.6	830.4	870.8	868.7	278.8	1,150	
IM4.4.	Kravu apgrozījums Rīgas ostā	milj.t	36.1	35.5	41.08	40.06	37.07	33.67	36.43	32.8	23.7	49	
IM4.5.	Ārvalstu tiešās investīcijas	milj.EUR	-	5,022.7	5,780.8	5,789.7	5,635.8	5,625.6	5472.5	5,327.0	5,809.5	12,664.0	
IM4.6.	Rīgas kredītreitings	Kredītreitings pakāpe	BBB/ Positive/ A2 Baa3/ Stable	BBB/ Positive/ A2 Baa3/ Positive	BBB+/ Stable/ A2 Baa2/ Stable	BBB+/ Stable/ A2 Baa1/ Stable	BBB+/ Stable/ A2 Baa1/ Stable	BBB+/ Stable/ A2 Baa1/ Stable	BBB+/ Positive/ A2 Baa1/ Stable	A-/ Stable/ A-2 Baa1/ Stable	A-/ Stable/ A-2 Baa1/ Stable	"Standard & Poor's" AA+ "Moody's Investors" Aa1	

PRV1 Kvalitatīva un mūsdienīga izglītība

PROBLEMĀTIKA: nepietiekams vietu skaits PII. Atšķirīga izglītības kvalitāte un pieprasījumam neatbilstošs vispārējās izglītības iestāžu tīkls. Daļa izglītības iestāžu ēku atrodas sliktā tehniskā stāvoklī, kā arī nav piemērotas personām ar invaliditāti. Nevienmērīgs interešu izglītības nodrošinājums un novecojusi materiāltehniskā bāze. Nepietiekams mūžizglītības piedāvājums. Zems pedagoga profesijas prestižs.

MĒRĶIS: nodrošināt iedzīvotājus ar tautsaimniecībai nepieciešamo kompetenci, bērniem un jauniešiem dodot iespēju iegūt pirmsskolas, pamata un vidējo izglītību, kā arī iespēju apgūt interešu izglītību, atbalstīt ārpusstundu pasākumus un bērnu nometnes. Nodrošināt kompetencēs balstīta izglītības satura ieviešanu.

TEMATI:

- Pirmsskolas izglītība
- Pamatizglītība un vispārējā vidējā izglītība
- Interešu un profesionālās ievirzes izglītība
- Augstākā izglītība
- Pieaugušo un pedagogu izglītība

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Stratēģijas 2030 pirmajā mērķī "Prasmīga, nodrošināta un aktīva sabiedrība" uzsvērts, ka pašvaldības integrētā izglītības un kultūras politika nodrošinās kvalitatīvas un laicīgas atbilstošas izglītības pieejamību, rosinot iedzīvotājus attīstīties un kvalitatīvi pavadīt brīvo laiku.

2030. gadā līdz ar citām nozarēm izglītība būs viens no pilsētas ekonomikas balstiem, pašvaldība veicinās sadarbību starp izglītības, pētniecības institūcijām un uzņēmumiem.

Nacionālā mērogā Rīga būs nozīmīgākais augstākās izglītības centrs, un arī starptautiskā mērogā izglītība būs viens no pilsētas specializācijas balstiem.

Tuvajā Pārdaugavā esošā Zinātnes un inovāciju centra misija ir Rīgas un visas Latvijas intelektuālā potenciāla stiprināšana. Šajā teritorijā sadarbojoties augstākās izglītības un zinātnes institūcijām ar uzņēmumiem, tiks dots ieguldījums izglītības kvalitātes uzlabošanā, radošā potenciāla stiprināšanā un ekonomikas attīstībā.

Stratēģiskās nostādnes pilsētvides attīstībai nosaka, ka:

- pašvaldībai jānodrošina sadarbība ar valsts institūcijām un privāto sektoru un jāveido savstarpēji koordinēta izglītības, kultūras un sporta institūciju tīkla darbība
- PII tīklam jānodrošina iespēja bērnam apmeklēt iestādi, kas ir tuvāk dzīvesvietai vai vecāku darba vietai. Pamatizglītība ieguves iespējas jānodrošina maksimāli tuvu dzīvesvietai
- izglītības iestāžu tīkla optimizācijā jāņem vērā pilsētas plānotā attīstība – vēlme palielināt iedzīvotāju skaitu
- jānodrošina dažādu interešu izglītības un tālākizglītības iestāžu tīkla vienmērīgs pārklājums
- jānodrošina vienmērīgs brīvā laika pavadīšanas un sportošanas tīkls pilsētā, veidojot bērnu un jauniešu centrus uz skolu bāzes, iekārtojot to neizmantotās telpas

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Nodrošināt mūsdienīgam izglītības procesam atbilstošu mācību vidi (IAM)
- Izglītībā un apmācībās sekmēt radošumu, inovācijas, kā arī uzņēmēja garu (ESSBJR)
- Vērsties pret priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu (ESSBJR)
- Izmantot kultūrizglītību iedzīvotāju radošo spēju attīstīšanai, nodrošinot gan profesionālo, gan mūžizglītību mūzikas, mākslas un citās kultūras nozarēs (LIAS)

- Izveidot interešu izglītības programmas vides izglītības jomā, veicinot ilgtspējīgu dzīvesveidu un papildinot skolēnu teorētiskās zināšanas ar praktiskām aktivitātēm vietējās vides sakopšanā (LIAS)
- Veidot daudzfunkcionālus centrus, kuros vecāki var atstāt bērnu gan uz pilnu dienu, gan uz pāris stundām (LIAS)
- Veidot brīvprātīgo mentoru programmas, kurās pieaugušie bez pedagoģiskās izglītības pēcpusdienās un vakaros var palīdzēt bērniem izpildīt mājasdarbus un atkārtot skolā apgūto vielu (LIAS)
- Veidot mūžizglītības programmas pensijas un pirmspensijas vecuma cilvēkiem, piedāvājot apgūt IKT un valodu prasmes (LIAS)
- Valsts un pašvaldības iestāžu sasaiste elastīgai profesionālajai un mūžizglītībai (RPR)

KOMPETENCE

RD IKSD īsteno pašvaldības politiku izglītības nozarē. Tā padotībā ir vairāk nekā 300 iestādes, t.sk. bērnudārzi, skolas, interešu centri, mūzikas, mākslas un sporta skolas. Viens no galvenajiem uzdevumiem ir nodrošināt Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā dzīvojošajiem bērniem iegūt pirmsskolas izglītību, pamatzglītību un vispārējo vidējo izglītību.

RD ĪD nodrošina iestāžu atjaunošanas darbus.

RD ITC nodrošina materiāltehniskās bāzes pilnveidošanu un tīkla infrastruktūras sakārtošanu.

RPP rūpējas par kārtību un drošību pie izglītības iestādēm pasākumu un nodarbību laikā.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

Rīgas pilsētā vispārējās izglītības jomā tiek ievēroti 3 pamatprincipi:

1. Sekmēta vispārējās izglītības pieejamība, nodrošinot pirmsskolas izglītības ieguvu vecāka izvēlētajā pirmsskolas izglītības iestādē un pamatzglītības ieguves iespējas tuvu bērna dzīvesvietai

2. Veicināta kvalitatīvas vispārējās izglītības ieguves iespējas, nodrošinot izglītības programmu daudzveidību, plašas atbalsta iespējas un mūsdienīgu materiāltehnisko bāzi
3. Sekmēta vispārējās izglītības iestāžu resursu racionāla izmantošana.

Pēdējos gados arvien spilgtāk skolu vidē iezīmējās mobings (psiholoģiskā terora veids), un diemžēl Rīgas izglītības iestādēs tas ir identificēts augstā līmenī. Tāpēc nepieciešams veidot iekļaujošu izglītības vidi, mazinot fiziskās un emocionālās vardarbības riskus, veicinot izglītības pieejamību visiem, kā arī sabiedrības izpratni par iekļaujošu izglītību.

Katru gadu lielākā daļa budžeta līdzekļu tiek novirzīta izglītības jomai, un 2019. gadā tie bija 345,1 milj. eiro (35% no budžeta izdevumiem), kas ir par 1,3% mazāk nekā iepriekšējā gadā.²⁶

Pirmsskolas izglītība

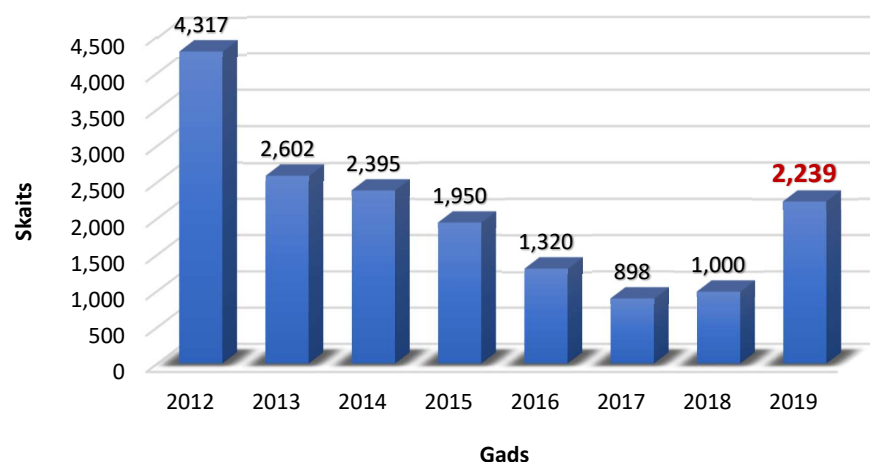
Rīgā pirmsskolas izglītības programmas apguve 2019. gadā tika nodrošināta 146 pašvaldības PII, 18 vispārizglītojošajās skolās un 1 interešu izglītības iestādē. Katru gadu ļoti aktuāla problēma ir lielo rindu skaits PII, līdz ar to pašvaldība intensīvi darbojas, lai uzlabotu situāciju. Kaut arī ik gadu tiek saglabāts pašvaldības līdzfinansējums privātajām PII un ir pieejams arī bērnu uzraudzības pakalpojums (izņemot 2016. gadu, kad tas uz gadu tika pārtraukts), bērnu skaits, kuri gaida rindā, ir ļoti liels. No 2012. līdz 2017. gadam bija vērojama ļoti pozitīva tendence, kad šis skaits samazinājās par 79,2%, taču jau ar 2018. gadu tas sāka pieaugt un 2019. gadā gandrīz sasniedza 2014. gada vērtību (skat. 27. att.). Ievērojamas negatīvās izmaiņas skaidrojamas ar grozījumiem higiēnas noteikumos, kuri paredz noteiktu kvadrāturu uz bērnu skaitu (vienam bērnam līdz 3 gadiem grupas telpā jānodrošina vismaz 2,5 m² (vecākam – vismaz 3 m²), bet guļamvietā vismaz 1,8 m² (vecākam – vismaz 2 m²). Tāpat problēma pastāv arī deklarēšanas jautājumā, kad Rīgā deklarēts bērns piesakās pašvaldības bērnudārzā, bet

²⁶ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2019

patiesībā pilsētā nemaz nedzīvo. Nākotnes plānos tuvāko gadu laikā paredzēts izveidot pirmsskolas izglītības grupu ēkas Apuzes un Stokholmas ielā, kā arī Skanstes apkaimē²⁷.

27. attēls

Pirmsskolas vecuma bērnu skaits, kuri reģistrējušies rindā un kuriem pašvaldība nevar nodrošināt vietas PII

Avots: RD IKSD

2019. gadā Rīgas pašvaldības PII apmeklēja 25 900 bērni (par 81 mazāk nekā iepriekšējā gadā). Neņemot vērā 2013./2014. mācību gadu, skaits turas zem 26 tūkstošiem. Privātie pirmsskolas izglītības pakalpojuma sniedzēji nodrošināja licencētas pirmsskolas izglītības programmas apguvi 6500 bērniem, kas ir par 232 vairāk nekā 2018. gadā. Savukārt bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem pašvaldības finansējums tika nodrošināts 1250 bērniem, kas ir par 350 vairāk nekā 2018. gadā.

Pilsētas PII tiek īstenotas arī speciālās pirmsskolas izglītības programmas, kuras 2020. gadā tika nodrošinātas 4,87% bērnu (% pret kopējo bērnu skaitu pirmsskolas izglītības programmās), no kuriem 3% bērnu apmeklēja speciālās programmas ar valodas traucējumiem.

Rīgas pilsētas budžeta izdevumi pirmsskolas izglītībai 2018. gadā veidoja 76 723,5 tūkst. eiro, 2019. gadā – 75 604,7 tūkst. eiro (↓ 1 118,8 tūkst.), bet 2020. gadā – 75 812,2 tūkst. eiro.

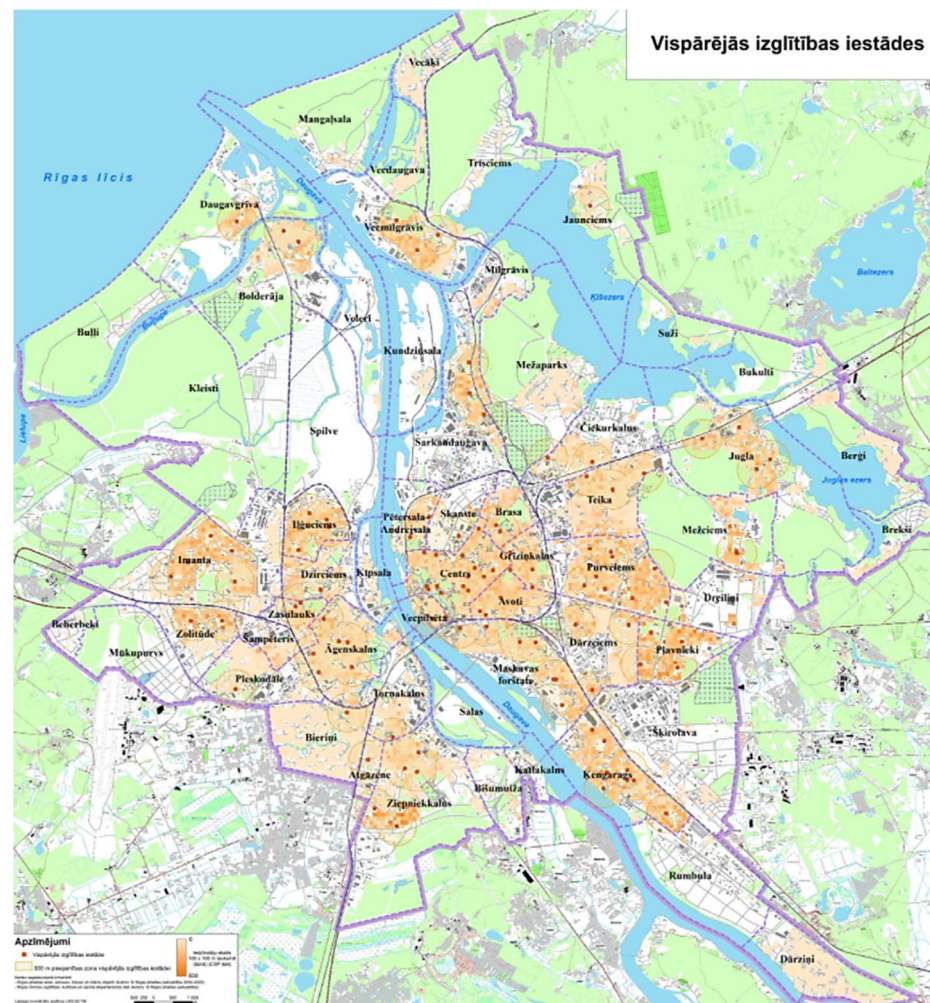
2019. gadā veiktā aptauja “Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem” parāda, ka gandrīz 70% respondentu pašvaldības PII pakalpojumu kvalitāti vērtē pozitīvi. Neskatoties uz to, ka rindu skaits ir ievērojami palielinājies, iedzīvotāju vērtējums par šo pakalpojumu pieejamību minimāli, bet ir uzlabojies (pret iepriekšējo gadu par 0,7 procentpunktiem) un sastāda 54,2% pozitīva vērtējuma, savukārt pret 2012. gadu kāpums ir par 4,9 procentpunktiem. Jāpiebilst, ka aptaujā ņemtas vērā to iedzīvotāju atbildes, kuru ģimenē ir bērni vecumā līdz 6 gadiem.

PII Rīgā ir koncentrētas blīvi apdzīvotajās pilsētas daļās, un diemžēl pašvaldības sniegtā pakalpojuma nodrošinājums dažās apkaimēs ir nepietiekams, ko apliecina arī zema iedzīvotāju pozitīvā vērtējuma īpatsvars. Vislabvēlīgākā situācija no PII pieejamības viedokļa ir Grīziņkalna, Ilģuciema, Ķengaraga, Pļavnieku un Purvciema apkaimē, savukārt slikta situācija vērojama retāk apdzīvotajās, pārsvarā perifērijas apkaimēs, kurās diemžēl nav nevienas pašvaldības PII, piemēram, Mangaļsalā, Vecāķos, Trīsciemā, Brekšos u.c. (skat. 28. att.). Jāteic, ka šī situācija, salīdzinot ar 2016. gadu, nav būtiski mainījusies.

²⁷ www.diena.lv, 28.10.2019.

29. attēls

Vispārējās izglītības iestādes

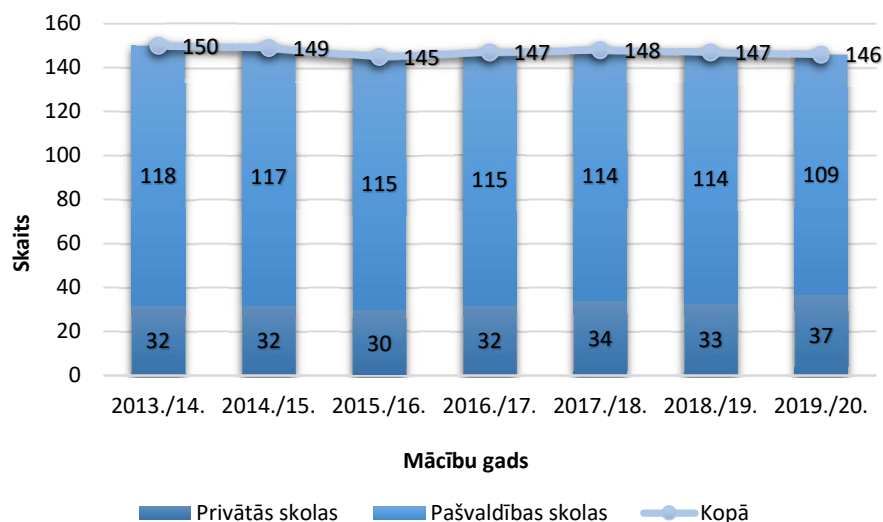

Avots: "Pētījums par pilsētvides attīstību raksturojošo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas pilsētā", SIA "Civitta Latvija", 2020

2019./2020. mācību gadu uzsāka 109 Rīgas pilsētas pašvaldības un 37 privātās vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības iestādes. Kā redzams 30. attēlā, pārskata periodā (2013./14.–2019./20.) likvidētas 9 pašvaldības skolas. Lielākais samazinājums vērojams 2019./20. mācību gadā, kad tika likvidētas 5 vispārīgizglītojošās vakara, neklātienes un tālmācības skolas (šādu mācību veidu vairs piedāvāja tikai 2 privātās skolas).

30. attēls

Vispārīgizglītojošo (t.sk. speciālo) skolu skaits Rīgā mācību gada sākumā

Avots: LR IZM dati

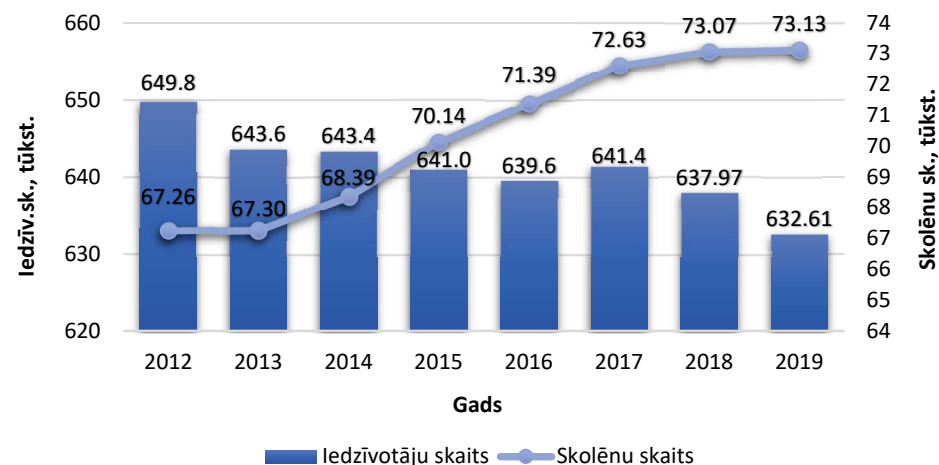
No kopējā vispārējās izglītības dienas skolu skaita 2019./2020. mācību gadā 10 bija sākumskolas, 23 pamatskolas, 100 vidusskolas un 11 speciālās skolas, kurās 71 mācību priekšmetu apguva latviešu valodā, 47 krievu valodā, 20 divpārvaldības režīmā (latviešu/krievu) un 6 – citās valodās²⁸.

²⁸ LR IZM dati

Apskatot skolēnu skaita dinamiku vispārīgizglītojošajās skolās, vērojama ļoti pozitīva tendence – katru gadu to skaits pieaug, kaut arī iedzīvotāju skaits Rīgā samazinās. 2012. gada sākumā tie bija 67 265 audzēkņi, turpretī 2019. gada sākumā – 73 139 (+5874 jeb 8,7%) (skat. 31. att.).

31. attēls

Iedzīvotāju skaits un vispārīgizglītojošo skolu (dienas un vakara) skolēnu skaits Rīgā mācību gada sākumā

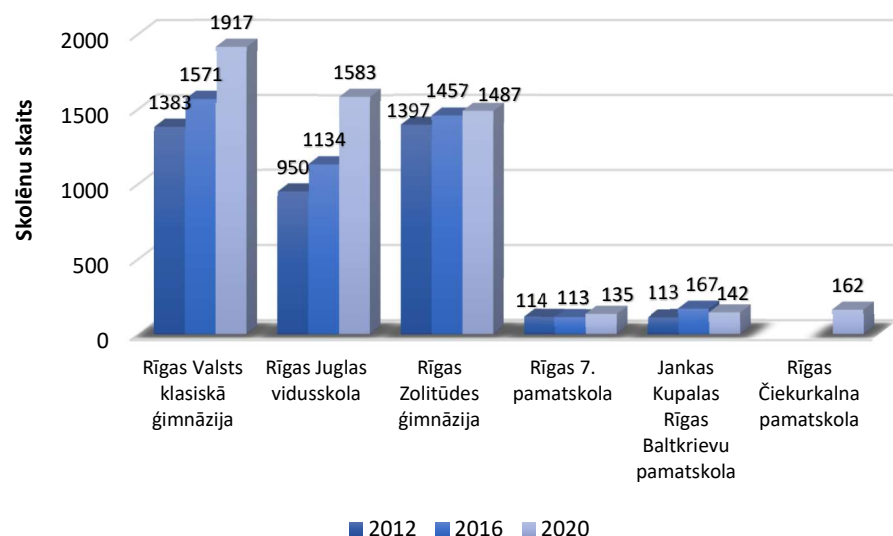
Avots: LR CSP

Skolēni

Detalizēti apskatot skolēnu skaita sadalījumu starp Rīgas lielākajām un mazākajām vispārīgizglītojošajām skolām pēc izglītojamo skaita, redzams, ka 1. vietā atrodas Rīgas Valsts klasiskā ģimnāzija (valsts ģimnāzijas statusu ieguva 2020. gada vasarā) ar 1917 audzēkņiem (skat. 32. att.), un šajā pozīcijā tā ir jau kopš 2015. gada. Savukārt saraksta apakšgalā ierindojās Rīgas 7. pamatskola, kurā 2020. gadā mācījās vien 135 bērni. Jāpiebilst, ka kopš 2019. gada mazāko skolu TOP3 atrodas arī Rīgas Čiekurkalna pamatskola, kas pirms reorganizācijas līdz 2018. gadam tika dēvēta par Rīgas 37. vidusskolu, kurā mācības notika krievu valodā.

32. attēls

Lielākās un mazākās vispārīgizglītojošās skolas Rīgā pēc skolēnu skaita

Avots: RD IKSD dati

Tāpat, apskatot Latvijas skolu reitingu 2020, gan lielo (vidusskolēnu skaits virs 100), gan mazo skolu kategorijā (vidusskolēnu mazāk par 100), Rīgas izglītības iestādes ierindojās TOP5 (skat. 6. tab.). Novērtējumā tiek iekļautas tikai tās skolas, kuru audzēkņi konkrētajā mācību gadā ir guvuši apbalvojumus mācību priekšmetu valsts, atklātajās olimpiādēs un skolēnu zinātnisko darbu konferencē²⁹.

6. tabula

Latvijas skolu reitings 2020

Vieta	Skola	Novads/pilsēta	Balles
Lielās skolas			
1.	Rīgas Valsts klasiskā ģimnāzija	Rīga	48,17
2.	Rīgas 10. vidusskola	Rīga	44,55
3.	Rīgas 40. vidusskola	Rīga	37,53
4.	Rīgas Franču licejs	Rīga	37,00
5.	Daugavpils Tehnoloģiju vidusskola-licejs	Daugavpils	35,13
Mazās skolas			
1.	RTU Inženierzinātņu vidusskola	Rīga	126,25
2.	Rudzātu vidusskola	Līvānu nov.	33,88
3.	Daugavpils Saskaņas pamatskola	Daugavpils	18,00
4.	Mežciema pamatskola	Rīga	15,00
5.	Špoģu vidusskola	Daugavpils nov.	13,50

Avots: www.skolureitings.lv

Izdalot atsevišķi izglītojamo skaitu vispārējās pamatizglītības programmās, 2019./2020. mācību gada sākumā pamatskolas audzēkņi (1.–9. klase) sastādīja 81,5%, bet vidusskolas – 18,5%. Būtiskas pārmaiņas gadu griezumā nav vērojamas.

Savukārt, lai skolēnu zināšanas, intereses un spējas sasaistītu ar turpmākās izglītības izvēli, 2019. gadā jau 7 gadu pēc kārtas Valsts izglītības attīstības aģentūra sadarbībā ar pašvaldību īstenoja plaša mēroga Karjeras nedēļas pasākumus. Jāpiebilst, ka 2017. gadā tika uzsākta nozīmīga ESF projekta realizēšana – “Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs”; mērķis – uzlabot pieeju karjeras izglītības atbalstam galvaspilsētas skolu audzēkņiem.

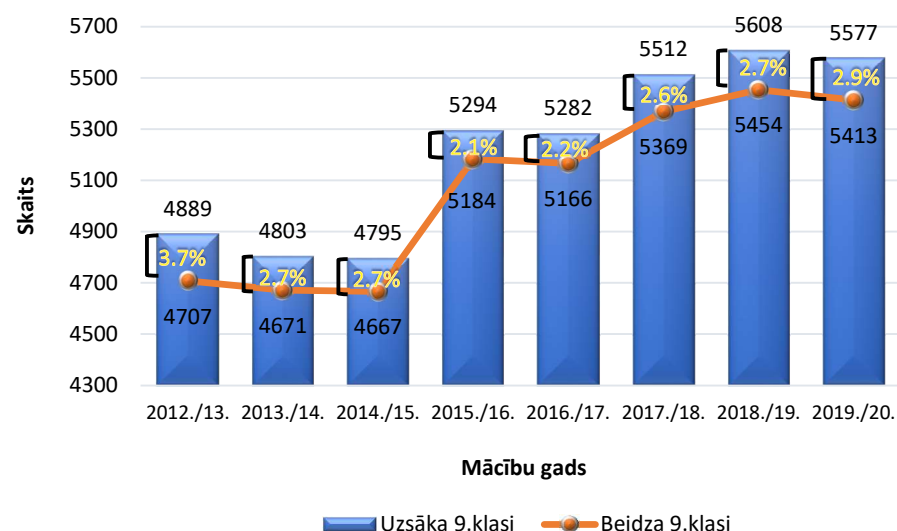
Būtiskākais skolu darbības rādītājs, neapšaubāmi, ir izglītības kvalitāte, kas lielākoties atainojas gala pārbaudījumu un eksāmenu rezultātos. Aplūkojot 33. attēlu, redzams, ka to skolēnu skaits, kuri uzsāk mācības 9. klasē (un līdz ar

²⁹ www.skolureitings.lv

to arī pabeidz), apskatāmajā laika periodā ir ļoti pozitīvi pieaudzis – no 4889 audzēkņiem 2012./13. mācību gadā līdz 5577 audzēkņiem 2019./20. mācību gadā. Vienīgi jāpiebilst, ka audzēkņu īpatsvars, kuri tomēr nepabeidz 9. klasi, pēdējos 3 gados minimāli, bet palielinās, un 2019./20. gadā tas sasniedza gandrīz 3%.

33. attēls

Rīgas pilsētas pašvaldības vispārējās izglītības iestāžu (neskaitot speciālās) skolēnu skaits, uzsākot un beidzot 9. klasi

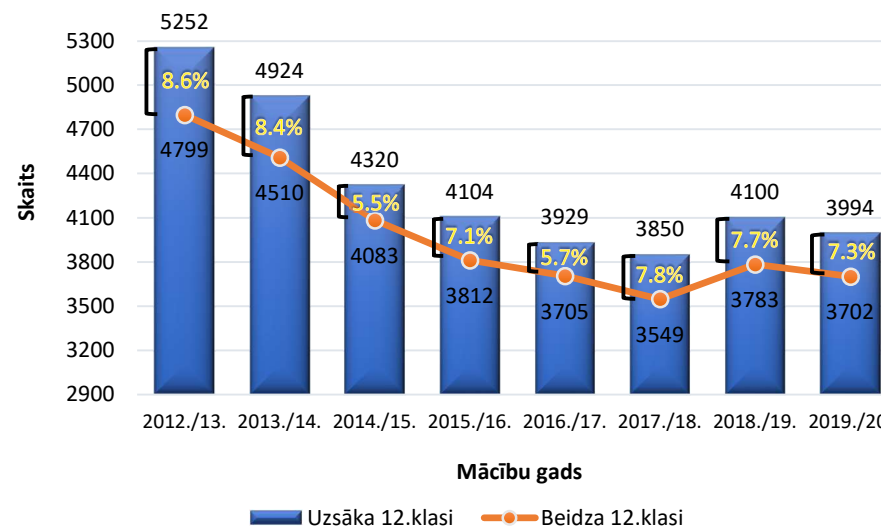

Avots: RD IKSD

Turpretī, apskatot iepriekš minētos rādītājus saistībā ar 12. klasi, vērojama pavisam cita – negatīva – tendence. Jau kopš 2012./13. mācību gada ievērojami ir samazināties uzsācēju skaits – par 24% salīdzinājumā ar 2019./20. mācību gadu. Arī audzēkņu skaitam, kas absolvējuši 12. klasi, katru gadu ir tendence sarukt, taču īpatsvars starp skolēniem, kas attiecīgajā mācību gadā uzsākuši un beiguši 12. klasi, ir mainīgs, un pēdējos gados tas turas virs 7% (skat. 34. att.).

34. attēls

Rīgas pilsētas pašvaldības vispārējās izglītības iestāžu (neskaitot speciālās) skolēnu skaits, uzsākot un beidzot 12. klasi

Avots: RD IKSD

Būtiskās skolēnu skaita izmaiņas, domājams, galvenokārt saistītas ar demogrāfisko līkni. Diemžēl tādu datu, kas liecinātu, ka ievērojami būtu pieaudzis uz profesionālo sistēmu aizgājušo skolēnu skaits, RD IKSD rīcībā nav.

Pieļaujams, ka mācības nepabeigušo skolēnu skaita samazinājums ir skaidrojams ar to, ka kopš 2017. gada Latvijā, t.sk. Rīgā, tiek īstenots Eiropas Sociālā fonda projekts PuMPuRS, kura mērķis ir samazināt to skolēnu skaitu, kuri priekšlaicīgi pamet mācības. Eiropas projektu “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” (PuMPuRS) Rīgā īsteno 62 skolās. Tas tiks realizēts līdz 2022. gada 31. decembrim, un tā mērķauditorija ir vispārizglītojošo skolu 5.–12. klašu audzēkņi, kā arī profesionālo izglītības iestāžu 1.–4. kursa studenti. Projektu īsteno izglītības kvalitātes valsts dienests

sadarbībā ar pilsētu un apkaimju pašvaldībām un valsts profesionālās izglītības iestādēm.

Skolēnu mācību sasniegumu uzlabošanai no 2017. gada tiek īstenots arī ESF projekts “Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai”, kurā iesaistītas 34 Rīgas pilsētas pašvaldības skolas. Projekta mērķis ir nodrošināt daudzveidīgus izglītības pakalpojumus, kas balstīti uz individuālās mācību pieejas attīstību un ieviešanu vispārējās izglītības iestādēs, tādējādi uzlabojot izglītojamo kompetences un mācību sasniegumus.

Katru gadu palielinās arī skolēnu–jauniebraucēju un reemigrantu skaits, un, lai sekmētu to iekļaušanos skolas vidē, pašvaldība sniedz īpašu atbalstu, piešķirot papildu finansējumu latviešu valodas stundu apmaksai. 2018. gada 1. pusgadā šo atbalstu saņēma 195 bērni no 58 Rīgas skolām, bet 2. pusgadā – 168 bērni no 45 skolām. Tāpat, lai palīdzētu pedagogiem šādu audzēkņu apmācībā, RD IKSD organizēja seminārus “Ieguvumi un izaicinājumi darbā ar jauniebraucējiem”.

Mācībspēki un izglītības atbalsta speciālisti

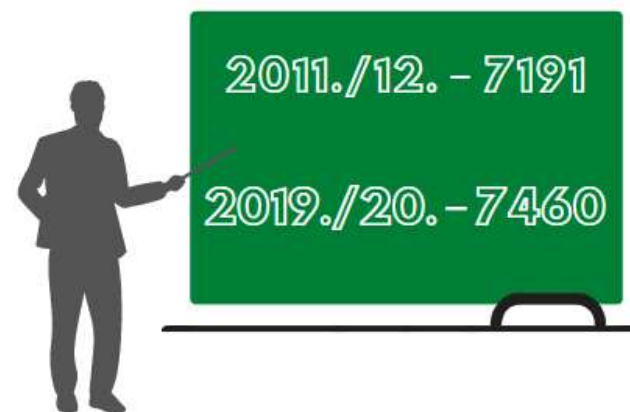
Apskatot pedagogu skaitu vispārīzglītojošajās iestādēs, vērojama pakāpeniski pieaugoša tendence, kas 2019./20. mācību gadā sasniedza 7460 (skat. 35. att.). Tomēr, neskatoties uz to, visu gadu izglītības iestādēs (vairāk pirmsskolās) ir brīvas vakances, kas lielā mērā skaidrojams ar to, ka studentu vēlēšanās mācīties par skolotājiem ir ļoti zema. Pieminot mācībspēku sadalījumu pa vecuma grupām, situācija ir šāda: 2019./20. mācību gadā 51,3% veidoja pedagogi vecumā no 50 gadiem (no kuriem 9,4% ir 65 gadi un vairāk); 24,6% ir vecumā no 40 līdz 49 gadiem; 14,3% – no 30 līdz 39 gadiem; bet 9,8% ir 29 gadi un mazāk. Svarīgi piebilst, ja iepriekš jauno pedagogu skaita ziņā bija vērojams pozitīvs pieaugums, diemžēl 2019./20. mācību gadā tas pret iepriekšējo mācību gadu samazinājās par 4 procentpunktiem. Taču tai pašā laikā, lai nodrošinātu izglītības procesu, pieaugums vērojams mācībspēku grupā vecumā no 50 gadiem. Tāpat jāpiebilst, ka pedagogiem zināšanu

papildināšanai un pieredzes gūšanai katru gadu tiek piedāvāti arī dažādi kursi, semināri un pieredzes apmaiņas pasākumi.

! Nepieciešams veicināt pedagogu kvalifikācijas un profesijas prestiža celšanu, lai nodrošinātu atbilstošu skolotāju skaitu pašvaldības izglītības iestādēs.

35. attēls

Pedagogu skaits Rīgas pilsētas pašvaldības vispārējās izglītības iestādēs (skolās)

Avots: RD IKSD dati

Rīgas pašvaldības izglītības iestādēs nozīmīgu darbu mācību procesa nodrošināšanā veic izglītības atbalsta personāls (sociālais pedagogs, izglītības psihologs, logopēds un speciālais pedagogs), kurš tiek finansēts no pašvaldības budžeta. Šiem izglītības atbalsta speciālistiem ir plašs darba lauks, kas ietver konsultāciju sniegšanu un dažādus atbalsta pasākumus gan audzēkņiem, gan viņu vecākiem, gan attiecīgās iestādes pedagogiem.

Ik gadu būtisku darbu veic Rīgas pašvaldības Pedagoģiski medicīniskā komisija. Tā Rīgā dzīvojošajiem vecākiem nodrošina iespēju pieteikties pie speciālistiem, lai ieteiktu bērniem piemērotākās izglītības programmas,

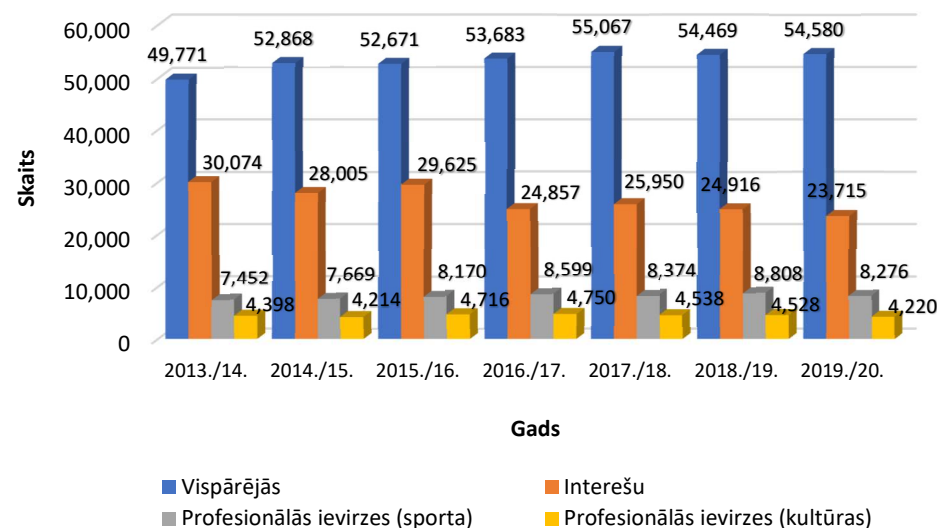
saņemtu konsultācijas par speciālo izglītību, kā arī, ja ir nepieciešamība, par mācību organizēšanu mājās un individuālo izglītības plānu izstrādi.

Interesešu un profesionālās ievirzes izglītība

Interesešu izglītība ir brīvprātīga, un tā neatkarīgi no vecuma un agrāk iegūtās izglītības ļauj īstenot personu individuālās izglītības vajadzības un vēlmes. Šīs programmas ir pieejamas šādās jomās: kultūrizglītībā, vides izglītībā, tehniskajā jaunradē, sporta izglītībā, darbam ar jaunatni un tādās jomās kā valodu apguve, estētikas skolas, žurnālistika u.c. Savukārt profesionālās ievirzes izglītība bērniem un jauniešiem sniedz iespēju sagatavoties profesionālās izglītības iegūšanai izraudzītajā virzienā līdztekus pamatzglītības vai vidējās izglītības pakāpei tādās jomās kā sports, mūzika un māksla. 2019. gadā tās tika īstenotas 8 Rīgas pilsētas pašvaldības interesešu izglītības iestādēs, 10 profesionālās ievirzes sporta izglītības iestādēs, 9 profesionālās ievirzes kultūras izglītības iestādēs un 114 pašvaldības skolās. Kā liecina VIIS dati, kopumā pašvaldības piedāvātajās interesešu un profesionālās izglītības programmās 2019./2020. mācību gadā iesaistījās 90 791 audzēkņi: 86,2% – interesešu izglītības, bet 13,8% profesionālās ievirzes izglītības programmās (skat. 36. att.). Skaita samazinājums atsevišķās programmās skaidrojams ar vairākiem iemesliem – mazāks kopējais izglītojamo skaits, dzīvesvietas un vecāku darba vietas maiņa, nepiemērotas programmas prasības, veselības stāvokļa īpatnības, grūtības apvienot ārpuskolas nodarbības ar vispārizglītojošo skolu u.c.

36. attēls

Izglītojamo skaits interesešu un profesionālās izglītības programmās Rīgas pašvaldības izglītības iestādēs

Avots: RD IKSD

Sporta izglītības programmas var apgūt 21 sporta veidā (2019. gada dati). Svarīgi piebilst, ka 2017. gada 1. septembrī stājās spēkā jauna kārtība, kādā valsts finansē sporta izglītības programmas, kas paredz augstākas kvalitātes prasības (sportiskos sasniegumus). Tā rezultātā tika izvērtētas profesionālās ievirzes sporta izglītības programmas īstenošanas mērķi un paredzamie sasniegtie rezultāti konkrētā programmā. Tāpat arī 2017. gadā tika ieviesta jauna sporta skolu darba forma brīvlaikā – sportiskās meistarības pilnveide, kas vērsta uz paaugstinātas intensitātes mācību treniņiem. Pēdējos gados ir parādījusies sporta skolu iniciatīva iesaistīties arī sacensību rīkošanā, kas audzēkņiem sniedz iespēju gūt lielāku sacensības pieredzi. Tāpat RD IKSD sadarbībā ar Latvijas Futbola federāciju ir izveidojusi Rīgas Futbola akadēmiju.

2020. gadā Rīgas pašvaldības mūzikas un mākslas skolu audzēkņi attīstīja savas spējas gan profesionālās ievirzes kultūras programmās, gan interešu izglītības programmās. Izvēle tika nodrošināta 20 programmās un vairāk nekā 26 apakšprogrammās.

Lai sekmētu interešu izglītības pieejamību Rīgas apkaimēs, 2016. gadā Pļavniekos darbu uzsāka mākslinieciskās jaunrades centrs “Praktiskās estētikas skola”, kas būtiski palielināja interešu izglītības piedāvājumu gan Purvciema, gan Pļavnieku apkaimē. Savukārt, lai veicinātu šo programmu attīstību un motivētu bērnus un jauniešus brīvo laiku pavadīt lietderīgi, tiek organizēti dažādu jomu interešu izglītības pasākumi, kā festivāli, konkursi, sacensības u.c.

Augstākā izglītība

Latvijā kopumā uz 2019. gadu bija 54 augstākās izglītības iestādes – 6 universitātes, 21 augstskola un akadēmija, 19 koledžas, 6 universitāšu vai augstskolu aģentūras un 2 ārvalstu augstskolu filiāles (LR IZM dati), un vislielākā šo iestāžu koncentrācija ir tieši galvaspilsētā. Latvijas Bankas ekonomista Mārtiņa Bitāna prezentācijā par augstākās izglītības sistēmu Latvijā Rīga ir atzīta par pasaules līderi augstskolu skaita ziņā³⁰, savukārt 2020. gadā RTU atzīta par vienu no pasaules TOP500 skolām inženierzinātņu un tehnoloģiju jomā “QS World University Rankings by Subject 2020” reitingā, kļūstot par vienīgo Latvijas augstskolu, kas iekļauta starp līderiem kādā no piecām nozarēm³¹. Savukārt “QS World University Rankings 2020” reitingā starp pasaules 1000 labākajām augstskolām bez RTU ierindojas arī RSU un LU³².

! Norisinās plašas diskusijas par augstākās izglītības iestāžu reformu, lai panāktu, ka dominē izglītības kvalitāte, nevis kvantitāte.

Uz 2018. gadu Rīgā atradās 39 akreditētas augstākās izglītības iestādes (t.sk. 2 ārvalstu augstskolu filiāles). Ja apskata studējošo skaitu Rīgas augstskolās un koledžās, izņemot 2016./17. akadēmisko gadu, vērojama pastāvīga lejupslīde – 2012./13. akadēmiskajā gadā bija 77,3 tūkst. studentu, bet 2017./18. – tikai 67,2 tūkst. (↓ 10,1 tūkst. jeb 13,1%) (skat. 37. att.). Kā skaidro LR IZM, šādu situāciju noteicis galvenokārt vidusskolas absolventu skaita kritums, taču to nedaudz kompensē ārvalstnieki, kuru skaitam ir tendence pieaugt³³. Neapšaubāmi, skaitu ietekmē arī demogrāfiskā situācija valstī, cilvēku ekonomiskais stāvoklis, budžeta vietu samazinājums, iedzīvotāju emigrācija uz ārvalstīm u.c.

Rīgas augstākajās izglītības iestādēs studē ne vien rīdzinieki un citu Latvijas pilsētu un reģionu iedzīvotāji, bet, pateicoties iespējai studijas apgūt svešvalodā, arī ārvalstu jeb mobilie studenti (pēc LR IZM statistikas – 2017. gadā kādu mācību iestādi Rīgā izvēlējās 3139 studenti, savukārt 2018. gadā – 7934). Vislielākais mobilo studentu pieplūdums, pēc LR CSP datiem, ir no tādām valstīm kā Indija, Uzbekistāna un Vācija. LR IZM pārskatā par augstāko izglītību Latvijā 2018./2019. akadēmiskajā gadā studējošo skaita TOP3 ir LU (16 714), RTU (14 322) un RSU (9462). Jāpiebilst, ka Rīga jau ilgu gadus ir iecienīts galamērķis arī apmaiņas programmu studentiem.

³⁰ M. Bitāns. “Augstākās izglītības sistēma Latvijā”, 27.09.2017. Pieejams:

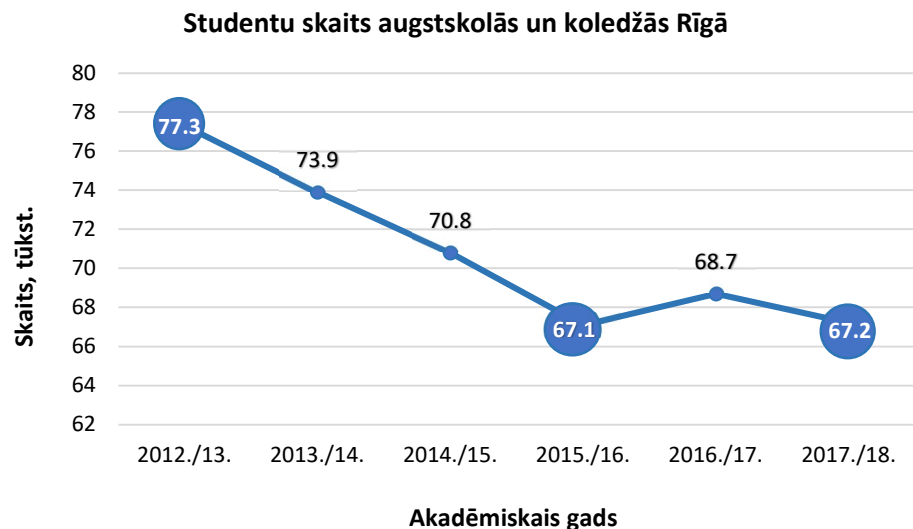
www.slideshare.net/LatvijasBanka/prezentacija-augstks-izglibas-sistma-latvij

³¹ www.topuniversities.com

³² www.topuniversities.com

³³ www.nra.lv, 18.07.2017.

37. attēls

Avots: Pārskati par Stratēģijas 2030 un AP 2014–2020 ieviešanu Rīgā

Studentu vidū vispopulārākā izvēle zināšanu apgūvē 2018./19. akadēmiskajā gadā bija tādām tematiskajām grupām kā sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības, veselības aprūpe un sociālā labklājība, inženierzinātnes, ražošana un būvniecība (LR CSP dati). Savukārt populārākā izvēle studiju programmās bija medicīna, uzņēmējdarbības vadība, datorsistēmas, pirmsskolas izglītības skolotājs (LR IZM dati).

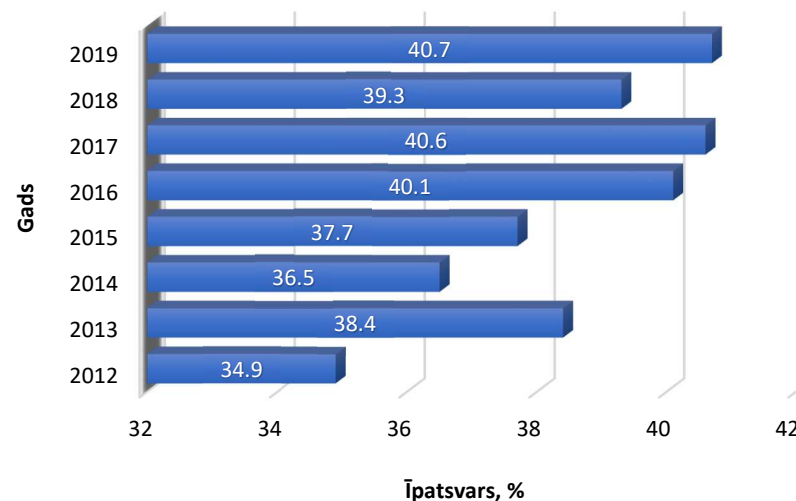
! Nozīmīgs ieguldījums šīs nozares attīstībā un visas Latvijas izglītības un zinātnes kvalitātes uzlabošanā ir Zinātnes un inovāciju centra izveide, pie kā pašlaik notiek ļoti intensīvs darbs.

Neskatoties uz iepriekš minēto studentu skaita samazinājumu, kopš 2015. gada (izņemot 2018. gadu, kurā vērojams minimāls kritums) iedzīvotāju īpatsvars ar augstāko izglītību (15–64 gadu grupā) Rīgā pozitīvi pieaug, t.i. – no 37,7% līdz 40,7% 2019. gadā, kas mazliet pat pārsniedz sagaidāmo vērtību 2020. gadā (40%) (skat. 38. att.). Kā iemesli tam varētu būt augstākās izglītības

pieejamība, investīcijas augstākās izglītības institūciju materiālās un tehniskās bāzes modernizēšanā un attīstībā, lielāka interese par augstāko izglītību u.c.

38. attēls

Iedzīvotāju īpatsvars ar augstāko izglītību Rīgā (15–64 gadu grupā)

Avots: LR CSP

Pieaugušo un pedagogu izglītība

Pieaugušo izglītības un pedagogu profesionālās pilnveides infrastruktūru Rīgā veido gan valsts, gan pašvaldības, gan arī privāto institūciju tīkls. Pašvaldības līmenī šos pakalpojumus nodrošina RIIMC, kas atrodas RD IKSD padotībā. Kopumā 2019. gadā RIIMC dažāda veida profesionālo pilnveidi un neformālo izglītību realizēja 524 grupās, kurās mācījās 10 421 cilvēks (katrā vidēji 19 dalībnieki). Visplašākais piedāvājums tika veidots skolu pedagogiem – tās bija 209 grupas ar 4718 dalībniekiem. Savukārt PII pedagogu mācībām tika izveidotas 67 grupas ar 1647 dalībniekiem³⁴.

³⁴ RIIMC 2019. gada darbības pārskats

Lai no 2019. gada 1. septembra pirmsskolās veiksmīgi ieviestu kompetenču pieejā balstītas mācības, PII pedagogiem tika izstrādātas 8 dažādas programmas, kurās jaunas zināšanas kopumā ieguva 875 cilvēki. Tāpat pedagogiem tika piedāvātas dažādas profesionālās pilnveides programmas par skolotāju sadarbību. Lai palīdzētu uzlabot mācībspēku darbu, skolēnu mācīšanos un sasniegtu skolas mērķi – ieviestu kompetenču pieeju, visu mācību jomu pedagogiem tika rīkoti gan kursi, gan metodiskās dienas, gan izbraukuma semināri par konkrētām tēmām.

Runājot par pieaugušo neformālo izglītību, 2019. gadā RIIMC dažādu programmu apguvi piedāvāja 12 filiālēs Rīgā (par 8 mazāk nekā iepriekšējā gadā; tas skaidrojams ar zemo apmeklētību un atsauksmēm aptaujas anketās). Kopumā kādā no šīm programmām piedalījās 2155 cilvēki (kas, neskatoties uz pieejamības samazināšanos, ir par 884 jeb 60% vairāk nekā iepriekšējā gadā). Statistika rāda, ka tāpat kā 2017. gadā arī 2018. un 2019. gadā Rīgas iedzīvotājus visvairāk interesējusi svešvalodu, psiholoģijas un datorprasmju apguve. No interešu izglītības piedāvājuma vispopulārākās bija rokdarbu un skaistumkopšanas programmas³⁵.

Svarīgi piebilst, ka 2018. gadā RIIMC akreditēja izglītības iestādi un profesionālās pilnveides programmu “Darba aizsardzības pamatlīmeņa zināšanu izglītības programma” (licence Nr. P-1557) 60 stundu apjomā, un tas būtiski palielināja RIIMC piedāvāto pakalpojumu klāstu ar jaunu programmas veidu. Diemžēl cerētais neattaisnojās – 2019. gadā nenokomplektējās neviena grupa, tāpēc tā netika īstenota. Iespējamais iemesls ir ES fondu finansētie kursi, kurus organizē Valsts Darba inspekcija un kuri iedzīvotājiem ir bez maksas līdz 2023. gadam³⁶.

³⁵ RIIMC 2019. gada darbības pārskats

³⁶ RIIMC 2019. gada darbības pārskats

REKOMENDĀCIJAS

- Vairāk popularizēt RIIMC, lai iedzīvotāji ir informēti par šāda centra darbību un iespējām, ko tas sniedz, tādā veidā arī stiprinot paša centra darbību un atpazīstamību
- Izvērtēt pētījumā “Optimāla vispārējās izglītības iestāžu tīkla modeļa izveide Latvijā” paustos apgalvojumus
- Tā kā mūsdienu informatīvā telpa ir pārpildīta ar dažādu tendenciozu informāciju, nepieciešams attīstīt skolēnu vizuālās prasmes

Priekšlikumi

- Lai kvalitatīvi varētu izvērtēt nepieciešamo infrastruktūru un skolu materiāltehnisko bāzi, noskaidrot, kādā veidā par to tiek apkopota informācija
- Izvērtēt U1.1. “Nodrošināt pirmsskolas vecuma bērnu kvalitatīvas izglītošanas iespējas visām pilsētas ģimenēm” ilgtermiņa prognozi, ņemot vērā dzimstības tendenci. Viens no risinājumiem varētu būt – pilnveidot sadarbību ar privātajām PII; līdzfinansējumam jābūt 100% vai tuvu tam
- Izvērtēt, vai U1.1., U1.2. un U1.3. aktivitātes nebūtu pārceļamas uz RV13 U13.2. “Nodrošināt pašvaldības iestāžu ēku renovāciju”, jo liela daļa aktivitāšu saistībā ar izglītības iestāžu renovāciju, atjaunošanu un remontdarbiem pārklājas
- Izvērtēt rādītāja “Interneta pieslēgums mājāsaimniecībās” nepieciešamību. Meklēt kaut ko līdzvērtīgu, kas varētu raksturot e-pakalpojumu izmantošanu
- Izvērtēt rādītāju iekļaušanu par organizētajiem profesionālās pilnveides un pieaugušo neformālās izglītības pasākumiem (kursiem, semināriem, meistarklasēm, supervīzijām, forumiem, konferencēm u.c.) PRV1 rezultatīvajos rādītājos. Pedagogu profesionālās pilnveides pasākumus pārcelt uz PRV1, bet pieaugušos atstāt pie mūžizglītības
- Iekļaut uzdevumu “Veicināt kompetenču pieejas ieviešanu izglītības iestādēs”

- U1.4. “Profesionālās izglītības iestāžu pārņemšanas Rīgas pilsētas pašvaldības pārziņā iespēju izvērtēšana”. Paredzētā profesionālās izglītības iestāžu nodošana pašvaldībām Rīgas pilsētā netiek īstenota iestāžu neatbilstības kritērijiem dēļ. Atbilstoši 2015. gada grozījumiem Profesionālās izglītības likumā Rīgas pilsētas pašvaldības pārstāvis darbosies iestāžu konventos

Priekšlikumi uzdevumu grozījumiem

- U1.5. aktivitāti 1.5.2. izteikt šādā redakcijā: “Interesu izglītības un profesionālās ievirzes izglītības iestāžu (mūzikas un mākslas skolas, sporta skolas) īstenoto programmu, kā arī vispārējās izglītības interešu izglītības programmu vienmērīga pārklājuma veicināšana pilsētas apkaimēs”
- U1.5. aktivitātes 1.5.3. un 1.5.5. apvienot un izteikt šādā redakcijā: “Daudzveidīgu un kvalitatīvu interešu un profesionālās ievirzes izglītības programmu nodrošināšana (t.sk. izvērtēšana, aktualizēšana) atbilstoši sabiedrības (t.sk. bērnu un jauniešu) interesēm un pieprasījumam, veicinot arī karjeras izvēli”
- U1.5. aktivitāti 1.5.4. izteikt šādā redakcijā: “Bērnu un jauniešu interešu izpēte, lai nodrošinātu pieprasīto programmu īstenošanu”
- U1.5. aktivitāti 1.5.7. izteikt šādā redakcijā: “Izglītības programmās ar paaugstinātu slodzi iesaistīto audzēkņu veselības monitorings”
- U1.5. aktivitāti 1.5.8. izteikt šādā redakcijā: “Pasākumu organizēšana bērniem un jauniešiem interešu un spēju attīstībai”.
- PRV1 rādītāju 1.1. izteikt šādā redakcijā: “Pirmsskolas vecuma bērnu īpatsvars, kas apmeklē PII (t.sk. pašvaldības līdzfinansējums privātajām pirmsskolas izglītības iestādēm)”

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads										Sagaidāmā vērt.2020	Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
1.1.	Pirmsskolas vecuma bērnu īpatsvars, kas apmeklē PII	%	64.2	64.5	67.8	75.9	73.0	73.0	73.5	75.5		70		
1.2.	Pirmsskolas vecuma bērnu skaits, kuri reģistrējušies rindā un kuriem pašvaldība nevar nodrošināt vietas PII	skaitis	4,317	2,602	2,395	1,950	1,320	898	1,000	2239		0		
1.3.	Vidējais pašvaldības PII pieejamības un to kvalitātes vērtējums	Punkti (0-4)	1.9	-	-	-	1.6	-	-	-		3		
1.4.	Iedzīvotāju vērtējums par pašvaldības PII pakalpojumu kvalitāti	Pozitīvs vērtējums, %	63.7	58	67	67.7	69.0	-	70.1	69.3		80		
1.5.	Iedzīvotāju vērtējums par pašvaldības PII pakalpojumu pieejamību	Pozitīvs vērtējums, %	49.3	30.8	45.8	41.1	63.0	-	53.5	54.2		80		
1.6.	9.klašu beidzēju īpatsvars, kas saņem tikai liecību apliecības vietā	%	2.9	3	3.4	3.1	3.5	3.4	3.2	3.0		<1		
1.7.	12.klašu beidzēju īpatsvars, kas saņem tikai liecību apliecības vietā	%	1.3	2	3.2	3.6	2.8	4.1	1.8	1.0		<1.3		
1.8.	Eksakto zinātņu centralizēto eksāmenu kārtotāju īpatsvars vidusskolās:													
	*fizikā	%	7.2	6	8	8.5	9.4	10.2	11.5	8.4		10		
	*ķīmijā	%	4.5	5	6	6.3	7.2	7.4	8.3	8.1		10		
	*bioloģijā	%	8.0	11.5	12.9	12.8	13	13	13.2	13.0		10		
1.9.	Vidējais pašvaldības pamatskolu un vidusskolu pieejamības un tās kvalitātes vērtējums	Punkti (0-4)	1.6	-	-	-	1.8	-	-	-		3		
1.10.	Iedzīvotāju vērtējums par pašvaldības vispārējās izglītības iestāžu (skolu) pakalpojumu pieejamību	Pozitīvs vērtējums, %	85.7	83.2	91.3	89.3	88.0	-	84.7	85.1		85		
1.11.	Iedzīvotāju vērtējums par pašvaldības vispārējās izglītības iestāžu (skolu) pakalpojumu kvalitāti	Pozitīvs vērtējums, %	71.2	71.3	80.2	78.2	80.0	-	78.2	75.9		80		
1.12.	Iedzīvotāju vērtējums par iespējām bērniem iesaistīties pulciņos, kolektīvos	Pozitīvs vērtējums, %	51	51.3	58.1	63.1	73.0	-	73.7	76.8		75		
1.13.	Iedzīvotāju vērtējums par iespējām pieaugušajiem iesaistīties pulciņos, kolektīvos	Pozitīvs vērtējums, %	46.7	47.3	52.2	58.9	49.0	-	56.4	51.5		75		
1.14.	Audzēkņu skaits Rīgas pilsētas pašvaldības:			2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20			
	*interesu iestādēs	skaitis	-	26,800	30,074	28,005	29,625	24,857	25,950	24,916	23,715	Nesamazinās		
	*sporta iestādēs	skaitis	-	7,130	7,452	7,669	8,170	8,560	8,374	8,808	8,276	Nesamazinās		
	*mūzikas un mākslas izglītības iestādēs	skaitis	-	4,351	4,554	4,913	4,716	4,540	4,538	4,528	4,220	Nesamazinās		
1.15.	Interneta pieslēgums mājāsaiņniecībās	%	-	75.8	76	79.8	81.2	83	84.1	86.1		95		
1.16.	Iedzīvotāju ar augstāko izglītību īpatsvars (15-64 gadu grupā) gada sākumā	%	-	34.9	38.4	36.5	36.8	39.7	39.6	38.4		40		

RV2 Atbalsts jaunatnes pašiniciatīvai un organizētajam brīvajam laikam

PROBLEMĀTIKA: nepietiekams izglītojošo un atpūtas nometņu skaits, kā arī nevienmērīgs brīvā laika centru, brīvpieejas sporta objektu un jauniešu centru izvietojums. Problemātiska jauniešu iekļaušanās darba tirgū. Nepietiekama izpratne par pārvaldības procesiem un iespējām ietekmēt lēmumu pieņemšanu.

MĒRĶIS: uzlabot jauniešu dzīves kvalitāti, veicinot viņu iniciatīvas, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, atbalstot darbu ar jaunatni un nodrošinot jauniešiem vieglāku pāreju no bērna uz pieaugušā statusu.

TEMATI:

- Brīvā laika pavadīšanas iespējas
- Jauniešu nodarbinātība un bezdarbs
- Bērnu un jauniešu nometnes
- Pašvaldības iesaiste/atbalsts jauniešu darbībās

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Stratēģijas 2030 pirmajā mērķī uzmanība veltīta arī jaunatnes jautājumiem, pievēršoties tās iesaistei pilsētas procesos un stimulējot atbildību par savu un pilsētas nākotni.

Stratēģiskās nostādnes pilsētvides attīstībai rosina uz skolu bāzes izveidot bērnu un jauniešu centrus, tādējādi tiecoties nodrošināt vienmērīgu brīvā laika pavadīšanas un sportošanas iespēju tīklu pilsētas teritorijā.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Samazināt to jauniešu īpatsvaru, kuri nav iesaistīti ne darba tirgū, ne izglītībā, ne apmācībā (IAM)

- Veidot pilsoniskās līdzdalības programmas, kur skolēnam radīt priekšstatu, kā darbojas valsts, kādi ir būtiskākie sociālie procesi un kādiem institucionālajiem mehānismiem var paust savu viedokli un ietekmēt valstī notiekošo (LIAS)

KOMPETENCE

Darbā ar bērniem un jauniešiem ir iesaistītas pašvaldības institūcijas, nevalstiskās un reliģiskās organizācijas, kā arī privātais sektors. Nevalstiskās un reliģiskās organizācijas galvenokārt darbojas bērnu un jauniešu brīvā laika organizēšanā (rīkojot nometnes un brīvā laika aktivitātes), neformālās izglītības aktivitāšu un apmācību rīkošanā, jauniešu informēšanā par viņu izaugsmei svarīgiem jautājumiem un brīvprātīgā darba iespēju nodrošināšanā. Vadošā pašvaldības iestāde šajā nozarē ir RD IKSD.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

Brīvā laika pavadīšanas iespējas

Rīgā ir nodrošināta daudzpusīga infrastruktūra un resursi bērnu un jauniešu lietderīgai brīvā laika pavadīšanai 8 interešu izglītības iestādēs, 23 brīvā laika centros (to izvietojumu skat. 8. tabulā), brīvdabas trenažieru zālēs, 2 reģionālajos sporta centros un 4 skeitparkos pie pašvaldības izglītības iestādēm (dati uz 2020. gadu). Tāpat plašs ir arī pašvaldības organizēto un atbalstīto aktivitāšu klāsts jauniešiem sporta un kultūras jomā – tiek organizētas dažāda līmeņa sacensības, sporta dienas, turnīri, kausu izcīņas, skriešanas seriāli, maratoni un citas aktivitātes.

8. tabula

Brīvā laika centru izvietojums

Rajons	Centra nosaukums	Adrese
Centra rajons	BJC "Rīgas Skolēnu pils"	Krišjāņa Barona iela 99
Kurzemes rajons	Rīgas Anniņmuižas vidusskola Rīgas 71. vidusskola Rīgas 19. vidusskola Pārdaugavas BJC	Kleistu iela 14 Grīvas iela 26 Miglas iela 9 Imantas iela 11A
Latgales priekšpilsēta	Rīgas 1. Kristīgā pamatskola Rīgas 15. vidusskola Rīgas Austrumu vidusskola Brīvā laika centrs "Ir ko darīt" BJC "Daugmale"	Augusta Deglava iela 1A Visvalža iela 9 Viļānu iela 13 Andreja Saharova iela 35 Maskavas iela 279 k-7
Vidzemes priekšpilsēta	Rīgas 9. vidusskola Rīgas 63. vidusskola Rīgas 74. vidusskola Rīgas 80. vidusskola Rīgas 85. vidusskola Rīgas 89. vidusskola	Stāmerienas iela 8 Pāles iela 9 Induļa iela 4 Andromedas gatve 11 Nīcgales iela 22 Hipokrāta iela 27
Zemgales priekšpilsēta	Rīgas 47. vidusskola, "Kūlenis" Pārdaugavas BJC "Altona" Rīgas Jauno tehniķu centrs Rīgas Ziepniekkalna vidusskola	Skaistkalnes iela 7 Altonavas iela 6 Bauskas iela 88 Ozolciema iela 26
Ziemeļu rajons	Rīgas 28. vidusskola, "Kabata" BJC "Laimīte" Rīgas Čiekurkalna pamatskola	Sliežu iela 23 Sarkandaugavas iela 24 Čiekurkalna 1. līnija 53

Avots: RD IKSD

Brīvā laika centri attiecīgās apkaimes bērniem un jauniešiem piedāvā radošās darbības, tematiskos pasākumus un citas laika pavadīšanas iespējas. Lai gan saglabājas pieprasījums pēc šādu centru pakalpojumiem, ņemot vērā to

materiāltehnisko nodrošinājumu, galvenā mērķauditorija ir sākumskolas un pamatskolas jaunāko klašu audzēkņi.³⁷

Brīvā laika centru apmeklētāju skaitam apskatāmajā laika periodā vērojama mainīga tendence (skat. 39. att.), un lielāko lejupslīdi tā piedzīvoja 2016. gadā. Tas skaidrojams ar faktu, ka jauni centri netika veidoti, bet esošajos bija sasniegta maksimāla apmeklētības kapacitāte atbilstoši to materiāltehniskajam stāvoklim. 2017. gadā situācija sāka uzlaboties, un, kaut arī 2018. gadā bija vērojams minimāls apmeklētāju skaita samazinājums, tas ievērojami pieauga un 2019. gadā sasniedza 136,7 tūkst. – viens no augstākajiem rādītājiem apskatāmajā periodā. Šis palielinājums skaidrojams ar divu jaunu brīvā laika centru atvēršanu (Rīgas 19. vidusskolā un BJC "Laimīte"), kā arī ar plašajām iespējām, ko tie piedāvā. Pozitīvi vērtējams arī tas, ka kopš 2012. gada rādītājs ir saglabājies un pat pārsniedzis 2020. gada sagaidāmo vērtību (115 tūkst.).

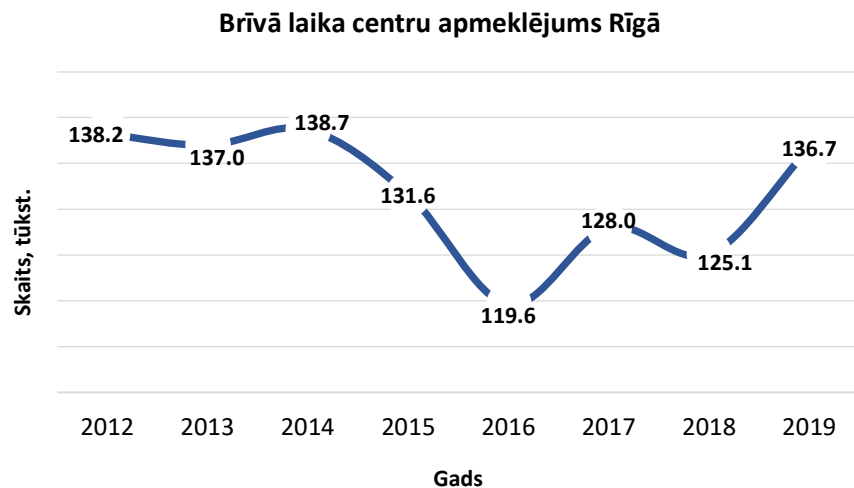
! Nepieciešams arī turpmāk veidot jaunus brīvā laika centrus, lai nodrošinātu vienmērīgu ģeogrāfisko pārklājumu pilsētā, kā arī veikt esošo centru modernizāciju.

Socioloģiskajā pētījumā "Jauniešu brīvā laika pavadīšanas un līdzdalības paradumi Rīgā", ko 2018. gadā veica LU Sociālo zinātņu fakultāte, noskaidrots, ka 3 populārākās apkaimes, kurās jaunieši visvairāk pavada brīvo laiku, ir Centrs, Imanta un Pļavnieki. Tajās ir plašs šādas infrastruktūras piedāvājums: kinoteātri, parki, sporta laukumi un citas aktivitātes³⁸. Svarīga problēma, ko norādīja pētījuma dalībnieki, ir tā, ka jaunieši ir ļoti slikti informēti – iespējams, piedāvājuma klāsts ir liels, bet viņi to nezina.

³⁷ Rīgas pilsētas darba ar jaunatni plāns 2019.-2023. gadam

³⁸ Rīgas pilsētas darba ar jaunatni plāns 2019.-2023. gadam

39. attēls

Avots: RD IKSD

Jauniešu nodarbinātība un bezdarbs

Katru gadu notiek NVA pasākums “Nodarbinātības pasākums vasaras brīvlaikā personām, kuras iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs”. Tajā pašvaldības iestādēs un kapitālsabiedrībās tiek nodarbināti 15–20 gadus veci skolēni no dažādām Rīgas izglītības iestādēm, un viņi iesaistās tādās profesijās kā uzkopšanas darbu meistars, projektu vadītāja asistents, arhivārs, sociālā darbinieka palīgs, klientu apkalpošanas speciālista palīgs, pavadonis, brīva laika aktivitāšu organizators u.c.³⁹ Jāpiebilst, ka 2014. gadā sadarbībā ar pašvaldības iestādēm un kapitālsabiedrībām tika ieviests jauns modelis jauniešu nodarbinātības atbalstam vasaras brīvlaikā. Vislielākais nodarbināto jauniešu skaits pieaugums bija vērojams 2016. gadā, kad tas pārsniedza 300, bet arī pēdējos gados aktivitāte ir ļoti liela (skat. 9. tab.). Svarīgi piebilst, ka jauniešu

nodarbinātības situāciju ļoti ietekmē straujā minimālās mēnešalgas palielināšanās⁴⁰.

9. tabula

Nodarbināto jauniešu un iesaistīto iestāžu skaits jauniešu nodarbinātības programmā Rīgā

Gads	Iestāžu/kapitālsabiedrību skaits	Nodarbināto jauniešu skaits
2014	10	161
2015	8	163
2016	7	338
2017	9	349
2018	9	311
2019	10	315
2020	8	177

Avots: Rīgas pilsētas darba ar jaunatni plāns 2019.–2023. gadam un RD IKSD

! Vērojama liela skolēnu interese un vēlme iesaistīties darbā vasaras periodā.

LR CSP relīzē tika ziņots, ka 2019. gadā jauniešu bezdarba līmenis Latvijā bija 12,4% (2018. gadā – 12,2%), savukārt no visiem bezdarbniekiem jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem bija 7,7 tūkstoši jeb 12,6%. Lai arī 2018. gadā jauniešu bezdarba līmenis Latvijā bija par 3 procentpunktiem zemāks nekā vidēji ES (15,2%), tomēr Baltijas valstu starpā tas joprojām saglabājās visaugstākais (2019. gadā Igaunijā bija 11,1%, bet Lietuvā – 11,9%). Vēl jāpieemin, ka 2019. gadā ekonomiski aktīvi bija 36,3% no visiem jauniešiem, t.i., bija nodarbināti vai aktīvi meklēja darbu (bezdarbnieki), bet 63,7%

³⁹ 3 gadu pārskats⁴⁰ Rīgas pilsētas darba ar jaunatni plāns 2019.–2023. gadam

jauniešu bija ekonomiski neaktīvi – pārsvarā vēl mācījās un darbu nemeklēja⁴¹.

ANO par jauniešu bezdarba problēmu runā pasaules līmenī un aicina valstis samazināt to jauniešu īpatsvaru, kuri nav iesaistīti ne darba tirgū, ne izglītībā, ne apmācībā.⁴²

! Ļoti negatīva parādība – neizglītoti jaunieši un liels bezdarbs viņu vidū.

Bērnu un jauniešu nometnes

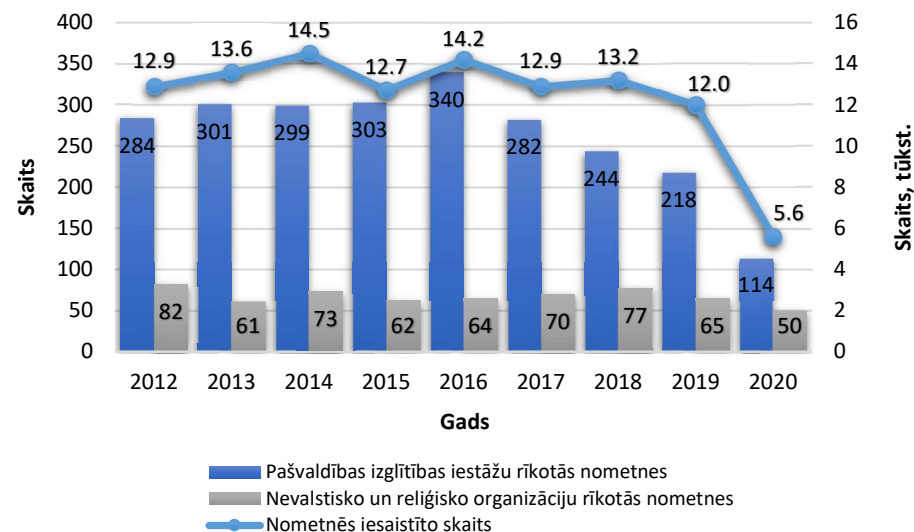
Par vienu no attīstītākajām bērnu un jauniešu brīvā laika organizēšanas formām Rīgā uzskatāmas nometnes, ko rīko gan izglītības iestādes, gan nevalstiskās un reliģiskās organizācijas. Kā redzams 40. attēlā, pašvaldības izglītības iestāžu rīkoto nometņu skaits kopš 2016. gada ievērojami samazinās – to ietekmē relatīvi nemainīgais piešķirtā finansējuma apjoms pret arvien pieaugošajām nometņu organizēšanas izmaksām. Savukārt nevalstisko un reliģisko organizāciju nometņu skaita tendencē būtisku izmaiņu nav. Apskatot nometņu dalībnieku skaita dinamiku, kopš 2014. gada vērojamas spēcīgas svārstības. Tās lielākoties skaidrojamas ar to, ka paralēli dienas nometnēm skolas brīvlaikā tiek attīstītas arī jaunas formas, piemēram, sporta izglītības iestādes organizē pasākumus sportiskās meistarības pilnveidei. Tāpat arī, palielinoties nometņu organizēšanas izmaksām, arvien lielāka daļa vecāku nevar finansiāli atļauties nosūtīt uz tām bērnu un kā alternatīvu izvēlas brīvā laika aktivitāšu un brīvā laika centru piedāvājumu⁴³. Savukārt ievērojamais samazinājums 2020. gadā skaidrojams ar Covid-19 pandēmiju un noteiktajiem ierobežojumiem visā valstī.

Jāpiebilst, ka 2018. gadā izstrādāta jauna pieteikšanās kārtība pašvaldības izglītības iestāžu rīkotajām atvērtajām dienas nometnēm, kas turpmāk nodrošinās vienlīdzīgas iespējas tajās piedalīties visiem bērniem, kuru

deklarētā dzīvesvieta ir Rīgas administratīvajā teritorijā vai kuri mācās kādā no Rīgas izglītības iestādēm⁴⁴.

40. attēls

Rīgas pilsētas pašvaldības līdzfinansētās bērnu un jauniešu nometnes un tajās iesaistīto skaits

Avots: RD IKSD

Pašvaldības iesaiste jauniešu darbībās

Pašvaldības izglītības iestādēs aktīvi turpina darboties skolēnu pašpārvaldes, savukārt pilsētas līmenī – Rīgas Skolēnu dome un Rīgas Jaunatnes organizāciju konsultatīvā padome. Katru gadu pašpārvalžu aktīvistiem tiek organizētas dažādas izglītojošas aktivitātes (semināri, diskusijas u.c.), kā arī veicināta viņu savstarpējā sadarbība. Tāpat pašvaldība aktīvi turpina atbalstīt jauniešu un jaunatnes organizāciju projektus – 2012. gadā tika atbalstīts 31 projekts, turpretī 2019. gadā – jau 75.

⁴¹ www.lvportals.lv, 24.02.2020.

⁴² ANO IAM 8.6.

⁴³ Rīgas pilsētas darba ar jaunatni plāns 2019.-2023. gadam

⁴⁴ Rīgas pilsētas darba ar jaunatni plāns 2019.-2023. gadam

Ļoti veiksmīgi darbojas RJC “Kaņieris”, kurš pilda jaunatnes organizāciju resursu centra funkcijas, apvienojot 31 jaunatnes organizāciju. RJC “Kaņieris” nodrošina līdzdalības iespējas un informācijas pakalpojumus, piedāvā daudzveidīgas uz jauniešu interesēm balstītas neformālās izglītības programmas, kā arī atbalsta jauniešu iniciatīvas, tādējādi veicinot līderības veidošanos un stimulējot sadarbību ar pašvaldību. Īpaši var pieminēt 2017. gadu, kad šī centra telpās tika noorganizēts 451 pasākums (lielākais skaits tā pastāvēšanas laikā), kuru apmeklētāju skaits sasniedza 4253; savukārt 2019. gadā tika sarīkots par 133 pasākumiem mazāk jeb 318.

Tā kā RJC “Kaņieris” ģeogrāfiski atrodas Kaņiera ielā 15, lielai daļai jauniešu tas nav ērti apmeklējams, līdz ar to Rīgas pilsētas darba ar jaunatni programmā 2019.–2023. gadam ir noteikta nepieciešamība vismaz divas līdzīgas vietas izveidot vēl citās pilsētas daļās.

! Balstoties uz lielo interesi un apmeklētību, nepieciešams nodrošināt plašāku jaunatnes organizāciju resursu centru pieejamību.

Pašvaldība ar jaunatni strādā mērķtiecīgi – ņemot vērā mērķauditorijas aktualitātes, vajadzības un pieprasījumu, piešķir resursus, sniedz finansiālu atbalstu konkursos un organizē apmācības jauniešiem, jaunatnes darbiniekiem un jaunatnes organizāciju pārstāvjiem. Pateicoties tam, 2016. gadā Rīgas pilsētas pašvaldība tika atzīta par tradīcijām bagātāko darbā ar jaunatni un saņēma balvu konkursā “Labākais darbā ar jaunatni 2016”, iegūstot 1. vietu starp 14 pretendentiem.⁴⁵

REKOMENDĀCIJAS

- Veicināt bērnu līdzdalību skolā. Nepieciešams skaidri atrunāt mehānismu, izstrādāt rokasgrāmatu, lai jauniešiem ir skaidrs, ka arī viņi var piedalīties un ietekmēt lēmumu pieņemšanu

- Veicināt bērnu pašpārvalžu izveidi iestādēs, lai nodrošinātu mehānismu bērnu pārstāvniecībai un iespējas piedalīties iestādes iekšējo noteikumu izstrādē un uzraudzībā
- Vienotā platformā apkopot visu pieejamo informāciju un mācību materiālus par līdzdalību, lai pedagogiem un jaunatnes darbiniekiem tie būtu pieejami vienkopus
- Izstrādāt darbā ar jaunatni iesaistīto institūciju sadarbības modeli un nodrošināt sadarbības regularitāti un ilgtspēju
- Pilnveidot darbā ar jaunatni iesaistīto personu atbalsta pasākumus
- Personām darbā ar jaunatni izveidot konkrētu darba ceļvedi – līdzīgi kā pedagogiem skolās ir programmas
- Izveidot brīvā laika centrus apkaimēs, kurās brīvā laika pavadīšanas iespējas ir ierobežotas, kā arī pilnveidot esošo centru materiāl-tehnisko bāzi, nodrošinot saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējas dažādām bērnu un jauniešu vecuma grupām
- Meklēt jaunas iespējas, lai paplašinātu jauniešu nodarbinātības iespējas (gan finansiālas, gan paplašinot sadarbības partneru loku, t.sk. piesaistot uzņēmumus)
- Veicināt jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā, atbalstot viņu iniciatīvas, popularizējot jauniešu līdzdalības iespējas sociālajos tīklos, jo šo tīklu platformas ir visvairāk patērētā jauniešu informatīvā telpa
- Izvērtēt iespēju aptaujā iekļaut jauniešus un noskaidrot viņu viedokli par būtiskiem jautājumiem

Priekšlikums

- Izvērtēt jaunu rādītāju iekļaušanu RV2, kā arī papildināt ar jauniem rādītājiem, kuru avots ir pārskats par Rīgas pilsētas darba ar jaunatni programmas 2014.–2018. gadam izpildi (ja tādi ir pieejami). Piemēram, īstenojot jauniešu neformālās izglītības programmas, jaunatnes organizācijām sadarbojoties ar jauniešu centru “Kaņieris” iekļaut, rādītāju:

⁴⁵ www.iksd.riga.lv, 13.12.2016.

- jauniešu skaits, kas 6 mēnešu laikā pēc programmu apguves ir atraduši darbu
- jaunatnes organizāciju skaits, kuras ir ieviesušas sociālās uzņēmējdarbības elementus

RV2 RĀDĪTĀJI

10. tabula

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
2.1.	Nometnēs iesaistīto bērnu un jauniešu skaits	tūkst.	12.9	13.6	14.5	12.7	14.2	12.9	13.2	13.2	18	
2.2.	Brīvā laika centru apmeklējumu skaits	tūkst.	138.2	137.0	138.7	131.6	119.6	128.0	125.1	136.7	115	
2.3.	Jauniešu neformālās izglītības programmās iesaistīto jauniešu skaits	skaits	3,105	1,544	1,804	1,787	1,319	1,340	1,560	1,295	5,000	
2.4.	Atbalstīto jauniešu un jaunatnes organizāciju projektu skaits	skaits	31	38	37	53	51	63	60	75	60	

RV3 Atpazīstama un iesaistoša kultūrvidē

PROBLEMĀTIKA: nepietiekams kultūras pasākumu skaits un kultūras pakalpojumu pieejamība apkaimēs ārpus pilsētas centra.

Nepietiekami efektīva kultūrvēsturisko objektu aizsardzības sistēma un nepietiekama sabiedrības izpratne par šī mantojuma saglabāšanas nozīmi.

MĒRĶIS: nodrošināt kultūras dzīves daudzveidību un tradicionālo vērtību saglabāšanu.

TEMATI:

- Kultūrvēsturiskais mantojums
- Kultūras pakalpojumu pieejamība

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Pilsētas vīzijā noteikts, ka Rīga 2030. gadā ieņems nozīmīgu vietu pasaules kultūras kartē un būs starptautiski pazīstama ar savu arhitektūru, kultūrvidi, saglabāto kultūrainavu un radošajiem cilvēkiem. Nacionālā mērogā Rīga būs galvenais kultūras centrs, kā arī administratīvais, transporta, augstākās izglītības un zinātnes centrs. Savukārt starptautiskā mērogā kultūra un radošās nozares līdzās tādām nozarēm kā IKT, elektrotehnikas ražošana, izglītība, tūrisms un transports, veidos Rīgas specializācijas pamatu.

Pašvaldības, valsts un privātā sektora sadarbībā tiks pilnveidots kultūras, izglītības un sporta iestāžu tīkls, nodrošinot vienmērīgu tālākizglītības, interešu izglītības un kultūras iestāžu pārklājumu apkaimēs. Jāveicina kultūras un pilsētvides objektu attīstība, t.sk. apkaimes mēroga pilsētvides objektu attīstība dzīvojamo teritoriju robežās.

Telpiskās attīstības perspektīvā atsevišķi izdalītas vadlīnijas to vēsturisko, kultūras un ainavu telpu pilnveidošanai, kurām īpaši uzsvērta nepieciešamība saglabāt kultūrvēsturisko mantojumu (būves, ainavas).

Lai bagātinātu pilsētas dzīvi un piesaistītu jaunus un radošus cilvēkus, Rīgā norisināsies virkne pasaulē atzītu kultūras pasākumu un tiks atbalstīti radošie kvartāli kā metode pilsētvides vitalitātes nodrošināšanai. Jauns radošais kvartāls varētu veidoties ap Torņakalna vēsturisko apbūvi Vienības gatvē, kura vitalitāti nodrošinās liels studējošo īpatsvars apkaimē.

Degradētās teritorijās, kurās iepriekš tika paredzēta attīstība, kas tomēr nenotiek, nepieciešams ieviest pagaidu izmantošanas funkciju, tādējādi veicinot publiskās telpas veidošanos un radošu cilvēku piesaisti. Atbalsta programmas veidojamas tā, lai būtu piemērotas dažādiem pasākumiem un lai tuvējās apkaimes iedzīvotājus rosinātu uz radošām izpausmēm un aktīvāku šo telpu izmantošanu (mākslas izstāžu telpa, performances, gaismas festivāli, informācijas punkti u.tml.).

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Aizsargāt pasaules kultūras un dabas mantojumu (ANO)
- Attīstīt radošu pilsētvidi un radošās industrijas, veidojot laikmetīgās kultūras centrus un radošos klasterus (LIAS)
- Atbalstīt BJR kultūru un radošās nozares, aizsargāt un saglabāt kultūras mantojumu (ESSBJR)

KOMPETENCE

Pašvaldības kompetencē ietilpst rūpes par tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību, kā arī iesaistīšanās nozīmīgu vēstures (t.sk. kultūrvēsturisku) objektu un kultūras infrastruktūras uzturēšanā un attīstīšanā.

Galvenās atbildīgās iestādes no pašvaldības puses ir RD IKSD un RPA "Rīgas pieminekļu aģentūra".

Kultūras pakalpojumus nodrošina arī valsts, nevalstiskās organizācijas, privātās institūcijas un privātpersonas. Pēdējos gados īpašu devumu kultūras attīstībā sniedz radošās industrijas.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

Kultūrvēsturiskais mantojums

Rīgas kultūrvēsturiskais mantojums ir materiālo un garīgo vērtību, to radīšanas, lietošanas un tālāk nodošanas veidu kopums, kas izveidojies pilsētas vēsturiskās attīstības procesā⁴⁶. UNESCO Pasaules kultūras un dabas mantojuma komiteja ir atzinusi Rīgas vēsturiskā centra īpašās nozīmes universālo vērtību⁴⁷, kuras pamatā ir pilsētas viduslaiku un vēlākā pilsētbūvnieciskā struktūra, jūgendstila arhitektūras daudzums un kvalitāte, kurai līdzīgas nav citur pasaulē, un 19. gs. koka arhitektūra. Rīgā ir pārstāvēts vairākums arhitektūras stilu – piemēram, Vecrīgā atrodas nozīmīgi romānikas, gotikas, renesanses un baroka stila kultūras pieminekļi, savukārt centrā un citās apkaimēs – eklektikas, funkcionālisma, art deco un citu arhitektūras stilu paraugi.

Kultūras mantojuma aizsardzībai un saglabāšanai Rīgā ir šķirami divi līmeņi – valsts un pašvaldības, un šis mantojums ir iedalāms šādi:

- valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi, kas ietver arī valsts nozīmes pilsētbūvniecības pieminekli “Rīgas pilsētas vēsturiskais centrs” (kas ir platības un ietverto objektu ziņā vislielākais pilsētbūvniecības piemineklis Rīgā)
- apbūves aizsardzības teritorijas (Āgenskalns, Bolderāja, Čiekurkalns, Dzegužkalns-Nordeķi, Jaunmīlgrāvis (Ezera iela), Maskavas priekšpilsēta, Pleskodāle, Sarkandaugava, Teika, Torņakalns, Vecāķi, Vecdaugava (Airu iela), Vecmīlgrāvis (Emmas iela), Jaunmīlgrāvja (Ezera iela), Vecmīlgrāvja un VEF rūpnieciskās apbūves teritorijas)
- pašvaldībai nozīmīgi kultūrvēsturiski vērtīgi objekti

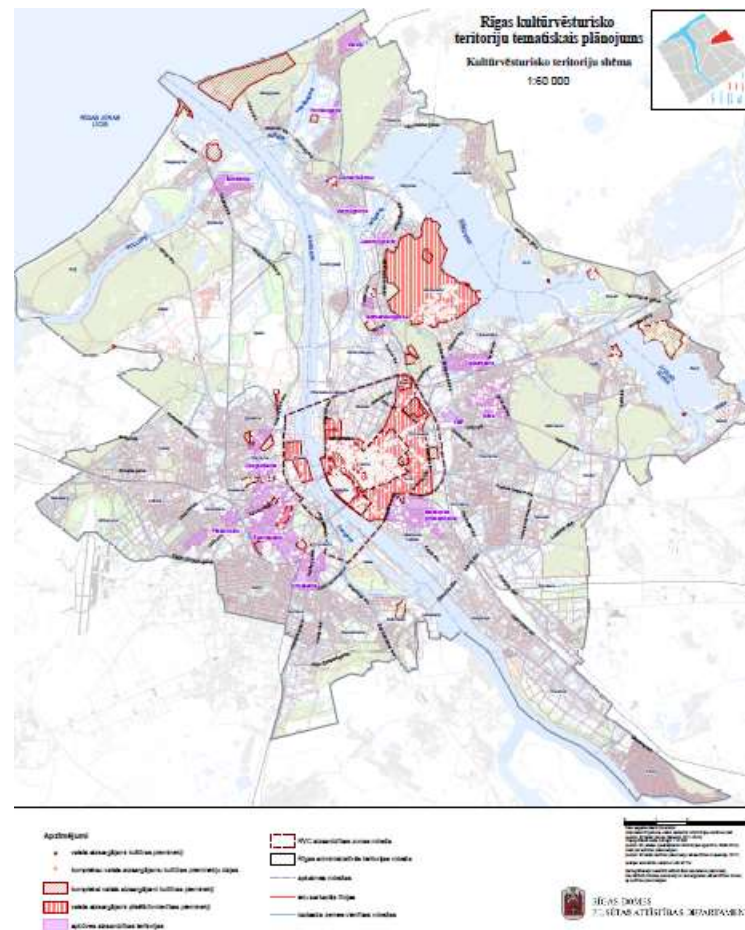
⁴⁶ Rīgas kultūrvēsturisko teritoriju tematiskais plānojums, 2017

⁴⁷ UNESCO Pasaules mantojuma komitejas 37. sesijā pieņemtais pasaules mantojuma vietas “Rīgas vēsturiskais centrs” retrospektīvais īpašas nozīmes universālās vērtības pamatojums

- citas kultūrvēsturiski nozīmīgas teritorijas (Rīgas vēsturiskās muižas, arheoloģisko atradumu vietas)⁴⁸

41. attēls

Rīgas kultūrvēsturisko teritoriju shēma

Avots: Rīgas kultūrvēsturisko teritoriju tematiskais plānojums, 2017

⁴⁸ Rīgas kultūrvēsturisko teritoriju tematiskais plānojums, 2017

Balstoties uz 2016. gada oktobrī pieņemtajiem saistošajiem noteikumiem (Nr. 225), RD rīko atklātu konkursu kultūrvēsturiskā būvmantojuma saglabāšanas līdzfinansēšanai 50% apmērā. Ir pieejami divi veidi: mazais līdzfinansējums (ne vairāk kā 5000 eiro, un tas ietver logu, balkonu, durvju, lieveņu vai arhitektonisko elementu atjaunošanu) un lielais līdzfinansējums (ne vairāk kā 20 000 eiro, un tas ietver fasādes, jumta vai vārtrūmes atjaunošanu). Šī atbalsta saņemšanai var pieteikt valsts vai vidējās nozīmes pieminekļus un objektus, kas atrodas apbūves aizsardzības teritorijās un ir uzbūvēti līdz 1940. gadam.⁴⁹

! Šis pašvaldības atbalsts sniedz ļoti vērtīgu ieguldījumu kultūrvēsturiskā mantojumā saglabāšanā, ko ir ļoti svarīgi saglabāt arī turpmāk. Būtu jāizvērtē iespējas šajā projektu konkursā iekļaut arī objektu inženierkomunikāciju atjaunošanu.

Būtiski iezīmējams 1930. gadā uzceltais Rīgas Centrāltirgus. Tas ir nozīmīga daļa no iepriekš minētā UNESCO Pasaules kultūras un dabas mantojumā iekļautā RVC, un tas ir lielākais slēgtā tipa tirgus Eiropā, turklāt zivju paviljons atzīts par lielāko zivju tirgu Baltijā.

Pieminekļi

Rīgā atrodas 1731 valsts kultūras piemineklis, no kuriem 797 ir piešķirts valsts nozīmes kultūras pieminekļa statuss, bet 934 ir vietējas nozīmes kultūras pieminekļi.⁵⁰

Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā ir iekļautas šādas teritorijas:

- 1) valsts nozīmes pilsētbūvniecības piemineklis "Rīgas pilsētas vēsturiskais centrs" (valsts aizsardzības nr. 7442)
- 2) valsts nozīmes pilsētbūvniecības piemineklis "Pārdaugavas apbūves fragments" (valsts aizsardzības nr. 7443)

- 3) valsts nozīmes arhitektūras (pilsētbūvniecības) piemineklis "Mežaparks" (valsts aizsardzības nr. 7444)
- 4) valsts nozīmes pilsētbūvniecības piemineklis "Ķīpsalas vēsturiskā apbūve" (valsts aizsardzības nr. 8327)
- 5) valsts nozīmes pilsētbūvniecības piemineklis "Kalnciema ielas koka apbūve" (valsts aizsardzības nr. 8583)⁵¹

2020. gadā RPA "Rīgas pieminekļu aģentūra" valdījumā bija 138 publiskajā ārtelpā esoši pieminekļi (t.sk. Brīvības piemineklis, memoriāli, vēsturiski un jaunuzstādīti pieminekļi, skulptūras, vides objekti un plāksnes). Katru gadu aprūpes sezonas laikā (marts–oktobris) tie tiek mazgāti, tīrīti, kā arī sakopts to zāliens un atjaunots bruģējums.

Tuvākās nākotnes aktualitātes pieminekļu aprūpes/restaurācijas un teritoriju sakārtošanas jomā ir Ķīniešu un Ķergalvja paviljons Kronvalda parkā. Tāpat ir izstrādāti šādi projekti – Raiņa pieminekļa teritorijas rekonstrukcija un labiekārtošana, 6. Rīgas kājnieku pulka kritušo piemiņas pieminekļa teritorijas rekonstrukcija un labiekārtošana (Sudrabkalniņš) un Autotanku pulka pieminekļa skvēra rekonstrukcija un labiekārtošana Pulka ielā.

Jaunu pieminekļu uzstādīšana notiek spontāni – tie ir gan dāvinājumi pilsētai, gan pēc sabiedrisko organizāciju un privātpersonu iniciatīvas radīti pieminekļi, gan arī veltījumi izcilām personībām un nozīmīgiem notikumiem. Plašāka informācija par galvaspilsētas pieminekļiem atrodama interneta vietnē www.rigaspieminekli.lv.

Kultūras pakalpojumu pieejamība

Kultūras iestādes

Rīgā atrodas lielākā daļa valsts nozīmes kultūras iestāžu, piemēram, Latvijas Nacionālā opera, 5 teātri (Latvijas Nacionālais, Dailes, Jaunais Rīgas, Leļļu un

⁴⁹ www.atjauno.riga.lv

⁵⁰ Nekustamo pieminekļu saraksts uz 2017. gada 12. jūniju (Rīgas kultūrvēsturisko teritoriju tematiskais plānojums, 2017)

⁵¹ Rīgas kultūrvēsturisko teritoriju tematiskais plānojums, 2017

Mihailova Čehova Rīgas Krievu⁵²), Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvijas Nacionālais mākslas muzejs u.c., kā arī nozīmīgas pašvaldības kultūras iestādes (Rīgas Kultūras un tautas mākslas centrs “Mazā Ģilde”, VEF kultūras pils, Kultūras un tautas mākslas centrs “Ritums”, orķestris “Rīga”). Tāpat ir izveidota arī Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienība, kuras sastāvā ir Rīgas Porcelāna muzejs, Rīgas Jūgendstila centrs, Aleksandra Čaka memoriālais dzīvoklis–muzejs, koncertorganizācija “Ave Sol” ar Rīgas kamerkori “Ave Sol”, kultūras centrs “Ilģuciems”, kultūras un atpūtas centrs “Imanta”, kultūras pils “Ziemeļblāzma”, 13. gs. valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa Sv. Pētera baznīcas pārvalde un izstāžu zāle “Rīgas mākslas telpa”. Tāpat pastāv dažādas privātās kultūras institūcijas, kā kinoteātri, teātri, radošie kvartāli u.c.

RD IKSD pakļautībā ir 9 kultūrizglītības iestādes (mūzikas un mākslas skolas): Jāzepa Mediņa Rīgas 1. mūzikas skola, Augusta Dombrovska mūzikas skola, Rīgas 3. mūzikas skola, Pārdaugavas mūzikas un mākslas skola, Juglas mūzikas skola, Pāvula Jurjāna mūzikas skola, Latgales priekšpilsētas mūzikas un mākslas skola, Māras Muižnieces Rīgas mākslas skola un Bolderājas mūzikas un mākslas skola. Tajās katru gadu mācās aptuveni 5000 audzēkņi⁵³.

Izvietojuma ziņā kultūras iestādes galvenokārt koncentrējas pilsētas centrālajā daļā un attālākajās apkaimēs, piemēram, Vecmīlgrāvī, Teikā, Juglā. Kā redzams 42. att., vairākās apkaimēs kultūras pakalpojums nav pieejams vispār vai arī ir tālu no dzīvesvietas.

Kultūras iestāžu izvietojums Rīgā 2020. gadā

Avots: “Pētījums par pilsētvides attīstību raksturojošo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas pilsētā”, SIA “Civita Latvija”, 2020

⁵² www.kulturaskarte.lv

⁵³ Rīgas pilsētas pašvaldības kultūras stratēģija 2017.–2030. gadam

Bibliotēkas

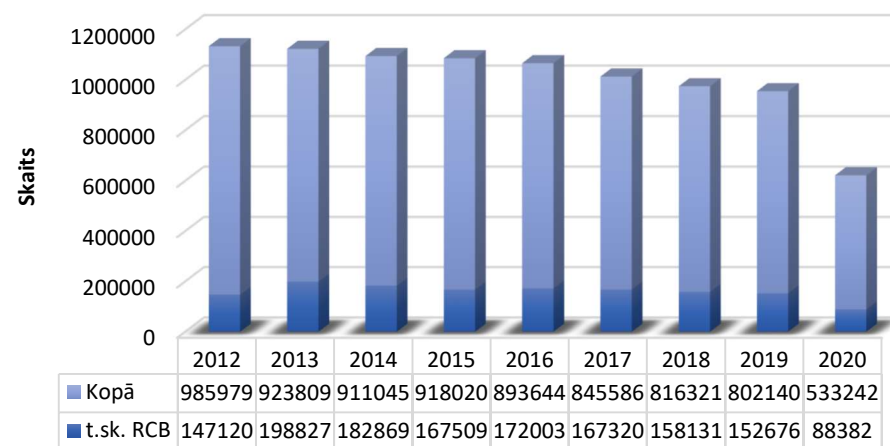
Kultūras pakalpojumus Rīgā nodrošina arī RCB, kura ir viena no vecākajām publiskajām bibliotēkām Latvijā un kuras paspārnē 2020. gadā darbojās 25 filiālbibliotēkas (tā kā filiālbibliotēka “Zvirbulis” tika slēgta, tas ir par vienu mazāk nekā 2018. gadā) un 3 ārējie apkalpošanas punkti: “Saulaino dienu bibliotēka” BKUS, Rīgas patversmes dienas centrā, leslodzījuma vietu pārvaldes Centrālcietumā. Bibliotekāros pakalpojumus apmeklētājiem sniedz arī Vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodiskā lasītava.⁵⁴ Jāpiebilst, ka kopš 2016. gada novembra plānotās rekonstrukcijas dēļ ir slēgta RCB filiālbibliotēka Torņakalnā un tās krājums ir novietots citās filiālbibliotēkās saglabāšanai.

Neskaitot 2014. gadu, katru gadu RCB tīklā esošo bibliotēku apmeklējumu skaits mēreni samazinās – no 2012. līdz 2019. gadam par 18,6% (skat. 53. att.). Skaita izmaiņas dažādās vecuma grupās ietekmē arī filiālbibliotēkas vietas maiņa vai atvēršana pēc renovācijas, piemēram, Bišumuižas filiālbibliotēka tagad atrodas vienā ēkā ar Rīgas Jauno tehniku centru, tāpēc palielinās skolas vecuma apmeklētāju skaits. Statistikas analīzē atsevišķi pieminams 2020. gads, kad valstī izsludinātās ārkārtējās situācijas laikā no 14. marta līdz 12. maijam un no 21. decembra līdz gada beigām RCB nodaļas un filiālbibliotēkas lasītājiem bija slēgtas, līdz ar to apmeklētība šajā gadā bija kritiski zema – 533 242 (pret 2019. gadu samazinājums par 33,5%).

⁵⁴ RCB 2020. gada pārskats

53. attēls

RCB un filiālbibliotēku kopējais apmeklējumu skaits

Avots: RCB gada pārskati

2019. gadā RCB tika noorganizēti 2097 pasākumi (pieaugums par 12,1% salīdzinot ar apskatāmā perioda sākumu – 2012. gadu), no kuriem 1109 jeb 53% bija paredzēti bērniem. Tāpat 2019. gadā turpinājās iepriekš aizsāktie Latvijas simtgades projekti un pasākumi.⁵⁵

Kaut arī tiek domāts par RCB materiāltehniskā stāvokļa atjaunošanu, pašlaik tas ir neapmierinošs – novecojusī datortehnika būtiski gan pasliktina pakalpojumu kvalitāti, gan samazina to skaitu (piemēram, projektoru trūkums pasākumu nodrošināšanai), kā arī telpas neatbilst galvenās pilsētas bibliotēkas statusam.

! Joprojām pakalpojums netiek nodrošināts pietiekamā kvalitātē un funkcionalitātē. Nepieciešams rast iespējas RCB paplašināšanai un modernizēšanai.

⁵⁵ RCB 2019. gada pārskats

Radošie kvartāli

Radošie kvartāli ir teritorijas, kas būtiski atšķiras ar savu unikālo identitāti un radošo industriju vai mākslinieku komūnu klātbūtni. Pēdējo gadu laikā Rīgā tie ir kļuvuši par spēcīgiem apkaimju apakšcentriem, kas sniedz pozitīvus impulsus pilsētvides attīstībai un ir neatņemama kultūras dzīves sastāvdaļa. Rīgā var identificēt šādus radošos kvartālus: Kalnciema kvartāls, Spīķeri, VEFRESH, Miera ielas republika, Berga bazārs, Tallinas kvartāls, Kombināts MĀKSLA, Sporta 2 u.c. Radošām izpausmēm nozīmīgas vietas pilsētā ir arī Ģertrūdes ielas teātris, RISEBA izglītības un kultūras centrs Pārdaugavā, Kaņepes kultūras centrs, I-dejas māja, Laikmetīgais mākslas centrs un “Ghetto Games” Grīziņkalnā. Nozīmīgs aspekts šo kvartālu attīstībai ir 2016. gadā uzsāktā radošo kvartālu un teritoriju atbalsta programma, kurā atbalstu guva 14 projekti, savukārt 2017. gadā – 15 projekti ar kopējo summu 69 500 eiro, 2018. gadā – 20 projekti ar kopējo summu 100 000 eiro, bet 2019. gadā – 12 projekti ar kopējo summu 70 000 eiro⁵⁶.

! Svarīgi turpināt šādu atbalsta programmu, iespējams, to paplašinot pagaidu izmantošanas kontekstā.

Amatierkolektīvi

Viens no pašvaldības uzdevumiem ir nodrošināt nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu, Dziesmu un deju svētku procesa nepārtrauktību (atbilstoši kompetencei) un koordinēt amatiermākslas kolektīvu, interešu un vispārējās izglītības iestāžu, mākslas un mūzikas skolu kultūrizglītības kolektīvu darbību un piedalīšanos Dziesmu un deju svētkos. Tāpēc tiek atbalstīti plaša spektra amatiermākslas un kultūrizglītības kolektīvi: kori (sieviešu, vīru, jauktie, senioru, zēnu, kamerkori), vokālie ansambļi (bērnu, senioru, vīru, sieviešu, mazākumtautību, vokālā džeza), instrumentālie ansambļi (tautas mūzikas, kapelas), pūtēju orķestri, koklētāju ansambļi, folkloras kopas, deju kolektīvi (bērnu, jauniešu, vidējās paaudzes, senioru),

tautas lietišķās mākslas studijas un vizuāli plastiskās mākslas pulciņi (aušanas, keramikas, adīšanas, ādas apstrādes, knipelēšanas, pīšanas, koktēlniecības, auduma apgleznošanas, kalšanas, izšūšanas, tamborēšanas, mežģīņu darināšanas, tekstilrokdarbu, šūšanas un modelēšanas, stikla apstrādes, papīra plastikas, metālapstrādes, rotu izgatavošanas), tautas tēlotājmākslas studijas (tēlniecības, gleznošanas), amatiereteātri un skolēnu teātri, foto un kino studijas.

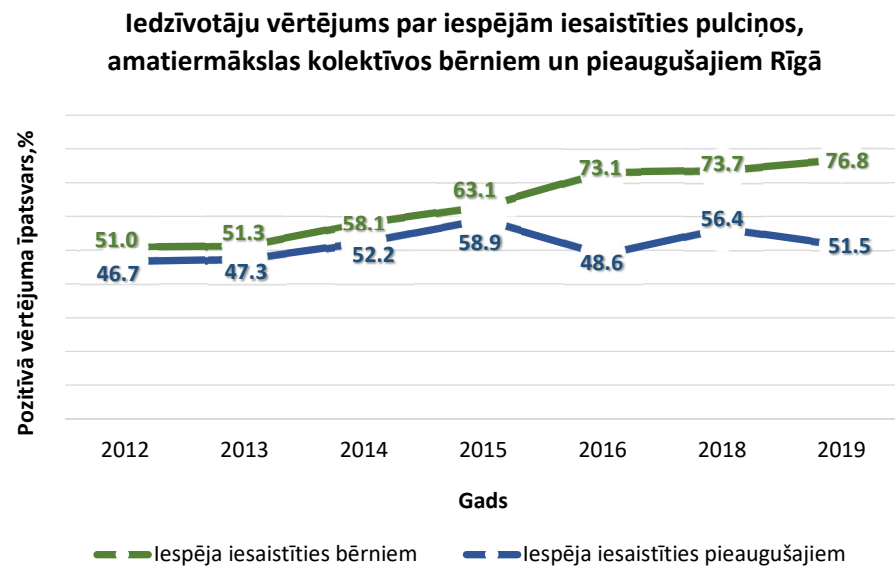
No 2012. līdz 2018. gadam amatiermākslas kolektīvu skaits Rīgā būtiski nemainījās, savukārt, noslēdzoties 4 gadu ciklam un 2019. gadā uzsākot jaunu 5 gadu ciklu Dziesmu un deju svētku procesa nodrošināšanā, to skaits pret iepriekšējo gadu pieauga par 17 un sasniedza 293 kolektīvus.

Iedzīvotāju vērtējums par iespējām iesaistīties pulciņos un amatiermākslas kolektīvos bērniem katru gadu ir uzlabojies un kopš 2016. gada ir sasniedzis 2020. gada sagaidāmo vērtību (70%). Savukārt par iespējām iesaistīties pieaugušajiem, pozitīva vērtējuma īpatsvars kopš 2015. gada ir mainīgs un būtisks pieaugums nav vērojams nevienā no apskatāmajiem gadiem – tas vēl joprojām saglabājas zems, un, visticamāk, gaidāmo vērtību 2020. gadā (70%) nerasnīgs⁵⁷ (skat. 44. att.).

⁵⁶ www.iksd.riga.lv

⁵⁷ Monitoringa dati uz situācijas analīzes brīdi par 2020. gadu nebija vēl pieejami

44. attēls

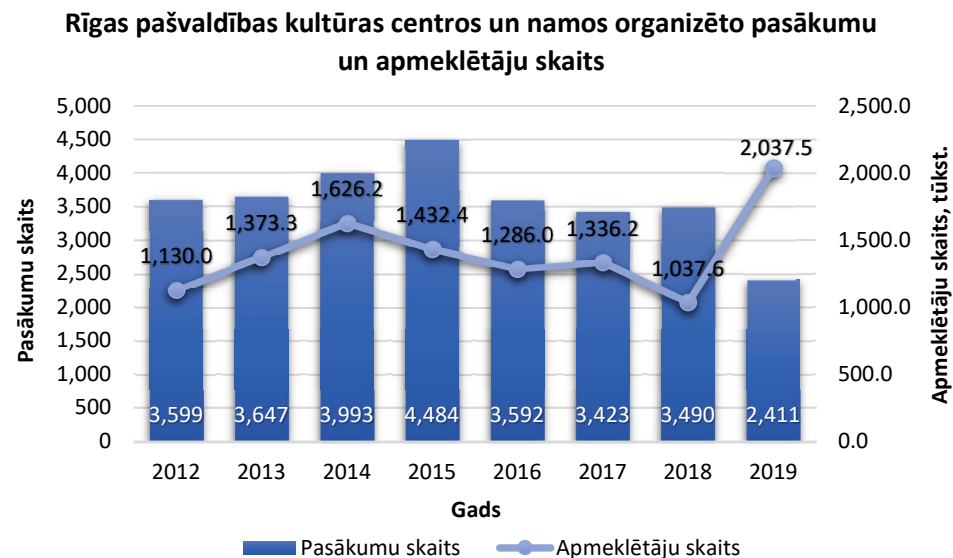

Avots: RD IKSD

Kultūras pasākumi

Katru gadu Rīgas pašvaldības kultūras centros un namos tiek rīkots ievērojams daudzums dažādu pasākumu – no 2012. līdz 2018. gadam to skaits pārsniedza vairāk nekā 3000, bet apmeklētāju skaits – 1 miljonu. Savukārt 2019. gadā pasākumu skaits piedzīvoja krasu kritumu. Tas skaidrojams ar Latvijas valsts simtgades Rīgas pilsētas pasākumu un projektu programmas 2017.–2021. gadam 2019. gada apakšprogrammu, kura samazinās, kā arī ar 2018. gadā izskanējušajiem XXVI vispārējiem latviešu dziesmu un XVI deju svētkiem. Taču, neskatoties uz to, apmeklētāju skaits pieauga gandrīz dubultā.

45. attēls

Avots: RD IKSD

Lielāko kultūras notikumu organizēšanu, to daudzveidību un pieejamību galvaspilsētā nodrošina Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienība, kurā darbojas 10 kultūras organizācijas. Tās pārraudzībā ir 3 pilsētas arhitektūras pieminekļi – koncertzāle “Ave Sol”, kultūras pils “Ziemeļblāzma” un Sv. Pēteru baznīca⁵⁸.

Nozīmīgākie tradicionālie, pilsētas, valsts un piemiņas dienas pasākumi Rīgā ir: LR Neatkarības atjaunošanas dienas un LR proklamēšanas dienas svinības, Vispārējie latviešu dziesmu un deju svētki, barikāžu atceres pasākumi, Rīgas svētki, mūsdienu kultūras forums “Baltā nakts”, gaismas festivāls “Staro Rīga”, vides objektu festivāls “Ziemassvētku egļu ceļš” u.c. Nozīmīga loma galvaspilsētas kultūras dzīvē ir arī festivāliem, starp kuriem ir gan valsts, gan vairāki starptautiski pasākumi.

⁵⁸ www.kulturasapvieniba.riga.lv

Papildus tradicionālajiem pasākumiem tiek organizēti arī dažādi liela mēroga pasākumi par godu specifiskiem notikumiem. Piemēram, 2014. gadā Rīga kļuva par Eiropas kultūras galvaspilsētu, un šajā laikā notika vairāk nekā 2000 pasākumi, kurus apmeklēja ap 700 tūkst. pilsētas iedzīvotāju un viesu. Arī 2015. gadā turpinājās vairākas “Rīga 2014” iniciatīvas⁵⁹. 2017. gadā noritēja darbs pie Latvijas valsts simtgades svinību Rīgas pilsētas programmas 2017–2021 sagatavošanas un uzsākšanas. Tajā tika iekļauti 99 projekti, no kuriem lielākā daļa atbilstoši piešķirtajam finansējumam jau ir realizēti.

Aptauja “Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem” liecina, ka cilvēki vēlas apmeklēt pilsētā rīkotos kultūras un izklaides pasākumus, un 2019. gadā 33% no visiem respondentiem tos ir apmeklējuši savā apkaimē, savukārt 73% citviet pilsētā, bet tikai 18,6% ārpus Rīgas (respondenti varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, līdz ar to kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%).

! Lielu interesi par kultūras pasākumiem Rīgā izrāda ne tikai rīdžinieki un citu pilsētu iedzīvotāji, bet arī ārzemnieki, kas vienlaikus sniedz būtisku ieguldījumu tūrisma attīstībā.

REKOMENDĀCIJAS

- Veicināt pasākumu un aktivitāšu pieejamību pirmsskolas vecuma bērniem vecumā no 0 līdz 3 gadiem, piemēram, organizēt dažāda veida pasākumus bibliotēkās un kultūras centros (amatierteātru un lelļu teātra izrādes, līdzīgi kā ar grāmatām izveidot rotaļlietu pieejamību par simbolisku samaksu, bēbīšu skola, nodarbības, radošās darbnīcas)
- Meklēt konkurētspējīgus risinājumus digitālajā vidē, kā piesaistīt bērnus un jauniešus un ļaut viņiem izkaidēties “gudri”. Piemēram,

sekmēt radošo industriju un tehniskās jaunrades (datorgrafikas, robotikas u.c.) pulciņu pieejamību.

- Veicināt bibliotēku attīstību, pārvēršot tās par apkaimju kultūras centriem. Papildināt bibliotēku pasākumu un aktivitāšu klāstu, piemēram, rīkojot radošās darbnīcas un koncertus
- Panākt vienmērīgu kultūras pasākumu un telpu pieejamību, jauno radošo kvartālu idejas veicinot ar apkaimju un teritoriju atbalsta finansējuma konkursiem (Veicināt, atbalstīt un popularizēt kultūras pasākumus apkaimēs)
- Kā kultūras centrus un vietas attīstīt ne tikai kultūras iestādes, bet arī bibliotēkas, izglītības iestādes un parkus
- Vairo Rīgas kā kultūras tūrisma galamērķa pievilcību. Attīstīt pilsētas kā reģiona metropoles funkcijām nepieciešamo kultūras un tūrisma infrastruktūru

Priekšlikumi

- Rādītājā “Patēriņš atpūtai un kultūrai no māsaimniecību kopējiem izdevumiem, %” pēdējos gados vērojams kritums, lai arī faktiski tēriņi ir pieauguši. Papildināt indikatoru sarakstu ar “Patēriņš atpūtai un kultūrai no māsaimniecību kopējiem izdevumiem, EUR”
- Iekļaut rādītāju “Pasākumu skaits bibliotēkās”
- Iekļaut rādītāju “Iedzīvotāju vērtējums par kultūras pasākumiem savā apkaimē vai tās tuvumā”. Papildus tam vismaz reizi četros gados iedzīvotāju apjautā ietvert jautājumus, kas dotu iespēju novērtēt viņu kultūras aktivitāti. Aptaujas metodoloģijas izstrādei par pamatu izmantojams pēc Eiropas Komisijas pasūtījuma veiktais Eurobarometra pētījums “Cultural Access And Participation”⁶⁰, kas ļauj vērtēt Latvijas iedzīvotāju kultūras aktivitāti pārējo ES dalībvalstu kontekstā

⁵⁹ RD IKSD gadagrāmata 2014 un 2015

⁶⁰ Special Eurobarometer 399. Cultural Access And Participation. Conducted by TNS Opinion & Social at the request of the European Commission, Directorate-General for Education and Culture. November 2013. Pieejams: ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_399_en.pdf

RV3 RĀDĪTĀJI

11. tabula

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
3.1.	Patēriņš atpūtai un kultūrai no mājsaimniecību kopējiem izdevumiem Latvijā kopumā	%	6.7	7.6	9.4	8.5	8.3	-	-	9.4	11	
3.2.	RCB un filiālbibliotēku darbības rādītāji – lietotāju skaits	tūkst.	61.0	76.0	74.5	74.7	75.3	72.9	71.3	70.1	61	
3.3.	Vidējais kultūras iestāžu (t.sk. bibliotēku) pieejamības un pieejamības kvalitātes vērtējums	Punkti (0-4)	1.5	-	-	-	1.7	-	-	2.1	2	
3.4.	Bibliotēku skaits	skaits	31	31	31	29	29	30	29	29	>31	
3.5.	Kultūras centru skaits	skaits	15	15	15	15	14	14	15	13	20	
3.6.	Rīgas pašvaldības kultūras centros un namos organizētie pasākumi:											
	<i>*organizētie pasākumi</i>	tūkst.	3,599	3647.0	3,993	4,484	3,592	3,423	3,490	2,411	palielinājies	
	<i>*apmeklētāju skaits</i>	tūkst.	1,130.0	1,373.3	1,626.2	1,432.4	1,286.0	1,336.2	1,037.60	2,037.5	palielinājies	
	<i>*kolektīvu skaits</i>	tūkst.	161	189	197	205	176	196	174	177	palielinājies	
	<i>*dalībnieku skaits</i>	tūkst.	5,507	7,809	7,437	7,204	6,060	6,142	6,631	7,857	palielinājies	
3.7.	Amatiermākslas kolektīvu skaits	skaits	278	280	277	277	277	276	276	293	480	
3.8.	Iedzīvotāju vērtējums par kultūras pasākumiem Rīgā	Pozitīvs vērtējums,	89.7	88.6	93.4	93.6	93.4	-	88.5	88.3	90	
3.9.	Iedzīvotāju vērtējums par iespējām iesaistīties pulciņos, amatiermākslas kolektīvos (kori, deju kolektīvi, pulciņi u.tml.) bērniem	Pozitīvs vērtējums, %	51	51.3	58.1	63.1	73.1	-	73.7	76.8	70	
3.10.	Iedzīvotāju vērtējums par iespējām iesaistīties pulciņos, amatiermākslas kolektīvos (kori, deju kolektīvi, pulciņi u.tml.) pieaugušajiem	Pozitīvs vērtējums, %	46.7	47.3	52.2	58.9	48.6	-	56.4	51.5	70	

RV4 Sabiedrības integrācija un atbalsts ģimenēm

PROBLEMĀTIKA: nepietiekama dažādu sabiedrības grupu integrācija un zema iedzīvotāju iesaistīšanās pilsoniskajos procesos. Nepietiekami attīstīta sociālo pakalpojumu atbalsta sistēma ģimenēm ar bērniem.

MĒRĶIS: sekmēt saliedētas sabiedrības veidošanos, kurā tiek ievērotas demokrātiskas valsts vērtības un radīta noturīga piederības izjūta Rīgai, nodrošinot augstu sabiedrības locekļu līdzdalības un sadarbības līmeni.

Nodrošināt iespēju ikvienai ģimenei saņemt ar bērna aprūpi un audzināšanu saistīto informāciju un pakalpojumus.

TEMATI:

- Sabiedrības grupu integrācija, t.sk. starpkultūru dialogs, iecietības un vienlīdzības veicināšana dažādu etnisko, reliģisko, sociālo un vecuma grupu vidū
- Pilsoniskā sabiedrība un līdzdalība
- Atbalsts ģimenēm, īpaši daudzbērnu ģimenēm un ģimenēm, kurās ir bērns ar funkcionāliem traucējumiem.

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Ieturēt virzību uz multikulturālu un tolerantu pilsētu. Veicināt sabiedrības iesaistīšanos pašvaldībai, nodrošinot iedzīvotāju, vietējo apkaimju un citu organizāciju līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesā.

Ņemot vērā pilsētas galveno izaicinājumu, tas ir, novērst iedzīvotāju skaita samazināšanos, – stiprināt cilvēkkapitālu, t.sk. stimulējot dzimstības paaugstināšanos.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Izskaut visu veidu diskrimināciju pret sievietēm, kā arī nodrošināt iedzīvotāju sociālo, ekonomisko un politisko iekļaušanu neatkarīgi no

vecuma, dzimuma, invaliditātes, rases, etniskās piederības, izcelsmes, reliģiskās pārliecības, ekonomiskā vai cita statusa (ANO)

- Vairojot sociālo kapitālu, stiprinot sabiedrības savstarpējo uzticību un iedzīvotāju sadarbību ar valsts pārvaldi, nodrošinot līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesā (LIAS)
- Veidot programmas sociālās atstumtības riskam pakļautajām iedzīvotāju grupām, kā īpašas riska grupas izceļot ģimenes, kurās ir tikai viens apgādnieks, cilvēkus ar funkcionāliem traucējumiem, romu tautības cilvēkus un pensionārus (LIAS)
- Izstrādāt risinājumus vecāku atbalstam, piemēram, piedāvājot ar audzināšanu saistītas konsultācijas, apmācības un psiholoģiskā atbalsta programmas (LIAS)
- Izstrādāt un ieviest speciālas politikas dzimstības veicināšanai (RPR)

KOMPETENCE

Latvijā sabiedrības integrācijas politika valsts līmenī kopš 2011. gada ir LR KM kompetencē, taču attiecībā uz noteiktām funkcijām atbildība par šiem jautājumiem ir arī citām valsts pārvaldes institūcijām, t.sk. LR IZM, Iekšlietu ministrijai, Tieslietu ministrijai, LR LM un to padotības iestādēm. Ieguldījumu sabiedrības integrācijā sniedz arī Sabiedrības integrācijas fonds.

Pašvaldības līmenī par integrācijas politikas plānošanas dokumentu izstrādi Rīgas pilsētā ir atbildīgs RD IKSD, bet politikas īstenošanā ir iesaistīta lielākā daļa pašvaldības struktūrvienību un iestāžu, t.sk. RD LD un izglītības iestādes.

Par sociālajiem pakalpojumiem ģimenēm ar bērniem (primāri koncentrējoties uz palīdzību ģimenēm, kuru aprūpē ir bērns invalīds vai kuras nonākušas krīzes situācijā) Rīgas pilsētā rūpējas RD LD. Vienlaikus gan no valsts, gan pašvaldības tiek sniegts plašs atbalsts daudzbērnu ģimenēm (trīs un vairāk bērnu).

ESOŠĀ SITUĀCIJA

Sabiedrības grupu integrācija

Rīgas iedzīvotāju sociāli demogrāfiskie rādītāji atklāj plašu un daudzveidīgu spektru. Saskaņā ar PMLP datiem uz 2020. gada 1. janvāri Rīgā bija 693 046 iedzīvotāji (526 543 Latvijas pilsoņi, 111 614 Latvijas nepilsoņi, 132 bēgļi, 89 bezvalstnieki, 143 personas ar alternatīvo statusu un 54 525 citu valstu pilsoņi), diemžēl ar katru gadu šim skaitam ir tendence samazināties. Lielākās etniskās grupas ir: latvieši – 308 597; krievi – 253 515; baltkrievi – 24 740; ukraiņi – 25 355; poļi – 12 336 un citu tautību pārstāvji – 42 526, savukārt 25 977 iedzīvotāji savu etnisko piederību nav norādījuši.⁶¹

Statistikas dati rāda, ka visvairāk ārzemnieku (55%) apmetušies uz dzīvi Rīgā. Lielākā daļa trešo valstu pilsoņu ir no Krievijas, Ukrainas un Baltkrievijas. Pēdējos gados pieaudzis trešo valstu pilsoņu īpatsvars no Uzbekistānas, Ķīnas, Indijas un Kazahstānas. Šīs jauniebraucēju grupas galvenie uzturēšanās iemesli Latvijā ir ieguldījumi nekustamajā īpašumā, ģimeņu apvienošana un darbs, kā arī mācības augstskolā⁶². Saskaņā ar 2017. gada pētījumu “Sabiedrības integrācija Rīgā”, salīdzinot 2017. gada rādītājus ar 2014. gada rezultātiem, novērojama tendence, ka rīdzinieku draugu, radu un paziņu lokā arvien biežāk ir kāds, kurš ir ie braucis Latvijā uz pastāvīgu dzīvi (no 9% 2014. gadā līdz 19% 2017. gadā).

Rīgā tiek īstenoti dažādi projektu konkursi sabiedrības integrācijas jomā, kā arī atbalstītas nevalstiskā sektora iniciatīvas. Īstenoto projektu skaits sabiedrības integrācijas veicināšanai pa gadiem ir mainīgs, jo tas ir atkarīgs no iesniegto projektu kvalitātes un prasītās summas. Salīdzinot 2020. un 2012. gadu, to skaits ir palielinājies par 17,2% (2020. gadā īstenoti 75 projekti, kas nozīmē ka AP 2014–2020 noteiktā sagaidāmā vērtība (100 projekti) nav sasniegta).

⁶¹ PMLP statistikas dati (01.01.2020.). Pieejams: www.pmlp.gov.lv

⁶² Trešo valstu pilsoņu situācijas izpēte Latvijā 2017. Nodibinājums “Baltic Institute of Social Sciences” (2017), 136. lpp. Pieejams: www.biss.soc.lv/downloads/publications/BISS_Petijuma_zinojums_2017.pdf

Kopš pilsēta atbalsta latviešu valodas apguvi, piedāvājot bezmaksas kursus, ir uzlabojušās iedzīvotāju valodas prasmes. 2017. gada dati liecina, ka pēdējo 3 gadu laikā savas zināšanas ir uzlabojuši 43% rīdzinieku, kuru dzimtā valoda nav latviešu. Piesaistītie nozares eksperti rosina šos apmācību kursus īstenot plašāk un ļaut tos apmeklēt atkārtoti, lai cilvēki, kuri to vēlas, varētu atsvaidzinātu zināšanas un pārliecinātāk izmantotu latviešu valodu savā ikdienas dzīvē.⁶³

Sabiedrības integrācijas procesā nevar piemirst par vecāka gadagājuma cilvēku iekļaušanu, tāpēc 2015. gada 1. maijā tika uzsākts projekts “Būsim aktīvi! – Vecāka gadagājuma cilvēku sociālās izolētības mazināšana caur brīvprātīgo darbu Igaunijā, Latvijā un Somijā”. Tas bija vērsts uz Rīgas, Pērnavas un Turku pensijas vecuma iedzīvotājiem, kuri dzīvo vieni, neiesaistās sociālās aktivitātēs un ir pakļauti sociālās izolētības riskam.

Detalizētāk par vides pieejamību skat. RV7 un PRV11 aprakstā.

Pilsoniskā sabiedrība un līdzdalība

2017. gada veiktais pētījums “Sabiedrības integrācija Rīgā” atklāj, ka absolūtais vairākums rīdzinieku (81%) jūtas cieši saistīti ar pilsētu un lielāka daļa (63%) – ar savu tuvāko apkaimi un pilsētas mikrorajonu. Pētījuma rezultāti rosina domāt, ka laba platforma rīdzinieku piederības un līdzdalības veicināšanā ir tieši apkaimju biedrības.

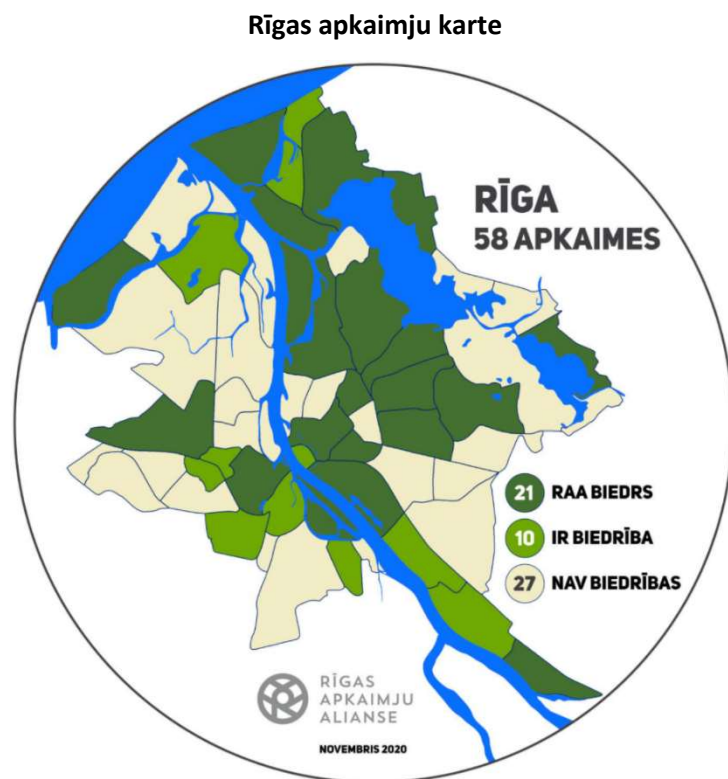
! Pašvaldības atbalsts apkaimju biedrību veidošanā, darbībā un aktīvas rīdzinieku līdzdalības veicināšanā kopumā sekmēs gan piesaisti apkaimei, gan pilsoniskās atbildības un pilsoniskās, politiskās aktivitātes palielināšanos.⁶⁴

⁶³ Pētījums “Sabiedrības integrācija Rīgā 2017”. Pieejams: www.iksd.riga.lv

⁶⁴ Pētījums “Sabiedrības integrācija Rīgā 2017”. Pieejams: www.iksd.riga.lv

2020. gada novembrī 31 no 58 Rīgas apkaimēm bija reģistrētas apkaimju biedrības, savukārt Rīgas Apkaimju aliansē⁶⁵ ir iesaistījusies 21 šāda biedrība (skat. 46. att.). Salīdzinot ar 2018. gadu, apkaimju biedrību skaits ir palielinājies par 93,7% jeb par 15, kas liecina par ļoti aktīvu iedzīvotāju iesaisti savas apkaimes un arī pilsētas attīstībā un dzīves kvalitātes uzlabošanā.

46. attēls

Avots: Rīgas apkaimju alianse

⁶⁵ dibināta 2018. gada februārī. Mērķis – līdzdarboties Rīgas ilgtspējīgā attīstībā, dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanā, rīdzinieku dzīves vides kvalitātes uzlabošanā, kā arī labas pārvaldības principu īstenošanā Rīgā

2010. gadā tika izveidota RD Konsultatīvā padome sabiedrības integrācijas jautājumos, katru gadu tiek īstenotas dažādas aktivitātes, t.sk. rīkoti projektu konkursi, organizēta iesaiste brīvprātīgajā darbā u.c. Saistībā ar pētījumu “Sabiedrības integrācija Rīgā 2017” veikta aptauja atklāj, ka iedzīvotāji aizvien aktīvāk iesaistās brīvprātīgajā darbā. Kopš 2014. gada ir vērojama pozitīva tendence, ka šādu rīdzinieku īpatsvars pieaudzis no 7% līdz 21% (2017. gads)⁶⁶. Lai izteiktu pateicību par brīvprātīgo darbu, Rīgā jau daudzus gadus tiek rīkots pasākums “Gada brīvprātīgais” (2020. gadā atzinības un piemiņas balvas saņēma 83 cilvēki un 11 organizācijas)⁶⁷. Tāpat RD katru gadu izsludina konkursu finansiālā atbalsta piešķiršanai brīvprātīgā darba realizācijai savas padotības iestādēs.

Nozīmīgs pienesums sabiedrības integrācijā ir 2013. gadā atklātais NVO nams Ieriķu ielā 43A. Tā galvenais uzdevums ir sniegt atbalstu nevalstiskajām organizācijām, piedāvājot apmācības un konsultācijas, kā arī telpas un citus resursus informatīviem, kultūras un izglītojošiem pasākumiem.⁶⁸ Kopš darbības sākšanas šis nams ir kļuvis par atpazīstamu un nozīmīgu vietu NVO sektoram Rīgā, kurš veicina NVO un iedzīvotāju iesaistīšanos pašvaldības darbā. Nama darbība atzinīgi novērtēta arī starptautiski – 2017. gadā tas saņēma atzinību “URBACT Good Practice”. Nams ir novērtēts kā efektīvs NVO un pašvaldības sadarbības modelis, kuru vērts ieteikt kā paraugu citām pilsētām. Lai veicinātu iedzīvotāju līdzdalību lēmumu pieņemšanā un uzlabotu pašvaldības lēmumu kvalitāti, 2013. gada 25. novembrī RD parakstīja sadarbības memorandu ar 23 NVO (šāds dokuments pašvaldības vēsturē parakstīts pirmo reizi).

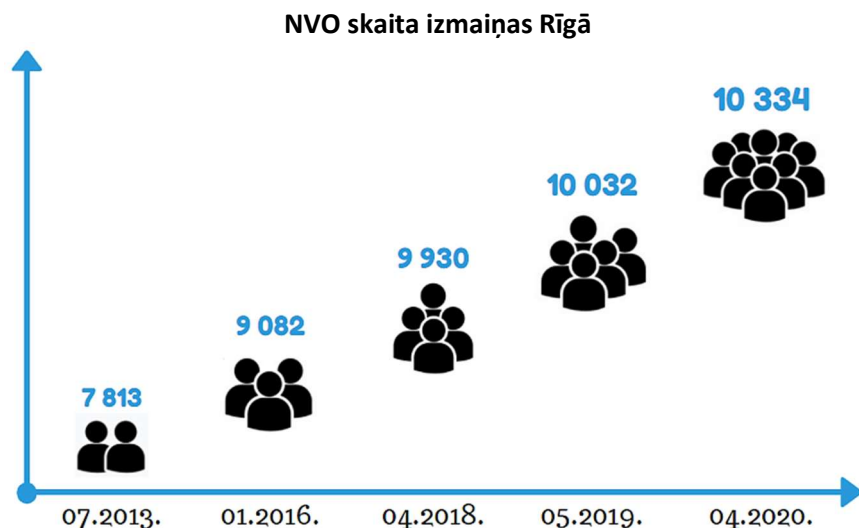
⁶⁶ Pētījums “Sabiedrības integrācija Rīgā 2017”. Pieejams: www.iksd.riga.lv

⁶⁷ www.integracija.riga.lv, 07.12.2020.

⁶⁸ www.riga.lv, 12.03.2018.

Kā vēsta “Lursoft” statistika, 2020. gada aprīļa beigās Latvijā bija reģistrētas 24 404 NVO, t.i. – biedrības un nodibinājumi, no tām 10 334 – Rīgā⁶⁹ (skat. 47. att.).

47. attēls

Avots: “Lursoft” dati

Sabiedrības integrācijas pētījums atklāj, ka 2014.–2017. gadā ir pieaudzis to rīdzinieku īpatsvars, kuri iesaistās vienreizējos pasākumos sabiedrības labā, regulāri veic brīvprātīgo darbu un piedalās sabiedriskajās apspriešanās – no 29% līdz 59%.⁷⁰ Līdz ar to jaunu pasākumu veidošanā un sabiedrības iesaistē ir jāņem vērā aspekts, ka vislielāko atsaucību gūst dažādi kampaņveida pasākumi.

⁶⁹ “Lursoft” statistika

⁷⁰ Pētījums “Sabiedrības integrācija Rīgā 2017”. Pieejams: www.iksd.riga.lv

Atbalsts ģimenēm

2018. gada 1. maijā darbību sāka Rīgas pašvaldības daudz bērnu ģimeņu reģistrs – RD Vienotās informācijas sistēmas lietojumprogramma DAUDZIS, kurā tiek apkopoti dati par pilsētas teritorijā dzīvesvietu deklarējušajām un reģistrētajām daudz bērnu ģimenēm. Reģistra mērķis ir nodrošināt vienotu un efektīvu pieeju pilsētas pakalpojumiem un atvieglojumiem daudz bērnu ģimenēm, veicināt pakalpojumu elektronizāciju, e-pakalpojumu pieejamību, elektronisko saziņu starp privātpersonām un pašvaldību.

Rīgā daudz bērnu ģimenes ir atbrīvotas no līdzfinansējuma maksas par profesionālās ievirzes un interešu izglītības programmu apguvi, tāpat tām ir apmaksāta ēdināšana izglītības iestādēs un tiek piešķirti atvieglojumi braukšanas maksai sabiedriskajā transportā un nekustamā īpašuma nodoklim.

Savukārt, atbalstot ģimenes un tās vērtības, ik gadu plaši tiek atzīmēta Starptautiskās ģimenes diena un Starptautiskās bērnu aizsardzības diena.⁷¹ Ikvienai ģimenei tiek piedāvāts atbalsta aktivitāšu klāsts, kas vērsts uz ģimenes veselības veicināšanu, piemēram, izglītojošas nodarbības vecākiem, piesaistot speciālistus, vairojot izpratni par ģimenes vērtībām un attīstot vecāku prasmes, veicinot ģimeņu ilgtspēju un bērnu emocionālo veselību.

Par veselības nostiprināšanas zināšanu, prasmju un veselīga dzīvesveida veicināšanas atbalsta aktivitātēm skat. arī RV6 aprakstā.

Izvērtējot LR CSP datus par mājsaimniecību sadalījumu pēc bērnu skaita, redzams, ka no 2012. līdz 2018. gadam daudz bērnu mājsaimniecību skaits Rīgā pieauga gandrīz par divām reizēm, taču ar 2019. gadu tas par tikpat samazinājās. Divu bērnu mājsaimniecību skaits pēdējos 3 gadus ir mainīgs un 2019. gadā saruka, bet viena bērna mājsaimniecību skaits 2019. gadā palielinās. Novērojama arī tendence pieaugt to mājsaimniecību skaitam, kurās kopā ar bērnu(-niem) dzīvo tikai viens pieaugušais – kopš 2012. gada to skaits

⁷¹ 3 gadu pārskats

palielinājies par vienu trešdaļu un 2019. gadā bija 4,7% kopējā mājsaimniecību skaita Rīgā.

Vienlaikus vērojama tendence palielināties arī to mājsaimniecību skaitam, kurās dzīvo pāris bez bērniem. Apskatāmajā periodā 2012.–2019. gadā šis rādītājs pieaudzis no 16,3% līdz 18,5% visu mājsaimniecību Rīgā⁷².

! Ņemot vērā, ka vientuļie vecāki jeb ģimenes ar vienu apgādnieku ir sociālajam atstumtības riskam pakļauta sabiedrības grupa, būtu ieteicams izvērtēt iespējas papildu atbalstu sniegt arī tām.

REKOMENDĀCIJAS

- Arī turpmāk veidot un uzlabot pakalpojumus daudzbērnu ģimenēm un nodrošināt to pieejamību
- Ņemot vērā lielo pieprasījumu, arī turpmāk piedāvāt bezmaksas latviešu valodas kursus
- Rīkot un sniegt atbalstu dažādiem pasākumiem, kas sekmē sabiedrības izpratni, savstarpēju dialogu un sadarbību
- Organizēt informatīvas kampaņas, lai veicinātu iecietību, toleranci utt.
- Izglītības iestādēs rīkot izglītojošus pasākumus, kuros iekļautas tēmas par cieņu pret citām kultūrām, toleranci u.tml.
- Ļoti būtiski ir arī turpmāk veicināt iedzīvotāju piederības izjūtas stiprināšanu Rīgai
- Iedzīvotāju vērtējums par iespēju piedalīties pilsētas attīstības plānošanas pasākumos un lēmumu pieņemšanas procesos, kā arī izteikt savu viedokli ir zems, taču jauniešu viedoklis ir krietni augstāks par vidējo vērtējumu. Līdz ar to nepieciešams popularizēt iespējas izteikties studentu un skolēnu lietoto platformu vidū.
- Veicināt līdzdalības projektu īstenošanu

Priekšlikumi

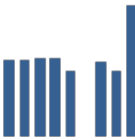
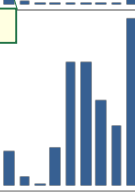
- Papildināt RV ar rādītājiem, kas raksturo atbalstu ģimenēm. Piemēram, “Iesaistīto personu skaits, kurām nodrošināti izglītojoši pasākumi ģimenes funkcionalitātes uzlabošanai”
- Pārskatīt Rīgas iedzīvotāju aptaujas “Sabiedrības integrācija Rīgā” jautājumus un varbūt kādu iekļaut arī RV kā rādītāju.⁷³ Piemēram, par latviešu valodas zināšanām un lietošanu. Iespējams, aptaujā var noskaidrot Rīgas iedzīvotāju (latviešu) attieksmi pret minoritātēm
- Papildināt RV ar rādītāju, piemēram, “Iesaistīto cilvēku skaits sabiedrības integrācijas veicināšanas jomā īstenotajos projektos” – ar nosacījumu, ja šādi dati vispār tiek apkopoti
- Sociālos pakalpojumus ģimenēm ar bērniem pārcelt uz RV7. Sociālos pakalpojumus vajadzētu nodalīt no universāla atbalsta ģimenēm ar bērniem

⁷² LR CSP, MVG06, mājsaimniecību sadalījums pēc to demogrāfiskā tipa (%)

⁷³ www.nvo.lv/site/attachments/02/10/2014/Sabiedribas_integracija_Riga.pdf

RV4 RĀDĪTĀJI

12. tabula

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
4.1.	Iedzīvotāju vērtējums par iespēju piedalīties pilsētas attīstības plānošanas pasākumos un lēmumu pieņemšanas procesos, kā arī izteikt savu viedokli	Pozitīvs vērtējums, %	34.6	34.6	35.5	35.8	30.4	-	34.3	30.4	60	
4.2.	Pilsoņu īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita, gada sākumā	%	-	73.1	74	74.2	74.5	75.2	75.6	75.8	80	
4.3.	Bezmaksas pasākumu skaits Rīgas pašvaldības kultūras centros un namos	skaits	2312	2,425	2,548	3,287	3,154	3,079	2,799	2,010	1,700	
4.4.	Iedzīvotāji, kas jūtas cieši piederīgi Rīgai	Pozitīvs vērtējums, %	<u>2010</u> 80	-	89	-	-	84	-	- *	80	
4.5.	Iedzīvotāju skaits, kuri pabeiguši bezmaksas latviešu valodas kursu	skaits	2,569	1,391	1,232	1,166	1,226	1,231	1,217	953	12,000	
4.6.	Īstenoto projektu skaits sabiedrības integrācijas veicināšanas jomā (t.sk. līdzdalības, starpkultūru dialoga attīstības un iecietības veicināšanas, iebraucēju iekļaušanas un sociālas iekļaušanas jomā)	skaits	64	57	55	65	88	88	78	71	100	
4.7.	Vidējais bērnu skaits mājsaimniecībā	skaits	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5	
* Nākamais pētījums plānots 2021. gadā												

RV5 Daudzveidīgas sporta iespējas

PROBLEMĀTIKA: visiem Rīgas iedzīvotājiem mājvietas tuvumā nav pieejama sporta infrastruktūra (tās pārklājums un pieejamība ir nevienmērīgi), kā arī infrastruktūra ir veca un nolietojusies.

MĒRĶIS: veidot Rīgu par pilsētu, kuras iedzīvotājiem ir motivācija un iespējas dzīvot fiziski aktīvu, veselīgu dzīvi visa mūža garumā, sasniegt augstus sportiskos rezultātus ērti pieejamos, starptautiskām prasībām atbilstošos sporta infrastruktūras objektos.

TEMATI:

- Sporta infrastruktūras pieejamība un kvalitāte
- Kampaņas un pasākumi fiziskās veselības popularizēšanai
- Rīgas starptautiskās konkurētspējas veicināšana sporta jomā

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Stratēģiski Rīga tiek attīstīta tā, lai 2030. gadā tā būtu “prasmīga, nodrošināta un aktīva sabiedrība” (IM1). Lai to sasniegtu, pilsētas veselības aprūpes politika akcentē prevencijas nozīmi, tāpēc pašvaldība ievērojami palielinās iedzīvotāju sportošanas iespējas visos gadalaikos.

Tāpat Stratēģijas 2030 vīzija paredz, ka rīdzinieki ir veseli un sportiski aktīvi un izmanto pilsētas parkus, mežus, ūdeņus sporta aktivitātēm, kā arī apmeklē sporta centrus.

Telpiskajā perspektīvā norādīts, ka Rīgā nepieciešams nodrošināt vienmērīgu sportošanas iespēju pārklājumu, sporta infrastruktūru izveidojot zaļajos koridoros, kā arī plašajos daudzdzīvokļu namu pagalmos.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

Tiešā veidā šāds jautājums nav izcelts.

KOMPETENCE

RD IKSD ir viena no galvenajām iestādēm, kas atbild par sporta jautājumiem pašvaldībā. Sadarbībā ar citām RD iestādēm tā nodrošina sporta un fizisko aktivitāšu pieejamību un aktīva dzīvesveida īstenošanas iespējas. RD LD piedalās informatīvo pasākumu un aktīva dzīvesveida popularizēšanas akciju organizēšanā.

Savukārt RD ĪD uztur sporta infrastruktūru – veic esošās renovāciju un jaunas izveidošanu, t.sk. izglītības iestāžu sporta infrastruktūras renovāciju un labiekārtošanu.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

Sporta infrastruktūras pieejamība un kvalitāte

Rīgā ir pieejama plaša sporta infrastruktūra, kas katru gadu tiek pilnveidota, īstenojot dažādus projektus, izveidojot jaunus sporta laukumus vai uzlabojot esošos, kā arī aktīvai atpūtai piemērojot parkus un citas vietas. Īpaši atzīmējams ir 2017. gada rudenī atklātais Centra sporta kvartāls 4 ha platībā bijušā LU stadiona teritorijā. Tajā 7000 m² platībā atrodas viens no lielākajiem rotaļlaukumiem, kura vizuālajā noformējumā izmantoti Rīgas simboli un vēsture. Pārējā teritorijā izveidots futbola un basketbola laukums, 2 multifunkcionālie laukumi, laukumi pludmales volejbolam un ielu vingrošanai, tāllēkšanas sektors, skeitparks un veloparks, tribīnes, inventāra nomas punkti, tualetes un ģērbtuves. Drošības uzturēšanai visā kvartāla teritorijā ir uzstādīta videonovērošanas un apgaismošanas sistēma, un tā ir arī iežogota⁷⁴.

Kā redzams 13. tabulā, sportošanas iespējas Rīgā ir plaši pieejamas, taču vēl joprojām sporta infrastruktūras pārklājumā aktuālas ir atšķirības starp apkaimēm. To pierāda arī 2019. gadā veiktā aptauja “Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem”,

⁷⁴ www.nra.lv, 16.09.2017.

kur kā galvenais nepilnību iemesls tika minēts, ka attiecīgajā apkaimē nav vietu, kur sportot. Tomēr, neskatoties uz to, lielākā daļa rīdzinieku (73,9%) ir apmierināti ar sportošanas un aktīvās atpūtas iespējām savā apkaimē.

13. tabula

Sportošanas iespējas Rīgā (dati uz 2020. gadu)

Iestāde	Skaits
Pašvaldības PII	147
Pašvaldības skolas	108
Sporta skolas	10
Interesu izglītības iestādes	8
Reģionālie sporta centri	2
Peldbaseini	9
Sporta laukumi pie izglītības iestādēm	84*
Trenažieru zāles izglītības iestādēs	37

* pie izglītības iestādēm ir dažāda veida sporta laukumi, piemēram, futbola laukums, basketbola laukums, vieglatlētikas skrejceļš, multifunkcionālais sporta spēļu laukums u.c.

Avots: RD IKSD

Ierobežotākās iespējas apmeklēt kādu sportošanas vietu (sporta laukumu, sporta centru, iestādes u.c.) pārsvarā ir perifērijas apkaimēs, piemēram, Katlakalnā, Bulļos, Bergos un citās (skat. 48. att.).

48. attēls

Publiskie sporta laukumi, skeitparki un sporta iestādes Rīgā 2020. gadā

Avots: "Pētījums par pilsētvides attīstību raksturojošo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas pilsētā", SIA "Civita Latvija", 2020

! Pastāv nevienmērīgs sporta infrastruktūras pārklājums Rīgas apkaimēs, taču nepieciešams rast iespējas, kā to nodrošināt visiem rīdžiniekiem.

Saistībā ar sporta infrastruktūras uzlabošanu Rīgas pašvaldība apskatāmajā laika periodā ir veikusi nozīmīgus labiekārtošanas darbus – uzcelts jauns sporta komplekss, izveidots reģionālais sporta centrs “Ķengarags” un jauni sporta laukumi, atjaunotas vairākas skolu sporta zāles, ierīkoti jauni vingrošanas laukumi, kā arī pludmales un volejbola laukumi, ziemas periodā tiek veidotas slidotavas un slēpošanas trases u.c. Tāpat par nozīmīgu ieguldījumu uzskatāma izglītības iestāžu sporta infrastruktūras un materiāli tehniskās bāzes pilnveidošana.

Svarīgi piebilst, ka vasarā aizvien lielāka tiek izrādīta interese par Daugavas izmantošanu sporta nolūkos, piemēram, airēšanu, diemžēl vēl aizvien Rīgā ūdens potenciāls netiek izmantots pietiekami.

! Kā transporta, tā arī sporta nolūkos nepieciešams izmantot Rīgas ūdens potenciālu.

Kampaņas un pasākumi fiziskās veselības popularizēšanai

Sporta un veselības veicināšanai tiek organizēti dažādi pasākumi, kā, piemēram, bezmaksas sporta nodarbības profesionālu treneru vadībā ikvienam interesentam 14 pilsētas apkaimēs⁷⁵ (projekts “Sporto Rīga”), skriešanas maratoni u.c., kā arī rīkotas pavisam jaunas aktivitātes. Lai gan dažādās sacensībās un pasākumos iesaistīto Rīgas iedzīvotāju skaits pēdējos gados nedaudz samazinās, jo pieaug tautas sacensību popularitāte, taču tāpat iesaiste ir liela (2019. gadā – 754 cilvēki), un jau kopš 2013. gada ir pārsniegta 2020. gadā sagaidāmā vērtība (480).

Pašvaldība domā arī par sporta sacensību kalendāra paplašināšanu un dažādošanu. Kā jauninājumu piemērus var minēt Uljanas Semjonovas kausa izcīņu basketbolā un skriešanas seriālu pilsētvidē “Izkrienam Rīgu”.

⁷⁵ www.riga.lv, 23.08.2019.

Visu aktuālo informāciju gan par sportošanu, gan veselīgu dzīvesveidu iedzīvotāji var iegūt pašvaldības uzturētajos interneta resursos www.sports.riga.lv un www.veseligsridzinieks.lv.

Rīgas starptautiskās konkurētspējas veicināšana sporta jomā

Rīgas sportošanas tradīcijas ir aizrāvušas ne tikai pašas pilsētas un valsts iedzīvotājus, bet arī ārzemniekus, kas ir liels pienesums tūrisma nozarei. Ievērojamu atsaucību ir ieguvis Baltijas lielākais skriešanas pasākums “Tet Rīgas maratons” (līdz 2014. gadam (ieskaitot) tā nosaukums bija “Nordea Rīgas maratons”, bet līdz 2018. gadam (ieskaitot) – “Lattelecom Rīgas maratons”). 2019. gadā maratons notika jau 29. reizi un pulcēja 38 398 dalībniekus no 82 valstīm, no kuriem, pateicoties Ziemeļeiropā vienīgajam “IAAF Gold Label” statusam, 4632 bija no ārzemēm⁷⁶ – tas maratona vēsturē ir līdz šim augstākais skaits (gan vietējo, gan ārvalstu dalībnieku ziņā). No 2012. Līdz 2019. gadam dalībnieku skaits ir palielinājies par 111% (ārzemnieku skaits – par 144,7%), un šī pozitīvā tendence bija vērojama ik gadu. Savukārt 2020. gadā maratons piedzīvoja nākamo nosaukuma maiņu, pārtopot par “Rimi Rīgas maratonu”, taču globālās pandēmijas dēļ tika rīkots virtuāli – cilvēki tika aicināti to izskriet pa savām iemīļotajām vietām⁷⁷.

Tāpat atbilstoši jauniedibinātajai iniciatīvai “Tautas sporta aktivitāšu īstenošana Rīgas svētku un gaismas festivālā “Staro Rīga”” 2018. gadā jau ceturto reizi norisinājās arī “Staro Rīga skrējiens”. Tas pulcēja gandrīz 3000 dalībniekus, kas, salīdzinot ar 2015. gadu, ir gandrīz 5 reizes vairāk⁷⁸ (2020. gadā pasākums tika atcelts pandēmijas dēļ).

Savukārt 2016. gada septembrī tika noorganizēts pirmais skrituļotāju Brīvības ielas nakts brauciens (5 km garumā), kas ieguva negaidīti lielu atsaucību –

⁷⁶ www.rimirigamarathon.com, 19.05.2019.

⁷⁷ www.rimirigamarathon.com

⁷⁸ www.sportlandmagazine.com

piedalījās vairāk nekā 8000 cilvēki. Tādējādi tā kļuva par tradīciju, un nākamajos gadus šāds nakts brauciens notika tajās ielās, kas bija izremontētas vasaras sezonas laikā. Paši rīdzinieki atzinuši, ka šis ir viens no pozitīvākajiem aktīvā dzīvesveida pasākumiem⁷⁹. 2017. gadā brauciens norisinājās K. Valdemāra ielā, 2018. gadā – Skanstes ielā, bet 2019. gadā – Krasta ielā un pulcēja vairāk nekā 5000 dalībniekus. Tāpat par tradīciju kļuvas arī vairākas sporta sacensības, piemēram, starptautiskās vieglatlētikas sacensības “Rīgas kausi” (Rīga atrodas 4. vietā Eiropas Vieglatlētikas veicināšanas (*European Athletisme Promotion*) apvienības reitingā).

REKOMENDĀCIJAS

- Veidot sadarbības tīklus ar privātajiem sporta klubiem, kuros iedzīvotājiem (piem., kuriem ir rīdzinieka karte) tiek piešķirta atlaide. Kā labo piemēru var minēt Rīgas domes Labklājības departamenta īstenoto projektu “Mēs par veselīgu Rīgu – daudzveidīgi un pieejami veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi!”, kurā rīdziniekiem 2018. gadā tika piedāvātas bezmaksas sportošanas iespējas
- Meklēt iespējas, kā pilnvērtīgi izmantot pieejamo sporta infrastruktūru. Piemēram, nepieciešams arī turpmāk atjaunot un sakārtot skolu sporta infrastruktūru un nodrošināt tās pieejamību atbilstošā laikā ne tikai skolēniem, bet arī pārējiem pilsētas iedzīvotājiem
- Ņemot vērā interesi un atsaucību par bezmaksas sporta nodarbībām, meklēt iespējas, kā nodrošināt nodarbības visa gada garumā un arī kā paplašināt nodarbību vietu piedāvājumu
- Meklēt veidus, kā izmantot ūdenstilpju pieejamību sporta nolūkos, veicināt un attīstīt ūdens sporta veidus

- Attīstīt sporta infrastruktūru pie skolām, meklēt risinājumus peldbaseinu būvniecībai
- Apzināt, vai ir pietiekams sporta izglītības programmu pārklājums
- Ja sporta laukumi pie izglītības iestādēm (t.sk. sporta zāles) noteiktā laikā ir pieejami iedzīvotājiem un tur notiek kādas sporta nodarbības, šai informācijai būt publiski pieejamai (šobrīd tā nav atrodama)
- Paplašināt nodarbību piedāvājumu, kurā varētu iesaistīties arī iedzīvotāji virs 25 gadu vecuma
- Ieviest vienotu pieeju sportošanas iespējām Rīgā. Vēlams, piemēram, lai pirmavots par tām sadalījumā pa vecuma grupām un sporta veidiem ir RD IKSD tīmekļa vietnes www.iksd.riga.lv sadaļa “Sports”; tur jābūt arī iespējai pieteikties jaunumiem
- Pilnveidot velo infrastruktūru, tostarp attīstot velosipēdu novietnes.

Priekšlikumi

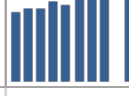
- Pārsaukt rādītājus atbilstoši pieejamajiem datiem, jo atbilstoši RD IKSD informācijai interešu sporta izglītības programmas tiek īstenotas arī vispārējās izglītības iestādēs. Jaunā redakcija – “Audzēkņu skaits sporta izglītības programmās Rīgas pašvaldības interešu un sporta izglītības iestādēs, kā arī vispārējās izglītības iestādēs (skolās)”
- RV5 iekļaut arī citus rādītājus, piemēram:
 - o bērnu un jauniešu atbalstīto sporta pasākumu un dalībnieku skaits
 - o sporta sacensību un pasākumu skaits Rīgā
 - o dažādās sporta sacensībās un pasākumos iesaistīto Rīgas iedzīvotāju skaits (kopā)
 - o iedzīvotāju skaits, kas piedalās bezmaksas sporta nodarbībās projektā “Sporto Rīga”
 - o infrastruktūras nodrošinājums (sporta un treniņu zāļu, kā arī baseinu skaits)
 - o sporta skolu skaits un sporta programmu piedāvājums u.c.

⁷⁹ www.riga.lv, 30.09.2018.

- Apvienot U5.6. "Nodrošināt labiekārtotas un drošas sporta infrastruktūras pārklājumu pilsētā, uzlabojot iespējas nodarboties ar sportu apkaimēs" un U5.7. "Nodrošināt un pilnveidot izglītības iestāžu sporta infrastruktūru un materiāltehnisko bāzi"

RV5 RĀDĪTĀJI

14. tabula

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads										Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Sagaidāmā vērt.2020	
5.1.	Vidējais sporta laukumu un sporta bāzu pieejamības un pieejamības kvalitātes vērtējums	Punkti (0-4)	1.9	-	-	-	2.3	-	-	-	2.2	2.5	
5.2.	Iedzīvotāju vērtējums par sportošanas un aktīvās atpūtas iespējām*	Pozitīvs vērtējums, %	73.9	69.3	80.4	80.6	72.5	-	78.5	73.9	-	75	
5.3.	Dažādās sporta sacensībās un pasākumos iesaistīto Rīgas iedzīvotāju skaits (vidēji vienā pasākumā)	skaits	470	508	588	657	712	862	810	754	-	480	
5.4.	Audzēkņu skaits sporta izglītības programmās	skaits	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20			
			21,692	23,103	23,240	25,390	24,199	25,841	26,386	26,186	-	27,000	
* līdz 2016.g. tika jautāts par Rīgu kopumā, bet 2016.g. par mikrorajonu/apkaimi, kurā respondents dzīvo													

RV6 Uz preventīvu darbību vērsta veselības aprūpe

PROBLEMĀTIKA: salīdzinājumā ar ES vidējiem rādītājiem, zems paredzamais mūža ilgums un veselīgi nodzīvoto gadu skaits

MĒRĶIS: uzlabot rīdzinieku veselības stāvokli un mazināt priekšlaicīgas nāves gadījumu skaitu

TEMATI:

- Veselības aprūpes pieejamība un kvalitāte
- Sabiedrības veselības stāvoklis
- Veselīga dzīvesveida veicināšana

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Stratēģijas 2030 1. mērķa pamats ir kvalitatīva cilvēkkapitāla veidošana, tostarp stiprinot iedzīvotāju veselību. Stratēģijā norādīts, ka veselības aprūpes politika akcentē preventīvas darbības nozīmi, tāpēc pašvaldība ievērojami palielinās iedzīvotāju sportošanas iespējas. Pašvaldība tieksies paaugstināt iedzīvotāju atbildības izjūtu par savu veselību, uzlabojot viņu zināšanas par veselības stiprināšanu un atkarību profilaksi, kā arī popularizējot veselīgu dzīvesveidu.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Samazināt mirstību no neinfekciju slimībām, veicot profilakses un ārstēšanas pasākumus, uzlabojot garīgo veselību un labklājību (ANO)
- Novērst pārmērīgu alkohola un narkotisko vielu (t.sk. tabakas izstrādājumu) lietošanu un procesu atkarību, īpaši jauniešu vidū (ANO, ESSBJR)
- Ierobežot HIV/AIDS un tuberkulozes izplatību (ESSBJR)
- Uzlabot iedzīvotāju veselību un labklājību, mazināt nevienlīdzību un sociālo atstumtību, nodrošinot tiesības uz sociālo un medicīnisko palīdzību (Eiropas Sociālā harta)

KOMPETENCE

Saskaņā ar likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 6. punktu pašvaldībām ir noteikta autonoma funkcija – nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt veselīgu dzīvesveidu un sportu. To, kādā veidā minētā funkcija tiek īstenota, nosaka katra pašvaldība.

RD LD ir Rīgas pilsētas pašvaldības vadošā iestāde, kas atbilstoši pašvaldībai noteiktajai kompetencei atbild par sociālo pakalpojumu, sociālās palīdzības un veselības jomu, t.sk. arī par pilsētas iedzīvotāju izglītošanu par veselības veicināšanu un slimību profilaksi.

RD IKSD rūpējas par veselības izglītību un tautas sporta organizēšanu.

RD MVD uzraudzībā ir vides (gaisa, virszemes un pazemes ūdeņu, grunts, ĪADT) kvalitātes pārzināšana, ķīmiskā un trokšņu piesārņojuma novērtēšana un kaitējuma novēršana.

RD PAD un RD SD nodrošina veselību veicinošas infrastruktūras attīstību.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

Veselības aprūpes pieejamība un kvalitāte

Rīgā koncentrētas daudzas ar veselības un farmācijas jomu saistītas ārstniecības iestādes un aptiekas. Kā finansiāli pieejamus ģimenes ārsta pakalpojumus vērtē 91% Latvijas respondentu, savukārt ar nokļūšanu līdz ārstam Rīgā ir apmierināti 92% aptaujāto.⁸⁰

Primārās veselības aprūpes pakalpojumus Rīgā uz 2019. gadu sniedza 437 ģimenes ārsti, diemžēl to skaitam katru gadu ir tendence sarukt vidēji par 2–3 speciālistiem (izņēmums ir 2017. gads), taču pēdējos 2 gados – jau par 4 (skat. 49. att.). Kā liecina SPKC dati, samazinās ne tikai ģimenes ārstu skaits,

⁸⁰ Pētījums par pacientu apmierinātību ar veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti. Gala ziņojums. Autori: Aivita Putniņa, Māris Brants. Rīga, 2018

bet arī kopējais ārstu skaits⁸¹ visās veselības iestādēs Rīgā, un šī negatīvā tendence turpinās kopš 2012. gada, kad bija 4282 ārsti (2019. gadā – 4094⁸²).

49. attēls

Ģimenes ārstu skaits Rīgā

2012 - 454
2013 - 452
2014 - 450
2015 - 447
2016 - 444
2017 - 445
2018 - 441
2019 - 437

-3,7%

Avots: RD LD dati (iegūti no Nacionālā vides dienesta)

Ģimenes ārstu izvietojums aptver visu pilsētu, 2019. gadā nodrošinot pakalpojumu 94 vietās, kas ir par 10 vietām mazāk nekā 2013. gadā. Zāles un medicīniskās ierīces ir pieejamas 257 licencētās aptiekās, no tām 8 strādā visu diennakti⁸³. Aptiekās klientiem ir iespēja veikt arī paškontroles mērījumus – izmērīt asinsspiedienu, noteikt cukura un holesterīna līmeni asinīs, kā arī svara un ķermeņa masas indeksu.

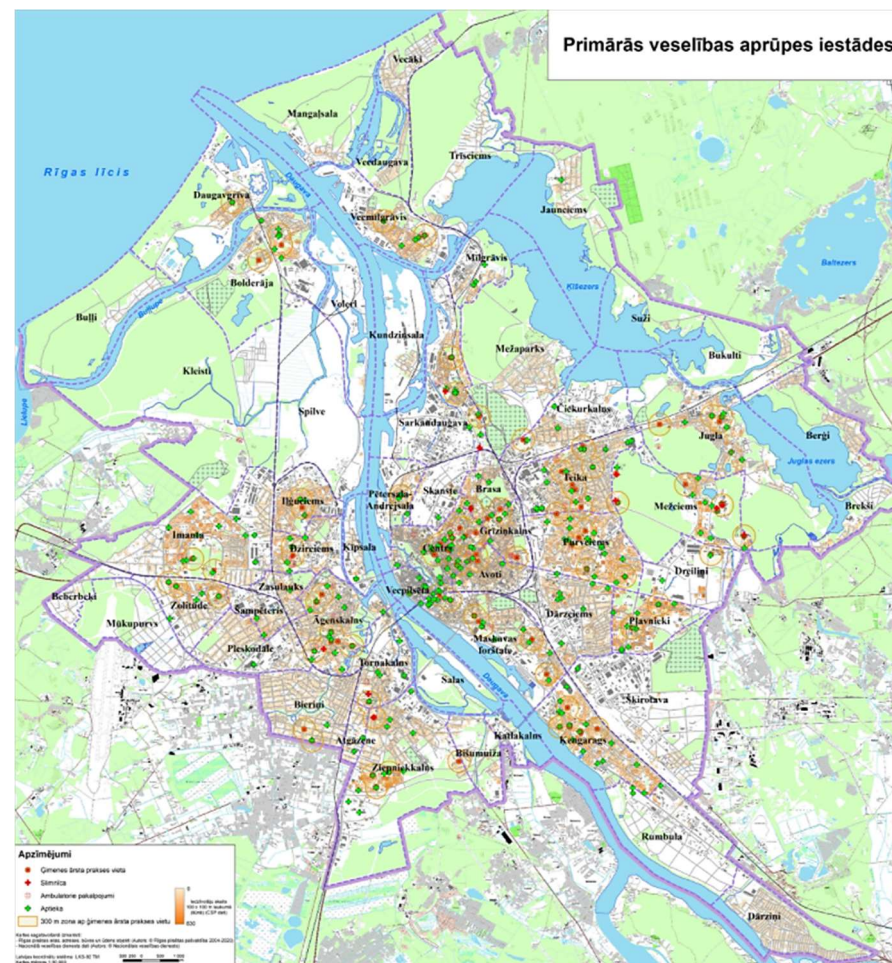
⁸¹ Bez zobārstiem, ar stažieriem un rezidenti, kopā ar citu ministriju pakļautības iestādēm

⁸² SPKC statistika

⁸³ Aptieku karte. Pieejams: www.zva.gov.lv

50. attēls

Primārās veselības aprūpes iestādes Rīgā 2020. gadā

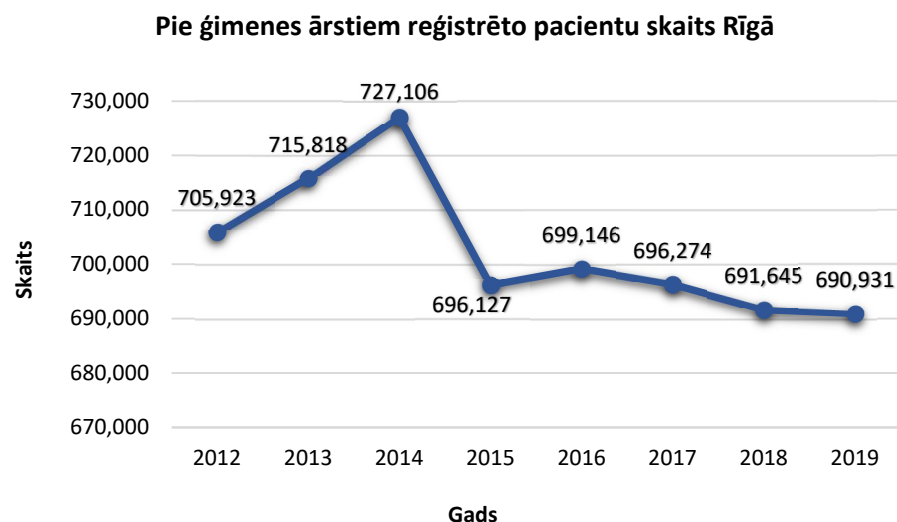
Avots: "Pētījums par pilsētvides attīstību raksturojošo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas pilsētā", SIA "Civitta Latvija", 2020

Bažas rada ārstu novecošanās un nepietiekamais ārstniecības personu skaits valstī. Veselības un sociālās aprūpes nozare ir to nozaru vidū, kur lielākais

nodarbināto īpatsvars ir vecumā virs 50 gadiem, t.i. – 34–47% no veselības aprūpes profesiju apakšgrupās nodarbinātajiem (salīdzinājumam: vidējais līmenis tautsaimniecībā ir 29%)⁸⁴. Ārstu skaits – 3,2 praktizējoši ārsti uz 1000 iedzīvotājiem Latvijā ir nedaudz zem ES vidējiem rādītājiem, kur ir vidēji 3,5 praktizējoši ārsti uz 1000 iedzīvotājiem⁸⁵.

Kopumā pie ģimenes ārstiem reģistrēto pacientu skaits 2019. gadā, salīdzinot ar 2012. gadu, ir samazinājies par 14 992 jeb 2,1%, un pēdējos gados negatīvā tendence ir nemainīga (skat. 51. att.). Jāpiebilst, ka Rīgā vairāku gadu garumā saglabājas stabils vidēji reģistrēto pacientu skaits uz vienu ģimenes ārstu un 2019. gadā tas bija vidēji 1581 cilvēks.

51. attēls

Avots: RD LD

Nemot vērā to, ka primārās veselības aprūpes ārstu teritoriālā pieejamība un skaits ir samazinājies, arī rīdzinieku vērtējums par primārās veselības aprūpes

ārstu kvalitāti un pieejamību ir kļuvis sliktāks – pozitīvu vērtējumu 2019. gadā snieguši vien 61,6% iedzīvotāju, kas ir vēl mazāk nekā AP 2014–2020 noteiktā sākuma vērtība (64,8% par kvalitāti, 65% par pieejamību). Taču 2020. gadā pozitīvs vērtējums tiek gaidīts 75% apjomā⁸⁶.

Lai veicinātu sabiedrības veselības uzlabošanu un slimību profilaksi atkarību jomā, RSD teritoriālajās struktūrvienībās dažādos pilsētas rajonos strādā 4 atkarību profilakses speciālisti. Viņi regulāri sniedz iedzīvotājiem un speciālistiem konsultācijas atkarību jautājumos, veic individuālo un grupu darbu ar klientiem un viņu ģimenēm kabinetā vai izglītības iestādē (Dienas centrā, BJC u.c.); tiek piedāvāts saņemt palīdzību individuālās konsultācijās un/vai atbalsta un psihosociālās korekcijas grupās.

Rīgas pašvaldības pārraudzībā atrodas 4 kapitālsabiedrības (vienai no tām ir 6 filiāles), kas sniedz veselības aprūpes pakalpojumus. Kopumā 2019. gadā tajās tika sniegti 932 975 pakalpojumi, no kuriem 61,0% bija valsts apmaksāts⁸⁷. Lai celtu veselības pakalpojumu kvalitāti, iespēju robežās norisinās darbs pie šo iestāžu renovācijas un aprīkošanas ar jaunām tehnoloģijām (piemēram, Rīgas 1. slimnīca ir aprīkota ar vienu no labākajām magnētiskās rezonanses iekārtām Baltijā).

Sabiedrības veselības stāvoklis

Balstoties uz “Eurostat” datiem, potenciāli zaudēto mūža gadu rādītājs Rīgā jau ļoti ilgu laiku ir viens no augstākajiem rādītājiem ES. Tomēr kopš 2013. gada, neskaitot 2017. gadu, tam ir tendence samazināties, un 2019. gadā tas nokritās līdz 4591 uz 100 000 iedzīvotāju (↓25,1%), otro gadu pārsniedzot 2020. gadā sagaidāmo vērtību (5100). Galvenie mirstības cēloņi Rīgā, tāpat kā visā Latvijā kopumā, ir asinsrites sistēmas slimības (skat. 52. att.). To nozīmīgākais iemesls ir neveselīgs dzīvesveids – zema fiziskā aktivitāte, nesabalansēts uzturs, alkohola un tabakas izstrādājumu lietošana.

⁸⁴ RD LD gadagrāmata 2018

⁸⁵ Health at a Glance: Europe 2016, 159. lpp., OECD

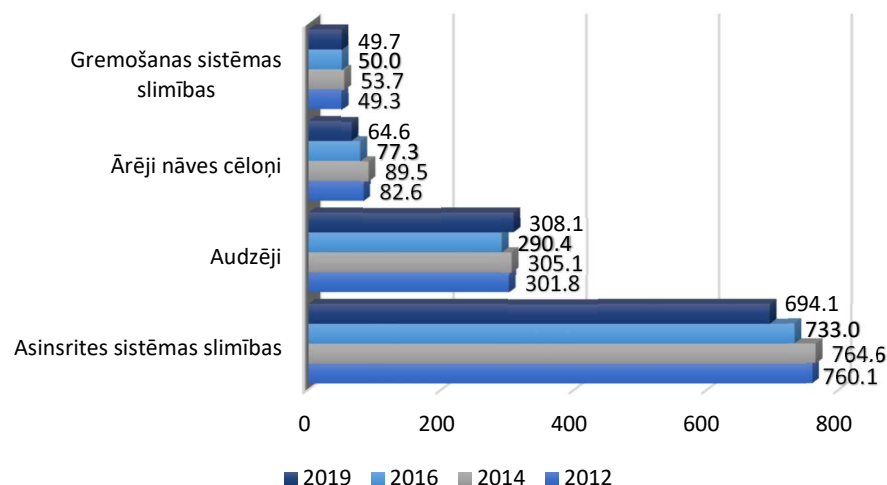
⁸⁶ Monitoringa dati uz situācijas analīzes brīdi par 2020. gadu nebija vēl pieejami

⁸⁷ RD LD gadagrāmata 2019

! Nepieciešams veicināt veselīgu dzīvesveidu Rīgas pilsētā, piemēram, rīkojot dažādus pasākumus, izglītojošus seminārus un lekcijas.

52. attēls

Mirstība no galvenajiem nāves cēloņiem Rīgā uz 100 000 iedzīvotāju

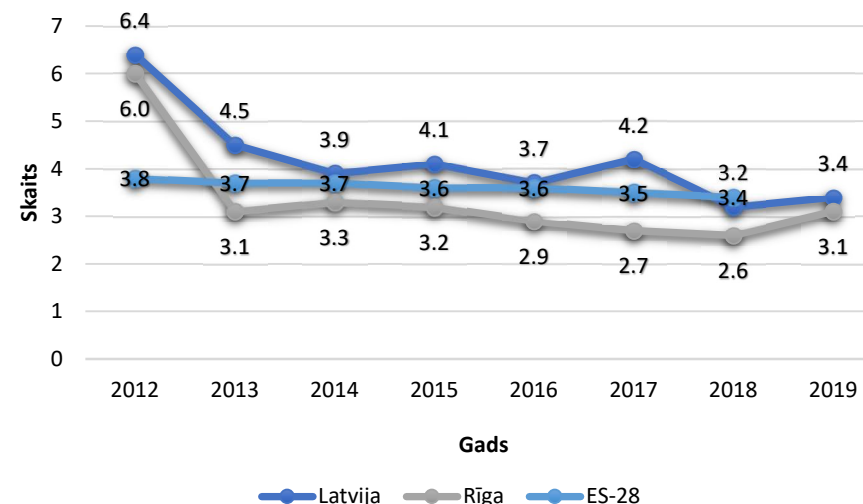
Avots: SPKC statistikas dati

Mirušo zīdaiņu skaita tendence Latvijā ir ļoti mainīga, savukārt Rīgā apskatāmajā laika periodā tā lielākoties ir pozitīvi lejupejoša, kas stabili turas zem ES vidējā līmeņa. Būtiski iezīmējas 2012. gads, kad zīdaiņu mirstība bija vislielākā, tiesa, jau nākamajā gadā tā samazinājās gandrīz uz pusi (skat. 53. att.). Šo rādītāju ietekmē dažādi faktori, kā grūtnieces veselības stāvoklis, ieradumi, iedzimtas bērna patoloģijas u.c.⁸⁸

⁸⁸ www.delfi.lv, 26.06.2018.

53. attēls

Zīdaiņu mirstība no 1000 dzīvi dzimušajiem

Avots: SPKC un Eurostat statistikas dati

Lai paaugstinātu iedzīvotāju izpratni par atkarībām, to veidošanās riskiem un profilakses pasākumiem, kā arī lai novērtētu šo vielu lietošanas tendences jauniešu vidū, no 2006. līdz 2016. gadam Rīgas pašvaldībā tika veikts pētījums “Riska un aizsargājošo faktoru ietekme uz atkarību izraisošo vielu lietošanas līmeni jauniešu vidū”. Tā mērķauditorija bija 15–16 gadus veci jaunieši (2016. gadā notika tā 6. posms). Rezultāti rāda, ka biežāk atkarību izraisošās vielas lieto jaunieši, kas nāk no nepilnām vai disfunkcionālām ģimenēm, kā arī paaugstināts risks sākt lietot atkarības vielas, neapšaubāmi, pastāv jauniešiem, kas vakarus pavada ārpus mājas. Savukārt pozitīva tendence atainojas smēķēt pamēģinājušo 9.–10. klašu skolēnu skaitā – tas ar katru pētījumu samazinās.⁸⁹ Tāpat 2012. gada pavasarī RSD sadarbībā ar Valsts

⁸⁹ RD LD gadagrāmata 2016

policiju kopīgi sāka organizēt sacensības bērniem un jauniešiem “Roku rokā”, kuru mērķis ir veicināt veselīga dzīvesveida ievērošanu un iesaistīt jauniešus sportiskās aktivitātēs, tādējādi mazinot noziedzības un atkarības riskus⁹⁰.

Veselīga dzīvesveida veicināšana

Kopš 2012. gada 2. pusgada veselības veicināšanas darbs tiek īstenots saskaņā ar 2012. gada 15. maijā apstiprināto Rīgas pilsētas pašvaldības sabiedrības veselības stratēģiju “Veselīgs rīdzinieks veselā Rīgā” 2012.–2021. gadam. Stratēģijas mērķis ir uzlabot iedzīvotāju veselības stāvokli un mazināt priekšlaicīgas nāves gadījumu skaitu, tostarp uzlabojot zināšanas par veselīgu dzīvesveidu un samazinot saslimstību ar neinfekcijas slimībām. Jāpiebilst, ka ir uzsākts darbs pie jaunās sabiedrības veselības veicināšanas stratēģijas.

Tāpat, lai sekmētu un popularizētu veselīgu dzīvesveidu rīdzinieku vidū, pašvaldība katru gadu īsteno dažādus pasākumus, kā bezmaksas sporta nodarbības profesionālu treneru vadībā, izglītojošus seminārus un lekcijas, informatīvas kampaņas u.c. Visa aktuālā informācija ir ērti pieejama elektroniskajā platformā www.veseligsridzinieks.lv.

Rīga 2014. gadā ieguva sertifikātu par pievienošanos Pasaules Veselības organizācijas Eiropas Veselīgo pilsētu tīklam. Savukārt 2016. gadā starptautiskās konferences “Pašvaldību iespējas novērst un mazināt alkohola radīto kaitējumu” laikā tika parakstīts memorands starp septiņām Baltijas pilsētām, kura mērķis ir ierobežot pārmērīgu alkohola lietošanu.⁹¹

REKOMENDĀCIJAS

- Aktīvāk strādāt un izglītēt gan bērnus, gan pusaudžus, gan vecākus par viedierīču atkarību
- Paplašināt veidus, kā bērnus un jauniešus izglītēt par veselīgu un no atkarībām brīvu dzīvesveidu

- Arī turpmāk nodrošināt un pilnveidot aktivitātes, kas izglīto iedzīvotājus par veselīgu dzīvesveidu
- Meklēt iespējas, kā vairāk informēt sabiedrību par iespējām, ko pašvaldība sniedz rīdziniekiem veselības veicināšanas jomā, t.sk. popularizējot vietni www.veseligsridzinieks.lv
- Skolās arvien vairāk runāt un lasīt lekcijas par to, ka jābūt iecietīgiem vienam pret otru, tolerantiem, izpalīdzīgiem utt. Tāpat arī mācīt bērniem atpazīt emocionālo vardarbību un pastāstīt, kā un kur vērties pēc palīdzības
- Arī turpmāk nodrošināt bērnu traumatisma preventīvos pasākumus, kā arī izglītojošus pasākumus vecākiem
- Kā preventīvs pasākums – aktualizēt jautājumu, kā sabalansēt privāto un darba dzīvi, lai pasargātu darbiniekus no izdegšanas sindroma
- Veikt atkarību un pašnāvību profilaksi, darbojoties gan universālās, gan selektīvās profilakses jomā, lai identificētu tos jauniešus, kuriem skolā parādās grūtības, kas var novest pie atkarību izraisīto vielu lietošanas vai pašnāvības
- Attīstīt darba prasmju un sociālā atbalsta programmas atkarībā nonākušām un riska grupas personām, kā arī narkotiku lietotāju vidū īstenot kaitējuma mazināšanas programmas
- Uzlabot iedzīvotājiem pieejamību veselības aprūpes pakalpojumiem

Priekšlikumi

- U6.2. “Veicināt veselīgu dzīvesveidu un veselības riska faktoru profilaksi” izteikt šādā redakcijā: “Veselīga dzīvesveida veicināšana un veselības aprūpes pieejamības uzlabošana”
- Izveidot jaunu uzdevumu pie U6.3. “Mazināt atkarību izraisīto vielu lietošanu”

⁹⁰ RD LD gadagrāmata 2018

⁹¹ www.pasvaldiba.riga.lv

RV6 RĀDĪTĀJI

15. tabula

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
6.1.	Potenciāli zaudētie mūža gadi	skaits uz 100 000 iedz.	5,967	6,128	6,012	5,522	5,282	5,569	4,834	4,591	5,100	
6.2.	Veselīgi nodzīvotie dzīves gadi:											
	*Sievietes	gadu skaits	59	54.2	55.3	54.1	54.9	52.2	53.7	-	60	
	*Vīrieši	gadu skaits	54.6	51.7	51.5	51.8	52.3	50.6	51	-	57	
6.3.	Vidējais reģistrēto pacientu skaits uz 1 primārās veselības aprūpes ārstu	skaits	1,555	1,590	1,615	1,557	1,575	1,565	1,576	1,581	Nepārsniedz 1 800	
6.4.	Iedzīvotāju vērtējums par primārās veselības aprūpes ārstu (t.sk. ģimenes ārstu) kvalitāti	Pozitīvs vērtējums, %	64.8	62.4	74.7	68	74.1	-	65.8	61.6	75	
6.5.	Iedzīvotāju vērtējums par primārās veselības aprūpes ārstu (t.sk. ģimenes ārstu) pieejamību	Pozitīvs vērtējums, %	65	62.9	74.8	67.1	71.4	-	63.4	61.6	75	
6.6.	Vidējais valsts apmaksāto veselības aprūpes iestāžu un aptieku pieejamības un pieejamības kvalitātes vērtējums	Punkti (0-4)	1.9	-	-	-	1.4	-	-	1.9	2.5	
6.7.	Pirmreizēji reģistrēto personu skaits, kurām diagnosticēta saskrimstība ar psihoaktīvo vielu atkarību (izņemot alkoholu)	skaits uz 100 000 iedz.	10.2	13.4	18.1	15	16.7	13.3	11.6	9.2	9	
6.8.	Pirmreizēji reģistrēto personu skaits, kurām diagnosticēta alkohola atkarība	skaits uz 100 000 iedz.	82	60.1	45.5	48.9	59.3	59.1	31.3	33.8	79	
6.9.	Ikgadējais HIV gadījumu skaits	uz visiem Rīgas iedz.	224	193	230	257	206	211	180	149	188	
6.10.	Nāves gadījumi, kuru cēlonis ir asinsrites (sirds un asinsvadu) slimības	skaits uz 100 000 iedz.	760.1	868.9	764.1	749.3	733.0	741.9	733.4	694.1	721.9	

RV7 Iekļaujoša un aktivitāti motivējoša sociālā sistēma

PROBLEMĀTIKA: būtisks skaita pieaugums to personu grupā, kam nepieciešama aprūpe, t.sk. ar demenci. Pašvaldības sociālo pakalpojumu sniedzēju infrastruktūras nolietojums un neatbilstība mūsdienu prasībām. Nepietiekams sociālo pakalpojumu nodrošinājums un nepietiekams pakalpojumu klāsts atsevišķām mērķa grupām, piemēram, personām ar psihiskiem traucējumiem, ģimenēm ar bērniem, kam ir funkcionālie traucējumi, un jauniešiem ar uzvedības traucējumiem. Nepieciešami individuāli un izmaksu ziņā ietilpīgi risinājumi sarežģītās sociālajās situācijās. Augsta sociālā darba speciālistu mainība.

MĒRKIS: uzlabot iedzīvotāju, ģimeņu, personu grupu un sabiedrības dzīves kvalitāti un cilvēku spējas sociāli funkcionēt un iekļauties sabiedrībā.

TEMATI:

- Sociālo pakalpojumu un palīdzības pieejamība
- Trūcīgās personas un bezdarbnieki

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Stratēģijā 2030 noteikts, ka pašvaldības sociālās politikas virziens no plaša atbalsta tiks mainīts uz tādu, kas motivē iedzīvotājus būt ekonomiski aktīviem, iesaistīties darba tirgū un sabiedriskajos darbos. Savukārt sociālā aprūpe un palīdzība tiks vērsta uz precīzi definētām mērķa grupām un veicināta to iekļaušanās ikdienas dzīvē.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Līdz 2030. gadam uz pusi samazināt to iedzīvotāju skaitu, kas dzīvo nabadzībā, un izskaust galēju nabadzību (ienākumi zem 1,25 USD (1,03 EUR)⁹² dienā) (ANO)

⁹² 1 USD = 0.826137 EUR

- Īstenot sociālās aizsardzības pasākumus un panākt, ka tie aptver iedzīvotājus ar viszemākajiem ienākumiem un neaizsargātākās sabiedrības grupas (ANO)
- Samazināt vardarbību un ar to saistīto nāves gadījumu skaitu, tostarp vardarbīgu izturēšanos pret sievietēm un bērniem, viņu izmantošanu un tirdzniecību (ANO)
- Atbalstīt sociālā biznesa attīstību un uzņēmumu veidošanu (LIAS)
- Veidot sociālo pakalpojumu atbalsta tīklus, īstermiņa nabadzības palīdzības programmas un citas sociālās programmas nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajām iedzīvotāju grupām, īpašu uzmanību pievēršot tādām riska grupām kā ģimenes ar bērniem, kurās ir tikai viens apgādnieks, pensionāri, cilvēki ar funkcionāliem traucējumiem un romu tautības cilvēki (LIAS)

KOMPETENCE

Par sociālo palīdzību un sociālajiem pakalpojumiem mikro līmenī Rīgā atbild RSD un pašvaldības sociālo pakalpojumu sniedzēji, kas savus pienākumus veic RD LD pakļautībā, kā arī RSD un RD LD līgumorganizācijas.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības pieejamība

2020. gada nogalē RD LD pakļautības iestādēs, t.sk. RSD, strādāja 1300 darbinieki (2012. gadā – 1137), no kuriem 411 sociālā darba speciālisti (2012. gadā – 364). RD LD pakļautības iestādēs regulāri ir vakances un ir liela mainība sociālā darba speciālistu un aprūpes darbinieku vidū. Sadarbojoties ar Latvijas augstskolām, katru gadu tiek nodrošinātas prakses vietas topošajiem sociālā darba speciālistiem.

! Darba vidē balstītu prakses vietu nodrošināšana – ļoti labs ieguldījums kvalitatīvu speciālistu iegūšanai nākotnē.

Makroekonomiskie rādītāji noteica, ka sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu saņēmēju skaita īpatsvars iedzīvotāju vidū ir mainījies. Pēdējos

gados sociālo palīdzību saņem mazāk rīdzinieku, bet aizvien pieaug pieprasījums pēc sociālajiem pakalpojumiem. Pašvaldības, sociālā darba speciālisti un arī sabiedrība kopumā gūst arvien lielāku pārliecību par to, ka tikai ar sociālo palīdzību (materiālo atbalstu) iedzīvotāju sociālās problēmas nav iespējams atrisināt ne īstermiņā, ne ilgtermiņā. Tāpēc arī Rīgā, palielinoties sociālo pakalpojumu klāstam, palielinās to saņēmēju skaits, proti, 2012. gadā tās bija 14 958 personas, bet 2019. gadā – jau 27 201⁹³. Pieaugumu nosaka pieprasījums pēc sociālās aprūpes pakalpojumiem pilngadīgām personām gan dzīvesvietā, gan institūcijā, kā arī pēc invalīdu transporta pakalpojuma (personām ar invaliditāti, kam ir apgrūtināta pārvietošanās un kas nevar izmantot sabiedrisko transportu, papildus valsts pabalstam transporta izdevumu kompensēšanai piešķir līdzekļus transporta pakalpojumiem).

Tāpat pašvaldība katru gadu nodrošina kādu jaunu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu. Piemēram – individuālas sociālās rehabilitācijas programmas personām ar garīgiem traucējumiem; sociālās rehabilitācijas programmas bērniem un jauniešiem ar uzvedības traucējumiem; pansijas pakalpojumu cilvēkiem bez noteiktas dzīvesvietas; īslaicīgās uzturēšanās mītņi; “drošās vides” pakalpojumu (aprūpe ģimeniskā vidē ārpusģimenes aprūpē nonākušiem bērniem vecumā no 0 līdz 3 gadiem); krīzes intervences pakalpojumu; sociālo rehabilitāciju bezpajumtniekiem un personām pēc soda izciešanas brīvības atņemšanas iestādēs u.c. Klientu skaita pieaugumu sekmē arī vietu skaita palielinājums esošajiem sociālajiem pakalpojumiem un pakalpojumu atvēršana jaunās adresēs.

Pēdējo gadu laikā pašvaldība ir ieguldījusi lielus līdzekļus pakalpojumā “Aprūpe mājās”, kas ļauj aprūpējamiem pēc iespējas ilgāk palikt savā dzīvesvietā. Līdz šim nav izdevies apmierināt klientu pieprasījumu pēc ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas vietām Rīgas teritorijā,

līdz ar to ir izveidota sadarbība ar vairāk nekā 50 sociālo pakalpojumu sniedzējiem visā Latvijā. Aprūpes institūcijās, klientu vajadzību novērtējums liecina, ka cilvēki kļūst aizvien aprūpējamāki un personu ar demenci skaits pieaug. Minētais noteicis, ka sociālās aprūpes centros ir palielināts aprūpētāju un medicīnas personāla skaits.

Jāuzsver, ka kopš 2014. gada ikgadējā svinīgajā ceremonijā Rīgas pilsētas labākajiem sociālās un veselības aprūpes nozares darbiniekiem tiek pasniegta “Gada balva sociālajā nozarē”. Šis pasākums vērtējams kā cieņpilna pateicības izrādīšana par ieguldīto darbu, savukārt pašiem darbiniekiem tā sniedz lielu motivāciju strādāt tikpat godprātīgi, atbildīgi un kvalitatīvi arī turpmāk.

2018. gadā sociālos pakalpojumus Rīgas iedzīvotājiem nodrošināja 7 pašvaldības institūcijas un 147 sociālo pakalpojumu sniedzēji, ar kuriem pašvaldība ir noslēgusi attiecīgus līgumus (48 NVO, 57 privātpersonas, 35 valsts vai citu pašvaldību iestādes). Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu sociālā darba pakalpojums Rīgā ir deleģēts 7 slimnīcām, bet daļa šo funkciju ir nodota nevalstiskajai organizācijai “Latvijas SOS Bērnu ciemata asociācija”. Kaut arī sociālo pakalpojumu tirgus ir drīzāk vāji attīstīts, katru gadu rodas jauni sociālo pakalpojumu sniedzēji, kas pārstāv gan nevalstisko, gan privāto sektoru. Sociālo pakalpojumu plānošana un izveidošana notiek saskaņā ar iedzīvotāju vajadzībām un pilsētvides plānošanu, t.sk. dzīvojamo fondu. Proti – kopš 2017. gada RD LD ir izveidotas divas pētnieka amata vietas. 2014. gadā Imantas 8. līnijā tika atklāts jauns daudzfunkcionāls sociālo pakalpojumu (dienas) centrs pilngadīgām personām un RSD teritoriālais centrs “Imanta”, dienas aprūpes centrs pilngadīgām personām ar smagiem garīgiem traucējumiem, grupu dzīvoklis personām ar garīgiem traucējumiem (psihiskām slimībām). Iesākto praksi plānots turpināt. Lai iedzīvotāji tiktu apkalpoti tuvāk dzīvesvietai, RSD darbs tiek organizēts 11 teritoriālajos centros.

⁹³ RD LD gadagrāmatas

Kaut gan sociālo pakalpojumu sniedzēju skaits ar katru gadu palielinās, vairākās apkaimēs pilsētas perifērijā tomēr ir vērojams to trūkums (skat. 54. att.).

54. attēls

Sociālās aprūpes iestādes Rīgā 2020. gadā

Avots: "Pētījums par pilsētvides attīstību raksturojošo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas pilsētā", SIA "Civita Latvija", 2020

Lai modernizētu un uzlabotu sociālo pakalpojumu infrastruktūru un to organizēšanu, katru gadu pašvaldības sociālo pakalpojumu sniedzēju institūcijās tiek veikti remontdarbi, iepirkti tehniskie palīgīdzekļi, domāts par informācijas tehnoloģijām un pakalpojumu administrēšanas elektronizēšanu. Piemēram, 2017. gadā RSD tika ieviesta jauna sistēma "Aprūpes plānošanas sistēma" (APSiS), kas uztur un nodrošina visus mūsdienīgas aprūpes procesam nepieciešamos elementus – klienta vajadzību novērtēšanu, plānošanu un izpildi. Sistēma palīdz ne tikai individuālu vajadzību vērtēšanā, bet ļauj iegūt datus, lai analizētu iedzīvotāju kopējās vajadzības pēc aprūpes pakalpojumiem. Vairākiem sociālajiem pakalpojumiem nodrošināta elektroniska rindu administrēšana.

Sociālo pakalpojumu infrastruktūras uzlabošanu Rīgas pašvaldības Bērnu un jauniešu centrā noteica ne tikai nepieciešamība pēc mājīgi izremontētām telpām, bet vajadzība izveidot ģimenes tipa modeli. Tas ļauj nodrošināt, ka bērni institūcijā dzīvo mazās grupās (dzīvokļiļšos) un līdzīgi kā ģimenē iesaistās sadzīves lietās un plāno savu laiku. Sadarbībā ar privāto pakalpojumu sniedzēju kopš 2018. gada ģimenes tipa pansionāts tiek nodrošināts arī pilngadīgām personām.

Vides pieejamības uzlabošana ir aktuāla ne tikai sociālo pakalpojumu sniedzēju institūcijās, bet arī daudzdzīvokļu mājās, kas celtas pirms vairākiem gadu desmitiem un nav piemērotas cilvēkiem ratiņkrēslā – nav liftu, dzīvokļi ir šauri. Līdz ar to šajās mājās tiek ierīkoti pacelāji, kā arī tiek piešķirti pabalsti mājokļu pielāgošanai.

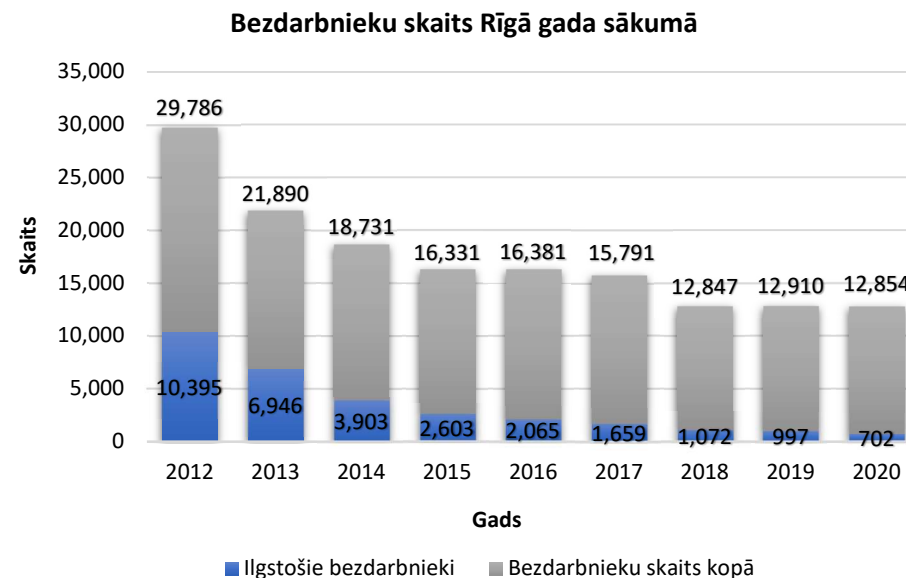
Lai veicinātu darba vietu izveidi uzņēmumos sociālās atstumtības riskam pakļautajām mērķa grupām, 2016. gada vasarā tika izsludināts projektu konkurss pēc granta programmas "Sociālās atstumtības riska grupu nodarbinātības veicināšana Rīgā". Savukārt sociālās integrēšanās sekmēšanai personām ar invaliditāti, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās un kuras nevar izmantot sabiedrisko transportu, pašvaldība papildus valsts pabalstam transporta izdevumu kompensēšanai piešķir līdzekļus transporta

pakalpojumiem. 2019. gadā šo pakalpojumu saņēma 8270 cilvēki (salīdzinot ar 2012. gadu, pieaugums par 99,3%)⁹⁴.

Trūcīgās personas un bezdarbnieki

Situācija Latvijas darba tirgū pēdējos gados ir uzlabojusies un stabilizējusies. Rīgā darba tirgū notikušas izmaiņas, kas saistītas ar vakanto darba vietu skaita pieaugumu. 2019. gada beigās no visām valstī reģistrētajām vakancēm 81% bija Rīgā. Valsts pilsētu vidū Rīgā ir otrais zemākais reģistrētais bezdarba līmenis: 2020. gada sākumā – 3,3% (skatoties pēc iedzīvotāju skaita darbspējas vecumā). Katru gadu saglabājas arī pozitīvā tendence samazināties bezdarbnieku skaitam kopumā (neņemot vērā nebūtisku pieaugumu 2016. un 2019. gadā), un kopš 2012. gada tas ir sarucis par 56,8%. Svarīgi ir pieminēt arī pazeminājumu ilgstošo bezdarbnieku skaita ziņā – par 93,2% pārskatāmajā laika periodā (skat. 55. att.). Līdztekus tam ievērojami ir samazinājusies RSD reģistrēto darbspējīgo, bet nestrādājošo klientu skaits, kuri vērsušies pēc sociālās palīdzības vai sociālajiem pakalpojumiem, t.i. – no 6534 cilvēkiem 2012. gadā līdz 1620 – 2019. gadā.

55. attēls

Avots: www.nva.gov.lv

Neskatoties uz to, ka situācija darba tirgū pēdējos gados uzlabojas, joprojām vairākām nestrādājošo rīdnieku grupām ir grūtības integrēties tajā, lai ienākumus savu pamatvajadzību nodrošināšanai gūtu no algota darba. NVA Rīgas reģionālajā filiālē 2020. gada sākumā lielākās bezdarbnieku mērķgrupas bija pirmspensijas vecuma cilvēki (12%), personas ar invaliditāti (7,9%) un pirmo gadu arī jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem (6,2%), nevis ilgstošie bezdarbnieki. Minētajām problēmgrupām raksturīgs motivācijas trūkums, kā arī darba prasmju un zināšanu neatbilstība pieprasījumam mūsdienu darba tirgū.

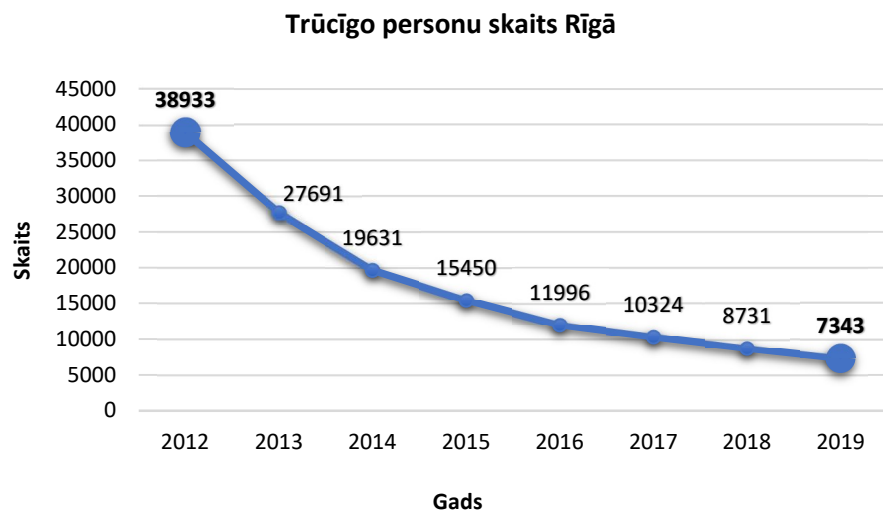
Lai sekmētu bezdarba riskam pakļauto iedzīvotāju konkurētspēju darba tirgū un pastāvīga darba atrašanu, pašvaldība sadarbībā ar NVA Rīgas reģionālo filiāli īsteno aktīvo nodarbinātības pasākumu "Algoti pagaidu sabiedriskie

⁹⁴ RD LD gadagrāmatas

darbi”, kur bezdarbnieki var uzlabot savas darba un sociālās prasmes pagaidu darbu vietās.

Ļoti būtisks fakts ir iedzīvotāju materiālā stāvokļa uzlabošanās, kam viens no galvenajiem iemesliem ir ekonomiskās situācijas uzlabošanās valstī, kā arī ikgadēja valsts pensiju indeksācija un bezdarbnieku skaita samazinājums. Trūcīgo personu skaits Rīgā sarūk jau kopš 2012. gada. Salīdzinot 2019. un 2012. gadu, trūcīgo personu skaits ir sarucis par 81%. No visiem Rīgas iedzīvotājiem (696 986⁹⁵ cilvēki uz 2019. gada 1. janvāri) trūcīgo personu skaits galvaspilsētā 2018. gada decembrī bija 1,05% (skat. 56. att.). Tāpat jau kopš 2012. gada samazinās arī to personu skaits, kuras saskaņā ar RSD lēmumu atzītas par maznodrošinātām personām (ģimenēm).

56. attēls

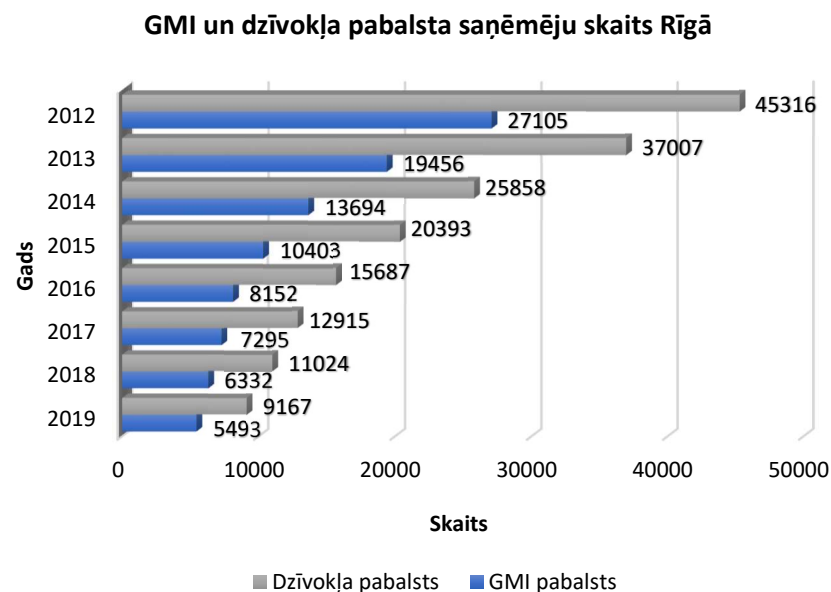
Avots: RD LD

Vienlaikus ar trūcīgo un maznodrošināto personu skaita samazinājumu sarūk ar sociālo pabalstu saņēmēju skaits. 2012. gadā tās bija 72 380 personas, bet

⁹⁵ www.pmlp.gov.lv

2019. gadā – 22 932 personas, samazinājums – par 68,3%. Visvairāk personu saņem dzīvokļa un GMI⁹⁶ pabalstu. Arī šo pabalstu saņēmēju skaits septiņu gadu laikā ir būtiski krities – par 79% (skat. 57. att.), kas saistīts ar bezdarba mazināšanos, minimālās darba algas pieaugumu, nodokļu atvieglojumiem par apgādībā esošām personām un valsts pensiju indeksāciju, uzturlīdzekļu apmēra palielināšanos kā arī citiem faktoriem.

57. attēls

Avots: RD LD gadagrāmatas

! Ekonomiskās situācijas uzlabošanās valstī, minimālās algas pieaugums un citi aspekti ir veicinājuši trūcīgo personu skaita samazinājumu.

! Ļoti aktuāla problēma visā valstī un daudzviet pasaulē ir sabiedrības novecošanās.

⁹⁶ Garantētais minimālais ienākums

Uzteicami vērtējama arī iespēja no 2016. gada visiem Rīgas pašvaldības skolu 1.–9. klašu audzēkņiem saņemt brīvpusdienas. No 2018. gada septembra tās tiek piedāvātas arī 10.–12. klašu skolēniem.

REKOMENDĀCIJAS

- Arī turpmāk ieviest digitālos risinājumus sociālās palīdzības administrēšanā, tādējādi mazinot administratīvo slogu un palielinot laiku sarunai ar klientu.
- Turpināt iesāktu aktivitāti – katra palīdzības saņēmēja aktīva iesaistīšana līdzdarbībā savu sociālo problēmu risināšanā, tādā veidā izskaužot “fiktīvos” sociālo pabalstu saņēmējus
- Apmierināt personu individuālās vajadzības pēc noteikta atbalsta (individuālais budžets, individuālās sociālās rehabilitācijas programmas u.c.)
- Apmierināt atsevišķu personu grupu, jo sevišķi bērnu ar funkcionāliem traucējumiem, vajadzību pēc integrētiem pakalpojumiem (izglītība, nodarbošanās, veselība, aprūpe, rehabilitācija vienviet)
- Izstrādāt jaunas pieejas vecu cilvēku un cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem aprūpei mājās (t.sk. ieviešot informācijas tehnoloģijas), tādējādi paildzinot laiku, ko cilvēks var tikt aprūpēts dzīvesvietā, un attālinot ieviešanu ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijā
- Atbilstoši pašvaldības kompetencei pilnveidot preventīvos sociālos pakalpojumus, t.sk. sadarbībā ar citām institūcijām (tostarp pilngadīgiem bāreņiem), piemēram, izglītības iestādēm. Viena no prevencijas sastāvdaļām ir kopienas iedzīvotāju iesaistīšana problēmu apzināšanā, aktualizēšanā un risināšanā
- Izstrādāt mērķtiecīgas aktivitātes sociālā darba speciālistu motivēšanai strādāt Rīgas pašvaldībā
- Arī turpmāk arvien pilnveidot darba vietu pieejamību iedzīvotājiem ar īpašām vajadzībām

- Veidot kampaņas, kas izglīto vecākus par bērnu drošību
- Turpināt darbu pie nepieciešamā sociālo darbinieku skaita sasniegšanas, novērtēt viņu ieguldījumu, kā arī celt šīs profesijas prestižu
- Iesaistīt brīvprātīgā darba veicējus dažādos sociālās palīdzības projektos
- Attīstīt sociālo uzņēmējdarbību
- Izskatīt iespēju sadarboties ar NVO, lai nodrošinātu pakalpojumu “Dienas centru izveidošana pensijas vecuma cilvēkiem pilsētas apkaimēs”, sniedzot senioriem individuālās konsultācijas (piem., psihologa, sociālā mentora, jurista), individuālās un grupu nodarbības (piem., kognitīvo spēju uzturēšanai un attīstīšanai, sadzīves un sociālo prasmju iegūšanai, fiziskās, radošās, interešu un citas nodarbības speciālistu vadībā) utt.
- Sociālās (ienākumu un iespēju) nevienlīdzības mazināšanai un novēršanai veidot starpnozaru risinājumus, veicinot iedzīvotāju spēju pilnveidot savas zināšanas un prasmes, lai palielinātu savus ienākumus:
 - o nodrošināt iespējas pelnīt papildus esošajam darbam (pašnodarbinātība, uzņēmējdarbība, t.sk. “mazā” e-komercija, atviegloti uzsākšanas nosacījumi)
 - o atbalstīt sociālo uzņēmējdarbību, izsniedzot grantus, stabilu pasūtījumu iesākumā utt.
 - o no darba devēja aspekta – radīt apstākļus elastīgam darba grafikam, attālinātam darbam, mobilitātes risinājumiem, kā arī veidot jaunas darba vietas
- Identificētās problēmas:
 - o Rīgas teritorijā trūkst pakalpojumu sniedzēju ilgstošai sociālajai aprūpei un sociālajai rehabilitācijai institūcijā
 - o Sociālo pakalpojumu saturs ne vienmēr atbilst iedzīvotāju vajadzībām

- Nepietiekamā apjomā tiek īstenotas individuālas sociālās rehabilitācijas programmas un rasti citi individuālās vajadzībās balstīti risinājumi
- Nav izveidoti sociālie pakalpojumi jauniešiem, t.sk. pilngadīgiem bāreņiem, lai nodrošinātu pāreju no bērniem domātiem sociālajiem pakalpojumiem uz pakalpojumiem pilngadīgām personām
- Pastāv problēmas ar sociālo pakalpojumu institūciju vides pieejamību un novecojušo infrastruktūru. Trūkst pakalpojumiem piemērotu telpu
- Pašvaldības Invalīdu lietu padomē regulāri tiek pausts viedoklis, ka cilvēki nav apmierināti ar vides pieejamību (iekļūšana ēkās, publiskās tirdzniecības vietās, sabiedriskajā transportā, neatbilstošs ielu segums, nepieejamas pludmales un publiskie pasākumi (piem., svētku uzrunas cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem) u.c.
- Izpaliek mērķtiecīga sadarbība ar ieslodzījuma vietu atbildīgajām struktūrām, lai sekmētu sodu izcietušo personu veiksmīgāku integrāciju sabiedrībā
- Liela sociālā darba speciālistu un aprūpētāju mainība sociālo pakalpojumu institūcijās. Trūkst speciālistu ar atbilstošu izglītību

- “To darba tirgū iesaistīto iedzīvotāju īpatsvars (no kopējā iedzīvotāju skaita), kuras saņem sociālo palīdzību un kurām ir bijušas grūtības iesaistīties darba tirgū un nodrošināt savas pamatvajadzības”
- Visus vides pieejamības jautājumus likt sadaļā RV9, izveidojot, piemēram, jaunu sadaļu “Sociālās un veselības infrastruktūras sakārtošana”. Tādējādi tas būs kompaktāk un vienuviet atrodams

Priekšlikumi

- Izvērtēt jaunu rādītāju iekļaušanu RV7:
 - iekļaut arī kvalitatīvos rādītājus, piemēram, aptaujas datus
 - “Sociālo pakalpojumu saņēmēju skaits uz vienu darbinieku” (LD varētu izvērtēt, kādus saņēmējus iekļaut; šāda rādītāja palielinājums varētu liecināt par sociālo pakalpojumu kvalitātes uzlabošanos)
 - “Personu skaits, kas saņēmuši pakalpojumu “Izglītojošās grupas vecākiem/topošajiem vecākiem””

RV7 RĀDĪTĀJI

16. tabula

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
7.1.	Sociālās palīdzības saņēmēju skaits	skaits	72,380	60,250	53,512	42,477	31,671	28,156	25,123	22,932	55,000	
7.2.	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās pakalpojuma saņēmēju skaits:											
	<i>*pilngadīgas personas</i>	skaits	1,896	1,781	1,765	1,993	2,036	2,207	2,237	2,501	2,600	
	<i>*bērni</i>	skaits	593	592	535	458	418	384	321	258	100	
	<i>*alternatīva ārpusģimenes aprūpe</i>	skaits	1,327	1,328	1,332	1,284	1,254	1,476	1,144	1,151	2,000	
7.3.	Ģimeņu skaits, kas saņem sociālā darba pakalpojumu	skaits	3,416	3,618	3,397	3,089	3,087	3,084	2,956	2,686	5,000	
7.4.	RSD klienti darbaspējīgas nestrādājošas personas	skaits	14,281	8,563	5,656	4,315	3,410	2,641	2,012	1,389	5,000	
7.5.	Sociālās aprūpes pakalpojumu personas dzīvesvietā saņēmēju skaits	skaits	5,203	5,747	6,410	7,460	8,151	9,545	10,649	11,052	8,500	
7.6.	DC/dienas aprūpes centru pakalpojumu saņēmēju skaits:											
	<i>*pilngadīgas personas</i>	skaits	3,619	4,557	4,751	4,664	6,071	5,767	6,153	6,503	3,000	
	<i>*bērni</i>	skaits	1,073	807	494	555	552	700	479	463	2,000	
7.7.	Sociālo pakalpojumu personām ar funkcionāliem ierobežojumiem (izņemot dienas aprūpes centru un ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas) saņēmēju skaits:											
	<i>*pilngadīgas personas</i>	skaits	4,415	6,071	8,128	9,396	10,379	10,646	11,270	11,752	6000 (kopā)	
	<i>*bērni</i>	skaits	189	183	206	204	221	268	238	224		

RV8 Sabiedriskā kārtība un drošība

PROBLEMĀTIKA: nevienmērīgi drošības un likumpārkāpumu prevencijas pasākumi apkaimēs (videonovērošana, nepietiekami apgaismotas publiskās telpas, neliels patruļekipāžu un kājnieku patruļu skaits). Noziedzīgi nodarījumi un nepilngadīgo personu administratīvie pārkāpumi. Klaiņojoši dzīvnieki.

MĒRĶIS: nodrošināt mieru, kārtību un drošību pilsētā.

TEMATI:

- Kārtība, tās nodrošināšana un drošība
- Preventīvie pasākumi (apgaismojums)
- Klaiņojoši dzīvnieki

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Pilsētvides kvalitātes un estētiskuma aktualitāte iekļauta Stratēģijas 2030 IM3 “Ērta, droša un iedzīvotājiem patīkama pilsētvide”. Drošība kā viens no pilsētvides kvalitātes elementiem stratēģiski tiek skatīts saistībā ar sabiedrības izglītību, kas ietverta IM1 “Prasmīga, nodrošināta un aktīva sabiedrība”, un preventīviem pasākumiem, piemēram, publiskās ārtelpas apgaismojumu.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Samazināt visu veidu vardarbību un ar to saistītus nāves gadījumus (ANO)
- Izskaust visu veidu vardarbību pret visām sievietēm un meitenēm (ANO)
- Izbeigt visu veidu vardarbīgu izturēšanos pret bērniem (ANO)
- Uzlabot kopēju pilsētu drošības un profilakses pieeju (ESSBJR)

KOMPETENCE

Sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšana ir policijas pamatfunkcija, un izšķir Valsts policiju, Drošības policiju, pašvaldības policiju un ostas policiju. Rīgā RPP pamatuzdevumos ietilpst likumpārkāpumu profilakse, kontrole pār

pašvaldības apstiprināto noteikumu izpildi, par administratīvajiem pārkāpumiem aizturēto un arestēto personu apsargāšana un konvojēšana, sadarbība ar Valsts policiju un Drošības policiju sabiedrības drošības garantēšanā un noziedzības apkarošanā. Kompetence ietver arī jautājumus saistībā ar smēķēšanas ierobežošanu, ūdens satiksmi, taksometriem, atsevišķus ceļu satiksmes jautājumus. Tāpat jautājumus saistībā ar mazumtirdzniecību, žūpības profilaksi, prostitūciju, pirotehniskiem izstrādājumiem, dzīvesvietas deklarēšanu, kā arī dažādas jomas attiecībā uz sabiedriskās kārtības nodrošināšanu pie izglītības iestādēm, peldvietās, pasākumos un videonovērošana.

Valsts politiku ugunsdrošības, ugunsdzēsības, glābšanas darbu un civilās aizsardzības jomā galvaspilsētā veic Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Rīgas reģiona pārvalde. Tāpat tā uzrauga normatīvajos aktos noteikto ugunsdrošības un civilās aizsardzības prasību ievērošanu.⁹⁷

Savukārt pilsētas apgaismojuma tīklu ekspluatē un apsaimnieko RPA “Rīgas gaisma”, bet par dzīvnieku populācijas kontroles programmas īstenošanu atbildīga ir RD MVD.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

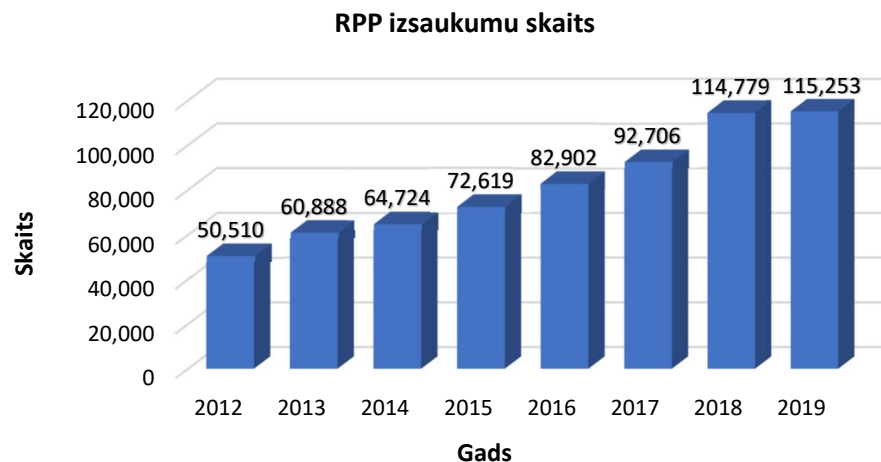
Kārtība, tās nodrošināšana un drošība

RPP apkalpoto iedzīvotāju izsaukumu skaits ik gadu ievērojami pieaug un 2019. gadā sasniedza 115 253 (skat. 58. att.), kas ir par 128,2% vairāk nekā 2012. gadā. Lielākoties to ietekmē iedzīvotāju uzticēšanās un 2015. gadā izveidotā RPP mobilā aplikācijā, ar kuras palīdzību var izsaukt policiju un ziņot par notikumu.

! Palielinās policijas izsaukumu skaits (pozitīvi – cilvēki uzticas, negatīvi – izsaukumu ir daudz).

⁹⁷ www.vugd.gov.lv

58. attēls

Avots: RPP pārskati

2019. gadā RPP darbinieki nodrošināja sabiedrisko kārtību 672 masu pasākumos (piketi, sporta sacensības, ielu gājieni, sapulces un mītiņi, ārvalstu delegācijas vizītes, svētku pasākumi).

Par dažādiem pārkāpumiem 2019. gadā policijas redzeslokā nonāca 113 233 personas, t.sk. 16 525 par administratīvajiem pārkāpumiem vai uz aizdomu pamata par noziedzīgu nodarījumu, kas pēdējos gados ievērojami pieaug (kopš 2014. gada par 174,2%).

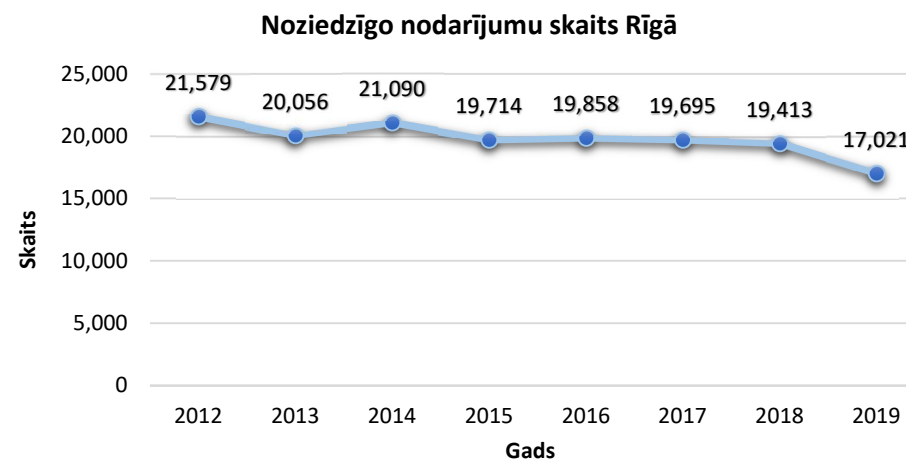
! Palielinās to personu skaits, kas izdarījušas kādu administratīvu pārkāpumu.

Vēl joprojām transportlīdzekļu vadītāji turpina neievērot stāvēšanas un apstāšanās noteikumus, līdz ar to arī sastādīto administratīvo pārkāpumu protokolu skaits ir liels. No 2012. līdz 2015. gadam šim skaitam bija tendence samazināties, bet kopš 2016. gada tas pieaug un 2019. gadā sasniedza 56 073, kas ir vairāk nekā 2012. gadā (55 828).

! Transportlīdzekļu vadītāji ilgus gadus bezatbildīgi izturas pret satiksmes noteikumiem.

Lai gan noziedzīgo nodarījumu skaitam Rīgā ir tendence sarukt (izņēmums bija 2014. gads), tomēr šie rādītāji joprojām ir augsti (skat. 59. att.). Taču ļoti pozitīvi ir iezīmējams 2019. gads, kad pēc vienmērīgas 4 gadu tendences nodarījumu skaits manāmi samazinājās – par 12,3% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Jāpiebilst, ka par noziedzīgu nodarījumu atzīstams ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības izdarīts kaitīgs nodarījums (darbība vai bezdarbība), kurš paredzēts Krimināllikumā un par kura izdarīšanu draud kriminālsods⁹⁸.

59. attēls

Avots: LR CSP

! Joprojām ir liels dažādu noziedzīgo nodarījumu skaits.

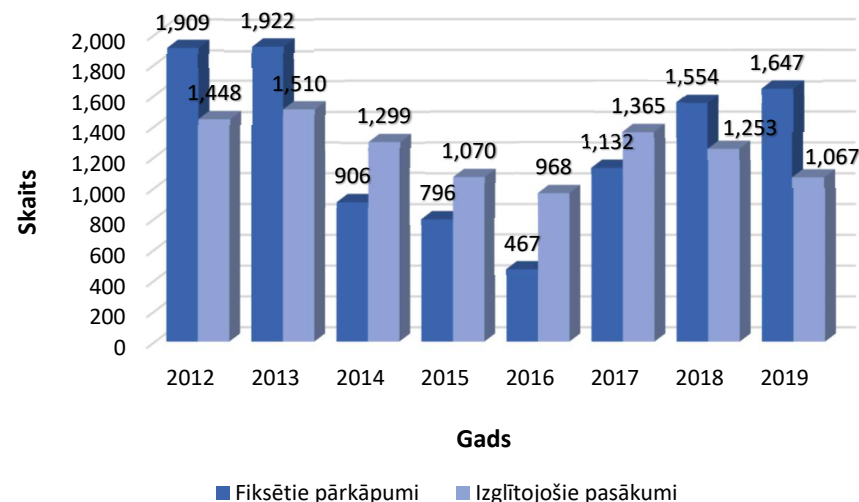
2019. gadā fiksēti 1647 nepilngadīgu personu izdarīti administratīvie pārkāpumi, un šis skaits salīdzinājumā ar 2016. gadu, kad to bija vismazāk, ir cēlies par 252,7% (skat. 60. att.). Šāda situācija, pirmkārt, skaidrojama ar RPP iekšējo normatīvo aktu piemērošanu, kad 2016. gada vasarā stājās spēkā grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā un likumā "Par

⁹⁸ Krimināllikums (pieņemts: 17.06.1998., stājas spēkā: 01.04.1999.)

audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem”. 2016. gada jūlijā RPP ar iekšējo normatīvo aktu bija noteikts, ka nepilngadīgajam pārkāpuma brīdī nevar sastādīt administratīvā pārkāpuma protokolu, izņemot gadījumus, ja nepilngadīgais ir vecāks par 17 gadiem un 6 mēnešiem. Savukārt 2017. gada septembrī šī prakse tika mainīta un veikti grozījumi iekšējos normatīvajos aktos, atvieglojot protokola sastādīšanu notikuma brīdī. Šobrīd izņēmuma gadījumos ir jāuzsāk administratīvā pārkāpuma lietvedība un saskaņā ar likumu “Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem” jāpieprasa papildu ziņas (vairāki pārkāpumi, klaiņošana, huligānisms u.tml.) un jāveic papildu procesuālās darbības. Lielāko daļu pārkāpumu veidoja nepilngadīgo smēķēšana, tai sekoja alkohola lietošana un atrašanās reibumā. Būtiska nozīme bērnu administratīvo pārkāpumu skaita samazināšanā ir prevencijai, piemēram, izglītojošiem pasākumiem mācību iestādēs (2019. gadā noorganizēti 1067 pasākumi).

! Liels bērnu pārkāpumu skaits. Izglītojošos pasākumus skolās varētu organizēt vairāk, jo izglītības iestāžu pieprasījums ir liels, diemžēl cilvēkresursi Bērnu likumpārkāpumu profilakses nodaļā ir ierobežoti.

Nepilngadīgo personu administratīvo pārkāpumu skaits un izglītojošo pasākumu skaits Rīgas mācību iestādēs

Avots: RPP pārskati

Sabiedriskās kārtības un drošības nolūkā RPP 2019. gadā darbojās 6 diennakts dežūrdaļas, 8 glābšanas stacijas, 2 apsardzes posteņi (RD un Lomonosova ielā 12a), 1 videonovērošanas centrs un 186 patruļas pie izglītības iestādēm un to ēku kompleksiem (salīdzinot ar 2012. gadu, pieaugums par 57 patruļām). Pastāv 6 teritoriālās pilsētas pārvaldes un vairāki specializētie dienesti (skat. 61. att.). 2019. gadā RPP strādāja 839 cilvēki, ikdienā savus pienākumus pildīja vidēji 370 policisti (~1 darbinieks uz 1874 iedzīvotājiem). Policijas darba nodrošināšanā kā problemātika minama jaunu policijas amata kandidātu trūkums. Diemžēl no darba aiziet vairāk cilvēku, nekā tiek pieņemti jauni. Esošais darbaspēks noveco, gados jauni darbinieki nav motivēti ilgstoši strādāt vienā vietā, savukārt gados vecākajiem to liedz veselības stāvoklis. Būtiski ir iezīmējams 2019. gads, kad 11% gadījumu darba līguma izbeigšanas

iemesls bija darbinieka veselības stāvokļa neatbilstība veicamajam darbam, kas ir lielākais rādītājs RPP pastāvēšanas vēsturē.

Savukārt, lai tomēr veicinātu policijas darbinieku noturību darba vietā, kapacitātes celšanas nolūkā katru gadu notiek apmācības, kursi, semināri un sadarbība ar radniecīgām struktūrām ārzemēs, kas nodrošina regulāru pieredzes, informācijas un labās prakses apmaiņu.

! Jaunu policijas darbinieku trūkums. Nepieciešams uzlabot kapacitāti.

61. attēls

Avots: RPP pārskats 2019

Lai veicinātu drošību peldvietās, darbojas glābšanas stacijas, posteņi un notiek policistu patrulēšana. 2019. gadā tika izglābti 6 peldētāji, 41 atpūtniekam sniegta medicīniskā palīdzība un sabiedriskās kārtības jomā tika fiksēti 520 administratīvie pārkāpumi. Turklāt papildus tiešajiem pienākumiem glābšanas dienesta darbinieki sarīkoja 34 izglītojošus pasākumus mācību iestādēs (skat. 17. tab.).

17. tabula

Glābšanas darbi RPP peldvietās								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Izglābti peldētāji	13	7	5	4	13	5	9	6
Sniegtā medicīniskā palīdzība	23	36	43	24	13	53	62	41
Administratīvie pārkāpumi	464	462	302	536	403	421	415	520
Izglītojošie pasākumi mācību iestādēs	72	83	54	76	76	143	42	34

Avots: RPP pārskati

Ņemot vērā ieguldījumus materiāltehniskajā nodrošinājumā, kopš 2012. gada katru gadu uzlabojas ūdens satiksmes un zvejniecības kontroles rādītāji.

! Iedzīvotājos nepieciešams veicināt apziņu, ka noteikumi uz ūdens un pie tā ir jāievēro.

Preventīvie pasākumi

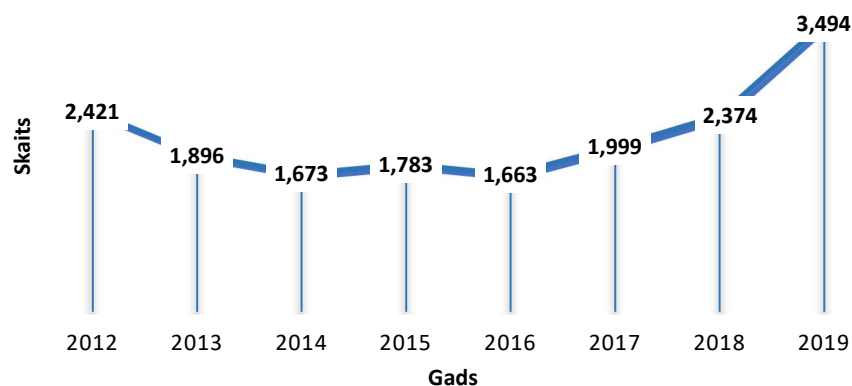
Rīgā sabiedriskās kārtības nodrošināšanai tiek izmantota videonovērošana. Lielākajās cilvēku koncentrācijas vietās ir izvietotas 208 novērošanas kameras (piemēram, Vecrīgā, Rīgas dārzos un parkos). Ar tām 2019. gadā tika fiksēti 3494 pārkāpumi, kas ir arī pārskata perioda lielākais fiksētais skaits – tā pieaugums pret 2018. gadu bija 47,2% (skat. 62. att.). Ievērojamais kāpums

skaidrojams ar 80 jaunām kamerām, tāpēc sabiedriskā kārtība un drošība tika uzraudzīta caur 208 kamerām. Neskaitot 2019. gadu, galvenais pārkāpumu veids ir konfliktsituācijas un kautiņi, savukārt otrajā vietā kopš 2015. gada ierindojas ubagošana, nevis alkoholisko dzērienu lietošana sabiedriskā vietā. Kopš 2019. gada atsevišķi tiek izdalīts arī “ievērotas guļošanas personas”, kas minētajā gadā ir visbiežāk fiksētais pārkāpums.

! Saglabājas augsts videokameru fiksēto pārkāpumu skaits.

62. attēls

Ar videokameru fiksēto pārkāpumu skaits Rīgā

Avots: RPP pārskati

Ārējā apgaismojuma nodrošināšanai tiek izmantoti 50 tūkst. gaismekļu (t.sk. 5,8 tūkst. LED) (jeb par 4,3 tūkst. gaismekļu vairāk nekā 2012. gadā), 36,8 tūkst. balstu un 1900 km apakšzemes un gaisa kabeļu līnijas, 393 luksofori, tostarp 107 regulējamo gājēju pāreju darbības nodrošināšanai un 50 ielu pulksteņu, 21 apgaismojama tuneļa, 2 tilta pārvadu, 33 skolu dekoratīvā un to teritoriju funkcionālā apgaismojuma, 17 sporta laukumu un 18 pašvaldības ēku un inženiertehnisko būvju dekoratīvā apgaismojuma

apkalpošanu.⁹⁹ Ik gadu RPA “Rīgas gaisma” veic apgaismojuma modernizāciju, lai vēl vairāk samazinātu patērēto jaudu. Svarīgi piebilst, ka 2019. gada sākumā sāka īstenot projektu “Viedo tehnoloģiju ieviešana Rīgas pilsētas apgaismojuma sistēmā”.

Ielu apgaismojuma degšanas faktiskais ilgums, salīdzinot ar ielu apgaismojuma ieslēgšanas un izslēgšanas grafikā noteikto, pēdējos gados ir tuvu plānotajam jeb 3948 h gadā (2016. – 3918 h, 2017. – 3914 h, 2018. – 3986 h, 2019. – 4011 h).¹⁰⁰

Klaiņojoši dzīvnieki

Klaiņojošie bezsaimnieka dzīvnieki rada drošības apdraudējumu, līdz ar to pašvaldībā ik gadu tiek veiktas dažādas to skaita samazināšanas aktivitātes. Piemēram, 2019. gadā maznodrošināto un trūcīgo iedzīvotāju suņu un kaķu sterilizācijas un eitanāzijas akcijas laikā tika sterilizēti 190 kaķi un 16 suņi. 2019. gadā no Rīgas ielām tika paņemti negadījumos cietuši 89 suņi un 1561 kaķis, izķerts 781 klaiņojošs suns un 461 bez saimnieka palicis kaķis. Tai pašā gadā pēc bezsaimnieka kaķu sterilizācijas programmas “noķer-sterilizē-atlaid” sterilizēti un atpakaļ mītnes vietā nogādāti 1311 kaķi.

Par dzīvnieku uzturēšanu patversmē RD MVD ir noslēdzis līgumus ar biedrību “Dzīvnieku pansija Ulubele” un biedrību “Juglas dzīvnieku aizsardzības grupa”. Patversmēs uzņemto suņu un kaķu skaits joprojām saglabājas augsts; kopš 2015. gada tam bija tendence samazināties, tomēr kopš 2018. gada tas atkal palielinās, un 2019. gadā tie bija 706 suņi un 471 kaķis (skat. 63. att.). Pēc dzīvnieka nogādāšanas patversmē pašvaldība apmaksā viņa 14 dienu uzturēšanu, pēc tam tas tiek atdots atrastajiem īpašniekiem vai privātai patversmei, kas turpina meklēt dzīvniekam jaunas mājas. Neārstējami slimi dzīvnieki pēc sertificēta veterinārārsta slēdziena tiek eitanizēti.

⁹⁹ RPA “Rīgas gaisma” 2019. gada publiskais pārskats

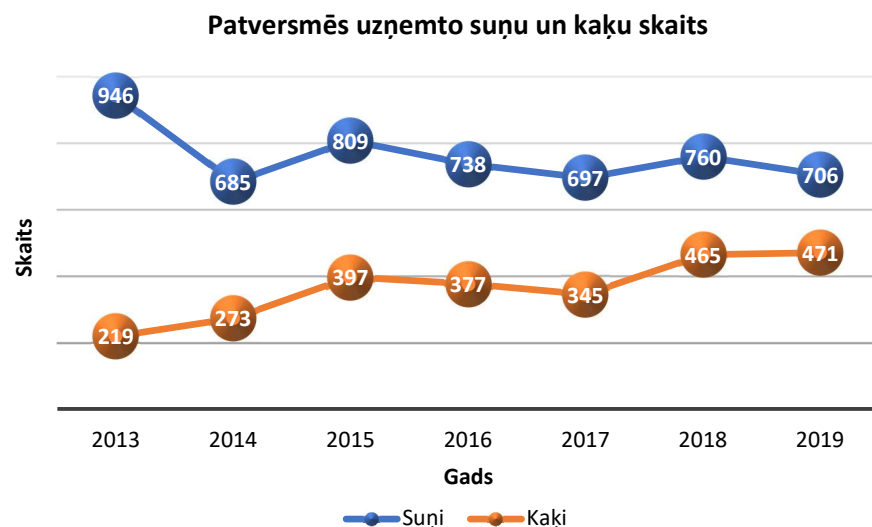
¹⁰⁰ RPA “Rīgas gaisma” publiskie pārskati

Lai nodrošinātu sabiedrisko kārtību un drošību, reaģētu uz cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvniekiem, uzlabotu pašvaldības nodevas iekasēšanu par dzīvnieku turēšanu, ierobežotu klaiņojošo dzīvnieku skaitu un īpašniekam atvieglotu sava dzīvnieka atrašanu (ja tas pazudis), kopš 2017. gada ir ieviesta jauna dzīvnieku reģistrācijas kārtība, kas paredz obligāti implantēt suņiem mikroshēmu un reģistrēt tos, kā arī iespēju reģistrēt kaķus un mājas seskus vienotā valsts datu bāzē – mājdzīvnieku reģistrā. Saskaņā ar valsts mājdzīvnieku reģistra datiem Rīgā uz 2020. gada 6. maiju bija 37 266 suņi, 3022 kaķi un 49 mājas seski.

! Liels klaiņojošo un bezsaimnieka dzīvnieku skaits. Būtu organizējami preventīvi pasākumi par attieksmi un atbildību pret mājdzīvniekiem.

! Normatīvie akti paredz sodīt personu, kas pārkāpusi dzīvnieku labturības prasības vai izturējusies cietsirdīgi, taču šo prasību ievērošana netiek pietiekami kontrolēta, līdz ar to prasība pēc bargākiem sodiem nav jēgpilna.

63. attēls

Avots: Pārskati par Stratēģijas 2030 un AP 2014–2020 ieviešanu Rīgā

Pēc RD MVD dzīvnieku populācijas kontroles programmas ir ieviests diennakts informatīvais tālrunis (67558855) ziņošanai par negadījumiem cietušiem, slimiem, bez saimnieka palikušiem kaķiem un klaiņojošiem suņiem vai arī bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušiem savvaļas dzīvniekiem.

REKOMENDĀCIJAS

- Pilnveidot RPP mobilo aplikāciju ērtākai lietošanai, kā arī informēt sabiedrību par šādas aplikācijas eksistenci
- Turpināt darbu pie iedzīvotāju uzticības veidošanas dažādās mērķgrupās
- Arī turpmāk informēt sabiedrību par dažādiem preventīviem drošības pasākumiem, īpaši tajās kategorijās, kurās noziedzīgo nodarījumu skaits ir vislielākais
- Turpināt darbu pie Rīgas pilsētas videonovērošanas sistēmas uzturēšanas, attīstības un paplašināšanas
- Uzlabot tīmekļa vietni www.rigasgaisma.lv, jo pie aktualitātēm pēdējā ievietotā informācija ir 18.05.2015.; pilnveidot arī citas sadaļas
- Uzlabot luksoforu darbību, lai automātiski tiek fiksēti ceļu satiksmes pārkāpumi un regulēta satiksmes plūsma
- Turpināt izglītojošās kampaņas un preventīvo darbu, kurā uzsvērt, ka bērniem jānodrošina ķivere, ceļgalu, elkoņu un plaukstu aizsargi, kā arī atstarotāji; bērna klātbūtnē jādemonstrē droša ceļu šķērsošana
- Ar dažādām izglītojošām kampaņām aktualizēt jautājumu par drošību internetā un to, kā pareizi lietot sociālos tīklus, jo multimediju videi ir ļoti liela ietekme uz bērniem un jauniešiem (kritiskās domāšanas jēdziena iedzīvināšana)
- Veidot speciālus pastaigu laukumus suņiem, kur ir izvietoti statīvi ar maisiņiem, atkritumu tvertnes, kā arī informatīvi plakāti, ka tas ir izdarīts no nodevas maksas un kādi ir spēkā esošie saistošie noteikumi suņu īpašniekiem
- Veidot sadarbības projektus dažādu jautājumu risināšanai un policistu ikdienas darba uzlabošanai

Priekšlikumi

- Izvērtēt RV8 uzdevuma U8.1. aktivitātes “LED tehnoloģiju ieviešana pilsētas apgaismojumā, izmantojot distances sprieguma un gaismas intensitātes regulēšanu gaismekļiem” pārceļšanu uz RV13 U13.3., ja U13.3. formulējumu paplašina – “Ieviest energoefektīvu pilsētas apgaismojumu”, līdz ar to tas būs daudz plašāks un precīzāk atspoguļos RV13 izpildi
- Izvērtēt arī citu rādītāju iekļaušanu saistībā ar apgaismojumu:
 - o uzskaitīt arī pārējo kategoriju ielu apgaismojumu
 - o LED gaismekļu apgaismojuma īpatsvars (pārceļams uz RV13, ja paplašina U13.3. formulējumu)
 - o apgaismoto 1. un 2. kategorijas ielu īpatsvars
 - o gaismekļu apjoms (48,4 tūkst. 2016. gadā)
 - o patērētā elektroenerģija, MWh
- Izvērtēt šādu rādītāju/jautājumu iekļaušanu jaunajā AP (informācija no Eiropas dzīves kvalitātes aptaujas¹⁰¹):
 - o cik liela ir iespēja, ka jūs varētu zaudēt darbu nākamo sešu mēnešu laikā
 - o ja jūs zaudētu darbu, kāda ir iespēja, ka jūs atrastu darbu ar līdzīgu atalgojumu
 - o vai jūs raizējaties par ienākumiem vecumdienās
 - o vai jūs jūtaties droši, kad viens ejat pa ielu diennakts tumšajā laikā
 - o vai jūs jūtaties pasargāts, kad naktī mājās esat viens
- Izvērtēt šādu rādītāju iekļaušanu:
 - o Izķerto bezsaimnieka klaiņojošo suņu skaits (2017. gadā – 676)
 - o pašvaldībā reģistrēto suņu skaits (2017. gadā – 28 685)
 - o sterilizēto un dzīvesvietā atpakaļ nogādāto bezsaimnieka kaķu skaits (2017. gadā – 1309)

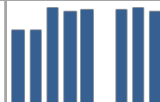
Priekšlikumi jauniem uzdevumiem

- U8.3. “Palielināt Rīgas pašvaldības policijas patruļu skaitu apkaimēs”
- U8.4. “Attīstīt videonovērošanas sistēmu”
- U8.5. “Izvietot pilsētā vispusīgas informatīvās norādes”

¹⁰¹ www.eurofound.europa.eu/lv/data/european-quality-of-life-survey

RV8 RĀDĪTĀJI

18. tabula

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
8.1.	Iedzīvotāju apmierinātība ar personisko (un mājokļa) drošību Rīgā	Pozitīvs vērtējums, %	61.2	60.9	78.1	75.7	77.5	-	77.1	78.7	75	
8.2.	Rīgas mācību iestādēs noorganizēto izglītojošo pasākumu skaits	skaits	1448	1510	1299	993	879	1221	1202	1021	2000	
8.3.	Polijas izsaukumu skaits Rīgā	skaits	50510	60888	64724	72619	82902	92706	114779	115253	53000	
8.4.	Aizturēto personu skaits	skaits	13966	17510	15286	14899	15130	16464	16235	15074	17000	
8.5.	Noziedzīgie nodarījumi	skaits	21579	20056	21090	19714	19858	19695	19413	17021	< 20 000	
8.6.	Noziedzīgo nodarījumu skaits	skaits uz 10 000 iedz.	334	312	328	308	310	308	306	270	300	
8.7.	Neapgaismoto 1. un 2.kategorijas ielu posmu garums (2013.un 2014.g. dati netika apkopoti!)	km	18.9	-	-	18.9	18.9	18.9	18.9	18.9	0	
8.8.	Ūdens satiksmes un zvejniecības kontrole (reidi)	skaits	69	109	127	323	473	507	540	932	200	

RV9 Kvalitatīva dzīvesvide un pieejams mājoklis

PROBLEMĀTIKA: nolietots esošais dzīvojamais fonds. Īres dzīvokļu deficīts. Nesakārtoti daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku pagalmi un tajos esošās palīgēkas.

MĒRĶIS: nodrošināt Rīgas iedzīvotājus ar kvalitatīviem mājokļiem un pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvojamo telpu lietošanu, kā arī labiekārtot dzīvojamo namu pagalmus.

TEMATI:

- Dzīvojamā fonda attīstība
- Pašvaldības īres un sociālie mājokļi
- Publiskās ārtelpas revitalizācija

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Pilsētā pieejams daudzveidīgs un kvalitatīvs mājoklis.

Stratēģijas 2030 IM3 paredz mājokļu piedāvājuma paplašināšanu un esošās apbūves humanizāciju. 2030. gadā Rīga ir iecerēta kā dzīvošanai pievilcīga pilsēta ar pieejamu mājokli un sabalansētu dzīves vides kvalitāti, pievēršot uzmanību padomju laika daudzdzīvokļu namu kvartālu revitalizācijai.

Telpiskajā vīzijā noteikts, ka pilsētas kodolā jaunu mājokļu attīstība jāveicina pašlaik degradētajās rūpniecības teritorijās. Priekšpilsētā būs finansiāli pieejami mājokļi, vairāk būs publisko ārtelpu un aktīvās atpūtas iespēju, kā arī tiks uzlaboti piebraucamie ceļi dzīvojamo rajonu pagalmos. Atsevišķās vietās – Dreiliņos, Mežaparkā un Rumbulā – pieļaujama jaunu mikrorajonu būvniecība. Zaļi zilajā perifērijā tiks veicināta kvalitatīvu mājokļu segmenta attīstība (ģimenes mājas, nelielas daudzdzīvokļu ēkas) un jaunas publiskās ārtelpas radīšana.

Tiek uzsvērts, ka starp tādām attīstības teritorijām kā Zinātnes un inovāciju centrs un Maskavas forštate ir jārod iespēja attīstīt pieejamu mājokli. Skanstē tiks sekmēta kvalitatīvu mājokļu projektu realizēšana, kam papildu vērtību

piešķirs zaļās struktūras tīklojums – ielu apstādījumi, četri parki, skvēri, pagalmu apstādījumi. Plānots, ka arī Ezerparks kļūs par jauno dzīvojamo un darījumu rajonu.

Lielmēroga mikrorajonu apbūves teritorijās, kurās trūkst publisku apstādījumu un kvalitatīvas publiskās ārtelpas, jānodrošina to izveide, lai perspektīvā tie kalpotu kā apkaimes nozīmes publiskie parki un skvēri un iekļautos plašākā pilsētas zaļo koridoru struktūrā. Tāpat jāsekmē zemes konsolidācijas jautājumu risināšana publiskās ārtelpas apsaimniekošanas uzlabošanai.

Ar daudzveidīgu mājokli saprot tādu mājokli, kas apmierina dažādu iedzīvotāju grupu speciālās prasības, piemēram, vecāku cilvēku, ģimeņu ar maziem bērniem. Tāpat daudzveidīgs mājoklis ir arī dažādu mājokļa segmentu attīstība, piemēram, tiek atbalstīts savrupmāju un mazstāvu dzīvojamās apbūves īpašvara pieaugums pilsētas dzīvojamajā fondā, tādējādi piedāvājot pilsētas alternatīvu potenciālajiem piepilsētas iedzīvotājiem. Tiek uzsvērts nepieciešamība intensificēt dzīvošanas funkciju pilsētas centrā, lai līdzsvarotu darbavietu, mājokļu un pakalpojumu jomas un tādējādi izvairītos no centra degradācijas.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Nodrošināt visiem iedzīvotājiem piekļuvi pienācīgiem un drošiem mājokļiem par pieejamu cenu, kā arī sakārtot graustus (IAM)
- Koncentrēt atbalstu uz mazāka izmēra mājokļu projektiem (IAM, LIAS)
- Nodrošināt drošu zaļo zonu un publiskās telpas vispārēju pieejamību visām sabiedrības grupām, kā arī veikt pasākumus zaļo zonu un publiskās telpas uzturēšanai un tīklojuma stiprināšanai (IAM, LIAS, RPR)
- Attīstīt dabas parkus un mežaparkus kā rekreācijas vietas Rīgas metropolē (RPR)

KOMPETENCE

Dzīvojamo fondu Rīgā veido gan privātās, gan valsts un pašvaldības īpašumā esošas ēkas.

RD MVD īsteno vienotu pilsētas politiku mājokļu jomā, palīdz dzīvokļa jautājumu risināšanā, īsteno pašvaldības pārvaldīšanā esošo dzīvojamo māju pārvaldīšanas uzraudzību un realizē pašvaldības neprivatizēto dzīvojamo telpu valdījumu.

Par visu 17 pašvaldības sociālo dzīvojamo māju un 47 dzīvojamo māju pārvaldīšanu rūpējas SIA "Rīgas pilsētbūvnieks". Savukārt RNP pārvaldīšanā ir vairāk nekā 6400 būves: dzīvojamās ēkas un ar tām saistītās palīgēkas.

RD ĪD nodrošina pašvaldībai piederošā un piekrītošā īpašuma un tās rīcībā esošo zemesgabalu racionālu un lietderīgu izmantošanu.

Būvniecības procesu pārraudzību un kontroli Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā koordinē un veic Rīgas pilsētas būvvalde.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

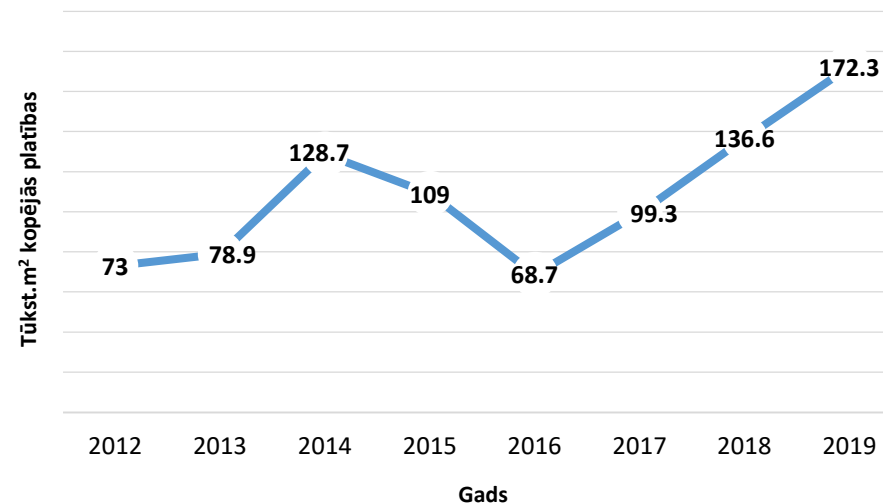
Dzīvojamā fonda attīstība

Lielākā daļa Rīgas dzīvojamā fonda ir uzbūvēta laikā līdz 1990. gadam – tas veido 88%, un tikai 10% jauno dzīvojamo ēku ir celtas laika posmā no 2004. līdz 2015. gadam. Lai arī dzīvojamais fonds mainās un attīstās kopumā lēni¹⁰² un 2 gadus pēc kārtas bija vērojams uzbūvēto dzīvojamo ēku skaita kritums, sākot ar 2017. gadu, tas atkal piedzīvoja pieaugumu un 2019. gadā sasniedza 172,3 tūkst. m² – par 150,8% vairāk nekā pārskatāmā perioda zemākajā punktā (2016. gadā) (skat. 64. att.).

¹⁰² 3 gadu pārskats

64. attēls

Uzbūvēto dzīvojamo ēku skaits Rīgā

Avots: LR CSP

"Latio" pārskats 2019. gadā vēsta, ka pieprasījums pēc mājokļiem ir augsts, mazākus mājokļus iegādājas ne tikai dzīvošanai, bet arī īslaicīgai īrei (piemēram, Airbnb). Tāpat, augot būvniecības izmaksām, aug arī dzīvokļu cenas jaunajos projektos.¹⁰³

LR CSP dati liecina, ka lielākā daļa rīdzinieku dzīvo mājās ar 10 un vairāk dzīvokļiem (2019. gadā 88,5%) un tikai 4,6% savrupmājās.

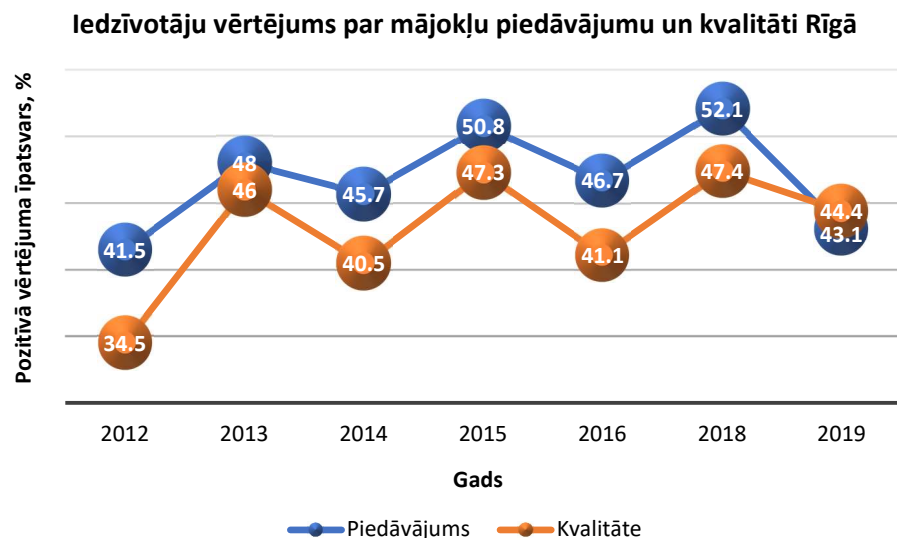
! Dzīvojamās ēkas noveco gan fiziski, gan morāli, un revitalizācijas pasākumi netiek veikti pietiekamā apjomā.

Apskatot pilsētnieku vērtējumu par mājokļu piedāvājumu un kvalitāti Rīgā, pa gadiem vērojama mainīga tendence, toties pozitīvo atbilžu īpatsvars ne reizi nav samazinājies līdz 2012. gada līmenim, kad tas bijis viszemākais (skat.

¹⁰³ "Latio" mājokļu tirgus pārskats 2019

65. att.). Taču, lai arī 2018. gadā tika sasniegtas 2020. gadā sagaidāmās vērtības (50% par piedāvājumu un 45% par kvalitāti), diemžēl 2019. gadā šie rādītāji atkal nokritās zem mērķa indikatoriem.

65. attēls

Avots: Rīgas iedzīvotāju aptauja "Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem"

! Zems iedzīvotāju apmierinātības līmenis ar mājokļu kvalitāti Rīgā.

Kopš 2012. gada kopējā dzīvojamā fonda dzīvojamā platība ik gadu pieaug, un, salīdzinot ar 2012. gadu, tā ir palielinājusies no 18 267 tūkst. m² līdz 19 967 tūkst. m² 2019. gadā (+9,3%). Savukārt platība uz 1 iedzīvotāju apskatāmajā laika periodā (2012–2019) ļoti minimāli, bet ir mainīga un kopumā tā ir augusi no 28 m² līdz 32 m². Salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem, diemžēl mājokļu nodrošinājums Rīgas reģionā ir vismazākais un ir ievērojami zemāks gan par augstāko rādītāju Pierīgā – 51 m², gan valstī

kopumā – 40 m². Viena no būtiskākajām rīdzinieku sociālajām problēmām ir mājokļu deficīts (2017. gadā – 4 milj. m²¹⁰⁴) un mājokļu pārpalīdzīvotība.

! Nepieciešams izveidot risinājumu, lai paplašinātu un dažādotu mājokļa atbalsta formas un veicinātu jaunu īres mājokļu būvniecību sadarbībā ar privāto un bezpeļņas sektoru.¹⁰⁵

Arī aprēķinātā dzīvojamā fonda apsaimniekošanas maksa vidēji mēnesī visā valstī katru gadu pieaug, un Rīgā tā ir vislielākā (2019. gadā – 66 centi/m²), kas 2019. gadā pārsniedza Latvijas vidējo rādītāju par 24,5% jeb 13 centiem/m². Sadārdzinājums būtu skaidrojams ar PVN 21% likmi dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pakalpojumiem no 01.07.2016. (līdz 30.06.2016. ar PVN šos pakalpojumus neaplika saskaņā ar pārvaldīšanas līgumā iekļautajiem maksājumiem), tāpat arī ar vispārējo cenu kāpumu dažādās pakalpojumu jomās (elektroenerģija, ūdensapgāde, kanalizācija, atkritumu apsaimniekošana u.c.) un minimālās algas palielinājumu.¹⁰⁶

LR CSP dati liecina, ka no 2012. līdz 2015. gadam mājokļa uzturēšanas izdevumu apjoms pakāpeniski pieauga, savukārt nākamo gadu tendence ir mainīga, un 2019. gadā uz vienu mājsaimniecību Rīgā tie veidoja 171,84 eiro mēnesī (salīdzinot ar 2012. gadu – par 17% vairāk) (skat. 66. att.), bet Latvijā kopumā 150,74 eiro. Jāpiebilst, ka īrniekiem mājokļa izmaksas galvaspilsētā ir uz pusi lielākas nekā vidēji citiem Rīgas iedzīvotājiem un 2019. gadā tie bija 260 eiro mēnesī¹⁰⁷.

! Augstas mājokļa ikmēneša uzturēšanas izmaksas.

Savukārt, mājokļu izdevumus aplūkojot procentos pret ienākumu, vērojama pozitīva tendence, – tie mājsaimniecību budžetā veido arvien mazāku daļu:

¹⁰⁴ Mājokļu attīstības tematiskais plānojums, 2017

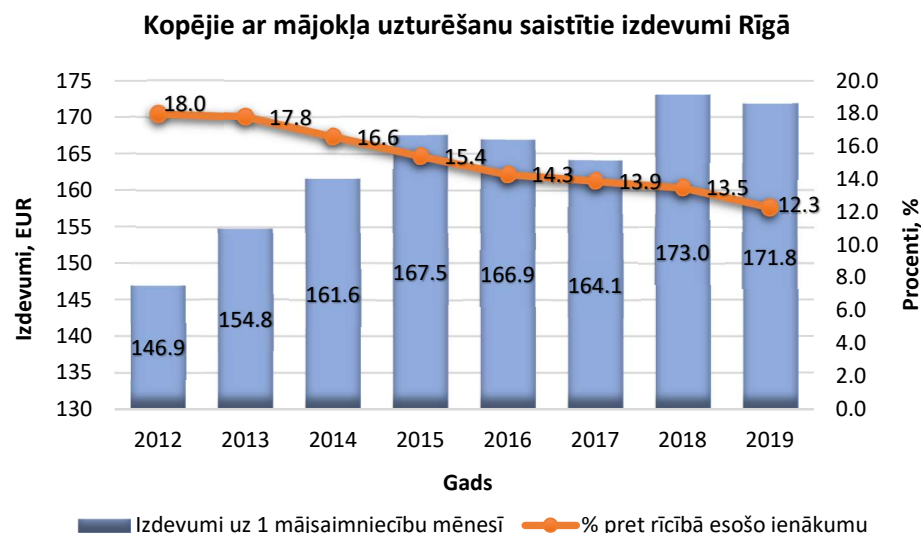
¹⁰⁵ Domnīcas "Providus" ieteikumi Rīgas sociālajai politikai no 2021.–2027. gadam

¹⁰⁶ Pārskata "2016. gada pārskats par Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.–2020. gadam ieviešanu" gala atskaite, 2017

¹⁰⁷ LR CSP raksts portālā www.lvportals.lv, 03.03.2020.

2012. gadā bija 18%, bet 2019. gadā vairs tikai 12,3% (skat. 66. att.). Salīdzinot arī visām Latvijas mājsaimniecībām, situācija ir gandrīz vienāda.

66. attēls

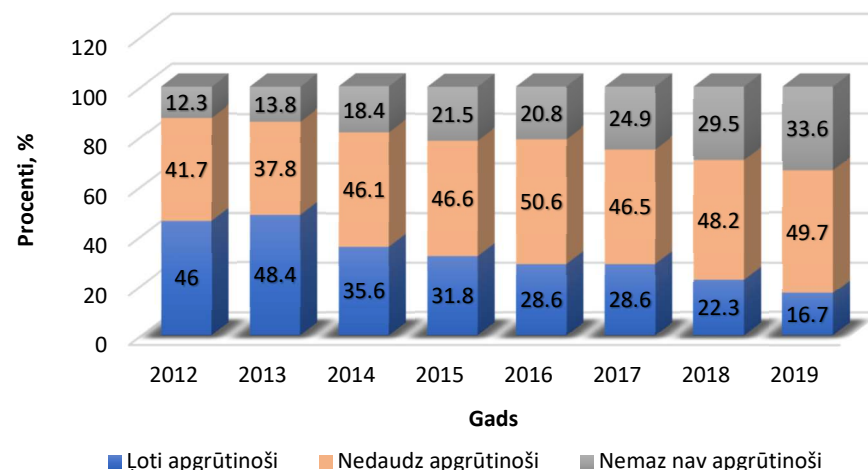

Avots: LR CSP

Kaut arī vidējie ikmēneša izdevumi par mājokli Rīgā ir augstāki nekā Latvijā, iedzīvotāju aptauja liecina, ka to ietekme uz mājsaimniecības finansiālo situāciju ir mazinājusies. Tas liecina par materiālā stāvokļa uzlabošanos, ko pierāda arī iepriekšējā grafika līkne, – mājokļa izdevumi procentos pret ienākumu. 2012. un 2013. gadā lielai daļai (gandrīz 50%) segt šos izdevumus bija ļoti grūti, bet kopš 2014. gada šādu iedzīvotāju īpatsvars samazinājies un 2019. gadā sasniedza tikai 16,7%. Tāpat katru gadu pieaug arī to iedzīvotāju īpatsvars, kam nemaz nav grūti norēķināties par mājokļa uzturēšanu (neskaitot 2016. gadu, kad bija vērojams neliels samazinājums) (skat. 67. att.).

67. attēls

Ar mājokļa uzturēšanu saistīto izdevumu ietekme uz mājsaimniecības finansiālo situāciju Rīgā

Avots: LR CSP

Savukārt, veicinot dzīvojamo apkaimeju un rajonu sakārtošanu, Rīgas pašvaldība rūpējās par jaunu soliņu un puķu podu uzstādīšanu, zāles pļaušanu, sniega tīrīšanu u.c. Tāpat tika uzstādīti atkritumu konteineri – līdz 2019. gada decembrim 807 RNP pārvaldītajos objektos uzstādīts 1371 papīra, plastmasas šķiroto atkritumu (mix) konteiners, savukārt 599 pārvaldītajos objektos uzstādīti 646 konteineri stiklam¹⁰⁸.

Veiktas arī dažādas akcijas atkritumu šķirošanas popularizēšanai. Piemēram, 2016. gadā tika sākts vēl nebijis trīs mēnešu sociālais eksperiments “Atkritumu šķirošanas paraugmāja” 70 dzīvokļu namā Meiju ielā 2, un rezultātā tika sasniegts gandrīz 20% sadzīves atkritumu samazinājums.

¹⁰⁸ Pārskata “2019. gada pārskats par Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.–2020. gadam ieviešanu” gala atskaite, 2020

Balstoties uz to, provizorisks ietaupījums mājai gada griezumā varētu sasniegt pat 100 eiro¹⁰⁹.

SIA "Rīgas pilsētbūvnieks" pārvaldībā un apsaimniekošanā 2019. gadā bija 5953 dzīvokļi un 65 daudzdzīvokļu mājas (t.sk. 17 sociālās)¹¹⁰, RNP pārvaldībā – 4284 dzīvojamās mājas/būves (dati uz 2019. gada martu)¹¹¹, bet SIA "Rīgas nami" – 53 nekustamie īpašumi (t.sk. 18 pašvaldībai piederošie)¹¹². Jāpiebilst, ka RNP ir veikusi analīzi par tām mājām, kas ir atjaunotas Rīgas teritorijā, un par tām, kuru atjaunošanu dzīvokļu īpašnieki ir pieteikuši ALTUM atbalsta programmai. Šīs mājas ir atzīmētas Google Maps kartē¹¹³.

Mājokļu tirgus

Iegādei piedāvāto dzīvokļu skaitam Rīgā pēc 2014. gada vērojama lejupejoša tendence. 2014. gadā to bija 5700, savukārt 2017. gadā – vairs tikai 3100 (↓45,6%). Kā iemesls tam būtu minams pieaugušais dzīvokļu darījumu skaits¹¹⁴. Arī 2018. gadā veiktā iedzīvotāju aptauja¹¹⁵ parāda, ka lielais vairākums (74%) dzīvo mājoklī, kas ir paša vai ģimenes īpašums, un tikai 21,4% irē (lielākoties tie ir 15–34 gadus veci cilvēki, kuru ienākumu līmenis ir vidēji augsts vai augsts). Tāpat arī uz jautājumu "Vai, jūsuprāt, labāk ir mājokli irēt vai pirkt?" 78,2% respondentu atbildēja, ka labāk ir pirkt.

Pieminot dzīvokļu darījumu skaita tendences, no 2015. līdz 2017. gadam bija vērojama augšupeja, savukārt ar 2018. gadu tā samazinājās. Ik gadu visvairāk darījumu, salīdzinot ar valsti kopumā, tiek veikts Rīgā – 2019. gadā tie bija 72% kopējās darījumu summas un 47% kopskaita; to ietekmē cilvēku migrācija

un arī galvaspilsētas statuss. Darījumu skaita koprādītājs ir atkarīgs gan no iedzīvotāju skaita un migrācijas, gan dzīvokļu piedāvājuma tirgū, gan arī, neapšaubāmi, no cenas. Pētot darījumu skaitu uz 1000 iedzīvotājiem, visvairāk to bijis tādās apkaimēs kā Centrs, Skanste, Ķīpsala un Mežaparks¹¹⁶.

Pēdējiem gadiem raksturīgi, ka dzīvokļu darījumu skaits sērijveida projektos samazinās, un 2019. gadā viens no galvenajiem tā faktoriem bija plaši izskanējusi informācija par padomju laikos būvēto māju "derīguma termiņu". Savukārt ļoti aktīvi notiek jaunu dzīvojamo projektu būvniecība, un vispieprasītākie kopš 2016. gada ir divistabu dzīvokļi. 2019. gadā darījumu skaits jaunos projektos bija lielāks nekā 2018. gadā, neskatoties uz to, ka visi noslēgtie darījumi netika reģistrēti 2019. gadā (tādējādi nav iekļauti datos). Viens no pieauguma skaidrojumiem varētu būt vairāku jaunu daudzdzīvokļu namu nodošana ekspluatācijā 2019. gadā¹¹⁷.

Runājot par dzīvokļu cenu dinamiku, tai ir pieaugoša tendence. Apskatot lielāko Rīgas mikrorajonu sērijveida dzīvokļu vidējās cenas, redzams, ka kopš 2012. gada tās ir palielinājušās par 197 eiro/m² jeb par 33,2% salīdzinājumā ar 2018. gadu (skat. 68. att.). Visaugstākā cena uz 2019. gada 1. janvāri bijusi Teikā – 955 eiro/m², bet zemākā – Bolderājā jeb 572 eiro/m²¹¹⁸.

¹⁰⁹ 3 gadu pārskats

¹¹⁰ SIA "Rīgas pilsētbūvnieks" neauditēts finanšu pārskats par 12 mēnešu periodu, kas beidzās 2019. gada 31. decembrī

¹¹¹ SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" 2019. gada neauditēts pārskats par periodu no 2019. gada 1. janvāra līdz 31. martam

¹¹² SIA "Rīgas nami" neauditēts 2019. gada pārskats

¹¹³ drive.google.com/open?id=1DMTeCYJEaRX4BsZBkiYOTLgIw&usp=sharing

¹¹⁴ www.arcoreal.lv

¹¹⁵ Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem, Rīgas iedzīvotāju aptauja, 2018. gada aprīlis–maijs

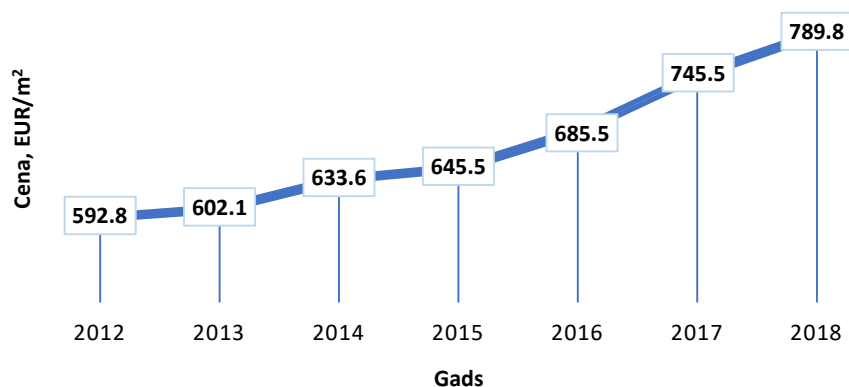
¹¹⁶ "Latio" mājokļu tirgus pārskats, 2019

¹¹⁷ "Latio" mājokļu tirgus pārskats, 2019

¹¹⁸ Latvijas nekustamā īpašuma tirgus pārskats, 2018

68. attēls

Lielāko Rīgas mikrorajonu sērijveida dzīvokļu vidējās cenas

Avots: ARCO REAL ESTATE tirgus pārskati

Rīgas centrā dzīvokļu vidējās cenas 2014. gadā bija nedaudz virs 2000 eiro/m², taču līdz ar Imigrācijas likuma grozījumiem, kas ar 2014. gada 1. septembri paredzēja ievērojami palielināt minimālo nekustamā īpašuma iegādes vērtību, lai varētu saņemt termiņuzturēšanās atļauju (no 142 300 līdz 250 000 eiro), cenas piedzīvoja lejupslīdi. 2017. gada sākumā tā apstājās un uz minētā gada beigām bija 1813 eiro/m², savukārt 2018. gadā atkal minimāli, bet pieauga (par 33 eiro/m²). Tie pircēji, kas izvēlas mājokli pilsētas centrā, visbiežāk to iegādājas centra perifērijā, bet vismazāk pašā Vecrīgā¹¹⁹.

Rīgas jauno projektu dzīvokļu cenas mikrorajonos katru gadu pieaug – 2015. gada 1. pusgadā tie bija 1160 eiro/m² ¹²⁰, bet 2019. gada 1. pusgadā – jau 1455 eiro/m² (savukārt visvairāk darījumu noticis cenu amplitūdā no

1400–1600 eiro/m², kā arī vislielākais piedāvājums bijis Purvciema apkaimē)¹²¹.

Salīdzinot Rīgas dzīvokļu vidējās cenas ar Viļņu un Tallinu, redzams, ka no 2012. līdz 2018. gadam tās visus mēnešus ir bijušas viszemākās (skat. 19. tab.).

19. tabula

Dzīvokļu vidējās cenas Baltijas valstīs, EUR/m²

	12.2012	12.2014	12.2016	12.2017	12.2018
Rīga	0,989	1,053	1,143	1,213	1,243
Tallina	1,114	1,478	1,677	1,781	1,843
Viļņa	1,185	1,280	1,417	1,468	1,512

Avots: Ober-Haus Real Estate Advisors

Īres tirgus

Analītiķu apkopotā informācija no “RIA.com Marketplaces” rāda, ka pieprasījums pēc īres dzīvokļiem Baltijas valstu galvaspilsētās strauji pieaug, ko veicina arī ārvalstu studenti un viesstrādnieki. Līdz ar augsto pieprasījumu nekustamā īpašuma attīstītāji šajās pilsētās pēdējā laikā pievēršas jauniem projektiem, kas paredzēti tieši izīrēšanai, nevis pārdošanai. Īres cenas labā stāvoklī esošiem maziem dzīvokļiem platībā līdz 35 m² ir vidēji 200–250 eiro, taču prestižā rajonā pilsētas centrā var sasniegt arī 850 eiro mēnesī. Savukārt vidēja izmēra dzīvokļiem 50–60 m² platībā – no 250 līdz 1200 eiro mēnesī¹²².

¹¹⁹ Latvijas nekustamā īpašuma tirgus pārskats, 2017 un 2018¹²⁰ Latvijas nekustamā īpašuma tirgus pārskats, 2017¹²¹ ARCO REAL ESTATE tirgus pārskats par jaunajiem projektiem, 2019. gada 1. pusgads, 2019¹²² www.apollo.lv, 29.06.2019.

Vietējo iedzīvotāju pieprasījums 2019. gada 1. pusgadā pārsvarā bija pēc 1–2 istabu dzīvokļiem ar īres maksu 250–400 eiro mēnesī, bet bija arī interese, kas meklēja 2–3 istabu dzīvokļus par 700–900 eiro mēnesī¹²³.

Pašvaldības īres un sociālie mājokļi

Rīgai, tāpat kā visam Austrumeiropas reģionam, raksturīga valsts un pašvaldību sektora masveida izstāšanās no mājokļu nodrošināšanas un atbalsta 90. gados, kā arī politiskās intereses trūkums par mājokļu jomu vēlāk. Šādi apstākļi degradē dzīvojamo fondu un veicina ģentrifikāciju, sabiedrības noslāņošanos, sociālos konfliktus un nedrošību.

Sociālā dzīvojamā māja ir pašvaldības īpašumā esoša dzīvojamā māja, kurā visus dzīvokļus izīrē personām (ģimenēm), kas pēc likuma “Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām” atzītas par tiesīgām īrēt šādu mājokli¹²⁴. Rīgā (RPB pārvaldīšanā) uz 2019. gadu bija 17 sociālās mājas ar kopējo platību 73 174 m² (salīdzinot ar 2012. gadu, pieaugums par 5 mājām), un tajās bija 1427 dzīvokļi – 1319 vienistabas un 108 divistabu (skat. 20. tab.). Īres maksa šo māju iedzīvotājiem ir 0,06 eiro/m², maksa par ūdeni un kanalizāciju tiek samazināta par 50%, savukārt par apkuri – par 25%. Tāpat apmēram 300 dzīvojamām telpām pašvaldība ir noteikusi sociālās dzīvojamās telpas statusu. Tās atrodas daudzdzīvokļu mājās vai dažādu sociālo grupu kopdzīvojamās mājās, ja tās īrniekiem ir tiesības īrēt sociālo dzīvojamo telpu¹²⁵. Savukārt RD MVD pārziņā pavisam atrodas 18 sociālās mājas ar 1800 dzīvokļiem (skat. 20. tab.). Svarīgi pieminēt, ka 2020. gadā tika atklāts pabeigtais RD sociālais projekts Mežrozīšu ielā 43, kurā realizēts trīs savstarpēji saistītu sociālo dzīvojamo ēku komplekss 12 832 m² platībā, t.sk. SIA “Rīgas veselības centrs” filiāle “Bolderāja”.¹²⁶ Tāpat aktīvi norisinās esošo

sociālo māju atjaunošana, jo vairākums no tām atrodas ļoti neapmierinošā tehniskā stāvoklī.

20. tabula

Sociālās dzīvojamās mājas Rīgā (RD MVD pārziņā)

Nr.p.k.	Adrese	Dzīvokļu skaits
1	Aglonas iela 35 k-3	156
2	Aglonas iela 35 k-1	215
3	Garozes iela 15	36
4	Mazā Lubānas iela 8	119
5	Ūnijas iela 49	27 dz. (52 līg.)
6	Emmas iela 3	93
7	Ziepju iela 13	75
8	Biešu iela 6	45
9	Gobas iela 20 k-1	46
10	Lubānas iela 48	95
11	Lubānas iela 129 k-3	100
12	Aiviekstes iela 14	106
13	Dolomīta iela 1	49
14	Imantas 8. līnija 1 k-1	46
15	Imantas 8. līnija 1 k-2	115
16	Imantas 8. līnija 1 k-3	126 ¹²⁷
17	Zandartu iela 2A	133
18	Mežrozīšu iela 43	218

Avots: RD MVD

Likums “Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām” nosaka, ka uz pašvaldības sociālajiem dzīvokļiem var pretendēt maznodrošinātās personas (ģimenes). Tos piešķir uz laiku, ne ilgāku par 6 mēnešiem; taču, ja pēc līguma termiņa izbeigšanās īrnieks un viņa ģimenes

¹²³ “Ober-Haus Latvija” dzīvojamo platību tirgus pārskats, 2019. gada 1. pusgads

¹²⁴ www.mvd.riga.lv

¹²⁵ www.mvd.riga.lv

¹²⁶ www.rigasveselibas.lv, 13.06.2020.

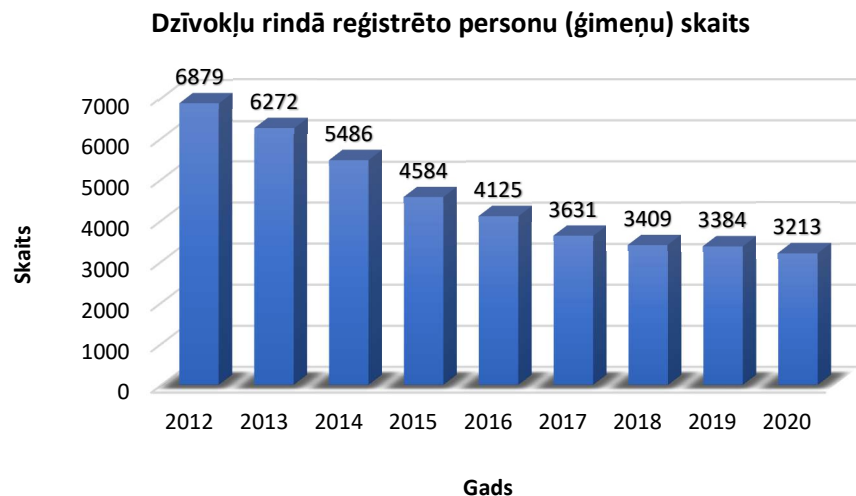
¹²⁷ Pavisam šajā adresē ir 140, taču 14 dzīvokļi ir RD LD pārziņā, līdz ar to RD MVD tos savā uzskaitē neiekļauj

locekļi nav zaudējuši tiesības īrēt sociālo dzīvokli, līgumu iespējams atjaunot. Savukārt pašvaldības dzīvojamās telpas izīrē uz 2 gadiem, un arī šajā gadījumā līgums paredz īrnieka tiesības prasīt tā pagarināšanu¹²⁸.

Tāpat ir iespējams pieteikties dzīvokļa pabalstam. To var darīt tie rīdzinieki, kuru vidējie ienākumi pēdējo 3 mēnešu laikā nepārsniedz 320 eiro mēnesī katram ģimenes loceklim vai atsevišķi dzīvojošam cilvēkam darbspējīgā vecumā, bet atsevišķi dzīvojošam vecuma vai invaliditātes pensijas vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmējam ienākums nepārsniedz 400 eiro mēnesī¹²⁹.

Kā redzams 69. attēlā, rinda uz pašvaldības dzīvokļiem kopš 2012. gada pakāpeniski sarūk, un 2020. gadā maznodrošināto personu skaits tajā bija par 53% mazāks. Taču, neskatoties uz to, tas vēl joprojām ir augsts.

69. attēls

Avots: RD MVD

¹²⁸ www.mvd.riga.lv

¹²⁹ www.ld.riga.lv

! Nav pietiekami daudz sociālo dzīvojamo māju. Katru gadu rindā uz sociālo dzīvokli gaida ļoti daudzi.

Jaunajām ES dalībvalstīm mājokļu pieejamības problēmas ir aktuālas gan sabiedrības locekļiem ar zemiem ienākumiem, gan vidusslānim. Kvalitatīvs mājoklis kļūst par nerasniedzamu labumu lielākajai daļai iedzīvotāju, rada nedrošību par nākotni, traucē sabiedrībai realizēt savu ekonomisko potenciālu un uzlabot dzīves kvalitāti.

Publiskās ārtelpas revitalizācija

Pašvaldība iespēju robežās veic būtiskus publiskās ārtelpas revitalizācijas pasākumus, īstenojot iesāktos un uzsākot jaunus projektus. Tā, piemēram, pašlaik ir iesākti tādi apjomīgi projekti kā Aldara parka un Mūkusalas ielas krasta promenādes pārbūve (par publisko ārtelpu skatīt arī RV15).

Tāpat pēdējos gadus intensīvi norisinās publisko tuaļu pārbūve, kā arī jaunu izbūve.

Rotaļlaukumi

Rīgā pieejamie pašvaldības rotaļlaukumi galvenokārt ir izvietoti parkos un dzīvojamo rajonu iekšpagalmos. Centrālajā pilsētas daļā rotaļlaukumu pārklājums ir ļoti labs, taču perifērijas apkaimēs – ierobežots (skat. 70. att.). Diemžēl rotaļlaukumu atjaunošanas un jaunu uzstādīšanas ziņā pašvaldība darbojas ļoti fragmentāri un nepietiekami. Šobrīd SIA "Rīgas meži" uztur (remontē) esošos rotaļlaukumus, taču brīdī, kad būtu nepieciešama to nomaiņa, līdzekļi šim mērķim nebūs atrodami (tāpat arī jaunu laukumu uzstādīšanai).

! Nepieciešams pilnveidot rotaļlaukumu pārklājumu perifērijas apkaimēs.

Jauni rotaļlaukumu elementi tiek uzstādīti tikai pēc dzīvokļu īpašnieku kopības lēmuma.

Bēru rotaļlaukumi Rīgā 2020. gadā

Avots: "Pētījums par pilsētvides attīstību raksturojošo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas pilsētā", SIA "Civita Latvija", 2020

Pagalmu labiekārtošana

Vairākums Rīgas iekšpagalmu piebraucamo ceļu un teritoriju ir sliktā stāvoklī, un pastāv akūta nepieciešamība pēc to labiekārtošanas. Nepietiekamu finanšu līdzekļu dēļ iekškvartālu piebraucamie ceļi ir degradējušies, kritiskā stāvoklī vai nav izbūvēti (Ziepniekkalnā), pastāvīgi tiek laužti un demolēti rotaļlaukumi, bet apstādījumi un zāliens netiek atjaunoti. Daudzviet zaļajā zonā ir iestaigāti celiņi, bet trotuāri netiek izmantoti, kas liecina par nepārdomātu plānojumu.

Plānojot un veicot iekšpagalmu remontdarbus, būtiski ir nodrošināt ērtāku pārvietošanos arī cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Piemēram, pie ēkām Juglas ielā 5 k-2 un Launkalnes ielā 12 ir renovētas un atbilstoši reljefam izveidotas ietves, lai cilvēkiem ar īpašām vajadzībām būtu vieglāk.

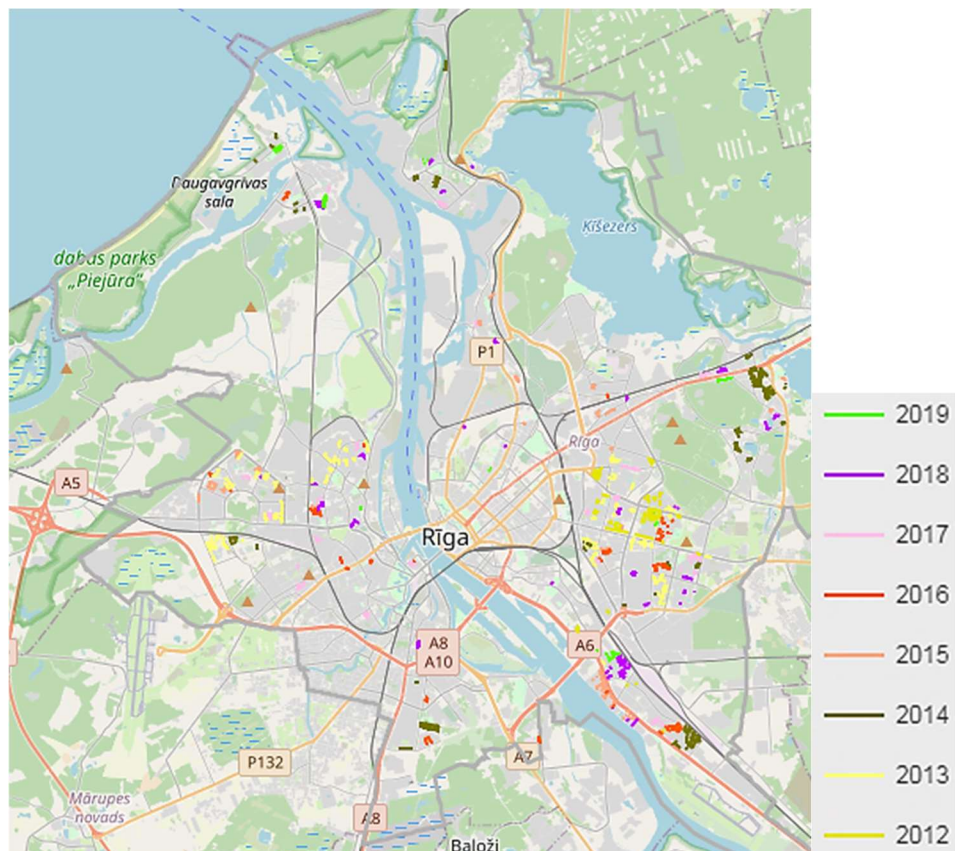
Pašvaldība ik gadu aktīvi strādā pie dzīvojamo apkaimju sakārtošanas un labiekārtošanas, iekšpagalmu pielāgošanas fiziskajām aktivitātēm, domā par daudzdzīvokļu māju iemītnieku individuālo transportlīdzekļu novietošanu (saglabājot zaļus pagalmus), apzina iekškvartālu brauktuvju, trotuāru un pievedceļu stāvokli un renovē tos.

2012. gadā RD sāka īstenot apjomīgu pilsētas iekškvartālu sakārtošanas programmu, kura turpināsies līdz brīdim, kad tiks izremontēti visi iekšpagalmi, kuros pašvaldība drīkst ieguldīt savus līdzekļus. Ik gadu šiem remontdarbiem no pašvaldības budžeta tiek piešķirti 4 milj. eiro, taču 2014. gadā finansējuma kopsumma bija 6,5 milj. eiro. Ik gadu šai ziņā paveikto iespējams apskatīt arī interaktīvā kartē pašvaldības mājaslapā (skat. 71. att.)¹³⁰.

¹³⁰ www.riga.lv/lv/news/ir-zinamas-to-pagalmu-adreses-kuras-2018-gada-tiks-veikti-remontdarbi?12614

71. attēls

Ielu un iekškvartālu remontu karte (2012–2019)

Avots: rditc.maps.arcgis.com

REKOMENDĀCIJAS

- Īpašu uzmanību pievērst dzīvojamā fonda pieslēgšanai centralizētās kanalizācijas tīkliem
- Stimulēt BREEAM standartu ievērošanu mājokļu būvniecībā

- Ierīkojot un atjaunojot rotaļlaukumus, censties iekļaut iekārtas, kas paredzētas plašākai cilvēku grupai, t.sk. bērniem ar īpašām vajadzībām, gados vecākiem cilvēkiem, respektīvi – jau jaunu laukumu projektēšanas posmā ievērot universālā dizaina principus
- Attīstīt pašvaldības mājokļus. Domāt par to būvniecību jauniem cilvēkiem, iespējams, prioritāti piešķirot ģimenēm ar bērniem un piedāvājot izdevīgus ilgtermiņa īres vai pat mājokļa iegādes nosacījumus
- Ar motivējošiem pasākumiem veicināt energoefektivitāti, piemēram, ieviest diferencētu NĪN likmi, augstāku nodokli proporcionāli mājas vērtības pasliktināšanās tendencei (tas mājas īpašniekiem liktu laikus sakārtot īpašumu)
- Pilnveidot NĪN politiku, jo atšķirības NĪN apmērā Rīgā un Pierīgā ir viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc Pierīgā tik aktīvi attīstās mājokļu sektors
- Veidot patīkamu dzīves vidi, kuru pieprasa jauni cilvēki. Tādi subjektīvie dzīves kvalitātes rādītāji kā gaisa un ūdens kvalitāte, klusums, dabas tuvums, drošība un humānāks dzīvojamās vides mērogs šobrīd Pierīgā ir augstāks nekā galvaspilsētā, un tas ir viens no iemesliem, kāpēc jauni un turīgi cilvēki pārceļas uz dzīvi ārpus Rīgas
- Aktīvāk veicināt iedzīvotāju iesaistīšanos ēku energoefektivitātes uzlabošanā. Apkaimēs veiktā aptauja liecina, ka iedzīvotājiem ir lielas pretenzijas pret dzīvojamās apbūves izskatu un energoefektivitāti, taču aktīva darbība neseiko, pat ņemot vērā šobrīd pieejamo 50% līdzfinansējumu
- Izvērtēt situāciju daudzdzīvokļu māju rajonos, kā arī sagatavot to sanācijas un humanizācijas plānu
- Izvērtēt iespējas izstrādāt pilsētas dzīvojamā fonda monitoringa sistēmu, kas balstīta uz Mājokļu TmP veikto izpēti un dzīvojamās vides vērtēšanas sistēmu (ĢIS vidē)

Priekšlikumi

- Saglabāt pieejamības aspektu
- Iekļaut rādītāju, kas daļēji raksturotu uzdevuma izpildi – cik liels ir īres un sociālo mājokļu fonds, piemēram, 31.12.2017. sociālajās dzīvojamās mājās bija 1596 dzīvojamās telpas, bet ārpus tām – 350 šādas telpas
- RV9 sagaidāmos rezultātus papildināt ar rādītāju MPI (kopš 2013. gada AS “Swedbank” reizi ceturksnī sagatavo pārskatu “Baltijas Mājokļu pieejamības indekss (MPI)”)
- Izvērtēt rādītāju papildināšanu ar rādītāju no LR CSP “Pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņu iemesli statistiskajos reģionos”
- Atdalīt sadaļu “Kvalitatīva dzīves vide”. Atlikušo sadaļu “Pieejams mājoklis” formulēt kā “Daudzveidīgs mājoklis”

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
9.1.	Dzīvojamais fonds vidēji uz vienu iedzīvotāju	m ² uz 1 iedz.	28	29.3	30	30.3	30.3	30.6	31.0	31.6	30	
9.2.	Uzbūvētas dzīvojamās ēkas	tūkst.m ² kopējās platības	73	78.9	128.7	109	68.7	99.3	136.6	172.3	Tirgus pieprasījums lielā mērā ir apmierināts, nav nozīmīgas tukšo dzīvokļu daļas	
9.3.	Dzīvojamā fonda samaksātā apsaimniekošanas maksa vidēji mēnesī	EUR centi par 1 m ²	47.8	50.2	52.2	57.0	64.0	64.0	63.0	66.0	47	
9.4.	Mājokļu labiekārtotība (aukstā ūdens apgāde (ūdensvads), karstā ūdens apgāde, kanalizācija, tīkla gāze, stacionārā elektriskā plīts)	%	76.7	77.2	77.3	77.7	78.5	78.3	78.3	78.4	78	
9.5.	Vidējais mājokļa kvalitātes novērtējums	Punkti (0-4)	2.1	-	-	-	2.2	-	-	2.2	2.5	
9.6.	Vidējais iedzīvotāju īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita, kuriem 500 m rādiusā ap dzīvesvietu ir pieeja publiskiem rotaļlaukumiem	%	49.8	-	-	-	52.2	-	-	58.5	60	
9.7.	Vidējais publisko rotaļlaukumu pieejamības un kvalitātes vērtējums	Punkti (0-4)	2.1	-	-	-	2.3	-	-	2.3	2.5	
9.8.	Vidējais iedzīvotāju īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita, kuriem 300 m rādiusā ap dzīvesvietu ir veikals ar pirmās nepieciešamības precēm	%	62.9	-	-	-	56.5	-	-	57.1	65	
9.9.	Vidējais veikalu ar pirmās nepieciešamības precēm pieejamības vērtējums	Punkti (0-4)	2.9	-	-	-	2.8	-	-	2.7	3.3	
9.10.	Iedzīvotāju vērtējums par mājokļu piedāvājumu Rīgā	Pozitīvs vērtējums, %	41.5	48	45.7	50.8	46.7	-	52.1	43.1	50	
9.11.	Iedzīvotāju vērtējums par mājokļu kvalitāti Rīgā kopumā	Pozitīvs vērtējums, %	34.5	46	40.5	47.3	41.1	-	47.4	44.4	45	

RV10 Ērta starptautiskā sasniedzamība

PROBLEMĀTIKA: nepietiekama lidostas un ostas sasniedzamība. Tranzītsatiksme pilsētas centra tuvumā.

MĒRĶIS: veicināt vienotas transporta sistēmas izveidi Rīgā un Pierīgā. Uzlabot galveno transporta mezglu – lidostas, ostas, dzelzceļa stacijas un autoostas – sasniedzamību, tādējādi stiprinot to līderpozīcijas Baltijas valstu reģionā.

TEMATI:

- Rīgas brīvosta
- Dzelzceļš
- Autobusu pārvadājumi
- Gaisa satiksme

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

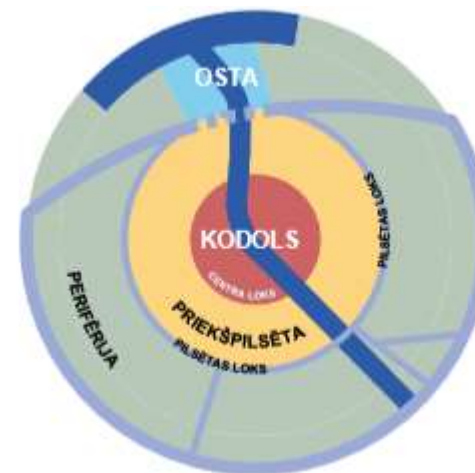
Stratēģijas 2030 IM4 paredz, ka 2030. gadā Rīga ieņems nozīmīgu vietu Ziemeļeiropas metropoļu tīklā. Starptautiskās nozīmes palielināšanā svarīgs faktors ir pilsētas pieejamības uzlabošana – gaisa, jūras, dzelzceļa un autoceļu transporta infrastruktūras paplašināšana un modernizēšana. Rīgas starptautiskās sasniedzamības veicināšanā svarīgs būs RB un lidostas dzelzceļa savienojums. Rīga būs atvērta sadarbībai un tranzīta plūsmām ar Āziju, veidojot Rīgas brīvostu par starptautisku loģistikas centru. Nacionālajā mērogā viena no Rīgas lomām būs starptautisko transporta pakalpojumu nodrošināšana.

Centrālajai dzelzceļa stacijai, kas būs nozīmīgākais transportmijas mezgls pilsētā, funkcionāli jābūt labi savienotai ar autoostu, lai nodrošinātu ērtu pārsēšanos no RB un citām dzelzceļa līnijām uz starppilsētu autobusiem, kā arī citiem transporta veidiem. Kā nozīmīgi transporta infrastruktūras objekti tiek izceltas arī lidosta “Rīga” un Rīgas pasažieru osta.

Tranzītkravu nokļūšanai ostā vai citur to plūsmas jāorganizē pa pilsētas apvedceļu un pilsētas loku. Kravām Rīgas ostā Daugavas kreisajā krastā būtu jānonāk caur Ziemeļu koridora III un IV posma ievadiem, bet Daugavas labajā krastā jāizmanto Austrumu maģistrāle un Ziemeļu koridora I posms. Kravu transportam Ziemeļu koridora II posms nav prioritārs.

72. attēls

Kravas un tranzīta autotransporta plūsmas organizācija Rīgā

Avots: Stratēģija 2030

Stratēģijā liels uzsvars tiek likts uz pilsētas centrālās daļas atbrīvošanu no tranzīta satiksmes, kā arī uz maģistrālo ielu fragmentārā rakstura mazināšanu. Līdz 2030. gadam paredzēts pabeigt Dienvidu tilta pieslēgumus un neizbūvētos Austrumu maģistrāles posmus. Tiks uzsākts Ziemeļu koridora infrastruktūras projekts, kā arī sakārtota tranzītkravu kustība Daugavas kreisajā krastā. Tā kā līdz 2030. gadam pilsētas iespējas atļauj izbūvēt tikai vienu jaunu Daugavas šķērsojumu, izvēli starp Hanzas un Ziemeļu šķērsojumu Stratēģija 2030 iesaka izdarīt, balstoties uz papildu izpēti un sabiedriskajām diskusijām.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Ārējās sasniedzamības nodrošināšanai lielos attālumos galvenā loma jāparedz gaisa satiksmei un lidostai "Rīga" kā nozīmīgam Eiropas līmeņa gaisa satiksmes mezglam (LIAS)
- Mobilitātes uzlabošanai starp BJR valstīm, prioritāra ir videi draudzīgāku transporta veidu – dzelzceļa un jūras transporta – attīstība (LIAS)
- Īstenot RB, veidojot pēc iespējas plašāku tā sasaisti ar citiem transporta veidiem (LIAS)
- Stiprināt starptautiskas nozīmes Z-D, A-R savienojumus un mezglus (RPR)

KOMPETENCE

RD SD nodarbojas ar satiksmes organizācijas uzlabošanu un koordinēšanu, ielu infrastruktūras objektu attīstīšanu un uzturēšanu.

RD PAD īsteno pilsētas attīstības stratēģisko vadību un ekonomiskās konkurētspējas veicināšanu, t.sk. lielo projektu ieviešanu, kā, piemēram, Ziemeļu transporta koridoru, un multimodālo transporta mezglu Torņakalnā. Turklāt, ņemot vērā pieaugošo mobilitātes nozīmību un darba apjomu šajā jomā, plānošanas dokumentu sagatavošanā un projektu realizēšanā kopš 2021. gada izveidota Mobilitātes pārvalde.

LR Satiksmes ministrija nodrošina transporta politikas veidošanu, t.sk. ES un nacionālā finansējuma sadali satiksmes jomā.

Eiropas dzelzceļa līnijas nodrošina RB dzelzceļa infrastruktūras izbūvi Latvijā.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

Rīgas brīvosta

Rīga ir nozīmīgs transporta mezgls Baltijas jūras reģionā, kas labi iekļaujas reģionālajos kravu pārvadājumu tīklos. Vienlaikus nepieciešams stiprināt ostas saikni ar TEN-T autoceļu tīklu, TEN-T dzelzceļa tīklu un Baltijas jūras

maģistrālēm, pa kurām tiek veikti kravu pārvadājumi starp ES un Krieviju, NVS un Āzijas valstīm. Rīgas osta kā Austrumu–Rietumu koridora osta ir veiksmīgi saistīta arī ar Transsibīrijas maģistrāli, kam ir nozīmīga loma tranzītkravu (īpaši konteinerizēto tranzītkravu) plūsmā¹³¹.

RBP mērķis ir izveidot brīvostu par vadošo ostu Baltijas valstīs un par nozīmīgu Latvijas ekonomiskās labklājības avotu. Tā ir izvietota Daugavas abos krastos un stiepjas 15 km garumā. Ostas termināļu kopējā kravu pārkraušanas jauda ir 63 milj. t gadā.¹³²

Vairākus gadus Rīgas brīvostā vērojams kopējā kravu apgrozījuma kritums. 2014. gadā pēc kravu apgrozījuma tā bija lielākā Baltijas valstu osta ar 15,8% pieaugumu salīdzinājumā ar 2013. gadu, bet no 2015. gada, samazinoties energoresursu tranzītam, pārkrauto kravu apjoms ik gadu sarūk (izņēmums ir 2018. gads): 2015. gadā – par 2,5%, 2016. – par 7,5%, 2017. – par 9,2%, bet 2019. – par 10,1%¹³³. Svarīgi piebilst, ka kopš 2019. gada ogļu un citu beramkravu pārkraušana ir novirzīta uz Krievu salu.

Rīgas brīvostā darbojas arī viens specializētais jūras pasažieru terminālis. 2019. gadā kopējais apkalpoto pasažieru skaits bija 868,7 tūkst., t.sk. 69,2 tūkst. kruīza pasažieru. Svarīgi piebilst, ka 2018. gada 29. augustā Rīgas domē tika pieņemts lēmums "Par Eksportostas dienvidu daļas lokālplānojuma kā Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes uzsākšanu". Atbilstoši tam plānots nodrošināt efektīvu un racionālu esošās infrastruktūras izmantošanu, mazinot ostas aktivitātes saistībā ar kravu pārkraušanu pilsētas centrā un to negatīvo ietekmi uz vidi. Īstenojot lokālplānojumā paredzētos risinājumus, tiktu ievērojami sekmēti arī Rīgas pasažieru ostai nepieciešamās infrastruktūras sakārtošana¹³⁴.

¹³¹ Rīgas brīvostas attīstības programmas rīcības plāns 2013–2015

¹³² www.rop.lv

¹³³ RBP statistika

¹³⁴ www.rpo.lv

Detalizētāk par ostas darbību skat. RV17 aprakstā.

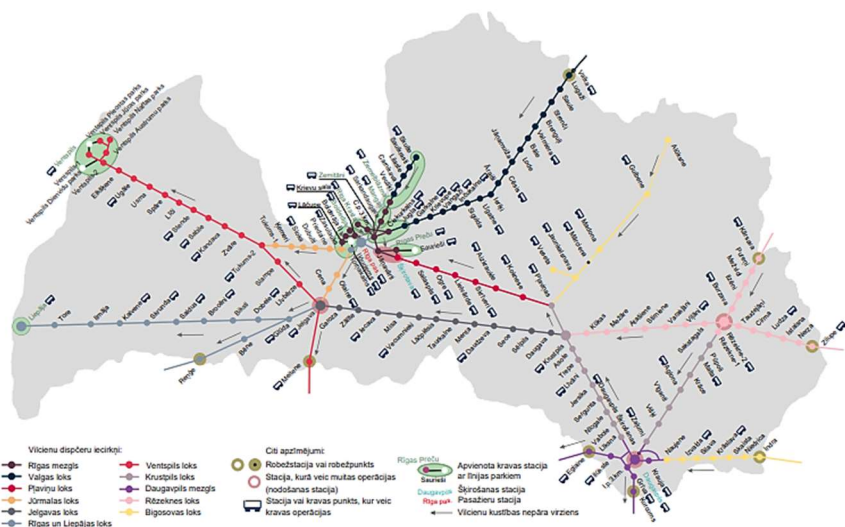
Dzelzceļš

Pasažieru pārvadājumi

Rīgas pasažieru stacija ir lielākā pasažieru dzelzceļa stacija Latvijā. 2019. gadā AS “Pasažieru vilciens” vilcieni pasažierus pārvadāja 4 elektrovilcienu un 5 dīzelvilcienu iekšzemes maršrutos, pa kuriem iespējams nokļūt gandrīz visās republikas pilsētās¹³⁵ (skat. 73. att.). Tāpat kursē arī starptautiskie pasažieru vilcieni: Rīga–Maskava, Rīga–Sanktpēterburga, Rīga–Viļņa–Minska–Kijeva (darbību sācis 2018. gada 28. septembrī) un Rīga–Minska.

73. attēls

LDz vilcienu kustības un kravas darba organizācijas shēma (2019–2020)

Avots: www.ldz.lv

Svarīgi piebilst, ka no 2020. gada 1. janvāra AS “Pasažieru vilciens” ir kļuvusi par starptautiskā pārvadājumu tīkla “Eurail Group” dalībnieci¹³⁶ (tā ir vienota

¹³⁵ AS “Pasažieru vilciens” pārskats par Sabiedrības darbību 2019. gadā

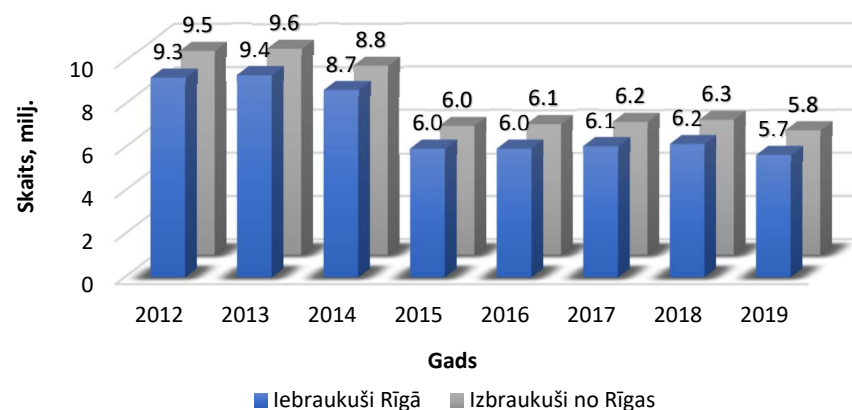
¹³⁶ AS “Pasažieru vilciens” pārskats par Sabiedrības darbību 2019. gadā

platforma, kurā iespējams iegādāties caurlaides ceļošanai pa dažādām Eiropas valstīm, galvenokārt pārvietojoties ar vilcienu).

Apskatot to pasažieru skaita dinamiku, kuri ir iebraukuši vai izbraukuši no Rīgas, redzams, ka līdz 2014. gadam būtiskas pārmaiņas nav piedzīvotas, savukārt 2015. gadā tas ievērojami sarucis (par 31,8%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu) un pēdējos gadus saglabā vienmērīgu tendenci ar minimālu samazinājumu 2019. gadā (skat. 74. att.). Savukārt kopējais AS “Pasažieru vilciens” pārvadāto pasažieru skaits pieaug, kas tiek pamatots ar īstenotajām aktivitātēm un stratēģiskajiem projektiem (zonu tarifs, dīzelvilcienu modernizācija, biļešu tirdzniecība internetā un mobilajā lietotnē). Tāpat pozitīvus rezultātus šai jomā devusi atlaižu daudzveidība, piemēram, atlaides daudzbērnu ģimeņu locekļiem (–20% no dienas biļešu un abonementa cenas), kā arī mārketinga aktivitātes.¹³⁷

74. attēls

AS “Pasažieru vilciens” pārvadāto pasažieru skaits

Avots: AS “Pasažieru vilciens”

¹³⁷ AS “Pasažieru vilciens” pārskats par Sabiedrības darbību 2019. gadā

Svarīgi piebilst, ka 2013. gada oktobrī tika sākts mēģinājums pasažieru vilcienu iekļaut Rīgas pilsētas kopējā transportā, izmantojot e-talonu, kas pasažieriem pavēra plašākas iespējas izvēlēties sabiedrisko transportu pilsētā un tās apkārtnē¹³⁸. Diemžēl viss neizdevās, kā iecerēts, un jau 2014. gada oktobrī šī sadarbība starp “Pasažieru vilcienu” un pašvaldību tika izbeigta.

! Nepieciešams apsvērt, vai nav vērts vēlreiz mēģināt pasažieru vilcienu integrēt vienotā transporta tīklā kontekstā ar vienotās biļetes ieviešanu.

Šobrīd būvniecības fāzē esošā RB projekta mērķis ir atjaunot Baltijas valstīm tiešo saikni ar Eiropas dzelzceļa tīklu un veicināt reģionālo integrāciju, savienojot metropoles Tallinu, Rīgu, Kauņu, Varšavu un Berlīni¹³⁹. Pēc RB izbūves ievērojami samazināsies ceļā pavadāmais laiks starp Baltijas valstu metropolēm, kas kalpos par pamatu ciešākai sadarbībai un vienotam ekonomiskajam koridoram. Tiks nodrošināta arī Baltijas valstu dzelzceļa telpas savienojamība ar Eiropas standartiem atbilstošu infrastruktūru. Ar ērtāku un ātrāku dzelzceļa savienojumu gaidāms, ka samazināsies auto plūsma uz automaģistrālēm, tādējādi palielinot videi draudzīga transporta izmantošanu un samazinot transporta negatīvo ietekmi uz apkārtējo vidi.¹⁴⁰

Saistībā ar RB, veidojot multimodālu transporta mezglu, tiks īstenotas apjomīgas pārmaiņas Rīgas Centrālajā dzelzceļa stacijā un Centrālajā autoostā. Izmantojot RB infrastruktūru, tiks nodrošināta regulāra satiksme ar lielu kursēšanas intensitāti starp Rīgas lidostu un Rīgas Centrālo dzelzceļa staciju, tādējādi šis projekts ļaus ievērojami uzlabot lidostas sasniedzamību. 2020. gada beigās, iekļaujoties paredzētajos termiņos, svinīgi tika atklāta Rīgas Centrālā mezgla būvniecība.

Kravu pārvadājumi

Kravas uz un no Latvijas ostām galvenokārt tiek pārvadātas pa dzelzceļu, kas ir viens no lētākajiem un drošākajiem pārvadājumu veidiem. No valsts kopējā sauszemes pārvadājumu apjoma pa dzelzceļu tiek transportēti apmēram 39%, bet pasažieru pārvadājumu ir 7%. Neapšaubāmi, lielāko īpatsvaru kravu pārvadājumos veido tranzīta pārvadājumi, galvenokārt no Krievijas un Baltkrievijas uz Latvijas ostām (Austrumu–Rietumu tranzīta koridors), iekšzemes pārvadājumi ir apmēram 11%, kas skaidrojams ar salīdzinoši īsajiem pārvadāšanas attālumiem¹⁴¹.

Kā redzams 75. attēlā, kopējam LDz kravu pārvadājumu apjomam pēdējos gados ir mainīga tendence. To samazinājums skaidrojams ar importa kravu apjoma samazinājumu no Krievijas¹⁴². Savukārt 2018. gada pieaugums, iespējams, skaidrojams ar LDz darbu kravu pārvadājumu diversifikācijā, jaunu mērķa tirgu apguvi un pārvadājumu atpakaļplūsmas organizēšanu no Rietumiem uz Austrumiem, kas palielinājis arī eksporta īpatsvaru kopējā pārvadājumu apjomā¹⁴³. Svarīgi piebilst, ka 2019. gadā strauji palielinājās iekšzemes pārvadājumu īpatsvars (pusotru reizi pret iepriekšējo gadu un gandrīz dubultā, salīdzinot ar apskatāmā perioda sākumu).

Samazinoties kravu pārvadājumu apjomiem, LDz ir sācis pārskatīt biznesa, organizatoriskos un tehnoloģiskos procesus, lai palielinātu savas saimnieciskās darbības efektivitāti un samazinātu izmaksas, kā arī nodrošinātu konkurētspējīgu un ilgtspējīgu darbību nākotnē.¹⁴⁴

¹⁴¹ www.sam.gov.lv

¹⁴² VAS “Latvijas dzelzceļš” darbības rezultātu pārskats 2017

¹⁴³ VAS “Latvijas dzelzceļš” ilgtspējas un gada pārskats par 2018. gadu

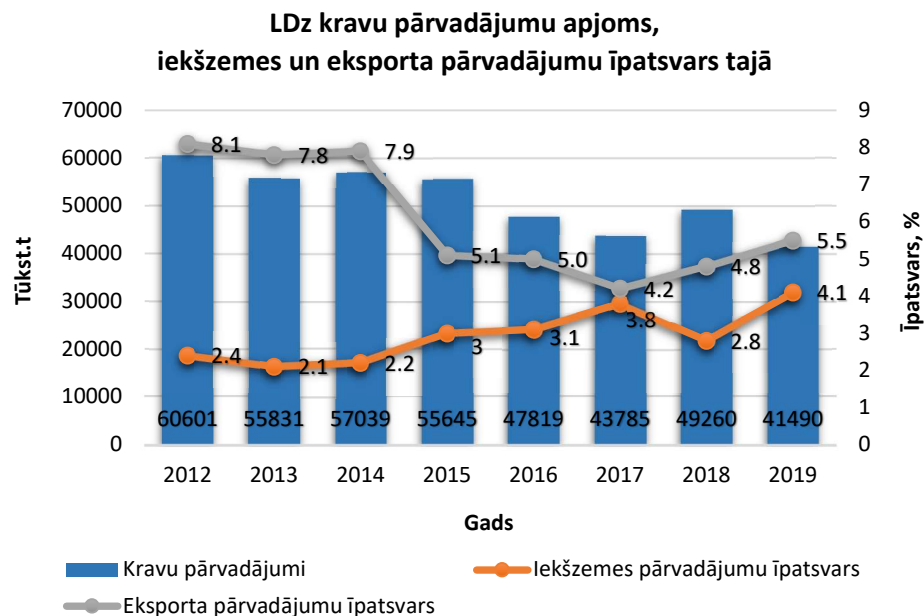
¹⁴⁴ VAS “Latvijas dzelzceļš” 2019. gada pārskats

¹³⁸ www.rigaskarte.lv/lv/componenontent/article/32-home-carousel-2/462-braucieniu-apmaks-pasa

¹³⁹ www.sam.gov.lv

¹⁴⁰ www.edzl.lv/lv/par-rail-baltica/kas-ir-rail-baltica

75. attēls

Lielākoties kravu pārvadājumus veido akmeņogles (2019. gadā – 42,1%), kā arī nafta un naftas produkti (2019. gadā – 22,6%), bet vismazāk – melnie metāli jeb tikai 2,9% (2019. gadā).¹⁴⁵

Autobusu pārvadājumi

Pasažieru pārvadājumi

AS "Rīgas starptautiskā autoosta" savus pakalpojumus sniedz divās Latvijas autoostās – Rīgas starptautiskajā un Jelgavas autoostā. 2019. gadā uzņēmums sadarbojās ar 29 pasažieru pārvadātājiem (par 4 mazāk nekā 2015. gadā), kā arī ar 3 tūrisma aģentūrām. No kopējā uzņēmuma apkalpoto pasažieru skaita

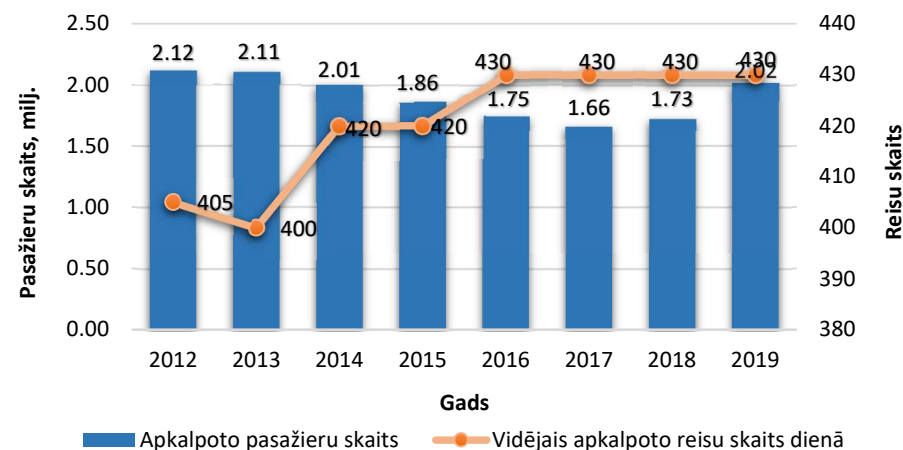
¹⁴⁵ VAS "Latvijas dzelzceļš" galvenie darba rādītāji 2019. gadā

93% veido Rīgas starptautiskā autoosta. Apskatot šī skaita tendenci, redzams, ka no 2012. līdz 2017. gadam tas samazinājās par 21,7%, taču kopš 2018. gada tendence mainījies uz pieaugošu un 2019. gadā sasniedza 2,02 milj. pasažieru. Uzņēmums ir sekmīgi izstrādājis loģistiku, kas ļāvis apkalpot arvien vairāk tūristu autobusu, līdz ar to arī vidējais reisu skaits dienā ir palielinājies līdz 430 (t.sk. 80 starptautiskie)¹⁴⁶ (skat. 76. att.).

Rīgas starptautiskās autoostas klientu apmierinātības un attieksmes pētījums rāda, ka apmeklētāji ir apmierināti ar saņemtajiem pakalpojumiem – zem 90% viņu īpatsvars nenoslīd nevienu gadu. 2019. gadā ir palielinājies to apmeklētāju skaits, kuri ar autoostas darbību un pakalpojumiem ir apmierināti pilnībā, un tie ir 50%.¹⁴⁷

76. attēls

Kopējais apkalpoto pasažieru skaits un vidējais apkalpoto reisu skaits dienā Rīgas starptautiskajā autoostā

¹⁴⁶ AS "Rīgas starptautiskā autoosta" 2018. gada pārskats

¹⁴⁷ Klientu apmierinātības un attieksmju pētījums 2019, SIA "Factum Interactive"

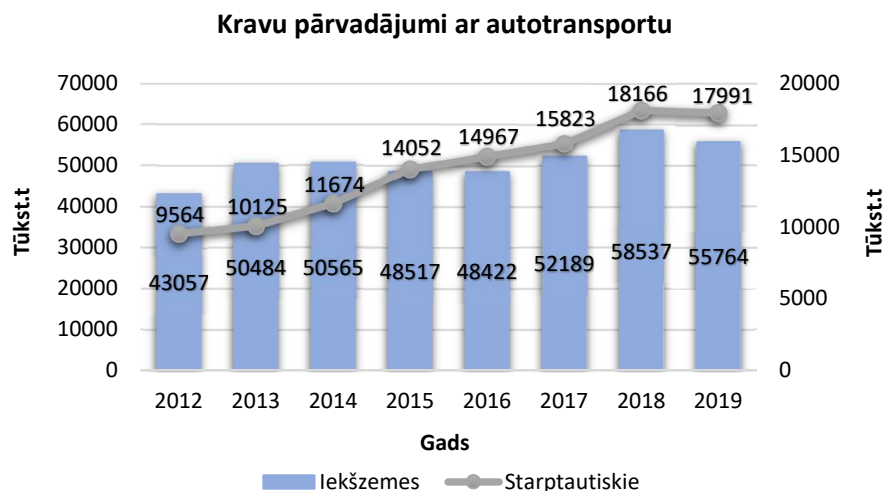
Papildus no Rīgas tiek veikti arī mikroautobusu pārvadājumi, kurus nodrošina AS "Rīgas taksometru parks". To galapunkti ir Olaine, Gaismas, Virši, Vaivadi, Medemciems u.c.¹⁴⁸

Svarīgi piebilst, ka 2020. gada 15. jūnijā LR Satiksmes ministrija un AS "Rīgas starptautiskā autoosta" parakstīja saprašanās memorandu. Ar to tiek stiprināta savstarpējā sadarbība RB projekta Rīgas Centrālā dzelzceļa mezgla posma īstenošanā, lai veicinātu ērtu, efektīvu un pieejamu multimodālu publisku transporta attīstību un pilsētvides pieejamību.¹⁴⁹

Kravu pārvadājumi

Kopumā Latvijā kravu pārvadājumiem ar autotransportu, neskaitot minimālus samazinājumus, saglabājas pieaugoša tendence, un kopš 2012. gada tie ir 29,5%, salīdzinot ar 2019. gadu (skat. 77. att.). Ņemot vērā vides aspektu, pieaugums nav vērtējams diez ko pozitīvi, jo tas rada lielu piesārņojumu.

77. attēls

Avots: LR CSP

¹⁴⁸ www.rtp.lv

¹⁴⁹ www.autoosta.lv, 15.06.2020.

! No tirdzniecības viedokļa, kravu pārvadājumu pieaugums ar autotransportu vērtējams pozitīvi, tomēr būtu nepieciešams fokusēties uz vidi draudzīgāku veidu.

Gaisa satiksme

Lai arī starptautiskā lidosta "Rīga" atrodas Mārupes novadā, tās attīstība Rīgai ir ļoti būtiska. Šī lidosta vēl joprojām ir ne tikai lielākā starptautiskā lidosta Latvijā, bet arī visā Baltijā. Lidostas galvenā darbība ir pasažieru pārvadājumi, kā arī regulāri kravu un pasta pārvadājumi. Tāpat lidosta ir iekļauta Eiropas Transporta tīklā (TEN-T), kas nodrošina sasniedzamību un mobilitāti ES. Projekta RB īstenošanas laikā lidosta tiks savienota ar Eiropas dzelzceļa infrastruktūru, nodrošinot gan ātru un regulāru savienojumu ar pilsētas centru, gan lielisku savienojamību ar kaimiņvalstu galvaspilsētām, kas savukārt stiprinās lidostas nozīmi Baltijas valstīs.

2017. gada decembrī lidosta saņēma Eiropas Komisijas sertifikātu – apliecinājumu, ka tā atbilst visaugstākajām drošības un pārvaldības prasībām, kādas izvirzītas aviācijas nozares uzņēmumiem Eiropā. Tāpat minētajā gadā tā kļuva par vienu no četriem Starptautiskās Lidostu padomes (*Airport Council International, ACI*) oficiālajiem mācību centriem Eiropā¹⁵⁰.

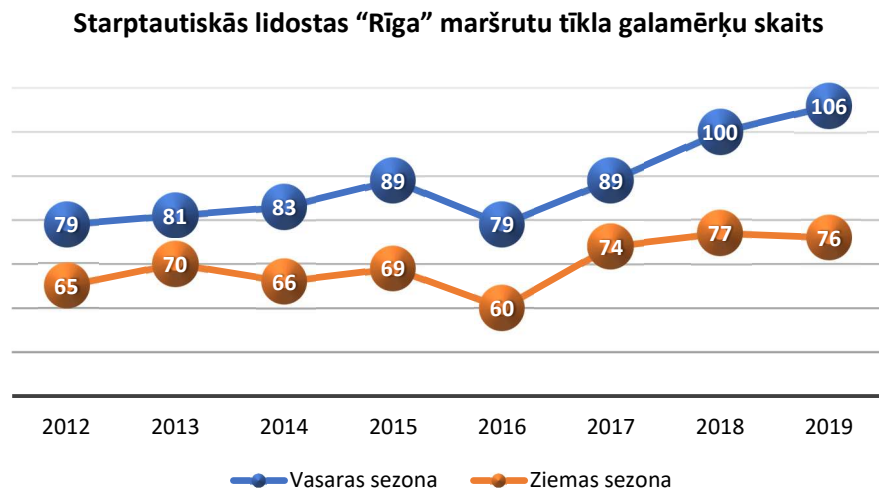
Pasažieru pārvadājumi

Starptautiskā lidosta "Rīga" ik gadu piedāvā plašu galamērķu izvēli, taču to skaits vasaras un ziemas sezonā ir nevienmērīgs. Šo faktu lielākoties nosaka nevis aviokompāniju skaits, ar ko sadarbojas lidosta, bet gan to piedāvāto galamērķu daudzums. Piemēram, 2016. gadā sadarbība bija ar 20 aviokompānijām, taču vasaras mēnešos bija pieejami tikai 79 galamērķi, bet ziemā – 60. Turpretī 2017. gadā sadarbība bija ar 17 aviokompānijām, bet galamērķu bija ievērojami vairāk. Savukārt 2018. gada vasaras sezonā, par godu Latvijas simtgadei, pasažieriem tika piedāvāti ceļojumi uz

¹⁵⁰ Starptautiskā lidosta "Rīga". Gadagrāmata 2017

100 galamērķiem. Īpaši iezīmējams ir 2019. gads, kad vasaras lidojumu sezonā bija lielākais tiešo galamērķu skaits lidostas vēsturē – 106 (skat. 78. att.).

78. attēls

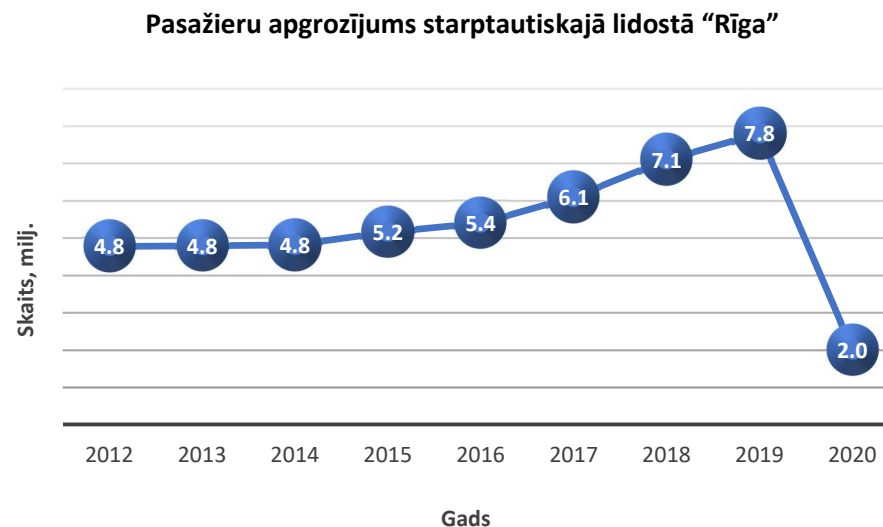

Avots: Starptautiskās lidostas "Rīga" gada pārskati

2020. gadā pasažieru apgrozījums starptautiskajā lidostā "Rīga" piedzīvoja ļoti strauju kritumu (par 74,4%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu). Tā vienīgais iemesls bija globālā pandēmija, kad lidojumu skaits tika krasī samazināts un stingri ierobežots, kā arī uz noteiktu laiku apstādināts pavisam. Savukārt, ja neņem vērā šo krīzes gadu un analizē datus līdz 2019. gadam, tad kopš 2012. gada tas pakāpeniski pieaudzis (kopumā par 63,5%). Visstraujākais kāpums vērojams no 2017. uz 2018. gadu, kad pasažieru skaits palielinājies par 1 miljonu (skat. 79. att.) un tika pārspēts rekords, sagaidot septiņmiljono pasažieri. Turklāt šī sasnieguma rezultātā lidosta "Rīga" 2018. gadā kļuva par vienu no piecām straujāk augošajām lidostām Eiropā lidostu grupā ar 5–10 milj. apkalpoto pasažieru gadā (iegūta 4. vieta)¹⁵¹.

¹⁵¹ Starptautiskā lidosta "Rīga". Gadagrāmata 2018

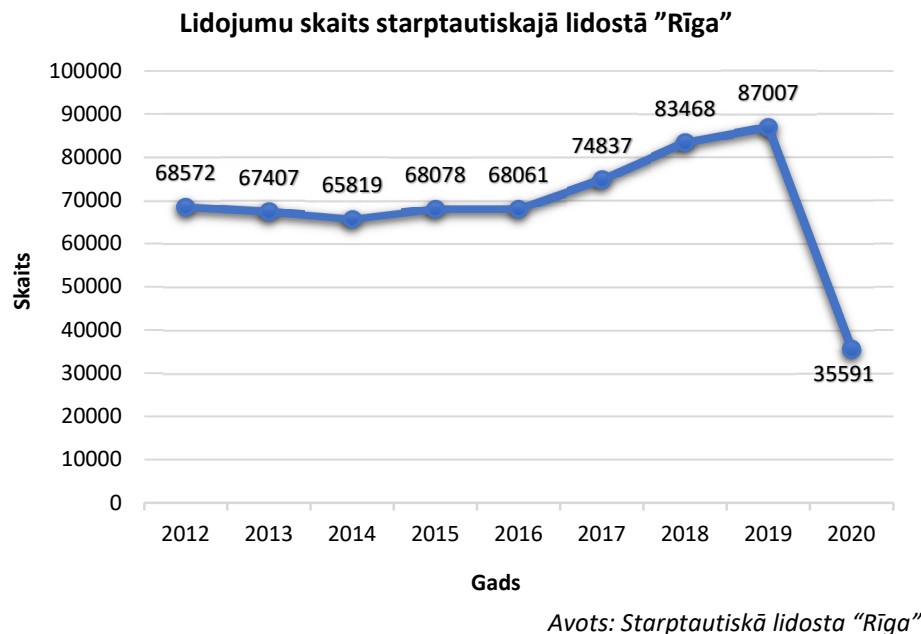
79. attēls

Avots: LR CSP

Saistībā ar iepriekš minēto pandēmiju 2020. gadā lidojumu skaits, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, kritās par 59,1%. Taču, analizējot situāciju līdz tam, kopš apskatāmā perioda sākuma veikto lidojumu skaits trīs gadus pēc kārtas piedzīvoja samazinājumu, savukārt 2015. gadā tendence mainījās uz pieaugošu, bet ar 2017. gadu ik gadu pieauga ievērojami (skat. 80. att.). Visstraujākais kāpums vērojams 2018. gadā, kad lidojumu skaits pret iepriekšējo gadu palielinājās par 11,5%. To veicināja par godu Latvijas simtgadei paplašinātais galamērķu un reisu piedāvājums (atklāti 16 jauni galamērķi, no tiem 12 – unikāli).

80. attēls

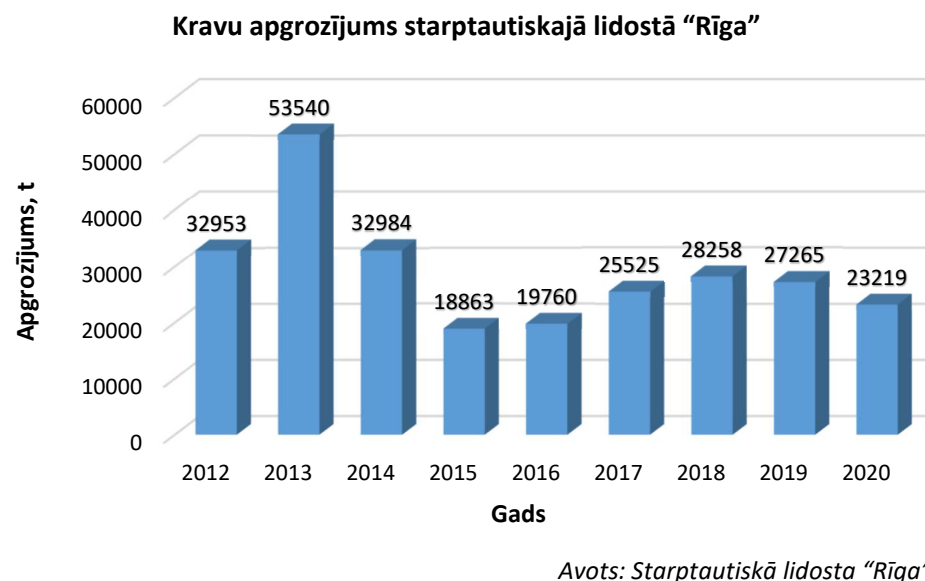
Turpmākajos gados lidostā "Rīga" gaidāmas iespaidīgas pārmaiņas – 2017. gadā tika sākts pasažieru termināļa publiskās daļas paplašināšanas projekts, un tā pirmajā posmā 5 gadu laikā plānots izbūvēt termināli ar kapacitāti 10 milj. pasažieru gadā.¹⁵²

Kravu pārvadājumi

Kā redzams 81. attēlā, lidostai "Rīga" kravu pārvadājumos visveiksmīgākais ir bijis 2013. gads, kad tika sasniegts lidostas vēsturē vēl nepieredzēts apjoms – 53 540 t. Ievērojamais pieaugums skaidrojams ar noslēgto līgumu ar ASV kompāniju "Kalitta Air", kas nodrošināja 50% visu kravu pārvadājumu¹⁵³, un kompāniju "National Air Cargo". Lai arī pēc būtiskā samazinājuma 2015. gadā

kravu apgrozījums nākamajos gados palielinājās, 2019. gadā tendence mainījās un apjoms pakāpeniski saruka. Svarīgi piebilst, ka ievērojamāko ieguldījumu kravu apjoma palielinājumā 2018. gadā deva e-komercijas pasta pārvadājumi no Ķīnas uz Krieviju sadarbībā ar "Latvijas Pastu" (+80% pret 2017. gadu). Par 10,5 procentiem pieaudzis kurjerpasta DHL, TNT, UPS pārvadājumu apjoms uz un no Latvijas, kā arī pasažieru pārvadātāju vestais kravu apjoms.

81. attēls

REKOMENDĀCIJAS

- Austrumu maģistrāles un Dienvidu tilta 4. posma pabeigšanu virzīt kā prioritāri realizējamus infrastruktūras projektus

Priekšlikumi

- Nākotnē izskatīt iespēju RV10 paplašināt, iekļaujot jaunus uzdevumus, kas stiprinātu Rīgas pozīcijas starptautiskā mērogā

¹⁵² Starptautiskā lidosta "Rīga". Gadagrāmata 2018

¹⁵³ Starptautiskā lidosta "Rīga". Gadagrāmata 2013

- Rādītājs "AS "Pasažieru vilciena" pārvadāto pasažieru skaits" neraksturo RV izpildi. Tajā labāk skatīt starptautisko sasniedzamību jeb starptautisko maršrutu (galapunktu) skaitu no Rīgas centrālās dzelzceļa stacijas

RV10 RĀDĪTĀJI

22. tabula

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
10.1.	Pasažieru apgrozījums starptautiskajā lidostā "Rīga"	milj.	4.77	4.79	4.81	5.16	5.4	6.1	7.06	7.8	8.5	
10.2.	Tiešo regulāro reisu galapunktu skaits no starptautiskās lidostas "Rīga"	skaits	79	83	87	89	79	89	100	106	100	
10.3.	Pasažieru apgrozījums (ar pasažieru kuģiem un prāmjiem) Rīgas ostā	tūkst.	815	838	738	526.2	581.6	830.4	870.8	868.7	1,150	
10.4.	AS "Pasažieru vilciens" pārvadāto pasažieru skaits:											
	<i>*iebraukuši Rīgā</i>	milj.	9.3	9.4	8.7	6.0	6.0	6.1	6.2	5.7	22	
	<i>*izbraukuši no Rīgas</i>	milj.	9.5	9.6	8.8	6.0	6.1	6.2	6.3	5.8		
10.5.	Vidējais dzelzceļa pieejamības un pieejamības kvalitātes vērtējums	Punkti (0-4)	0.5	-	-	-	0.3	-	-	0	0.7	
10.6.	Starptautisko regulāro maršrutu galapunktu skaits (valstu) no Rīgas starptautiskās autoostas	skaits	13	13	15	18	15	15	12	13	15	

PRV 11 Līdzsvarota satiksmes infrastruktūra un organizācija

PROBLEMĀTIKA: slikts ielu, tiltu, pārvadu un tuneļu tehniskais stāvoklis. Ielu tīkla struktūra neveicina centra atslogošanu no kravas transporta, bieža parādība ir sastrēgumi. Trūkst ērtas un drošas infrastruktūras gājējiem un velotransportam.

MĒRKIS: attīstīt un uzturēt tādu satiksmes infrastruktūru un organizāciju, kas radītu kvalitatīvu un drošu apkaimeju sasniedzamību un veicinātu bezizmešu mobilitāti.

TEMATI:

- Transporta infrastruktūra un attīstība
- Alternatīvās enerģijas transportlīdzekļi
- Velotransports (t.sk. veloceļi)
- Gājēji
- Sabiedriskais transports
- Autostāvvietas

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Lai veicinātu IM3 “Ērta, droša un iedzīvotājiem patīkama pilsētvide” izpildi, Rīgas centrā jānodrošina gājēju un velosipēdistu kustībai pakārtota automobiļu satiksme – pēc iespējas jāierobežo autotransporta novietošana un satiksme, dodot priekšroku velosipēdiem un tramvajiem.

Transporta infrastruktūras uzlabošanas galvenais pamats ir pilsētas teritorijas plānojumā iekļautā ielu tīkla struktūras attīstības koncepcija, kuras risinājumi pamatoti ar satiksmes modelēšanas un ekonomiskajiem aspektiem; kā nozīmīgs faktors tiek ņemts vērā arī iedzīvotāju augošais pieprasījums pēc pievilcīgas un labvēlīgas pilsētvides.

Pilsētas transporta infrastruktūras telpiskās struktūras pamatu veido divi pilsētas loki, kā arī radiālie savienojumi. Rīgas centrālajā daļā izstrādātas zonas, kurās plānots par prioritāriem virzīt gājējus un nemotorizētos transportlīdzekļus.

Tā kā pilsētas mērogā sabiedriskajam transportam ir daudz lielāka pārvadājumu kapacitāte nekā privātajiem automobiļiem, lielākais izaicinājums ir samazināt vieglo automobiļu priekšrocības satiksmē. Autotransporta intensitātes samazināšana kodolā ir nepieciešama arī gaisa un trokšņa piesārņojuma samazināšanai. Tāpat uzsvars tiek likts uz ilgtermiņa stāvparku tīkla attīstīšanu.

Velo infrastruktūrai Rīgā ir jāsavieno apkaimes savā starpā, īpaši ar pilsētas centru, kā arī jānodrošina savienojumi ar Rīgas kaimiņu pašvaldību velo infrastruktūru.

Vīzija ir, ka 2030. gadā Rīga starptautiski būs vienota ar modernu gaisa, jūras, autoceļu un dzelzceļa satiksmi. Nozīmīgākais sabiedriskā transporta infrastruktūras elements būs Rīgas centrālā dzelzceļa stacija, kas pildīs multimodālas funkcijas.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Nodrošināt piekļuvi drošai, cenas ziņā izdevīgai un ilgtspējīgai transporta sistēmi, jo īpaši – uzlabojot ceļu satiksmes drošību, attīstot sabiedrisko transportu un pievēršot uzmanību mazāk aizsargāto iedzīvotāju vajadzībām (cilvēkiem ar invaliditāti, vecākiem cilvēkiem) (IAM)
- Uz pusi samazināt nāves gadījumu un ievainojumu skaitu ceļu satiksmes negadījumu dēļ (IAM)
- Nodrošināt vides pieejamību cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem – apzināt un likvidēt šķēršļus un barjeras uz ceļiem, transportā un citur (LIAS)
- Veidot gājēju ielas, veloceļus un zaļos koridorus. Lielos pilsētu centrus noteikt par zemas emisijas zonām gaisa kvalitātes normatīvu

sasniegšanai. Realizēt pilotprojektus par daļēju vai pilnīgu autotransporta kustības ierobežošanu noteiktās pilsētas daļās (LIAS)

- Atbalstīt videi draudzīgu transportu – veicināt sabiedriskā un privātā autotransporta pāreju uz elektrisko piedziņu (LIAS)
- Nodrošināt vienotu un savstarpēji saskaņotu transporta infrastruktūru, panākot velo infrastruktūras, stāvparku, starppilsētu autobusu un pasažieru vilcienu sasaisti ar pilsētas sabiedrisko transportu. Saskaņojot sabiedriskā transporta maršrutus un laika grafikus, panākt ceļā pavadāmā laika samazinājums (LIAS, RPR)
- Sekmēt mobilitāti starp dažādām pilsētas daļām un piepilsētu (sabiedriskais transports, veloceļi, stāvparki) (LIAS, RPR)
- Lai nodrošinātu tālredzīgu transporta infrastruktūras un pakalpojumu plānošanu Rīgas un Pierīgas teritorijai, izstrādāt un konsekventi īstenot Rīgas un Pierīgas mobilitātes plānu (LIAS)
- Stiprināt vienotu iekšējās un ārējās sasniedzamības infrastruktūras tīklu, tai skaitā veidot reģionam nozīmīgus transporta savienojumus – Dienvidu tilta turpinājumu, Rīgas mazo loku; ātros sabiedriskā transporta savienojumus uz reģiona centriem; vienotu satiksmes un tīklu pārvaldību reģionā; metropolē izstrādāt viedās transporta pārvaldības sistēmas (RPR)
- Izveidot zemas emisijas zonas Rīgas pilsētā (LR VARAM)

KOMPETENCE

Pašvaldības vadošā iestāde satiksmes un transporta jomā ir RD SD. Savukārt LR Satiksmes ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde transporta un sakaru nozarē.

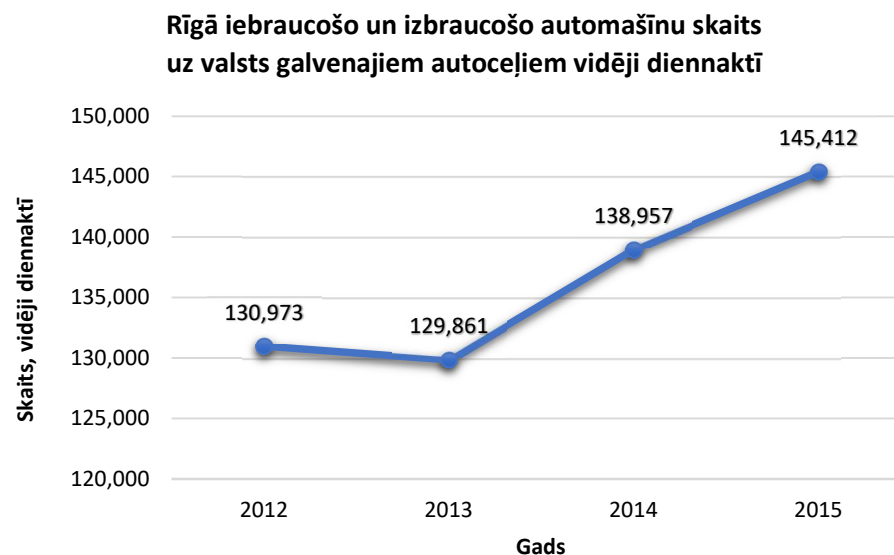
RP SIA “Rīgas satiksme” sniedz sabiedriskā transporta pakalpojumus galvaspilsētā, pārvalda un apsaimnieko maksas autostāvvietas ielu sarkano līniju robežās, kā arī piedalās pilsētas transporta infrastruktūras uzturēšanā un attīstīšanā.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

Transporta infrastruktūra

Pašvaldības pārziņā esošais ielu tīkls ielu sarkano līniju robežās nodrošina pieejamību pilsētā ne tikai vietējā, bet arī reģionālā, valsts un starptautiskā mērogā. Rīgā iebraucošā/izbraucošā transporta plūsma uz valsts galvenajiem autoceļiem pēdējos gados palielinās – vidēji no 130 973 automašīnām diennaktī 2012. gadā līdz 145 412 automašīnām 2015. gadā (↑ 11%) (skat. 82. att.). To būtiski ietekmē iedzīvotājiem piederošo transportlīdzekļu skaita pieaugums, kā arī fakts, ka palielinās to cilvēku īpatsvars, kas ar automašīnu pārvietojas katru vai gandrīz katru dienu (no 20,2% 2012. gadā līdz 31,7% 2018. gadā).

82. attēls

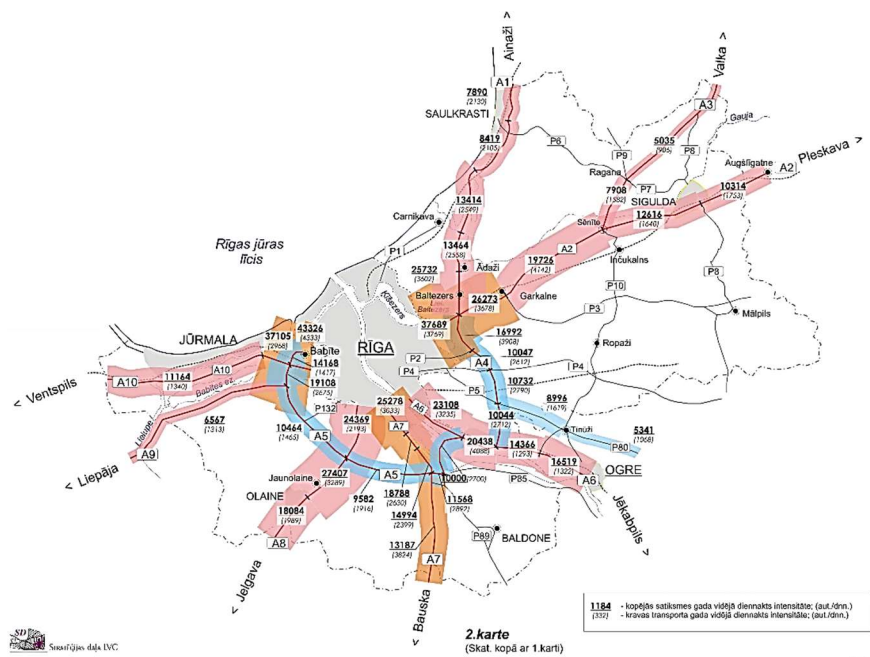

Avots: VAS “Latvijas Valsts ceļi” (dati no TmP)

Satiksmes gada vidējā intensitāte uz valsts galvenajiem autoceļiem Rīgas reģionā 2016. gadā, salīdzinot ar 2012. gadu, ir ievērojami pieaugusi visos ceļu posmos (skat. 83. att.).

83. attēls

Satiksmes gada vidējā intensitāte uz valsts galvenajiem autoceļiem Rīgā un Pierīgā 2016. gadā

Avots: VAS "Latvijas Valsts ceļi"

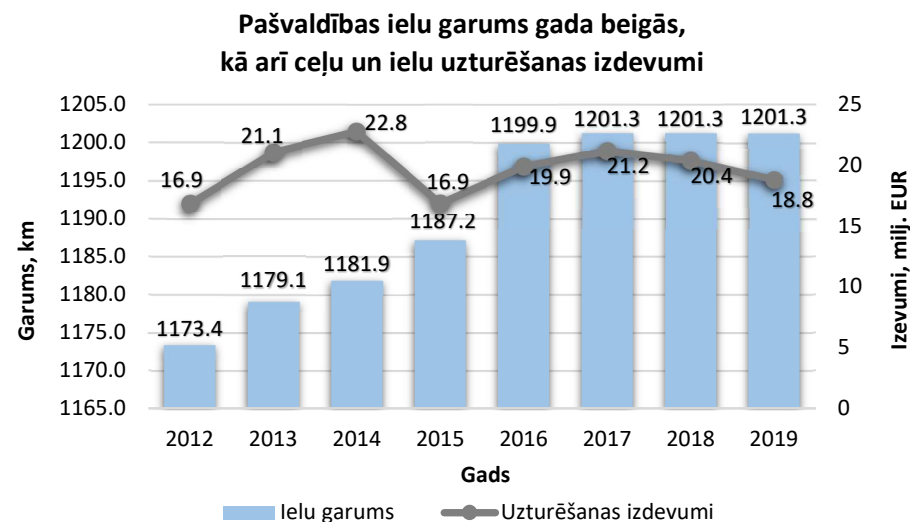
Pārāk augsta satiksmes intensitāte ir arī Rīgas centrālās daļas apkaimēs, kas uz maģistrālajām ielām un vairākās apkaimēs regulāri rada sastrēgumus. Jāpiebilst, ka kopumā pilsētā un tiešā tās tuvumā (iebraukšana Rīgā pa autoceļiem A2, A7, P4, V1) ir vairāk nekā 420 posmi, kur pastāvīgi tiek mērīta to caurbraucamība.¹⁵⁴

Rīgā un tās apkārtnē koncentrēts ļoti liels automobiļu skaits, un braukšanas apjoms pēdējos gadus ir tikai audzis. Līdz ar to ielu seguma kalpošanas laiks ir

¹⁵⁴ Rīgas transporta sistēmas ilgtspējīgas mobilitātes rīcības programmas esošās situācijas ziņojums, 2019

daudz īsāks nekā valsts autoceļiem, un to uzturēšanas izdevumi ir diezgan lieli (skat. 84. att.). Tie ir atkarīgi no laika apstākļiem, īpaši ziemā. Ja ir daudz sniega vai ir ļoti mainīgi laika apstākļi, no brauktuvēm bieži jātīra un jāizved sniegs un ielas jāapstrādā ar pretslīdes materiāliem, attiecīgi kopējās izmaksas ir lielākas. Šādos gadījumos tiek piešķirts papildu finansējums. Jāpiebilst, ka Rīgas ielu garums līdz 2017. gadam katru gadu pieauga. Tas skaidrojams ar ielas statusa piešķiršanu brauktuvēm, kuras agrāk nebija ielas, kā arī ar jaunu ielu būvniecību (piemēram, Dienvidu tilta 3. kārtā). Tāpat ik gadu norisinās intensīvs darbs pie ielu adrešu sakārtošanas.

84. attēls

Avots: RD SD un LR CSP

Rīgas ielas pa kategorijām attēlotas 85. attēlā. Ir vairākas teritorijas, kurās nepieciešams pārskatīt esošos transporta infrastruktūras un satiksmes organizācijas risinājumus un kurās turpmākajā plānošanas procesā veicama ielu sarkano līniju korekcija un/vai kategorijas maiņa: Rietumu maģistrāle; Lubānas, Granīta un Maskavas iela, E22 ievads Rīgā; Raņķa dambja un Vienības gatves savienojums; Dienvidu tilta pagarinājums "Lidostas apvedceļš"; Jūrkalnes, Kurzemes un Kleistu iela; Tvaika un Dunties ielas

85. attēls

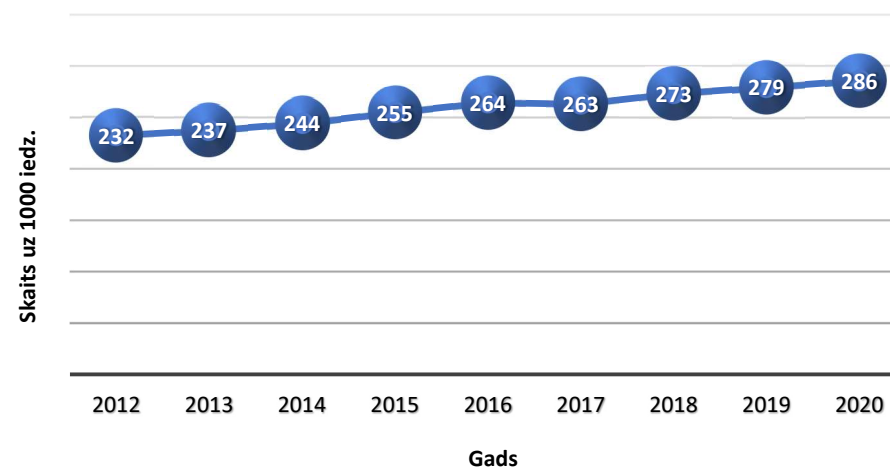
Ielas Rīgā 2020. gadā

Avots: "Pētījums par pilsētvides attīstību raksturojošo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas pilsētā", SIA "Civitta Latvija", 2020

86. attēls

**Fiziskām personām piederošo vieglo automobiļu skaits
uz 1000 iedzīvotājiem Rīgā gada sākumā**

Avots: CSDD un LR CSP dati

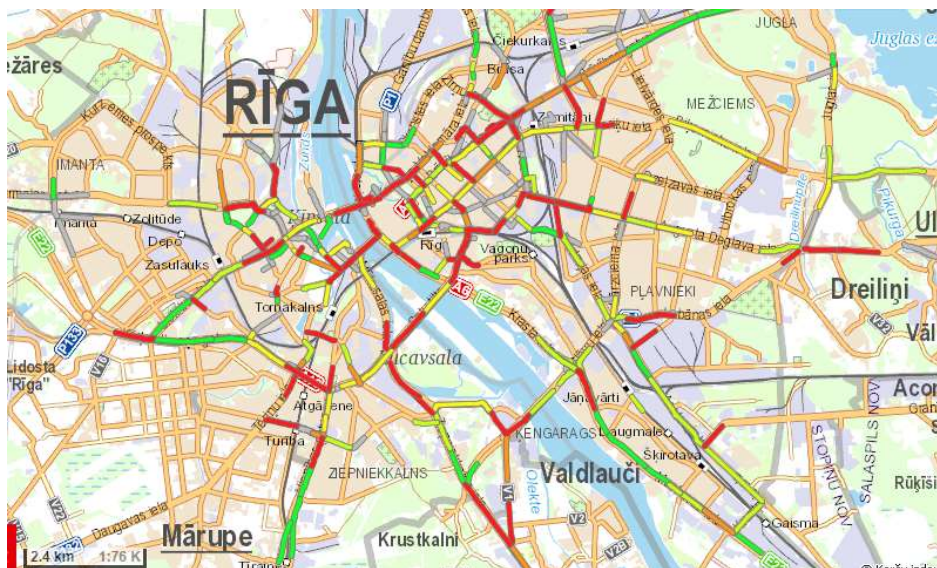
Tā kā palielinās transportlīdzekļu skaits un to iedzīvotāju īpatsvars, kuri izmanto automašīnu katru dienu (no 20% 2012. gadā līdz 36% 2019. gadā), pilsētā vērojami lieli sastrēgumi (lielākoties rīta un vakara stundās) (skat. 87. att.). Jāpiebilst, ka sastrēgumu ir mazāk vasaras periodā, taču, atsākoties

¹⁵⁵ Transporta attīstības tematiskais plānojums, 2017

mācību gadam un noslēdzoties atvaļinājumu sezonai, galvaspilsētas ielas atkal kļūst ļoti noslogotas un pārvietošanās ir lēna.

87. attēls

Sastrēgumi Rīgā (darbdienās pēc plkst. 17:00) 2019. gadā

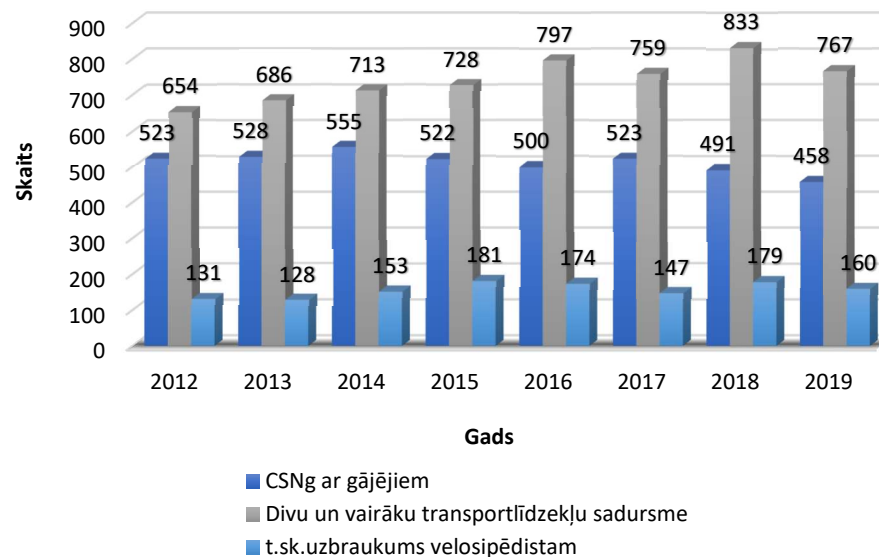
Avots: www.balticmaps.eu

! Nepieciešams veicināt autotransporta skaita mazināšanu, īpaši Rīgas centrā.

Lielās satiksmes intensitātes dēļ Rīgā ir arī liels CSNg skaits, kas diemžēl katru gadu pieaug (no 7539 negadījumiem 2012. gadā līdz 10 042 – 2019. gadā) un veido aptuveni 50% visu valstī notikušo CSNg. Negadījumos, kuros ir cietušie, lielākoties ir iesaistīti divi vai vairāki transportlīdzekļi, t.sk. velosipēdi, bet otrajā vietā ir CSNg ar gājējiem, tie gan pēdējos gados samazinās (skat. 88. att.).

88. attēls

Rīgā notikušo CSNg ar cietušajiem sadalījums pa veidiem

Avots: CSDD

! Lai mazinātu CSNg skaitu, nepieciešami papildu preventīvie pasākumi (IT vai citi tehniskie risinājumi) un, iespējams, uz ielām jānorīko vairāk policistu patruļu.

Savukārt pozitīvi vērtējams ir fakts, ka katru gadu samazinās starpība starp reģistrēto un tehniskā kārtībā esošo transportlīdzekļu skaitu – 2012. gadā tehniskā kārtībā bija 83,5%, bet 2020. gadā – jau 90,7%¹⁵⁶.

Tilti, satiksmes pārvadi, tuneļi

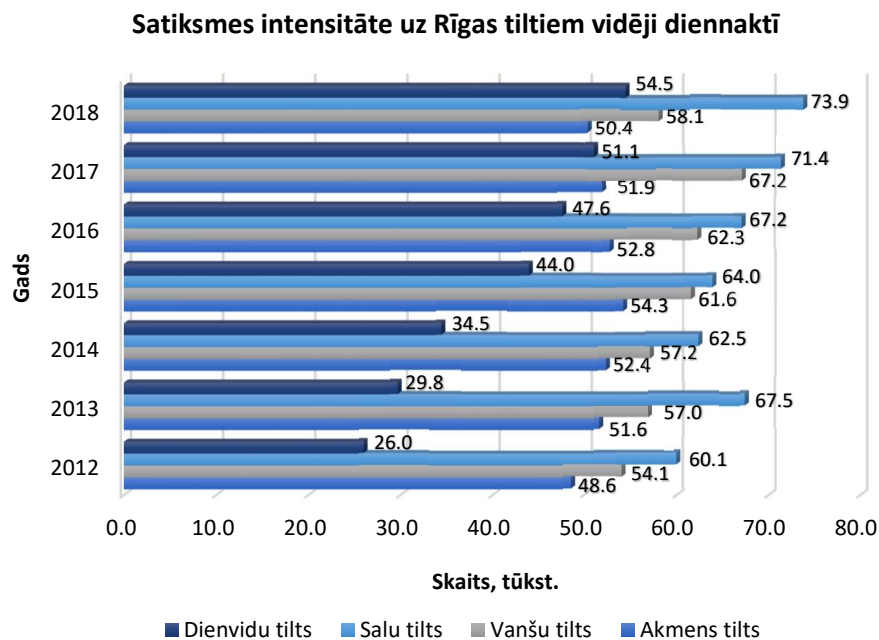
Rīgā kopumā uz 2020. gada sākumu bija 35 tilti, 60 satiksmes pārvadi, 16 gājēju tilti un pārvadi un 27 satiksmes tuneļi. Satiksmes pārvadu

¹⁵⁶ Aprēķini pēc CSDD datiem

kopgarums bija 15,9 km, tuneļu kopgarums – 934 m, bet nostiprināto krastmalu – 17,1 km.

Apskatot satiksmes intensitāti pār Rīgas tiltiem, jāsecina, ka visnoslogotākais ir Salu tilts, bet vismazāk noslogotais – Dienvidu tilts, tiesa, pēdējos gados tā rādītājs ir strauji pieaudzis (salīdzinot ar 2014. gadu, par 58%) un pietuvojies Vanšu tilta rādītājam. Savukārt Akmens tilta noslodze kopš 2016. gada samazinās (skat. 89. att.).

89. attēls

Avots: RD SD

Alternatīvās enerģijas transportlīdzekļi

Elektromobiļi

Pēdējos gados gan Rīgā, gan arī visā Latvijā norit intensīvs darbs pie videi draudzīgāku transportlīdzekļu popularizēšanas, un viens no tiem ir

elektromobiļi. Pats būtiskākais ir tas, ka šis transporta veids rada ievērojami mazāk gaisa piesārņojuma (viens benzīna auto gadā rada vidēji 4–5 t CO₂ izmešu), kā arī darbojas ar mazāku troksni¹⁵⁷. Tāpat elektromobiļu īpašniekiem ir noteikti vairāki atvieglojumi un priekšrocības, piemēram, viņiem atļauts braukt pa sabiedriskā transporta joslām, bez maksas izmantot pašvaldības maksas stāvvietas un RP SIA “Rīgas satiksme” apsaimniekotās autostāvvietas (izņemot apakšzemes autostāvvietu K. Valdemāra ielā 5a)¹⁵⁸.

Diemžēl līdz šim ielās elektromobiļus redz ļoti maz. Tas skaidrojams ar uzlādēšanas vietu trūkumu (pieejamās uzlādes vietas uzskaitītas 23. tabulā), un tas ir galvenais iemesls, kāpēc cilvēki nosliecas par labu automobiļiem ar benzīna vai dīzeļa dzinēju. Jāpiebilst, ka kaimiņvalsts Igaunija šajā ziņā ir lielu soli mums priekšā – lielākajam publiskajam elektromobiļu uzlādes tīklam “Enefit VOLT” ir jau 167 ātrās uzlādes stacijas¹⁵⁹.

23. tabula

Elektromobiļu uzlādes vietas Rīgā

Vieta	Uzlādes maksa
EuroPark	
Stacijas laukums 4	
Zigfrīda Annas Meierovica bulvāris 8	
Elizabetes iela 55	Uzlāde – bezmaksas, stāvvietā – maksas
Baznīcas iela 20/22	
Dzirnavu iela 67	
Elizabetes iela 73	

¹⁵⁷ www.bef.lv

¹⁵⁸ www.e-transport.org

¹⁵⁹ www.enefitvolt.com

Vieta	Uzlādes maksa
e-mobi (CSDD izveidotais tīkls)	
Kārļa Ulmaņa gatve 122 (SKY)	
Bauskas iela 86	0,15 EUR/min. <i>izmantojot e-mobi karti vai aplikāciju</i>
Sergeja Eizenšteina iela 16	
Ķelnes iela 1 (Mežaparka birojs 1 un 2)	1,00 EUR par reizi + 0,18 EUR/kWh
Ulbrokas 46k-2	0,22 EUR/kWh
Elektrum	
Pulkveža Brieža iela 12	Ātrā uzlāde – 0,25 EUR/kWh
Uzvaras bulvāris 7	Pusātrā uzlāde – 0,19 EUR/kWh
e-Motion	
Brīvības gatve 372	
Brīvības gatve 401C	
Tēraudlietuves iela 22	
Braslas iela 29	Elektroenerģija – 0,40 EUR/kWh
Braslas iela 22	Izmantošanas laiks – 1,00 EUR/h
Dzelzavas iela 74	
Šmerļa iela 3	
Jaunā Teika, Gustava Zemgala gatve 78	Elektroenerģija – 0,16 EUR/kWh Izmantošanas laiks – 0,30 EUR/h

Avots: www.europark.lv, portal.e-mobi.lv, www.elektrum.lv, www.e-motion.lv

Svarīgi piebilst, ka šobrīd notiek darbs pie elektrisko transportlīdzekļu uzlādes tīkla izveides un līdz 2021. gada beigām ir paredzēts izbūvēt līdz 150 ātrās

uzlādes stacijām, kas elektromobiļu lietotājiem ļaus pārvietoties praktiski pa visu Latvijas teritoriju¹⁶⁰.

! Liels trūkums elektromobiļu izmantošanā pašlaik ir uzlādes vietu pieejamība.

Ar ūdeņradi darbināmi autobusi

Vēl viens veids, kā saudzēt vidi, ir ūdeņraža izmantošana degvielas vietā gan autobusiem, gan citiem transportlīdzekļiem. 2017. gadā starp RP SIA "Rīgas satiksme" un "Fuel Cells and Hydrogen 2 Joint" tika noslēgts līgums par iesaistīšanos ES līdzfinansētajā projektā "JIVE", pēc kura plānots iegādāties 10 ar ūdeņradi darbināmus autobusus. Tāpat būtisks projekts, kurā ir iesaistījusies Rīga, ir "H2NODES", un atbilstoši 2016. gadā noslēgtajam līgumam 2019. gadā tika pabeigta ūdeņraža ražošanas, uzpildes un uzglabāšanas stacijas būvniecība Vienības gatvē 6, kā arī tika saņemti visi 10 ar ūdeņradi darbināmie trolejbusi¹⁶¹.

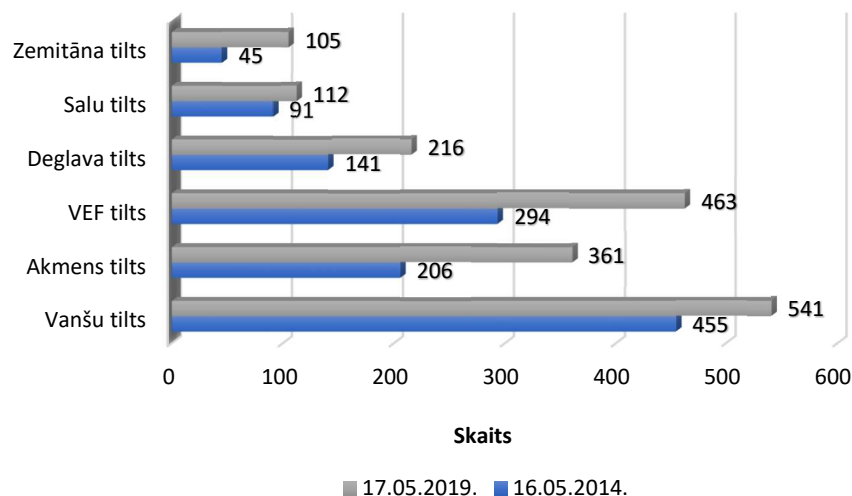
Velotransports (t.sk. veloceļi)

Pēdējos gadus Rīgā būtiski ir pieaudzis velobraucēju skaits, un arvien vairāk iedzīvotāju velosipēdu izmanto ne tikai brīvdienās un atpūtas pasākumiem, bet arī kā pārvietošanās līdzekli ikdienā (dodas uz skolu, darbu u.c.). Kā redzams 90. attēlā, no 2014. līdz 2019. gadam velosipēdistu skaits uz Rīgas tiltiem ir palielinājies vidēji par 60%, kaut arī attiecīga infrastruktūra nav ierīkota ne uz viena no tiem. Visvairāk tiek izmantots Vanšu un VEF tilts, savukārt vislielākais velosipēdistu pieaugums vērojams uz Zemitāna (↑133%) un Akmens tilta (↑75%). Šie dati iegūti, pateicoties LATRIT un biedrības "Pilsēta cilvēkiem" brīvprātīgajam darbam.

¹⁶⁰ www.e-transport.org

¹⁶¹ Pārskata "2019.gada pārskats par Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.–2020.gadam ieviešanu" gala atskaite, 2020

Velosipēdistu skaits uz Rīgas tiltiem no plkst. 8.00 līdz 9.00

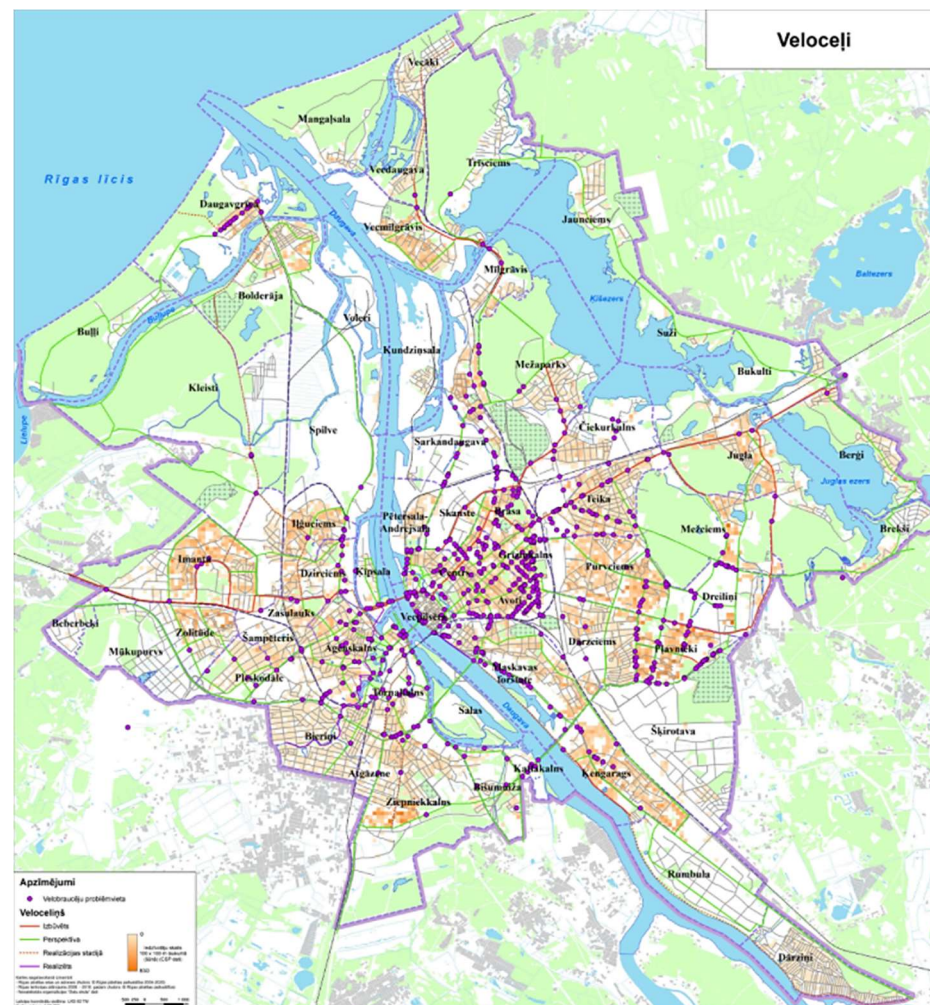
Avots: LATRIT, biedrība "Pilsēta cilvēkiem"

! Tā kā riteņbraucēju skaits pilsētā aizvien pieaug, būtu nepieciešams nodrošināt vairāk velosipēdu novietņu, kā arī attīstīt drošu velo infrastruktūru.

Kopš 2012. gada velo infrastruktūras kopējais garums ir palielinājies no 44 km līdz 71,4 km 2019. gadā. Kaut arī pieaugums ir 27,4 km, tomēr, skatoties pēc sagaidāmās vērtības 2020. gadā, t.i. – 104 km, tas vēl joprojām ir ļoti mazs. Jāpiebilst, ka par to tiek domāts, un RD SD tuvāko gadu plānos ietilpst jaunu veloceļu izbūve vairāk nekā 20 km garumā.

Esošos veloceļus un velomaršrūtus var apskatīt 91. attēlā. Tāpat, lai novērstu satiksmes drošības problēmas un sekmētu velo infrastruktūras attīstību, pilsētā tiek veidoti ne tikai veloceļi, bet arī speciālas velojoslas (2014. gadā tika realizēts pirmais pilotprojekts – Elizabetes, Dzirnau un Lāčplēša ielā).

Veloceļi Rīgā 2020. gadā

Ņemot vērā, ka velo infrastruktūra Rīgā attīstās ļoti lēni, arī iedzīvotāju vērtējums par veloceļu kvalitāti pilsētā un iespēju pārvietoties ar velosipēdu 2019. gadā ir strauji krities – ar kvalitāti apmierināti ir vairs tikai 60,4%, bet ar iespēju pārvietoties – tikai mazliet vairāk nekā puse (58,4%), savukārt sagaidāmā vērtība 2020. gadā abiem rādītājiem ir 70%. Jāteic – ja nākotnē šī infrastruktūra attīstīsies tikpat lēni, pozitīvā vērtējuma īpatsvars saruks arvien vairāk un pilsētas aktivistu negatīvā attieksme pret atbildīgajām instancēm tikai palielināsies.

Svarīgi piebilst, ka, plānojot velo infrastruktūras attīstību, ļoti būtiska ir sabiedrības iesaistīšana, kā arī sadarbība ar apkārtējām pašvaldībām, lai veidotu saistītu celiņu tīklu. Tāpat, izbūvējot jaunas rekomendējošās velojoslas, nedrīkst aizmirst arī par velosipēdistu drošību. Kā mazāk veiksmīgs piemērs minama K. Barona iela, kur atjaunošanas laikā esošajā platumā tika izveidota arī rekomendējošā velojosla un ceļš tagad ir jādala arī autobraucējiem un tramvajam.

! Velotīkla veidošanā trūkst pašvaldības sadarbības ar sabiedrību un blakus pašvaldībām, piemēram, Mārupi un Garkalni.

Gājēji

Rūpējoties par sabiedrības drošību un veiksmīgi pilnveidojot ielu infrastruktūru un apgaismojumu, ir panākts, ka pēdējo 2 gadu laikā (2018. un 2019. gadā) to CSNg skaits, kuros iesaistīti gājēji, lēnām sarūk. Tomēr, neskatoties uz to, rādītājs vēl joprojām ir augsts un visu negadījumu skalā ierindojas otrajā vietā. Neapšaubāmi, ne vienmēr ir vainojams transportlīdzekļa vadītājs, negadījumus veicina arī nepietiekams apgaismojums, citu transportlīdzekļu atrašanās braucamās daļas malā un slikta brīdinošo zīmju redzamība.

Kopumā laika posmā no 2013. līdz 2017. gadam Rīgā uz neregulējamām gājēju pārejām notikuši 295 CSNg, kuros bojā gājuši 9 cilvēki, bet ievainoti 269 (t.sk. 34 – smagi)¹⁶².

Apvienība “Pilsēta cilvēkiem” 2018. gadā identificējusi TOP5 bīstamākās apkaimes Rīgā – tās uzskaitītas 24. tabulā. Tiesa, 2018. gadā bija arī tādas apkaimes, kurās necieta neviens gājējs, un tās bija – Katlakalns, Bulļi, Kundziņsala, Mangaļsala, Brekši, Jaunciems, Vecdaugava, Mīlgrāvis¹⁶³.

Jāpiebilst, ka RD SD aicina visus pilsētas iedzīvotājus iesniegt priekšlikumus un iesaistīties diskusijās par satiksmes infrastruktūras organizāciju.

24. tabula

Bīstamākās Rīgas apkaimes 2018. gadā

Vieta	Apkaime	Cietušo skaits	Piezīmes
1	Centrs	71 (t.sk. 1 miris)	Gandrīz visas ielas ir caurbraucamas tranzītā. Trūkst gājēju pāreju, un ir pārāk platas brauktuves
2	Teika	47	Gandrīz puse cietusi uz Brīvības gatves
3	Purvciems	34	Nav pietiekami daudz vietu drošai maģistrālo ielu šķērsošanai
4	Maskavas forštate	33 (t.sk. 1 miris)	Bīstamas gājēju pārejas. Gogoļa ielā gājēju pārejas vietā ir tunelis
5	Āgenskalns	28	Akūts gājēju pāreju trūkums Melnsila ielā. Āgenskalna tirgus apkārtnē trūkst iespējas droši šķērsot ielu

Avots: www.pilsetacilvekiem.lv

¹⁶² www.pilsetacilvekiem.lv

¹⁶³ www.pilsetacilvekiem.lv

Savukārt, rūpējoties par tādu cilvēku integrēšanu sabiedrībā, kuriem ir pārvietošanās ierobežojumi, papildus valsts atbalstam transporta izdevumu kompensēšanai pašvaldība piešķir līdzekļus transporta pakalpojumu apmaksai. Šī pabalsta apjoms kopš 2012. gada ir palielinājies par 100,9%, t.i. – no 988 470 eiro līdz 1 986 282 eiro 2019. gadā; tas ļauj atbalstīt plašāku personu loku (2019. gadā to saņēmuši 8270 cilvēki). Pieaugošā tendence skaidrojama ar to, ka diemžēl personu ar invaliditāti kļūst vairāk (uz 2019. gada beigām – 52 669)¹⁶⁴.

Sabiedriskais transports

Rīgas sabiedriskā transporta sistēma tiek veidota droša un ērta ikvienam lietotājam. Kopš 2012. gada ik gadu pozitīvi pieaug sabiedriskā transporta joslu kopgarums – no 17,7 km līdz 23,64 km 2019. gadā. Savukārt RP SIA “Rīgas satiksme” rīcībā esošo sabiedrisko transportlīdzekļu skaits pa gadiem ir ļoti mainīgs (skat. 25. tab.).

25. tabula

**RP SIA “Rīgas satiksme” rīcībā esošie sabiedriskie transportlīdzekļi
gada beigās**

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kopā	896	927	964	882	873	854
t.sk. autobusi	431	410	474	447	465	426
t.sk. tramvaja vagoni	208	200	200	181	172	169
t.sk. trolejbusi	257	269	290	254	253	259

Avots: RP SIA “Rīgas satiksme”

Sabiedriskā transporta maršrutu tīklā kopš 2012. gada ir palielinājies “Rīgas satiksmes” apkalpoto autobusu maršrutu skaits (no 53 līdz 57 maršrutiem

2019. gadā), taču samazinājies trolejbusu un tramvaju skaits (trolejbusiem – no 19 līdz 17, tramvajiem – no 9 līdz 8 maršrutiem 2019. gadā). Tāpat no 2018. gada 1. decembra sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanai tika piesaistīts apakšuzņēmējs – SIA “Rīgas mikroautobusu satiksme”, kurš 2019. gadā pasažieru pārvadājumus veica 19 mikroautobusu maršrutos un nakts pasažieru pārvadājumus 8 maršrutos¹⁶⁵.

Svarīgi piebilst, ka tramvajs ir videi draudzīgs transportlīdzeklis, kā arī viens no ātrākajiem sabiedriskā transportlīdzekļa veidiem, līdz ar to pašvaldība investē attiecīgās infrastruktūras pilnveidošanā, pielāgojot to zemās grīdas tramvaju parametriem, bet turpmākajos attīstības projektos ir paredzēta arī jaunu maršrutu izveide.

Tāpat Rīgas sabiedriskajā transportā ir ieviesti dažāda veida atvieglojumi, ko var saņemt noteiktas pasažieru kategorijas, piemēram, 1.–4. klašu skolēniem un senioriem ir 100% braukšanas maksas atvieglojums (plašāk skatīt RD saistošos noteikumus Nr. 89). Balstoties uz tiem, 2019. gadā pilnu maksu par brauciena biļetēm maksāja tikai 15% no visiem pārvadātajiem pasažieriem – par 16 procentpunktiem mazāk nekā 2014. gadā (skat. 93. att.). Savukārt ievērojami ir palielinājies to pasažieru īpatsvars, kuriem piemērojamas dažāda veida atlaides (piemēram, Rīgas studenti) – 2014. gadā tie bija 11%, turpretī 2019. gadā – 27%.

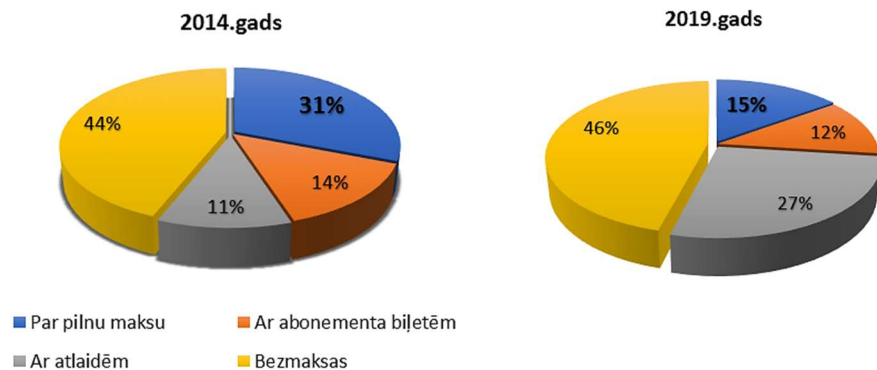
Jāņem vērā, ka pārvadājumu pašizmaksā ir novērojama pieaugoša tendence un tā pārsniedz pārvadājumu tarifu likmi, līdz ar to turpmākajos gados ir jāizvērtē atlaižu politikas sabalansētība.

¹⁶⁴ RD LD gadagrāmatas

¹⁶⁵ RP SIA “Rīgas satiksme” gada pārskati

92. attēls

Pasažieru pārvadājumu struktūra Rīgas sabiedriskajā transportā

Avots: RP SIA "Rīgas satiksme"

Rīgas sabiedriskā transporta tīkls ir attīstīts un nodrošina visas pilsētas teritorijas pārklājumu (skat. 93. att.). Tā pieejamību apliecina arī ekspertu veiktais pētījums 2020. gadā – salīdzinot ar iepriekšējo jeb 2016. gada pētījumu, ir pieaudzis gan vidējais iedzīvotāju īpatsvars, kuriem 300 m rādiusā ap dzīvesvietu ir sabiedriskā transporta pietura (par 10,4 procentpunktiem), gan vidējais sabiedriskā transporta pieejamības un pieejamības kvalitātes vērtējums (par 0,5 procentpunktiem). Svarīgi piebilst, ka abi šie rādītāji ir sasnieguši 2020. gadā sagaidāmo vērtību.

93. attēls

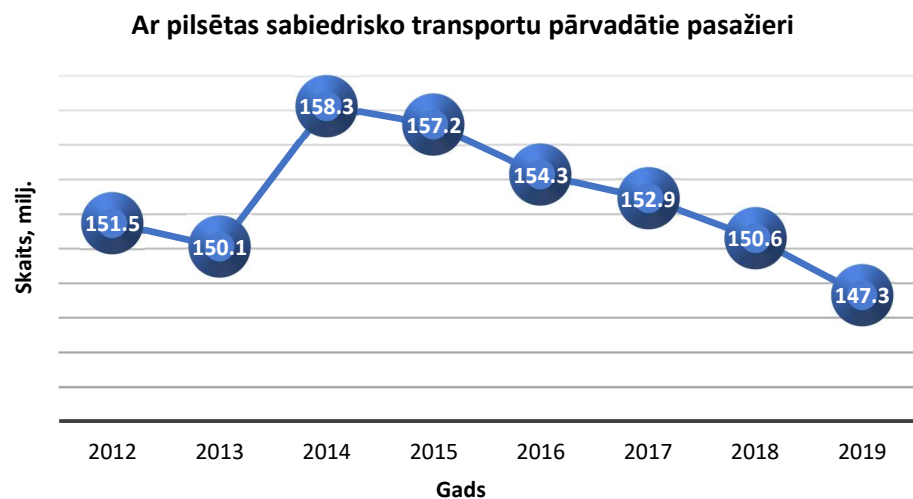
Sabiedriskais transports Rīgā 2020. gadā

Avots: "Pētījums par pilsētvides attīstību raksturojošo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas pilsētā", SIA "Civita Latvija", 2020

Lai arī sabiedriskais transports ir kļuvis pieejamāks, kopš 2015. gada ir sarucis tajā pārvadāto pasažieru skaits (skat. 94. att.), kas, iespējams, skaidrojams ar braukšanas tarifa palielinājumu, ar iedzīvotāju skaita samazināšanos, kā arī ar pārsēšanos uz privāto autotransportu. To iedzīvotāju īpatsvars, kas ar sabiedrisko transportu pārvietoja katru vai gandrīz katru dienu, 2019. gadā veidoja 47,1% (2012. – 55,3%, 2016. – 46,5%)¹⁶⁶.

94. attēls

Avots: RP SIA "Rīgas satiksme"

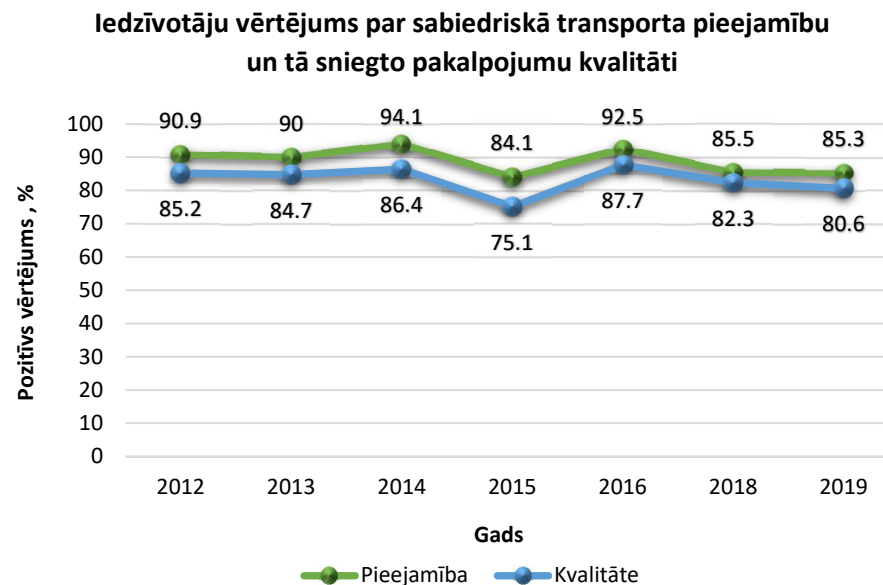
! Nepieciešams veicināt sabiedriskā transporta izmantošanu un mazināt autotransporta piesātinājumu Rīgas centrā.

Lai atslogotu pilsētas centru no autotransporta un reģionālo autobusu piesātinājuma, kā arī veicinātu pasažieru skaita pieplūdumu sabiedriskajā transportā, nepieciešams plānot mobilitātes punktu ar stāvparka funkciju izbūvi.

¹⁶⁶ Aptauja "Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem", 2019

Apskatot iedzīvotāju vērtējumu par pilsētas sabiedriskā transporta pieejamību un pakalpojumu kvalitāti, vērojams svārstīgums, tomēr kopš 2016. gada tam ir tendence pasliktināties. Taču kopumā apmierinātība ir augsta (2017. gadā aptauja netika veikta) (skat. 95. att.).

95. attēls

Avots: Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja

Pasažieru pārvadājumus galvaspilsētā veic arī citi pārvadātāji, kas apkalpo Rīgas plānošanas reģiona apstiprināto reģionālo vietējās nozīmes maršrutu tīklu un Autotransporta direkcijas apstiprināto reģionālo starppilsētu nozīmes maršrutu tīklu.

Autostāvvietas

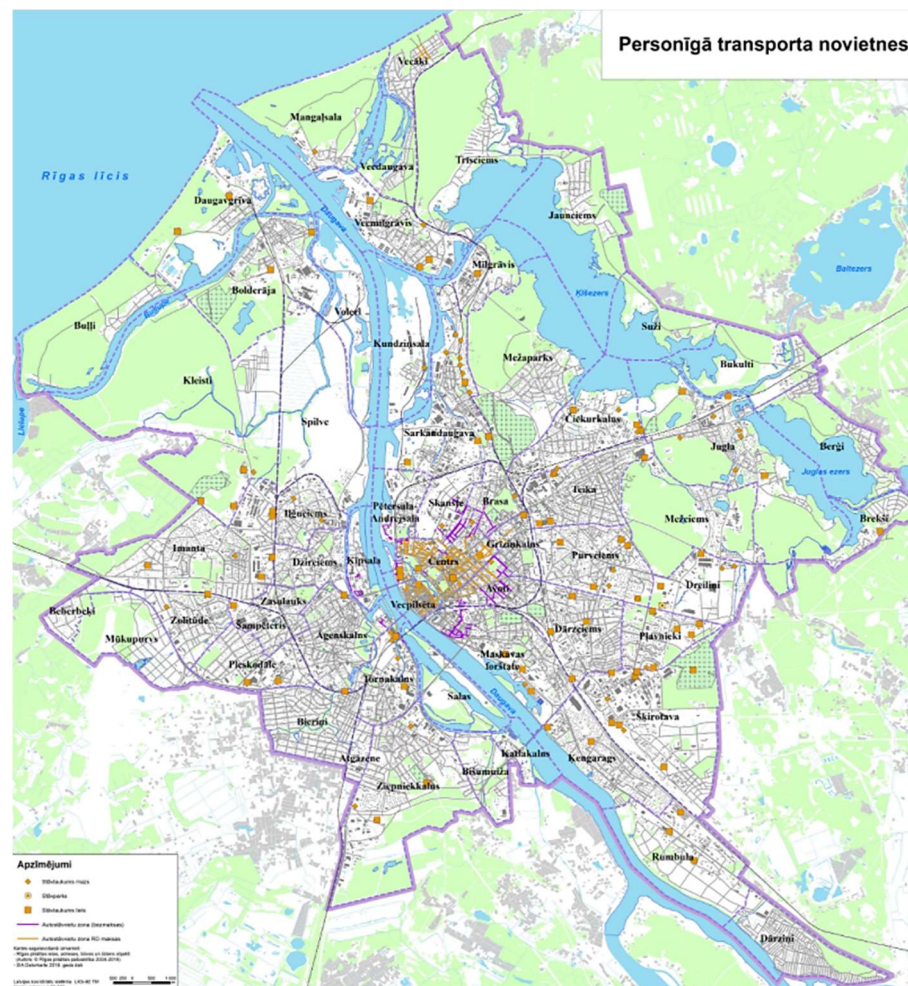
RP SIA "Rīgas satiksme" 2019. gadā apsaimniekoja 6575 maksas stāvvietas (2012. gada sākumā – 4860), kas atrodas ielu sarkano līniju robežās. Šīs stāvvietas ir sadalītas 6 zonās – A, B, C, D, R un V, un katrā ir atšķirīgs tarifs (skat. 96. att.). To izmantotāju skaits katru gadu pieaug – 2014. gadā tie bija

96. attēls

Map of Riga showing the distribution of bicycle lanes. The map is color-coded by lane type: A (red), B (green), C (blue), D (yellow), R (orange), and V (grey). The map also shows major roads, parks, and landmarks like the Brivibas piemineklis (Freedom Monument) and the Daugava River.

Savukārt visā Rīgā pieejamās personiskā transporta novietnes (maksas, bezmaksas, lieli un mazie stāvlaukumi) iespējams apskatīt 97. attēlā.

97. attēls

Avots: "Pētījums par pilsētvides attīstību raksturojošo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas pilsētā", SIA "Civitta Latvija", 2020

REKOMENDĀCIJAS

- Izstrādāt politikas plānošanas dokumentus satiksmes jomā atbilstoši Rīgas teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem (Stratēģija 2030, Rīgas attīstības programma), ņemot vērā dokumentā "Rīgas transporta sistēmas ilgtspējīgas mobilitātes rīcības programmas izstrāde" noteikto
- Veidojot jauno AP un satiksmes politikas plānošanas dokumentus, izvērtēt revīzijas ziņojumā sniegtos ieteikumus
- Izmantot Transporta attīstības tematisko plānojumu kā pamatdokumentu citu dokumentu izstrādē satiksmes jomā
- Pilnveidot tīmekļa vietni www.rdsd.lv un tās sadaļas
- Palielināt sabiedriskā transporta lomu Rīgā. Piemēram, veidot jaunas joslas tieši tam. Jāatgādina: 2018. gadā kā populārākie iemesli, kas mudinātu iedzīvotājus automašīnas vietā vairāk izmantot sabiedrisko transportu, minēti: lētākas biļetes (38,8%), iespēja nokļūt galamērķī ātrāk nekā ar automašīnu (21,6%), bieži sabiedriskā transporta reisi (13,8%), ērtāki transporta savienojumi (12,6%)
- Sadarboties ar metropoles areālu un izstrādāt rīcības programmu ar mērķi radīt vienotu Rīgas un Pierīgas transporta sistēmu, kas ietvertu gan starppilsētu autobusus, gan pasažieru vilcienu, gan Rīgas sabiedrisko transportu. Sabiedriskā transporta tuvumā izbūvēt mobilitātes punktus ar stāvparka funkciju
- Reizi gadā vai divos sagatavot pārskatu par izstrādāto velosatiksmes attīstības koncepcijas īstenošanu.
- Arī turpmāk Rīgā attīstīt velo infrastruktūru, tādā veidā uzlabojot gan iedzīvotāju mobilitāti, gan samazinot gaisa piesārņojumu, gan arī veicinot aktīvu dzīvesveidu. Uztādīt velonovietnes un velosipēdu statīvus
- Arī turpmāk attīstīt un pilnveidot pakalpojumus velosipēdistiem – izstrādāt jaunas atpūtas velomaršrutu kartes u.c.

Priekšlikumi izvērtēt

- Pašvaldība neveic būtiskus ieguldījumus elektromobiļu ātrās un lēnās uzlādes vietu izveidošanā, savukārt citu iestāžu (valsts, publisko personu) darbības netiek apkopotas pilnvērtīgi, lai izvērtētu patieso progresu, – tāpēc ieteicams izvērtēt, cik objektīvi ir iekļaut šādus rādītājus RV raksturošanai
- Izvērtēt šādu rādītāju iekļaušanu:
 - o "Nobraukums maršrutu tīklā"
 - o "Maršrutu garums"
 - o "Maršrutu skaits"
 - o "Maršrutos apkalpojošo transportlīdzekļu skaits"
 - o "Kopējais Rīgas sabiedriskā transporta reisu skaits"
 - o "Sabiedriskā transporta pieejamība pasažieriem ar kustību ierobežojumiem"
 - o "Sabiedriskā transporta vidējais ātrums, km/h". Tad būtu iespējams mērīt sabiedriskā transporta efektivitāti
 - o "Maksas autostāvvietu skaits"
 - o "Autostāvvietu lietotāju skaits"
 - o "Darījumu skaits (maksas autostāvvietu lietošanas gadījumi)"
 - o "Ceļu satiksmes negadījumi, kuros iesaistīti velosipēdisti"
- Izvērtēt, vai no šādiem datiem iespējams izveidot kādu rādītāju, ar kuru mērīt satiksmes intensitāti noteiktā teritorijā, piemēram, centrā:
 - o ar segumā iebūvētām indukcijas cilpām
 - o ar mikroviļņu radara iekārtu RTMS
 - o ar infrasarkanā staru detektoru iekārtu
 - o manuāliIespējams, tādā veidā būtu iespējams analizēt satiksmes plūsmas dinamiku

Priekšlikumi uzdevuma grozījumiem un jauniem uzdevumiem

- U9.2.5. "Iekškvartālu brauktuvi, trotuāru un pievedceļu stāvokļa apzināšana un to renovācija" un 11.1.5. "Pilsētas apkaimju

iekškvartālu ceļu, kas atrodas ārpus publiskā lietojumā esošā ielu tīkla, attīstība un uzturēšana” nepieciešams apvienot vienā aktivitātē vai mainīt aktivitāšu nosaukumus. Nav saprotams, ar ko šie iekškvartāli atšķiras un ko nozīmē “iekškvartāls ārpus publiskā lietojumā esošā ielu tīkla”. Turklāt, apvienojot šīs sadaļas, būtiski nodalīt, ka iekškvartālu ceļi, piebrauktuves u.tml. atrodas:

- ielu sarkanajās līnijās (RD SD kompetence)
- uz pašvaldībai piederošas zemes (izpilddirekciju vai RD ĪD kompetence)
- uz privātīpašumā esošas zemes

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
11.1.	Pašvaldības ielu garums	km	-	1177.5	1185.3	1187.4	1199.9	1201.3	1201.3	1201.3	1350.0	
11.2.	Brauktuves bez melnā seguma											
	<i>*garums</i>	km	-	321.876	333.852	322.53	331.3	333.7	333.7	333.7	350	
	<i>*platība</i>	km ²	-	1 762 164	1 761 089	1 769 808	1 809 825	1 809 332	1 809 332	1 809 332		
11.3.	Sabiedriskā transporta joslu kopgarums	km	17.7	17.7	17.9	19.13	21.63	21.83	23.64	23.64	34	
11.4.	Vidējais ielu tīkla pieejamības un kvalitātes vērtējums	Punkti (0-4)	2.1	-	-	-	2.0	-	-	2.4	2.5	
11.5.	Iedzīvotāju vērtējums par transportam domātās ielu infrastruktūras kvalitāti	Pozitīvs vērtējums, %	33.5	37.4	44.8	47.6	49.6	-	43.8	35.6	60	
11.6.	Vidējais personīgā transporta novietnes pieejamības un kvalitātes vērtējums	Punkti (0-4)	2.5	-	-	-	1.2	-	-	1.2	3	
11.7.	Iedzīvotāju vērtējums par gājējiem domātās ielu infrastruktūras kvalitāti pilsētā	Pozitīvs vērtējums, %	50.3	57.1	62.5	65.2	66.8	-	60	53.9	65	
11.8.	Veloinfrastruktūras kopējais garums Rīgā	km	44	45.8	52.4	68.2	71.4	71.4	71.4	71.4	104	
11.9.	Vidējais velosliņņu (velomaršrutu) pieejamības un kvalitātes vērtējums	Punkti (0-4)	2.1	-	-	-	1.7	-	-	2.2	2.5	
11.10.	Iedzīvotāju vērtējums par esošo velosliņņu kvalitāti Rīgā	Pozitīvs vērtējums, %	61.8	65.4	74.9	74	71.1	-	74.7	60.4	70	
11.11.	Iedzīvotāju vērtējums par iespēju pārvietoties ar velosipēdu Rīgā	Pozitīvs vērtējums, %	52.4	53.7	70.8	68.7	64.3	-	69.9	58.4	70	
11.12.	Ar pilsētas sabiedrisko transportu (autobuss, trolejbuss, tramvajs, minibusi) pārvadāto pasažieru skaits	milj.	151.5	150.1	158.3	157.2	154.3	152.9	150.6	147.3	Pieaug, ja nesamazinās iedz. un viesu skaits	
	<i>*t.sk. minibusi</i>	milj.	10.1	2.08	7.8	10.4	10.9	10.2	11.8	12.9		
11.13.	Personām ar funkcionāliem ierobežojumiem, grūtniecēm un personām ar maziem bērniem (t.sk.ar bērnu ratiņiem) pielāgots sabiedriskais transports:											
	<i>*autobusi</i>	%	-	82.7	83	88	89.9	90	98	100	100	
	<i>*elektrificētais transports</i>	%	-	63.9	64.8	68	76.9	78	79	80.06	100	
11.14.	Vidējais iedzīvotāju īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita, kuriem 300 m rādiusā ap dzīvesvietu ir sabiedriskā transporta pietura(-s)	%	76.1	-	-	-	75.5	-	-	85.9	80	
11.15.	Vidējais sabiedriskā transporta pieejamības un pieejamības kvalitātes vērtējums	Punkti (0-4)	3.1	-	-	-	3.0	-	-	3.5	3.5	
11.16.	Iedzīvotāju vērtējums par sabiedriskā transporta pieejamību	Pozitīvs vērtējums, %	90.9	90.0	94.1	84.1	92.5	-	85.5	85.3	90	
11.17.	Iedzīvotāju vērtējums par sabiedriskā transporta pakalpojumu kvalitāti	Pozitīvs vērtējums, %	85.2	84.7	86.4	75.1	87.7	-	82.3	80.6	85	
11.18.	Iedzīvotāju īpatsvars, kas pārvietojas ar sabiedrisko transportu katru vai gandrīz katru dienu	%	55.3	50.7	50.3	46.0	46.5	-	47.1	47.1	60	
11.19.	Iedzīvotāju īpatsvars, kas pārvietojas ar velotransportu katru vai gandrīz katru dienu	%	6.4	4.4	8.0	6.2	9.0	-	8.0	5.6	10	
11.20.	Iedzīvotāju īpatsvars, kas pārvietojas ar autotransportu katru vai gandrīz katru dienu	%	20.2	24.4	26	24.6	31.0	-	31.7	36.1	15	
11.21.	Elektromobiļu skaits gada beigās*	skaitis	10	-	0	132	159	225	307	-	30	
11.22.	Elektromobiļu uzlādes staciju skaits gada beigās**	skaitis	0	-	-	2	2	2	3	3	5-8	
11.23.	Elektromobiļu lēnās uzlādes vietas (elektroenerģijas avots RP SIA "Rīgas satiksme")	skaitis	-	-	0	1	2	3	4	4	80	
11.24.	Vieglo automobiļu skaits (fiziskām personām piederošās) (gada sākumā)	skaitis uz 1 000 iedz.	232	237	244	255	264	263	273	279	350	
11.25.	Ceļu satiksmes negadījumu skaits pilsētas robežās	skaitis	7,539	7,970	8,242	8,700	9,777	10,405	9,862	10,042	-20%	
11.26.	Ceļu satiksmes negadījumus ievainoto skaits	skaitis	1,659	1,730	1,886	1,812	1,972	1,901	1,929	1,859	-5%	
11.27.	Ceļu satiksmes negadījumos bojā gājušo skaits	skaitis	31	25	34	24	13	17	23	14	-20%	
* Iepriekš šī rādītāja nosaukums bija "Elektromobiļu izmantošana pašvaldības tehniskajos dienestos"												
** Iepriekš šī rādītāja nosaukums bija "Elektromobiļu ātrās uzpildes kolonnu (uzstādīto) skaits tīklā"												

RV12 Infrastruktūras un komunālo pakalpojumu uzlabošana

PROBLEMĀTIKA: neapmierinošs tehniskās infrastruktūras stāvoklis (elektrotīkliem, siltumapgādei, kanalizācijai u.c.), kas rada energoneefektīvus pakalpojumus un pastarpināti nelabvēlīgi ietekmē vidi.

MĒRĶIS: nodrošināt iedzīvotājus ar kvalitatīviem un pieejamiem komunālajiem pakalpojumiem, saglabājot sakārtotu pilsētvidi un novēršot negatīvu ietekmi uz vidi un cilvēkiem.

TEMATI:

- Elektroapgāde
- Gāzes apgāde
- Siltumapgāde
- Ūdensapgāde un kanalizācija (t.sk. lietusūdens)
- Atkritumu apsaimniekošana

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Stratēģija 2030 aicina radīt iespējas patērētājiem kopējā elektroapgādes tīklā ievadīt savā mājaimniecībā saražoto atjaunojamo elektroenerģiju. Paredzēts palielināt centralizētās siltumapgādes īpatsvaru kopējā siltumenerģijas patēriņā, izbūvēt jaunus un rekonstruēt esošos tīklus, kā arī siltumapgādē iesaistīt atjaunojamus energoresursus.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Līdz 2030. gadam nodrošināt piekļuvi tīram dzeramajam ūdenim un pienācīgas higiēnas iespējas visiem iedzīvotājiem (IAM)
- Samazināt nelabvēlīgo pilsētas ietekmi uz vidi, īpašu uzmanību pievēršot sadzīves un citu atkritumu apsaimniekošanai – samazināt atkritumu apjomu un būtiski palielināt to pārstrādi un atkārtotu izmantošanu (IAM)

- Uzlabot notekūdeņu attīrīšanu, tādējādi samazinot barības vielu ieplūdi jūrā (ESSBJR, IAM)

KOMPETENCE

Galvenais elektroenerģijas un siltumenerģijas ražotājs Rīgā ir AS “Latvenergo”.

Rīgas elektroapgādi veic AS “Sadales tīkls”. Tāpat par energoapgādes vadību un koordināciju ir atbildīga arī RPA “Rīgas enerģētikas aģentūra”.

Par centralizēto siltumapgādi pilsētā rūpējas AS “Rīgas siltums”.

Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus iedzīvotājiem sniedz SIA “Rīgas ūdens”. Savukārt par šķirto lietusūdens sistēmu atbild RD SD.

Sadzīves atkritumu apsaimniekošanu pilsētā organizē RD MVD.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

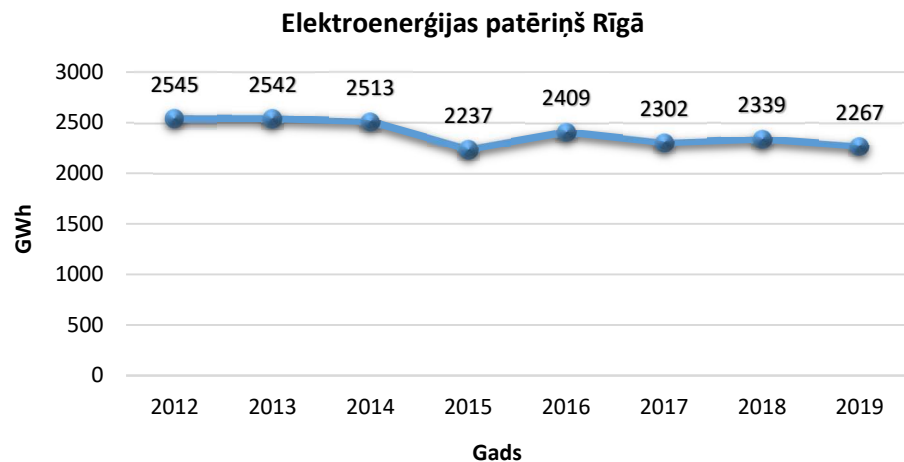
Elektroapgāde

Rīgā elektroapgādi nodrošina valstij piederošais uzņēmums AS “Latvenergo” (sadales sistēmas pakalpojumu sniedz AS “Sadales tīkls”), aptverot abus Daugavas krastus un savstarpēji savienojot elektroenerģijas ražotnes – ārpus pilsētas teritorijas izvietotās Rīgas HES un Rīgas TEC-2 (2013. gadā pabeigts viens no lielākajiem investīciju projektiem – enerģētiskās daļas atjaunošana), kā arī Rīgas TEC-1 (kopš 2012. gada tiek īstenota pakāpeniska teritorijas un vides sakārtošana, kas tiks noslēgta ar vecās ražotnes demontāžu).

Apskatot elektroenerģijas patēriņu Rīgā, lielākoties tendence ir svārstīga, taču vairāk ar negatīvu noslieci (skat. 98. att.). Īpaši iezīmējams 2015. gads, kad vērojams lielākais kritums (salīdzinot ar iepriekšējo gadu – par 11%). Tas, iespējams, skaidrojams ar elektroenerģijas tirgus atvēršanu, kas nodrošina

labāku pakalpojuma kvalitāti un lielākas izvēles iespējas, kā arī rada konkurenci starp tirgotājiem¹⁶⁷.

98. attēls

Avots: AS "Sadales tīkls"

Jāpiebilst, ka AS "Sadales tīkls" regulāri uzrauga elektrotīklu stāvokli un nepieciešamības gadījumā veic atjaunošanu, lai paaugstinātu gan pilsētas iedzīvotāju, gan uzņēmumu elektroapgādes drošumu un kvalitāti¹⁶⁸.

Siltumapgāde

Galvenais siltumapgādes veids Rīgā ir centralizētā siltumapgāde, un lielākais siltumenerģijas ražotājs ne tikai Rīgā, bet arī Latvijā ir AS "Latvenergo". Šī uzņēmuma īpašumā esošās termoelektrostacijas saražo apmēram 70% Rīgai nepieciešamās siltumenerģijas. Savukārt līdz patērētājiem siltumu nogādā AS "Rīgas siltums" (lielākais siltumapgādes uzņēmums Baltijā), kurš, rūpējoties par videi draudzīgāku energoresursu izmantošanu un mazinot atkarību no importētā kurināmā, 2014. gada decembrī nodibināja siltumenerģijas

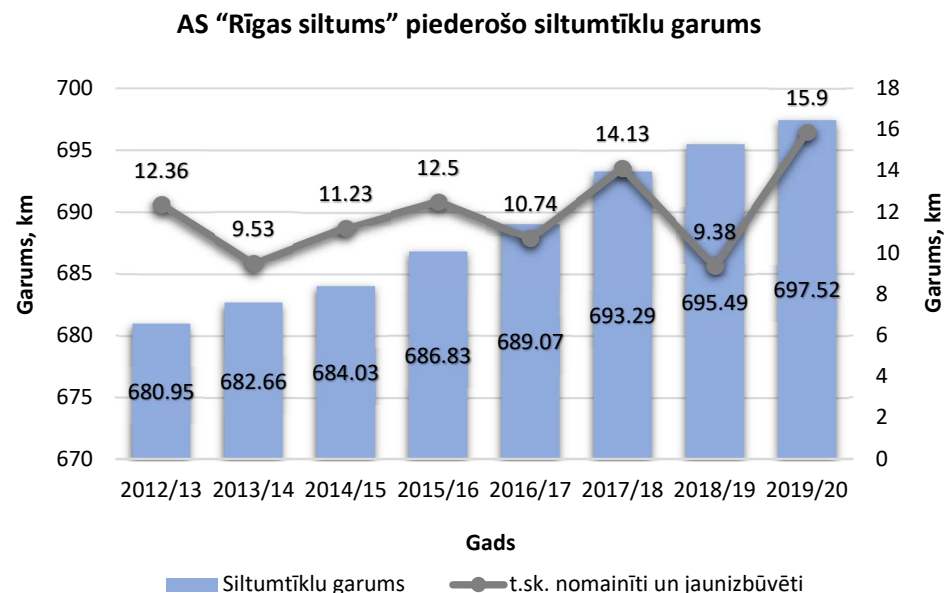
¹⁶⁷ Pārskata "2015. gada pārskats par Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.–2020. gadam ieviešanu" gala atskaite, 2016

¹⁶⁸ Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai, "Uzlabo Rīgas elektroapgādes drošību un kvalitāti", 10.08.2016.

kopuzņēmumu SIA "Rīgas BioEnergija". Tāpat, atbalstot Eiropas zaļo kursu, ar ES līdzfinansējuma piesaistīšanu 2020. gadā tika pabeigta divu projektu realizācija biokurināmā izmantošanai siltumcentrālē "Imanta" un "Daugavgrīva", darbus plānots pabeigt 2020. gadā¹⁶⁹.

Kopumā AS "Rīgas siltums" piederošo siltumtīklu garums minimāli, bet katru gadu palielinās – no 680,95 km 2012./13. gadā līdz 697,52 km 2019./20. gadā. Savukārt nomainīto un jaunizbūvētu siltumtīklu apjoms ir ļoti mainīgs, un diemžēl vēl nevienu gadu nav sasniegta 2020. gada sagaidāmā vērtība – ik gadu nomainīti vai jaunizbūvēti 18,7 km (skat. 99. att.). Jāpiebilst, ka uzņēmuma mājaslapā www.rs.lv ir izveidota karte ar aktuālajiem remontdarbiem, lai iedzīvotāji būtu informēti par siltumtīklu pārbūves gaitu.

99. attēls

Avots: AS "Rīgas siltums" gada pārskati

¹⁶⁹ www.rs.lv

Domājot par siltumapgādes drošības un efektivitātes paaugstināšanu, 2020./2021.–2021./2022. finanšu gadā paredzēts turpināt AS “Rīgas siltums” siltumavotu modernizāciju, piemēram, siltumcentrālē “Zasulauks” plānots uzstādīt siltumsūkni¹⁷⁰.

Siltumenerģijas ražošana un realizācija ir atkarīga galvenokārt no laikapstākļiem, respektīvi – jo augstāka temperatūra gada aukstajā periodā, jo mazāk tās nepieciešams. 101. attēlā var redzēt, ka no 2013./14. gada līdz 2017./18. gadam patērētājiem nodotās siltumenerģijas daudzums palielinājās (apkures sezonas vidējā gaisa temperatūra pazeminājās no 3,4°C 2013./14. gadā līdz 2,0°C 2017./18. gadā). Savukārt kopš 2018./19. gada šis rādītājs sāka samazināties, kas skaidrojams ar siltāku rudens nogali un ziemu. Jāteic, ka siltumenerģijas apjomu ietekmē arī regulējamie radiatori, kas nereti tiek ieviesti, veicot māju pārbūvi.

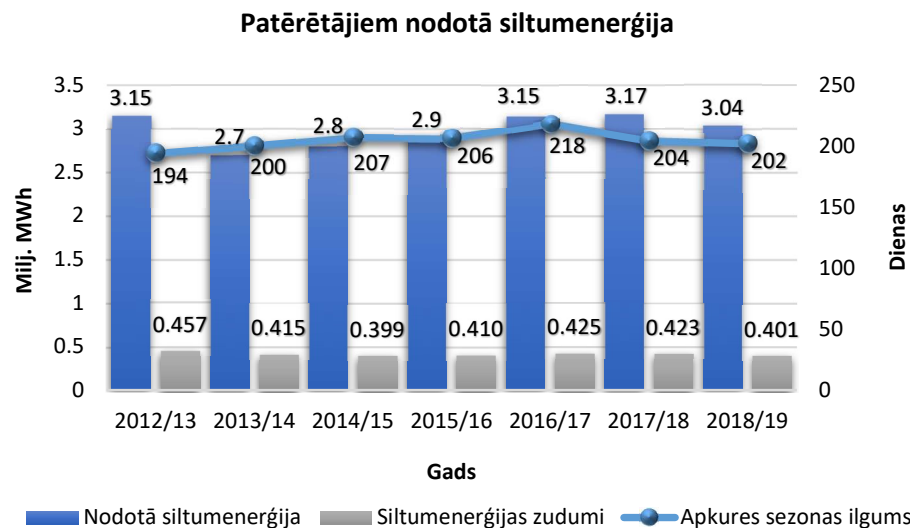
2017./2018. gadā tika nomainīti tie siltumtīklu posmi, kuros bija liela noplūde, kas attiecīgi radīja siltumapgādes pārtraukumus, tāpēc 2018./19. gadā saruka arī siltumenerģijas zudumi (skat. 100. att.). Neapšaubāmi, lielākoties šie zudumi skaidrojami ar ēku energoefektivitāti un apkures sistēmas tehnisko stāvokli.

Vidējais siltumenerģijas tarifs 2011./2012. gadā bija 58,24 eiro/MWh, savukārt 2018./19. gadā – par 23% zemāks jeb 44,78 eiro/MWh. Jāpiebilst, ka, mainoties dabasgāzes tirdzniecības cenai, šis tarifs var gan samazināties, gan palielināties¹⁷¹.

¹⁷⁰ AS “Rīgas siltums” 2020. gada pārskats

¹⁷¹ AS “Rīgas siltums” pārskati

100. attēls

Avots: AS “Rīgas siltums” gada pārskati

! Lai mazinātu siltumenerģijas zudumus, nepieciešams veicināt ēku energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus, kā arī siltumtīklu pārbūvi un remontu.

2018./2019. finanšu gadā AS “Rīgas siltums” pašu siltumavotos saražoja 1,1 milj. MWh siltumenerģijas jeb 31% kopējā siltumtīklos nodotā apjoma. Pēdējo gadu laikā tirgū ir ienākuši jauni ražotāji, kas siltumenerģiju tirgo par zemāku cenu nekā AS “Latvenergo” TEC-1 un TEC-2, tāpēc 2018./2019. finanšu gadā AS “Rīgas siltums” to iepirka arī no citiem ražotājiem¹⁷².

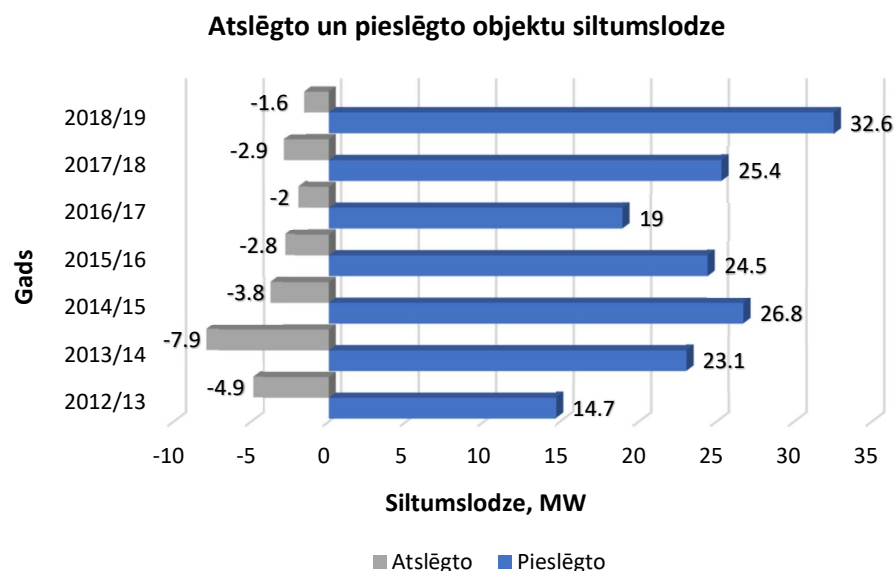
Nodotās siltumenerģijas apjomu ietekmē arī patērētāju atslēgumi un pieslēgumi sistēmai. Pieslēgto objektu tendence pēdējos gados ir mainījusies uz pozitīvu, un kopš 2016./17. gada, kad bija vērojams pēdējais samazinājums, pieslēgto objektu siltumslodzes apjoms ir palielinājies par

¹⁷² AS “Rīgas siltums” 2019. gada pārskats

71,6% (skat. 101. att.). Svarīgi piebilst, ka, pateicoties ilggadējai un veiksmīgai sadarbībai, AS “Rīgas siltums” klienti, kā SIA “YIT Latvija”, SIA “Bonava Latvija”, SIA “Merks” u.c., centralizētajai siltumapgādei turpina pieslēgt jaunus objektus. Tāpēc, piemēram, 2018./2019. finanšu gadā šīs zonas tika paplašinātas ārpus Rīgas robežas, izbūvējot un nododot ekspluatācijā jaunus siltumtīklus Stopiņu novadā, lai nodrošinātu SIA “Bonava Latvija” daudzdzīvokļu ēku pieslēgšanu Rīgas centralizētajai siltumapgādes sistēmai¹⁷³.

Savukārt objektu atslēgumi galvenokārt ir saistīti ar alternatīvas siltumapgādes izvēli vai faktu, ka objekts netiek izmantots saimnieciskajai darbībai vai notiek tā remonts¹⁷⁴.

101. attēls

Avots: AS “Rīgas siltums”

Gāzes apgāde

Dabaszgāze ir galvenais kurināmā veids Rīgā (otrs ir šķelda). Latvijas tirgu ar to apgādā AS “Latvijas Gāze”, kas saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas izdotajām licencēm veic dabaszgāzes pārvadi, sadali, uzglabāšanu un tirdzniecību¹⁷⁵. Taču kopš 2017. gada aprīļa Latvijā ir atvērts dabaszgāzes tirgus, un tajā aktīvi iesaistās dažādi tirgotāji – arī no Lietuvas un Igaunijas. Jau pirmajā dienā, kad bija iespēja nomainīt piegādātāju, vismaz 350 klienti aizgāja no agrākā monopolista AS “Latvijas Gāze”. Uz 2020. gada 15. maiju Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas reģistrā bija 27 aktīvi dabaszgāzes tirgotāji, kas ir par 9 mazāk nekā 2017. gada beigās¹⁷⁶. Lielākie dabaszgāzes lietotāji 2017. gadā Rīgā un tuvākajā apkārtnē bija AS “Latvenergo” TEC-1 un TEC-2 un AS “Rīgas siltums”¹⁷⁷.

2019. gada 1. janvārī dabaszgāzes sadales sistēmas operators AS “Gaso” (AS “Latvijas Gāze” meitasuzņēmums, kurš ir vienīgais dabaszgāzes sadales sistēmas operators Latvijā) saviem pakalpojumiem ieviesa divpakāpju tarifu – fiksēto un mainīgo (skat. 102. att.). Jauni tarifi bija nepieciešami tādēļ, lai pielāgotos situācijai dabaszgāzes tirgū un nodrošinātu dabaszgāzes tīkla drošības standartu ievērošanu¹⁷⁸. Jāpiebilst, ka AS “Gaso” mājaslapā www.gaso.lv ir atrodams tarifu kalkulators, ar kuru gan mājsaimniecības, gan uzņēmumi var aprēķināt savu aptuveno maksājumu par dabaszgāzi, t.sk. par sadales pakalpojumu.

¹⁷⁵ www.weclmc.lza.lv/images/stories/energetika/GAZ.pdf

¹⁷⁶ www.sprk.gov.lv

¹⁷⁷ www.lvportals.lv, 06.04.2017.

¹⁷⁸ www.lvportals.lv, 26.09.2018.

¹⁷³ AS “Rīgas siltums” 2019. gada pārskats

¹⁷⁴ AS “Rīgas siltums” gada pārskati

102. attēls

Dabsgāzes sadales pakalpojumu tarifi

	Tarifu grupas nr.	Spēkā esošie tarifi (EUR/MWh)	Mainīgā daļa (EUR/MWh)	Fiksētā daļa	
 Mājsaimniecībām	1	19,85	10,23	<6 m³/h	21,24 € gadā
	2	9,45	7,25	6,1-10 m³/h	79,65 € gadā
 Juridiskām personām	3	8,8	7,03	10,1-16 m³/h	127,2 € gadā
	4	5,6	4,99	16,1-25 m³/h	194,04 € gadā
	5	3,78	2,97	25,1-40 m³/h	288,24 € gadā
	6	2,57	2,1	40,1-65 m³/h	477,12 € gadā
	7	1,69	0,97	>65 m³/h	6,3 €/m³/h gadā
	8	0,81	0,39		

Avots: LV portāls, SPRK dati

Ūdensapgāde un kanalizācija (t.sk. lietusūdens)

Rīgas ūdensapgādei nepieciešamais ūdens tiek iegūts sešās pilsētas nozīmes ūdensgūtvēs: no virszemes ūdensgūtvē Daugavas baseina Rīgas HES ūdenskrātuves zonā un no pazemes urbumiem ūdensgūtvēs – “Baltezers”, “Baltezers 1”, “Baltezers 2”, “Zaķumuiža” un “Remberģi”. Mazais Baltezers tiek izmantots pazemes ūdeņu papildināšanai ūdensgūtvēs “Baltezers” un “Baltezers 2”. Lielākā daļa patērētāju Daugavas kreisajā krastā dzeramo ūdeni saņem no Daugavas baseina Rīgas HES zonā, savukārt labā krasta patērētājiem centralizēto ūdensapgādi nodrošina galvenokārt pazemes ūdensgūtvē “Baltezers–Zaķumuiža”¹⁷⁹.

¹⁷⁹ SIA “Rīgas ūdens”

Būtiski pieminams 2015. gads, kad SIA “Rīgas ūdens” pēc Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta “Ūdenssaimniecības attīstība Rīgā, 4. kārtā” realizēja projektu “Ūdens sagatavošanas stacijas būvniecība Baltezerā”, padarot pazemes ūdensgūtvē “Baltezers–Zaķumuiža” iegūto dzeramo ūdeni atbilstošu kvalitātes normatīviem – tika ieviesta atdzelžošanas un demanganizācija¹⁸⁰.

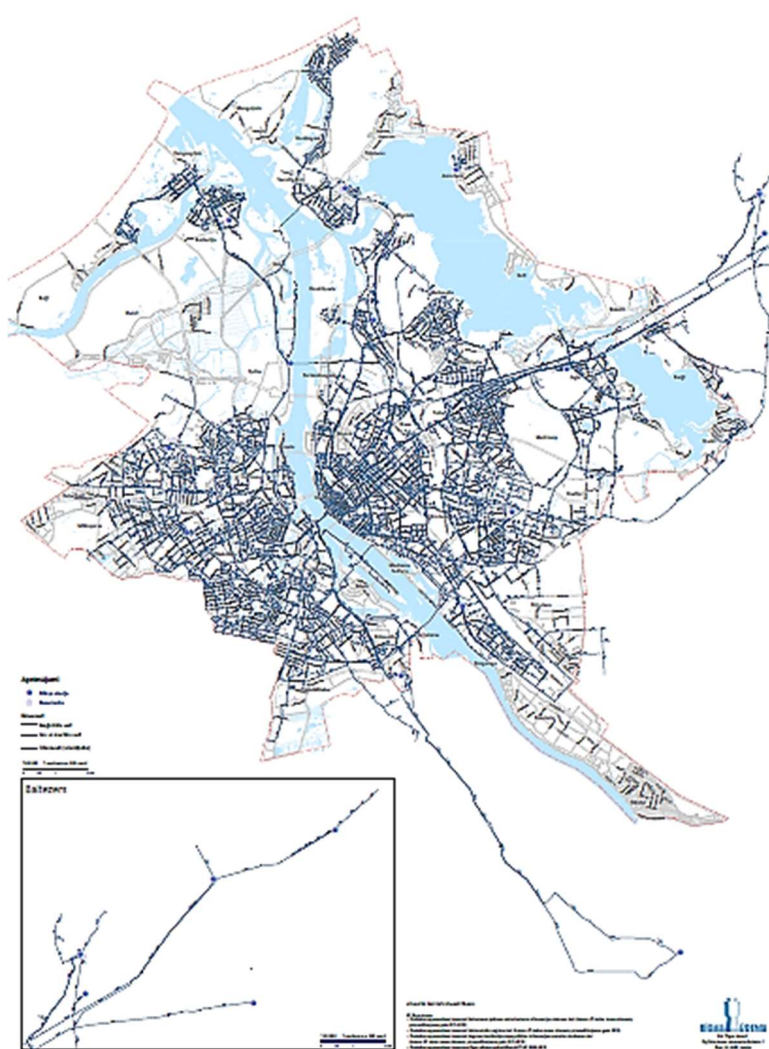
Savukārt, lai veicinātu ūdens resursu saglabāšanu un atjaunošanu, kā arī samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi uz iegūstamā ūdens kvalitāti, ap pazemes ūdens ņemšanas vietām ir noteikta aizsargjosla, kas aptver 83 km² lielu teritoriju Ādažu un Garkalnes novada teritorijā¹⁸¹.

Ūdensapgādes tīklu kopgarums Rīgā uz 2019. gada beigām sasniedza 1465 km (2012. gadā – 1397,3 km). Diemžēl atsevišķos ūdensapgādes tīkla posmos cauruļvadu vecums ir simts un vairāk gadu, kas izskaidro dažādus bojājumus un avārijas. Lai uzlabotu situāciju, SIA “Rīgas ūdens” katru gadu veic cauruļvadu, hidrantu un aizbīdņu nomaiņu vai atjaunošanu. Savukārt, lai ar ūdeni apgādātu atsevišķu Rīgas rajonu un ēku grupu patērētājus daudzstāvu namos, nepieciešamo spiedienu cauruļvados (ne mazāku par Latvijas būvnormatīvos paredzēto piecstāvu ēkām) visā pilsētas teritorijā nodrošina 15 ūdens spiediena paaugstināšanas stacijas¹⁸². Rīgas ūdensvadu tīkla shēma apskatāma 103. attēlā.

¹⁸⁰ SIA “Rīgas ūdens”¹⁸¹ SIA “Rīgas ūdens”¹⁸² SIA “Rīgas ūdens”

103. attēls

Rīgas ūdensvadu tīkla shēma

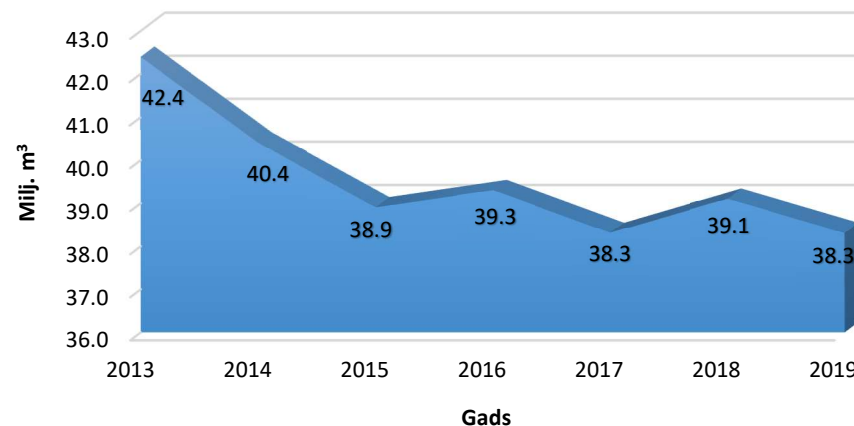
Avots: SIA "Rīgas ūdens"

! Lai uzlabotu ūdensapgādes kvalitāti un drošumu, nepieciešama intensīvāka novecojušo cauruļvadu atjaunošana vai nomaiņa.

Apskatot pilsētas ūdensvada tīklā padotā ūdens daudzumu pēdējos gados, atklājas ļoti mainīga tendence. Savukārt, ja salīdzina apskatāmā perioda sākuma un beigu vērtību, redzams samazinājums par 9,7% (skat. 104. att.). Situācija skaidrojama ar līdzīgu tendenci realizētā un neuzskaitītā ūdens daudzumam (t.sk. ūdens zudumam).

104. attēls

Rīgas ūdensvada tīklā padotā ūdens daudzums

Avots: SIA "Rīgas ūdens"

Jāpiebilst, ka kopš 2018. gada jūnija Rīgas iedzīvotājiem par ūdenssaimniecības pakalpojumiem ir jāmaksā 0,85 eiro/m³ bez PVN (iepriekš 0,63 eiro bez PVN). Izņēmums bija 2020. gads, kad uz 3 mēnešiem (no 2020. gada 1. maija līdz 2020. gada 31. jūlijam) tarifs tika samazināts par 7%, sastādot 0,80 eiro/m³, ņemot vērā saņemtos klientu iesniegumus ar lūgumiem pagarināt ūdenssaimniecības pakalpojumu rēķinu apmaksas termiņu, atlaides piemērošanu un kavējuma naudas neapņēmāšanu, kas

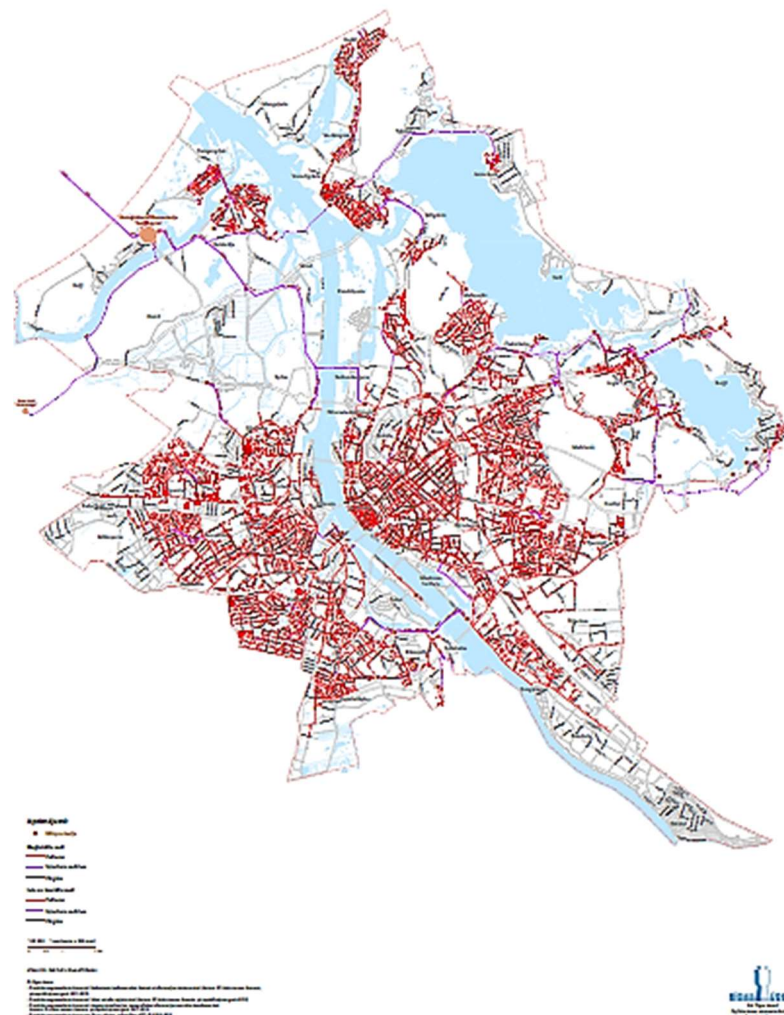
savukārt saistāms ar valstī izsludināto ārkārtējo situāciju “Covid-19” izplatības ierobežošanai¹⁸³.

Runājot par kanalizācijas sistēmu (shēmu skatīt 105. att.), pilsētas centrālajā daļā tā ir kanalizācijas un lietusūdeņu kopsistēma, bet ārpus centrālās daļas – šķirtsistēma. Uz 2019. gada beigām tīklu kopgarums bija 1183 km (2012. gada janvārī – 1102,3 km), un lielāko īpatsvaru veido keramikas caurules 200–300 mm diametrā. Savukārt notekūdeņu pārsūkņēšana tiek veikta 85 kanalizācijas sūkņu stacijās. Jāpiebilst, ka SIA “Rīgas ūdens” regulāri veic kanalizācijas cauruļu profilaktisko tīrīšanu un skalošanu. Tāpat arī ik gadu tiek palielināta kanalizācijas tīkla un tā sūkņu staciju jauda, lai nodrošinātu kvalitatīvu un drošu sadzīves notekūdeņu savākšanu un novadīšanu līdz attīrīšanas stacijai. Remonta un kontroles vajadzībām Rīgas centralizētās kanalizācijas tīklā ir izveidotas 33 959 skatakas¹⁸⁴.

Kopš 2018. gada jūnija iedzīvotājiem par kanalizācijas pakalpojumiem ir jāmaksā 0,74 eiro/m³, iepriekšējais tarifs – 0,65 eiro bez PVN), savukārt no 2020. gada 1. maija līdz 2020. gada 31. jūlijam – 0,68 eiro/m³¹⁸⁵.

105. attēls

Rīgas kanalizācijas tīklu shēma

Avots: SIA “Rīgas ūdens”

¹⁸³ SIA “Rīgas ūdens”

¹⁸⁴ SIA “Rīgas ūdens”

¹⁸⁵ SIA “Rīgas ūdens”

Centralizēto notekūdeņu attīrīšanu galvaspilsētā nodrošina BAS “Daugavgrīva”, kas regulāri veic to laboratorisko kontroli un nosaka piesārņojošo vielu koncentrāciju izplūdes vietā – Rīgas jūras līcī (skat. 27. tab.). Būtiski pieminēt 2014. gadu, kad tika pabeigta šīs stacijas bioloģiskās attīrīšanas baseinu un automātikas vadības sistēmas atjaunošana. Tagad šī stacija pilnībā izpilda attīrīšanas prasības slāpekļa un fosfora atdalīšanā, tāpēc nevienā no analizējamiem gadiem netika pārsniegta to maksimālā pieļaujamā koncentrācija. Patlaban šīs attīrīšanas ietaises tiek noslogotas aptuveni par 68% no projektētās hidrauliskās diennakts veikspējas¹⁸⁶.

27. tabula

Piesārņojošo vielu koncentrācijas izplūdes Rīgas jūras līcī, kvalitātes pārbaudes rezultāti

Nr. p.k.	Parametrs	Max. pieļaujamā koncentrācija, mg/l	Vidējie testēšanas rezultāti, mg/l				
			2015	2016	2017	2018	2019
1.	Suspendētās vielas	35,0	13,2	6,7	8,7	8,5	9,0
2.	Bioķīmiskā skābekļa patēriņš (BSP5)	25,0	10,2	85	9,6	8,7	8,6
3.	Ķīmiskais skābekļa patēriņš (KSP)	125,0	46,1	385	41,0	44,5	41,1
4.	Kopējais slāpeklis	10,0	8,92	8,93	7,05	7,22	7,46
5.	Kopējais fosfors	1,0	1,15	0,82	0,72	0,67	0,67

Avots: SIA “Rīgas ūdens”

Pamatojoties uz iepriekš minēto 2014. gada atjaunošanu un ieguldījumu notekūdeņu attīrīšanā, 2015. gadā kopējais attīrīto notekūdeņu apjoms pozitīvi palielinājās, savukārt 2018. gadā tas strauji samazinājās (skat. 106. att.). Tas skaidrojams ar divu pirmējo nostādinātāju pārbūvi un viena otrējā nostādinātāja pārbūves turpināšanu, kā rezultātā bija jāierobežo “Daugavgrīvas” ietaisēs pienākošā hidrauliskā slodze, t.sk. stipru lietusgāžu laikā. Šī problēma turpinājās arī 2019. gadā¹⁸⁷.

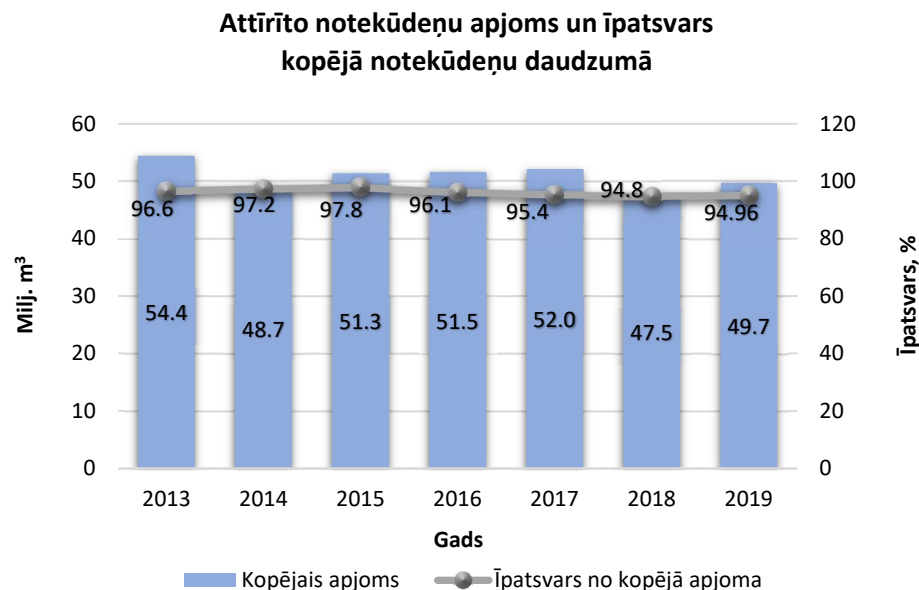
Runājot par lietussūdens novadīšanas sistēmu, tā diemžēl atrodas neapmierinošā tehniskā stāvoklī un nespēj veikt savu funkciju. Plūdu laikā pilsētai rodas lieli zaudējumi, kā arī nozīmīgi tiek traucēta autotransporta satiksme (problemātiskās vietas – Viestura prospekts, Flotes iela, Gaigalas iela, Čiekurkalna 1. un 2. līnija, Veldres un Biķernieku iela), cilvēku pārvietošanās iespējas, kā arī tiek applūdināti īpašumi. Situācijās, kad ielās sakrājas liels ūdens daudzums, uz kritiskajām vietām dodas 9 specializētie automobiļi, kas atsūknē lieko ūdeni un pārbauda lietussūdens kanalizācijas stāvokli. RD PAD ziņojumā “Lietussūdens pārvaldības procesu un resursu nodrošinājuma analīze Rīgas pilsētas pašvaldībā un priekšlikumi integrētas lietussūdens pārvaldības ieviešanai” tieši plūdu radītie zaudējumi novērtēti uz ~1 milj. eiro gadā¹⁸⁸.

¹⁸⁷ SIA “Rīgas ūdens”

¹⁸⁸ Pētījums “Rīgas pilsētas specifiskai atbilstoša lietussūdens notekūdeņu pārvaldības un plānošanas instrumenta izstrāde un tā pielāgošana izmantošanai Rīgas pilsētas pašvaldībā”, 2018. gada janvāris

¹⁸⁶ SIA “Rīgas ūdens”

106. attēls

Avots: SIA "Rīgas ūdens"

Kad notekūdeņi nonāk BAS "Daugavgrīva", vispirms tie tiek mehāniski attīrīti no smiltīm un dažādiem priekšmetiem, pēc tam seko bioloģiskā attīrīšana, izmantojot aktīvās dūņas. Tālāk notekūdeņi tiek izvadīti Rīgas līcī, aptuveni 2,4 km attālumā no krasta līnijas un 15 m dziļumā. Savukārt procesā radušās nogulsnes apstrādā metāntvertnēs un iegūst biogāzi, kuru tālāk jau izmanto siltumapgādē¹⁸⁹.

Liels ieguldījums ūdenssaimniecības attīstībā un to pakalpojumu kvalitātes uzlabošanā ir projekts "Ūdenssaimniecības attīstība Rīgā" un 2016. gada 5. jūlijā RD atbalstītā projekta 5. kārtā. Tāpat svarīgs ir 2018. gada augustā ar CFLA noslēgtais līgums, pēc kura plānota jaunu kanalizācijas tīklu izbūve 34,60 km garumā un tīklu rekonstrukcija 0,44 km garumā Bergos, Imantā un

Beberbeķos, kā arī 18 jaunu kanalizācijas sūkņu staciju izbūve. Papildus plānota arī jaunu centralizēto ūdensapgādes ārējo inženiertīklu izbūve 24,74 km un rekonstrukcija 0,42 km garumā. Projekts paredz 2959 iedzīvotāju mājojumu pieslēgšanu centralizētajai kanalizācijas sistēmai. To plānots īstenot līdz 2023. gada 31. decembrim¹⁹⁰.

Ūdenssaimniecības pakalpojumi uz 2020. gada 1. maiju tika nodrošināti 22 699 objektos. Lielāko daļu jeb 55% veidoja privātmāju klienti, 31% daudzdzīvokļu māju īpašnieki, biedrības u.tml., 14% nedzīvojamās telpas (ražošanas, noliktavu, sabiedriskās ēkas u.c.)¹⁹¹.

Atkritumu apsaimniekošana

Sadzīves (t.sk. sadzīvē radušos bīstamo) atkritumu apsaimniekošana notiek atbilstoši RD 2019. gada 29. novembra saistošajiem noteikumiem Nr. 87 "Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Rīgas pilsētā". RD ir noslēgusi līgumus ar 3 atkritumu apsaimniekotājiem – SIA "Clean R", SIA "Eco Baltia vide" un PS "Lautus Vide", kuri ir tiesīgi savākt, šķirot un pārvadāt sadzīves atkritumus galvaspilsētā¹⁹². Savukārt "Getliņu" ekoloģiskais poligons rūpējas par atkritumu pieņemšanu un ekoloģisku apsaimniekošanu. Atkritumi tiek pieņemti no visiem iedzīvotājiem un Rīgā esošajiem uzņēmumiem. Katru gadu poligonā tiek apglabātas aptuveni 300 000 t atkritumu¹⁹³. Tāpat Rīgas atkritumu apsaimniekošanas reģionā darbojas 10 otrreizējo izejvielu apsaimniekošanas uzņēmumi, piemēram, SIA "EKO Osta", SIA "Līgatnes papīrs".¹⁹⁴

Atbilstoši minētajiem RD saistošajiem noteikumiem un noslēgtajiem līgumiem no 2020. gada 20. maija Rīgā ir jauna atkritumu apsaimniekošanas kārtība,

¹⁹⁰ SIA "Rīgas ūdens" 2018. gada pārskats

¹⁹¹ SIA "Rīgas ūdens" vizītkarte

¹⁹² www.mvd.riga.lv

¹⁹³ www.getlini.lv

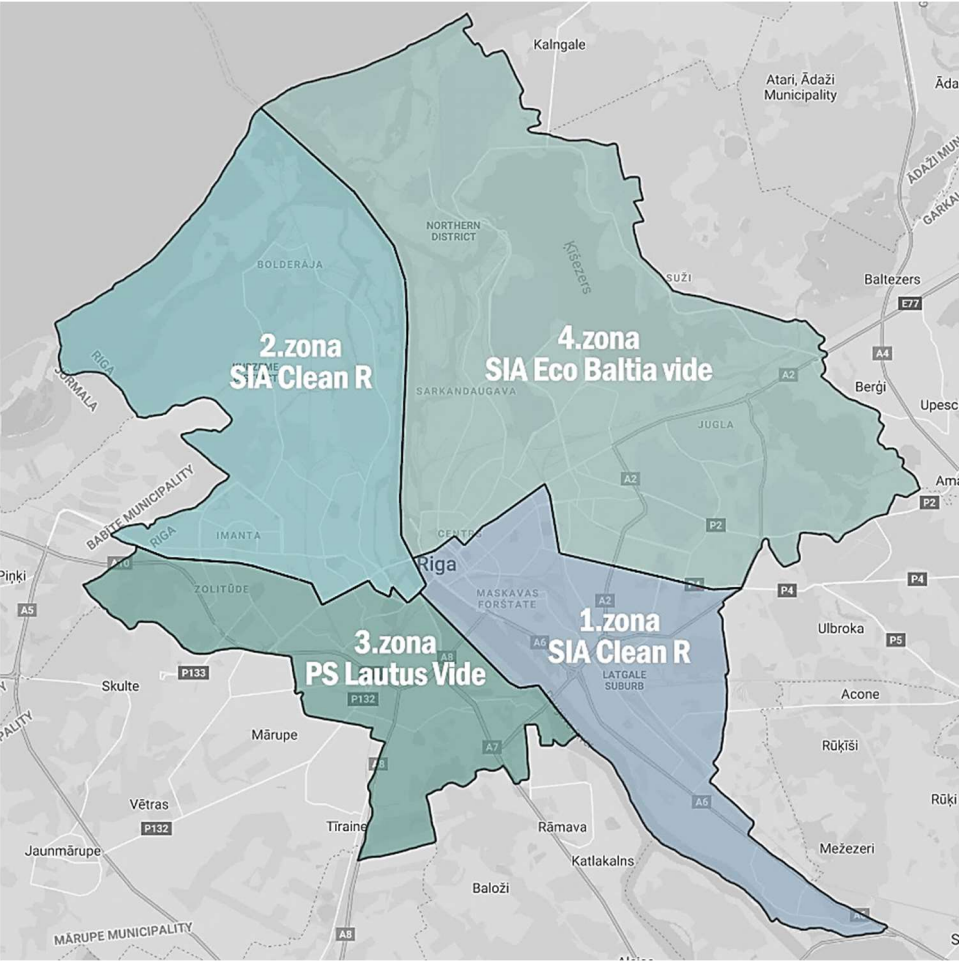
¹⁹⁴ www.atkritumi.lv

¹⁸⁹ SIA "Rīgas ūdens" dati

pēc kuras pilsētas administratīvā teritorija ir sadalīta četrās zonās (skat. 107. att.).

107. attēls

Atkritumu apsaimniekošanas zonu sadalījums Rīgā

Avots: www.mvd.riga.lv

Katrā zonā ir noteikta sava apsaimniekošanas maksa saskaņā ar Rīgas pašvaldības atklātā konkursa rezultātā noslēgtajiem līgumiem (skat. 28. tab.). Jāpiebilst, ka saistībā ar dabas resursu nodokļa paaugstināšanu no 2021. gada sākuma ir palielināta maksa par nešķirotajiem atkritumiem.

28. tabula

Maksa par sadzīves nešķirotu atkritumu apsaimniekošanu Rīgā

	Mērvienība	1. zona	2. zona	3. zona	4. zona
Nešķirotie atkritumi		16,14	16,43	12,12	16,53
no 01.01.2021.	EUR/m ³ , ieskaitot PVN	16,78	17,07	12,71	17,23
Bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītā vākšana		9,36	9,68	7,26	12,57

Avots: www.mvd.riga.lv

Tāpat iecerēts, ka no 2020. gada divu gadu laikā Rīgā tiks izveidoti aptuveni 1050 dalīti vākto jeb šķirotu atkritumu savākšanas punkti un vismaz 8 šķirotu atkritumu pieņemšanas laukumi¹⁹⁵.

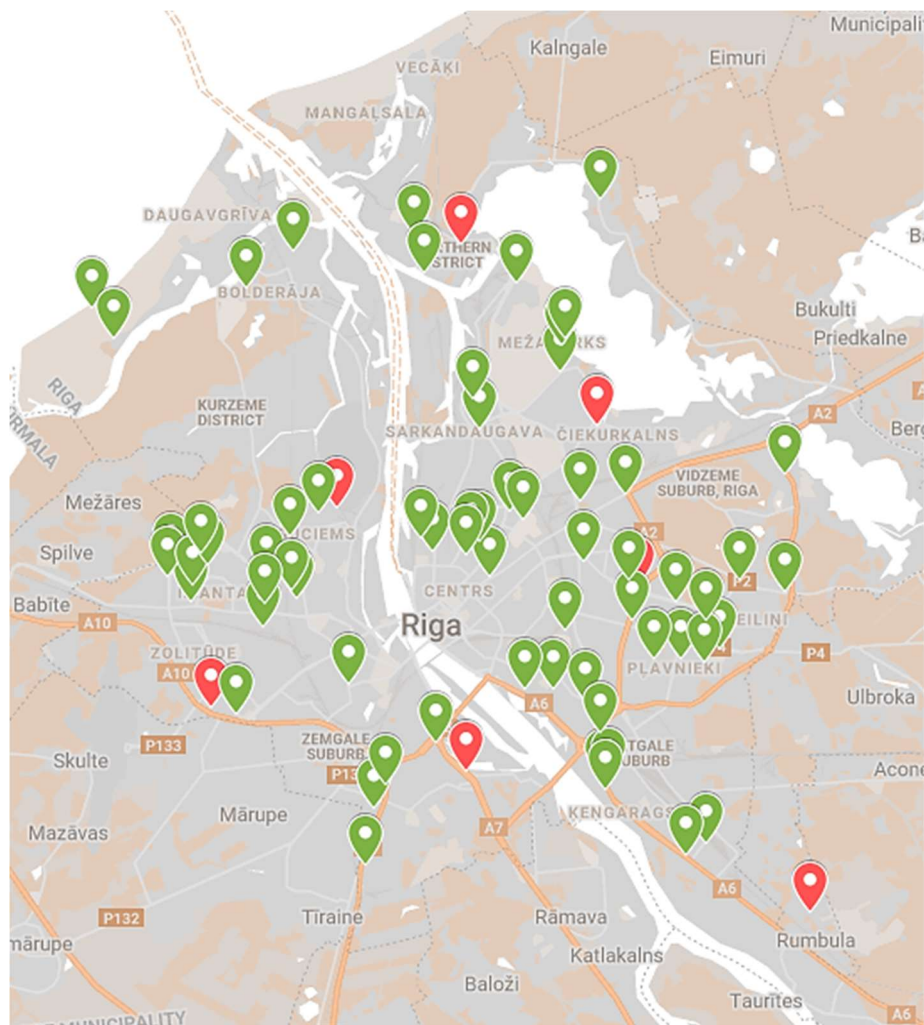
108. attēla kartē ir norādīti 111 Rīgas atkritumu šķirošanas punkti. Ar zaļo krāsu atzīmēti publiskie (kopumā 104), bet ar sarkanu – punkti, kuros iedzīvotāji var nodot sašķirotos bīstamos atkritumus (kopumā 7). Katram punktam norādīta adrese un tas, kādu atkritumu veidu var nodot. Tā sagatavota pēc jaunākās atkritumu apsaimniekotāju informācijas un tiek aktualizēta reizi mēnesī.¹⁹⁶

¹⁹⁵ www.mvd.riga.lv

¹⁹⁶ www.mvd.riga.lv

108. attēls

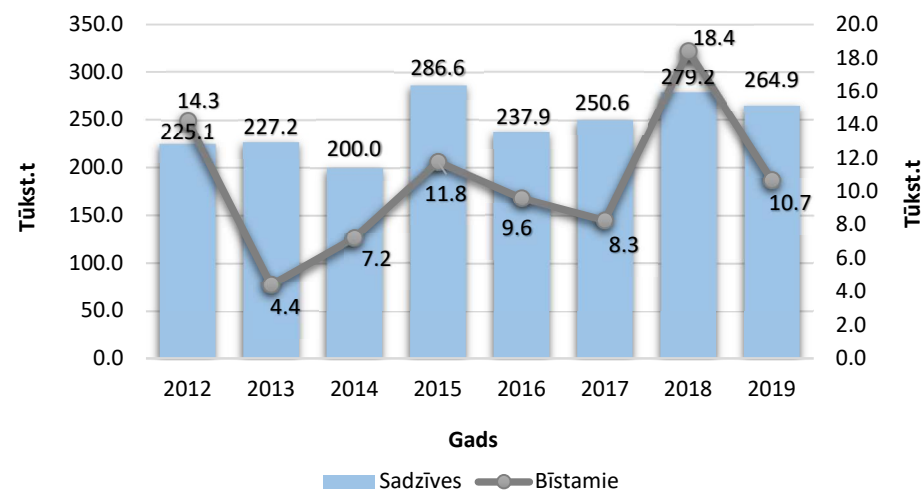
Atkritumu šķirošanas punkti Rīgā

Avots: www.mvd.riga.lv

Lielāko daļu atkritumu pilsētā veido sadzīves atkritumi (mājsaimniecībās, tirdzniecībā, pakalpojumu sniegšanas procesā un citur radušies atkritumi¹⁹⁷). Atbilstoši valsts statistiskajiem pārskatiem “3-Atkritumi” sadzīves atkritumu daudzumam pilsētā pēdējos gados ir tendence palielināties, lēnām tuvojoties 300 tūkst.t. Savukārt bīstamo atkritumu apjoma tendence ir ļoti mainīga. Augstākais rādītājs visā apskatāmajā laika periodā tika sasniegts 2018. gadā – 18,43 tūkst.t (kāpums pret iepriekšējo gadu par 122%) (skat. 109. att.). Nozīmīgu atkritumu apjomu veido arī pilsētas viesi un ienākošais transports. Tāpat atkritumu daudzums pieaug, uzlabojoties cilvēku dzīves apstākļiem.

109. attēls

Rīgā radīto atkritumu daudzums

Avots: LVĢMC

Ievērojami ir palielinājies vidējais iedzīvotāju īpatsvars, kuriem 100 m rādiusā ap dzīvesvietu ir atkritumu šķirošanas punkts – liecina ekspertu reizi 4 gados veiktais pētījums (skat. 110. att.). Svarīgi piebilst, ka atšķirība atkritumu

¹⁹⁷ www.atkritumi.lv

110. attēls

2012 – 30,2%
2016 – 27,2%
2019 – 78,4%

Sagaidāmā vērtība

2020 – 45,0%

Iedzīvotāju aptaujā saistībā ar AS “Latvijas Zaļais punkts” pētījumu “Cik zaļi dzīvo Latvijas iedzīvotāji?” noskaidrots, ka tieši Rīgā, salīdzinot ar Latvijas novadiem, ir viszemākais šķirošanas īpatsvars – 45% (Zemgalē – 67%, Vidzemē – 64%, Latgalē un Kurzemē – 54%)¹⁹⁹.

Vislabākā situācija ir Rīgas centrālajā daļā, kur tiek nodrošināta atkritumu savākšana un pārstrāde, kā arī ir izvietoti šķirošanas konteineri. Vissliktākā situācija vērojama pilsētas perifērijā, tādās apkaimēs kā Kleisti, Mūkupurvs, Mangalsala, Dārzini u.c. (skat.111. att.).

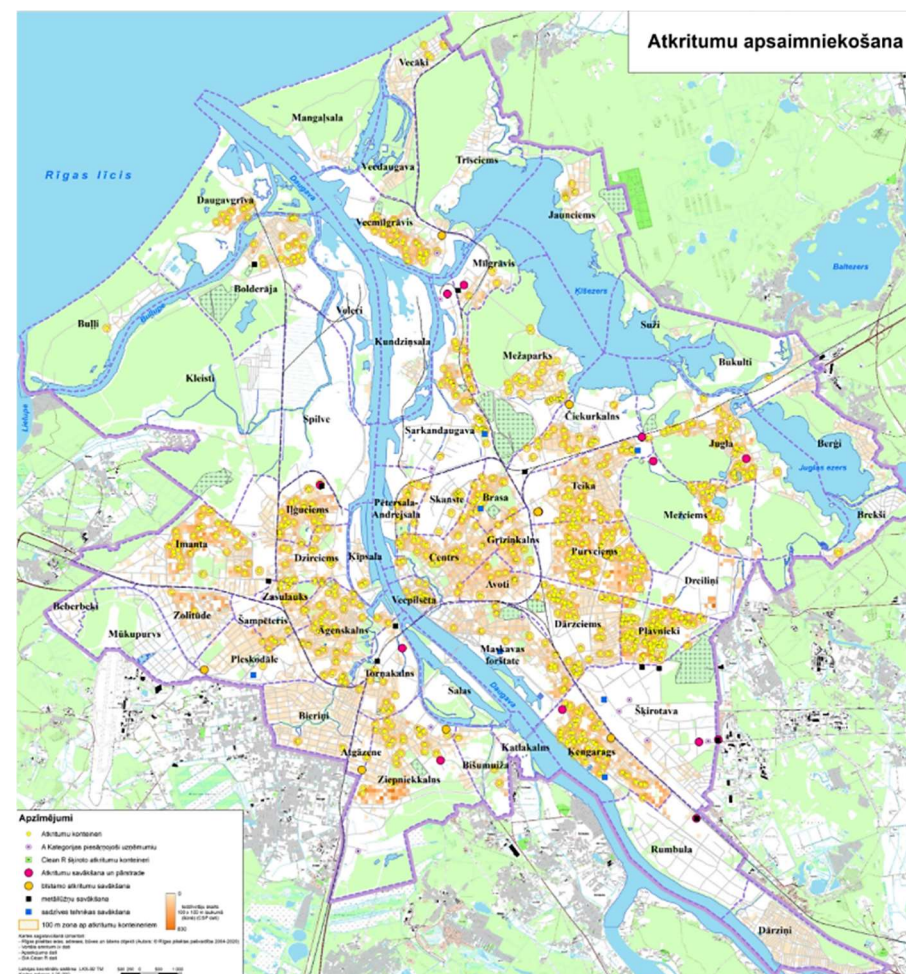
¹⁹⁸ Tiek veikts reizi 4 gados

¹⁹⁹ www.diena.lv, 06.02.2019.

! Ļoti būtiski ir risināt atkritumu šķirošanas problēmu pilsētā – nodrošināt konteineru pieejamību un maksas atvieglojumus.

111. attēls

Atkritumu apsaimniekošana Rīgā 2020. gadā

Avots: "Pētījums par pilsētvides attīstību raksturojošo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas pilsētā", SIA "Civitta Latvija", 2020

Jāpiebilst, ka nereti iedzīvotāji vēlas šķirot atkritumus, bet dzīvesvietas tuvumā nav attiecīgu konteineru, savukārt, lai iesaistītos infrastruktūras uzlabošanā, iedzīvotāji ir kūtri. Tomēr pretēji iepriekš minētajam ir situācijas, kad paši iedzīvotāji atsakās no šķirošanas konteineriem. Tas lielākoties varētu būt skaidrojams ar apkārt esošo netīrību un to atrašanos logu tuvumā.

Balsoties uz ES politiku attiecīgajā jomā, Latvijai ir ievērojami jāsamazina poligonos apglabājamo atkritumu apjoms un jāattīsta dalītā vākšana un pārstrāde. Termins obligātā kompostējamā atkritumu laukumu ierīkošanā ES regulā noteikts 2023. gads, taču Latvija pašvaldībām ir noteikusi īsāku termiņu – 2020. gada beigās²⁰⁰.

Rīgas iedzīvotājiem tiek nodrošināta arī iespēja drošai pārstrādei nogādāt sadzīvē radušos bīstamos atkritumus, un to var izdarīt vairākās vietās: 5 degvielas uzpildes stacijās AS “VIADA Baltija”, Getliņu sadzīves atkritumu poligonā un SIA “Clean R” atkritumu šķirošanas laukumā. Tāpat nolietoto sadzīves tehniku un elektropreces var atstāt speciālos konteineros pie 3 tirdzniecības centriem – “Mols”, “Alfa” un “Spice”²⁰¹. Savukārt vortālā www.atkritumi.lv ikviens var uzzināt dalītās vākšanas punktu adreses Rīgā un citviet, šķirot atkritumu savākšanas laukumu adreses, dažādu atkritumu ietekmi uz vidi un cilvēka veselību, kā arī izlasīt atkritumu apsaimniekošanu regulējošos dokumentus.

REKOMENDĀCIJAS

- Lietusūdens apsaimniekošanu integrēt pilsētplānošanas agrīnajos posmos, kad vēl ir iespējams izvēlēties optimālāko veidu lietusūdens apsaimniekošanas mērķu izpildei: ieguldījumi infrastruktūrā, plānojuma risinājumi u.c.
- Veidot vienotu sapratni par lietusūdens apsaimniekošanu Rīgā

- Tā kā veiksmīga sadarbība un komunikācija prasa daudz laika, pieņemt, ka veiksmes atslēga var būt nevis uzreiz pareizas un visaptverošas sistēmas izveide, bet iešana maziem soļiem, eksperimentējot ar nelielām teritorijām un projektiem un mācoties procesā, piemēram, ja pašvaldības izbūvē infrastruktūru, ietvert zaļos risinājumus²⁰²
- Jau šobrīd daudzi Rīgā maksā par lietusūdens novadīšanu, jo vēsturiski ir izbūvēta kopīga lietusūdens un kanalizācijas notek sistēma. Ieviest šādu maksu – tas varētu būt viens no veidiem, kā risināt un sakārtot lietusūdens apsaimniekošanas sistēmu nākotnē, jo lietusūdens savākšanas, uzkrāšanas, attīrīšanas un novadīšanas risinājumu ieviešanai nepieciešami lieli finansiāli ieguldījumi
- Meklējot motivējošos instrumentus, intensīvāk mudināt iedzīvotājus pievērsties atkritumu šķirošanai
- Lai veicinātu atkritumu nodošanu pārstrādei, būtiski pārdomāt sabiedrības izglītošanas un iesaistes pasākumus, iesaistot māju pārvaldniekus, biedrības, vietējās iniciatīvas grupas, apkaimju biedrības, atkritumu savākšanas organizācijas un NVO²⁰³
- Plānojot inženierkomunikāciju un infrastruktūras uzlabošanas, pārbūves un remonta darbus, veicināt sadarbību starp dažādām struktūrvienībām, iestādēm un uzņēmumiem, lai tiktu nodrošināti kompleksi problēmu risinājumi
- Veidot izglītojošas kampaņas, kas motivētu iedzīvotājus “domāt zaļi”: šķirot atkritumus, tērēt mazāk elektrības (izmantojot enerģiju taupošas ierīces), pāriet uz videi draudzīgu apkures sistēmu, lietot videi draudzīgus produktus (gan mazgāšanas un tīrīšanas līdzekļus,

²⁰⁰ Latvijas Televīzijas un Latvijas Radio portāls “Pašvaldībām dod divarpus gadus bioloģisko atkritumu vietu ierīkošanai”, 24.07.2018.

²⁰¹ mvd.riga.lv

²⁰² Gala ziņojums “Lietusūdens pārvaldības procesu un resursu nodrošinājuma analīze Rīgas pilsētas pašvaldībā un priekšlikumi integrētas lietusūdens pārvaldības ieviešanai”

²⁰³ Noslēguma ziņojums “ES fondu ieguldījumu izvērtēšana vides pasākumu atbalstam 2007.–2013. gada plānošanas periodā un šo ieguldījumu ietekmes noteikšana”

gan pārtikā vietējos produktus), iespēju robežās pārvietoties ar kājām vai velosipēdu utt.

- Aptaujā noskaidrot iedzīvotāju attieksmi pret atkritumu šķirošanu:
 - o vai mājsaimniecībā šķiro atkritumus
 - o kāda ir attieksme pret atkritumu šķirošanu (sadarbībā ar aptauju veicēju nolemt, kā labāk definēt jautājumu)

Priekšlikumi izvērtēt rādītāju iekļaušanu

- “Apkurināmā platība, kas saņem siltumu no ārējā piegādātāja”
- “Mājokļu skaits, kas saņem siltumu no ārējā piegādātāja, tūkst.”

Šāds apsekojums tiek veikts reizi 5 gados (datu avots: LR CSP)

Priekšlikumi jauniem uzdevumiem

- U12.7. (IP) “Projekta “Ūdenssaimniecības attīstība Rīgā, 5. kārtā” aktivitātes”:
 - o ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu paplašināšana Bergu apkaimē
 - o ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu paplašināšana Imantas apkaimē
 - o ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu paplašināšana Beberbeķu apkaimē

(Nodrošināta centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu pieejamība: Bergu apkaimē – 1923 iedzīvotājiem, Imantas – 569, Beberbeķu apkaimē – 466 iedzīvotājiem.)

RV12 RĀDĪTĀJI

29. tabula

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
12.1.	Siltumenerģijas zudumi	tūkst.MWh	459.5	456.7	415	399.4	409.7	424.7	422.9	401.0	452	
12.2.	Nomainīti un jaunizbūvēti siltumtīkli	km	12.36	12.36	9.53	11.23	12.5	10.74	14.13	9.38	18,7 (gadā)	
12.3.	Elektroenerģijas patēriņš	GWh	2545.0	2542.0	2513.0	2237.0	2409.0	2302.0	2339.0	2266.9	2700.0	
12.4.	Ūdensapgādes sistēmas pieejamība	%	97.3	97.2	97.2	97.9	97.9	97.9	97.9	98.03	98	
12.5.	Kanalizācijas sistēmas pieejamība	%	96.9	96.8	96.8	97.8	97.8	97.2	97.2	97.4	98	
12.6.	Iedzīvotāju vērtējums par kanalizācijas pieejamību mājvietā, pozitīvs vērtējums	%	91.8	88	92.2	89.1	89.8	-	87.7	87.2	98	
12.7.	Attīrīto notekūdeņu īpatsvars no kopējā novadītā apjoma	%	93	96.6	97.2	97.8	96.1	95.4	94.8	94.96	100	
12.8.	Sašķiroto atkritumu daudzums	tūkst.t	40754	40810	49741	64550	64700	32 588 * (54 313)	52531	59810	169808	
12.9.	Sašķiroto atkritumu īpatsvars no kopējā sadzīves atkritumu apjoma	%	12	12	15	20	20.5	9.9 * (16.5)	16.8	19.15	50	
12.10.	Vidējais iedzīvotāju īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita, kuriem 100 m rādiusā ap dzīvesvietu ir atkritumu šķirošanas punkts	%	30.2	-	-	-	27.2	-	-	78.4	45	
12.11.	Vidējais dalīto atkritumu konteineru pieejamības un pieejamības kvalitātes vērtējums	Punkti (0-4)	1.6	-	-	-	1.7	-	-	2.9	2.5	

* No 2017.gada tika veikti atkritumu pārrēķina koeficienti. Iepriekš izmantotie pārrēķina koeficienti no kubikmetriem uz tonnām neatbilda faktiskajai situācijai - atkritumi bija vieglāki nekā tika pieņemts

RV13 Plaša energoefektivitātes īstenošana

PROBLEMĀTIKA: zema energoefektivitāte gan dzīvojamām, gan publiskajām ēkām un nepietiekami pasākumi situācijas uzlabošanai. Siltumenerģijas zudumi no siltumtrasēm.

MĒRKIS: panākt racionālu energoresursu izlietojumu pilsētas vajadzību apmierināšanai un iedzīvotāju dzīves līmeņa un komforta nodrošināšanai.

TEMATI:

- Ēku energoefektivitāte
- Energoefektīvs ielu apgaismojums
- Atjaunojamie energoresursi

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Stratēģijas 2030 IM3 "Ērta, droša un iedzīvotājiem patīkama pilsētvide" noteikts, ka pilsēta tieksies atbildīgi patērēt resursus un efektīvi izmantot enerģiju.

Paredzēts, ka pilsēta kopā ar valsti apmaksās blokmāju energoauditus, kā arī izvērtēs iespējas izveidot aizdevuma programmu un sniegt tiešu finansiālu atbalstu siltināšanas un renovācijas aktivitātēm.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Veicināt energoefektivitātes uzlabošanu (ESSBJR), līdz 2030. gadam tās tempu divkāršojot (IAM)
- Renovēt daudzdzīvokļu ēkas un samazināt siltumenerģijas patēriņu (LIAS)
- Paaugstināt siltumenerģijas ražošanas efektivitāti un investīcijas centralizētajās siltumapgādes sistēmās (LIAS)
- Veidot energoefektīvu ielu apgaismojumu (LIAS)
- Veidot ilgtspējīgas enerģijas sistēmas, palielinot atjaunojamo energoresursu izmantošanu (RPR, ESSBJR)

KOMPETENCE

RPA "Rīgas enerģētikas aģentūra" veic energoapgādes un energoefektivitātes uzlabošanas vadību un koordināciju pašvaldībā, kā arī nodrošina iedzīvotājiem informācijas pieejamību par energoapgādes un energoefektivitātes jautājumiem.

RD MVD veic pašvaldības īpašumā esošo dzīvojamo māju pārvaldīšanu, kā arī sniedz konsultācijas dzīvojamo māju pārvaldīšanas jautājumos.

RD ĪD nodrošina pašvaldības īpašumu, t.sk. izglītības, interešu, sporta, kultūras, veselības un labklājības iestāžu, pārvaldību.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

Ēku energoefektivitāte

Lai veicinātu ēku energoefektivitātes paaugstināšanu, valsts un pašvaldības institūcijas izstrādā dažādus atbalsta instrumentus. 2016. gadā MK apstiprināja jaunu atbalsta programmu energoefektivitātes paaugstināšanai daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās. Kopējais atbalsta apjoms to renovācijai no 2016. līdz 2023. gadam tika noteikts 166 470 588 eiro apjomā²⁰⁴. Aktivitāte no dažādām Latvijas pilsētām bija liela (visaktīvāk pieteicās Rīgā un Pierīgā, kopā iesniedzot 369 projektus), un jau 2020. gada sākumā bija rezervēti visi programmā grantiem paredzētie līdzekļi, līdz ar to jauni pieteikumi vairs netika pieņemti. Līdz 2023. gada beigām plānots izvērtēt iesniegtos projektus, piešķirt grantus, izvēlēties piegādātājus, t.sk. būvniekus, un veikt māju renovāciju. Medijos tiek ziņots, ka nākamajā ES fondu plānošanas periodā 2021.–2027. gadam energoefektivitātes pasākumu īstenošana, tostarp dzīvojamo māju renovācija, būs viena no būtiskākajām LR EM prioritātēm²⁰⁵. Tāpat energoefektivitātes uzlabošanai ir pieejams arī pašvaldības līdzfinansējums 50% apmērā (skat. 30. tabulu).

²⁰⁴ www.riga.lv, 11.05.2016.

²⁰⁵ www.lsm.lv, 10.01.2020.

30. tabula

Pašvaldības piedāvātie līdzfinansējuma veidi dzīvojamo māju atjaunošanai

Veids	Finansējums
Mājas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem	50% apmērā no tiešajām būvdarbu izmaksām, bet ne vairāk kā 50 000 eiro
Ēkas tehniskā stāvokļa bīstamības novēršanai	50% apmērā no tiešajām būvdarbu izmaksām, bet ne vairāk kā 30 000 eiro

Avots: www.atjauno.riga.lv

Populārākie renovācijas darbi, kurus rīdnieki lūdz veikt savās mājās, ir: ūdensapgādes, kanalizācijas un apkures sistēmas atjaunošana; jumta seguma nomaiņa; bēniņu siltināšana; gala sienu siltināšana; cokola/apmales hidroizolācijas atjaunošana²⁰⁶.

Laika posmā no 2012. līdz 2019. gadam Rīgā tika atjaunotas 159 daudzdzīvokļu ēkas (skat. 112. att.). 2019. gadā būtiski pieauga dzīvokļu īpašnieku, biedrību un daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldnieku aktivitāte konkursā “Rīgas pilsētas pašvaldības līdzfinansējums dzīvojamo māju atjaunošanai”. Kopumā tika iesniegti 109 pieteikumi, kas ir divas reizes vairāk nekā iepriekšējā gadā, no kuriem apstiprināts tika 61 pieteikums²⁰⁷. Lai sagaidāmā vērtība 2020. gadā (2000) tiktu sasniegta²⁰⁸, indikatīvi katru gadu būtu nepieciešams atjaunot 150–200 ēkas.

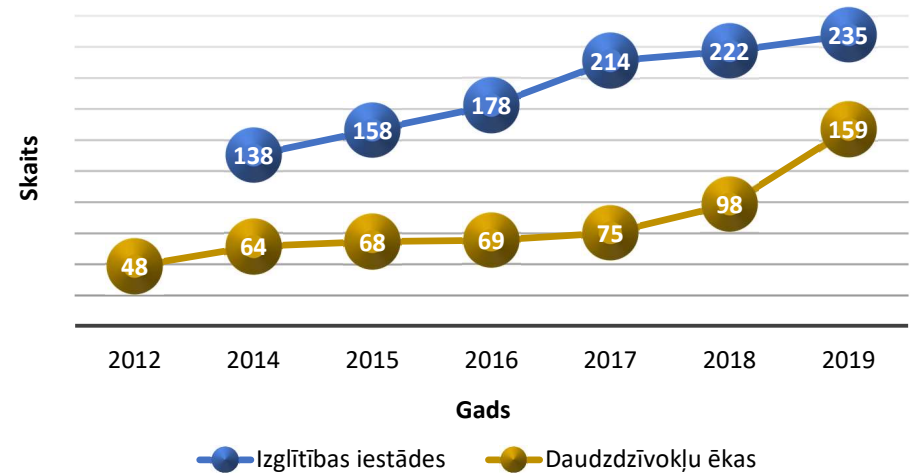
²⁰⁶ www.riga.lv, 20.08.2019.

²⁰⁷ Pārskata “2019.gada pārskats par Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.–2020.gadam ieviešanu” gala atskaite, 2020

²⁰⁸ Monitoringa dati uz situācijas analīzes brīdi par 2020. gadu nebija vēl pieejami

112. attēls

Atjaunoto pašvaldības izglītības iestāžu un daudzdzīvokļu ēku skaits

Avots: REA

! Lai arī dzīvojamo māju renovācijai ir pieejams līdzfinansējums pat 50% apmērā, tas netiek aktīvi izmantots.

Rīgas daudzdzīvokļu māju īpašnieki vēl joprojām ir kūtri ēku energoefektivitātes uzlabošanā, un viens no iemesliem ir mājas iemītnieku savstarpējās komunikācijas trūkums, kas būtiski iespaido kopīgu lēmumu pieņemšanu. Līdz ar to svarīgi ir ieviest regulāras sapulces un darīt zināmus renovācijas labās pieredzes piemērus; tāpat iedzīvotāju informēšanā par iespējām lielāka iniciatīva būtu jāuzņemas namu pārvaldniekiem.

! Daudzdzīvokļu ēku īpašnieki nespēj vienoties par kopīgu lēmumu.

Energoefektīvs ielu apgaismojums

RPA “Rīgas gaisma” intensīvi strādā pie ielu apgaismojuma efektivitātes uzlabošanas un modernizācijas. Pateicoties četriem KPFI līdzfinansētajiem projektiem, gan 2015. gadā, gan arī 2012. un 2013. gadā ir nomainīti 2983 gaismekļi un uzstādītas 29 apgaismojuma vadības sistēmas, kuru plānotā

kopējā elektroenerģijas ekonomija ir 1203,7 MWh gadā.²⁰⁹ 2019. gadā RPA "Rīgas gaisma" apkalpoto gaismekļu skaits sasniedza 50 tūkst., t.sk. 5,8 tūkst. LED gaismekļu, kas ir 11,6% no visiem gaismekļiem. Jāpiebilst, ka kopš 2012. gada ik gadu notiek nātrija gaismekļu nomaiņa ar LED gaismekļiem – 2018. gadā pret iepriekšējo gadu to skaits pieauga par 138²¹⁰.

Tāpat RPA "Rīgas gaisma" aktīvi iesaistās projektu konkursos. 2018. gadā tā piedalījās LR VARAM un SIA "Vides investīciju fonds" izsludinātajā Emisijas kvotu izolēšanas instrumenta finansēto projektu atklātajā konkursā "Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana ar viedajām pilsētvides tehnoloģijām" un iesniedza 2 projektus: "Viedo tehnoloģiju ieviešana Rīgas pilsētas apgaismojuma sistēmā" un "Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana, ieviešot viedās pilsētvides tehnoloģijas Rīgas apgaismojuma sistēmā". Abi tie guva atbalstu. Pēc šiem projektiem plānots demontēt 4482 ielu gaismekļus un to vietā uzstādīt jaunus 27–280 W jaudas LED gaismekļus un ierīkot attālinātās vadības sistēmu ar klātbūtnes radaru un gaismekļu kontroli, kā arī transporta plūsmas kontroli²¹¹.

Atjaunojamie energoresursi

Veicinot atjaunojamo energoresursu izmantošanu, AS "Rīgas siltums" siltuma avotos gandrīz trešo daļu ražošanā izmantoto energoresursu veido atjaunojamais resurss – biomasas. Lai arī šī rādītāja tendence ir mazliet mainīga, jau kopš 2015. gada ir sasniegta sagaidāmā vērtība 2020. gadā (20%), un nevienu gadu tā nav noslīdējusi zemāk.

Lai palielinātu vietējā atjaunojamā energoresursa – šķeldas – izmantošanu Rīgas kurināmās bilancē, 2019. gadā turpinājās bioloģiski kurināmās siltumcentrāles "Daugavgrīva" modernizācija. Plānots, ka tā būs pilnīgi automatizēta un darbosies bez pastāvīga personāla. Tāpat 2019. gadā tika

uzsākta bioloģiski kurināmās siltumcentrāles "Imanta" katlumājas būvniecība. Plānots, ka fosilo energoresursu izmantošanu siltumcentrāles kurināmā bilancē turpmāk varēs samazināt aptuveni par 40%, aizvietojo to ar koksnes šķeldu.²¹²

REKOMENDĀCIJAS

- Sagatavot ikgadējos progresu ziņojumus par "Rīgas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāns viedai pilsētai 2014.–2020. gadam" izpildi un ievietot REA mājaslapā
- Izvērtēt iespējas paplašināt RV, iekļaujot arī citus klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumus
- Izstrādāt atbalsta programmu inovatīvo tehnoloģiju, iekārtu un risinājumu ieviešanai
- Paplašināt U13.3, iekļaujot visu pilsētas apgaismojumu, t.sk. ielās un parkos
- Panākt iedzīvotāju atbalstu daudzdzīvokļu ēku atjaunošanai, jo šobrīd to iespējams veikt, izmantojot atbalstu no Eiropas Savienības, ko administrē valsts finanšu institūcija "ALTUM" (50% finansē ALTUM)
- Rīgas pašvaldībā organizēt sertificētu energopārvaldības sistēmas ieviešanu atbilstoši ISO 50001

Priekšlikumi

- Papildināt RV13, iekļaujot PRV11 esošos rādītājus + iekļaut rādītājus, kas raksturo ilgtspējīgu mobilitāti:
 - o elektromobiļu izmantošana pašvaldības tehniskajos dienestos
 - o uzstādīto elektromobiļu ātrās uzpildes kolonnu skaits tīklā
 - o elektromobiļu lēnās uzlādes vietas (elektroenerģijas avots – RP SIA "Rīgas satiksme"
- Papildināt RV13 ar atkritumu šķirošanu
- Pārskatīt RV12 rādītāju pārcelšanu uz RV13:

²⁰⁹ RPA "Rīgas gaisma" 2016. gada publiskais pārskats

²¹⁰ RPA "Rīgas gaisma" 2019. gada publiskais pārskats

²¹¹ www.lvportals.lv (raksta autors: Rīgas dome), 12.06.2019.

²¹² www.rs.lv, 17.07.2019. un 03.10.2019.

- Siltumenerģijas zudumi
- Sašķīroto atkritumu daudzums
- Sašķīroto atkritumu īpatsvars no kopējā sadzīves atkritumu apjoma
- Vidējais dalīto atkritumu konteineru pieejamības un pieejamības kvalitātes vērtējums

- Apkopot datus par visām pašvaldības iestādēm un indikatoru izteikt redakcijā – “Renovēto pašvaldības iestāžu skaits”

RV13 RĀDĪTĀJI

31. tabula

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
13.1.	Pašreizējais atjaunoto daudzdzīvokļu ēku skaits pret nepieciešamo skaitu (t.i. 6 000)	skaits	48	-	64	68	69	75	98	159	2000	
13.2.	Vidējais īpatnējā enerģijas patēriņa samazinājums apkurei uz atjaunoto māju dzīvokļu platības kvadrātmetru gadā	kWh/m ² /gadā	120-220	109	106	99	89	89	89	89	40-80	
13.3.	Atjaunoto pašvaldības izglītības iestāžu skaits	skaits	-	-	138	158	178	214	222	235	Atjaunotas visas izglītības iestādes, kurām tas nepieciešams	
13.4.	CO ² emisiju samazinājums pret bāzes gadu (1990.g. > 20) (aprēķinos neņem vērā enerģijas patēriņu, ko pašvaldība nevar ietekmēt un kas nav tās kompetencē)	%	-	-	55	56	56	56.5	56.5	56.5	60	
13.5.	Biomases izmantošanas pieaugums AS “Rīgas siltums” siltuma avotos	%	-	-	-	28.4	29.7	29.7	23.0	26.0	20	

RV14 Pilsētas specifisko teritoriju jautājumu risināšana

PROBLEMĀTIKA: liels degradēto (t.sk. piesārņoto) teritoriju un objektu skaits. Neapmierinoša dzīves vide – neefektīva ģimenes dārziņu izmantošana un kapsētu apsaimniekošana.

MĒRKIS: padarīt esošās un potenciāli piesārņotās vietas izmantojamas pilsētas attīstībā. Novērst vides piesārņojuma draudus, nosakot tām sanācijas pasākumus. Veicināt ģimenes dārziņu nozīmes atjaunošanu. Pienācīgi apsaimniekot pašvaldības kapsētas.

TEMATI:

- Degradētās teritorijas
- Ģimenes dārziņi
- Kapsētas

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Stratēģijā 2030 ir akcentēta problemātika, ka visā pilsētas centrā ir daudz tukšo, neizmantoto ēku un arī centra perifērijā palielinās šādu ēku skaits.

Lai mainītu šo situāciju, Stratēģija 2030 paredz, ka pilsētas ekonomikas izaugsme tiks veicināta ar jau apbūvētu, bet ekonomiski neefektīvu, t.sk. degradētu, teritoriju reaktivāciju, veidojot vitālas, sakārtotas un dzīvas teritorijas. Kopējs Stratēģijas 2030 uzstādījums ir – pirms tiek attīstītas jaunas, neapbūvētas teritorijas, priekšroka jādod degradēto un jau urbanizēto teritoriju revitalizācijai un attīstīšanai. Papildus tās jaunās attīstības teritorijas, kas varētu turpināt attīstīties tuvāko gadu laikā, tiek plānotas tuvāk RVC, pakāpeniski attīstot pilsētas inženiertīklu kapacitāti, efektīvizējot resursu izmantošanu un revitalizējot centram piegulošās degradētās teritorijas.

Viens no veidiem, kā harmoniski transformēt degradētas teritorijas, varētu būt radošie kvartāli, kas vairo Rīgas kultūrvides potenciālu Ziemeļeiropā. Degradētās teritorijās, kurās attīstība bija paredzēta, tomēr nenotiek,

nepieciešams ieviest pagaidu izmantošanas funkciju, tādējādi veicinot publiskās telpas veidošanos un radošu cilvēku piesaisti.

Tāpat jaunu mājokļu attīstībai pilsētas kodolā jāveicina degradētās rūpnieciskās vides transformācija.

Stratēģija 2030 paredz arī, ka pašvaldība izstrādās pilsētvides ekonomikas atbalsta instrumentus bijušo ražošanas, tagad degradēto teritoriju revitalizācijai un uzņēmējdarbības reaktivācijai.

Telpiskās attīstības perspektīvā ģimenes dārziņi veido dabas un apstādījumu teritorijas, kas ir viena no nozīmīgākajām Rīgas telpiskajām struktūrām.

Stratēģija 2030 nosaka, ka ģimenes dārziņi pilsētā jāsaglabā kā pagaidu zemes izmantošanas veids vietās, kur pastāv teritorijas applūšanas risks vai tiem ir svarīga nozīme kultūrvēsturiskās vides, kā arī apstādījumu un dabas teritoriju saglabāšanā. Lai iedzīvotāji atbildīgāk izturētos pret ģimenes dārziņu apsaimniekošanu, jāslēdz nomas līgumi ar garāku termiņu nekā viens gads. Jāīsteno pasākumi ģimenes dārziņu teritorijas sakārtošanai un drošībai.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Veikt pasākumus pilsētas degradēto teritoriju revitalizācijai un pilsētas centrālo daļu sakārtošanai (LIAS, RPR)
- Izstrādāt urbānās reģenerācijas rīcības plānus (RPR)

KOMPETENCE

viena no galvenajām LR VARAM pārraudzības jomām ir pašvaldību attīstība un pārraudzība, teritorijas attīstības plānošana un zemes pārvaldība.

RD ĪD ir vadošā iestāde pilsētvides degradējošu būvju sakārtošanā pašvaldības teritorijā. Tāpat RD ĪD kopš 2021. gada 1. maija iedzīvotājiem nodrošina Rīgas pilsētas pašvaldībai piederošā un piekrītošā nekustamā īpašuma iznomāšanu ģimenes (sakņu) dārzu ierīkošanai administrēšanas pakalpojumu (iepriekš to nodrošināja Rīgas izpilddirekcijas).

RD PAD nodrošina sabalansētu pilsētvides attīstību, kā arī zemes izmantošanas un apbūves kārtības noteikšanu saskaņā ar pašvaldības teritorijas plānojumu.

Kapsētu apsaimniekošanu un uzturēšanu Rīgā nodrošina RD MVD.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

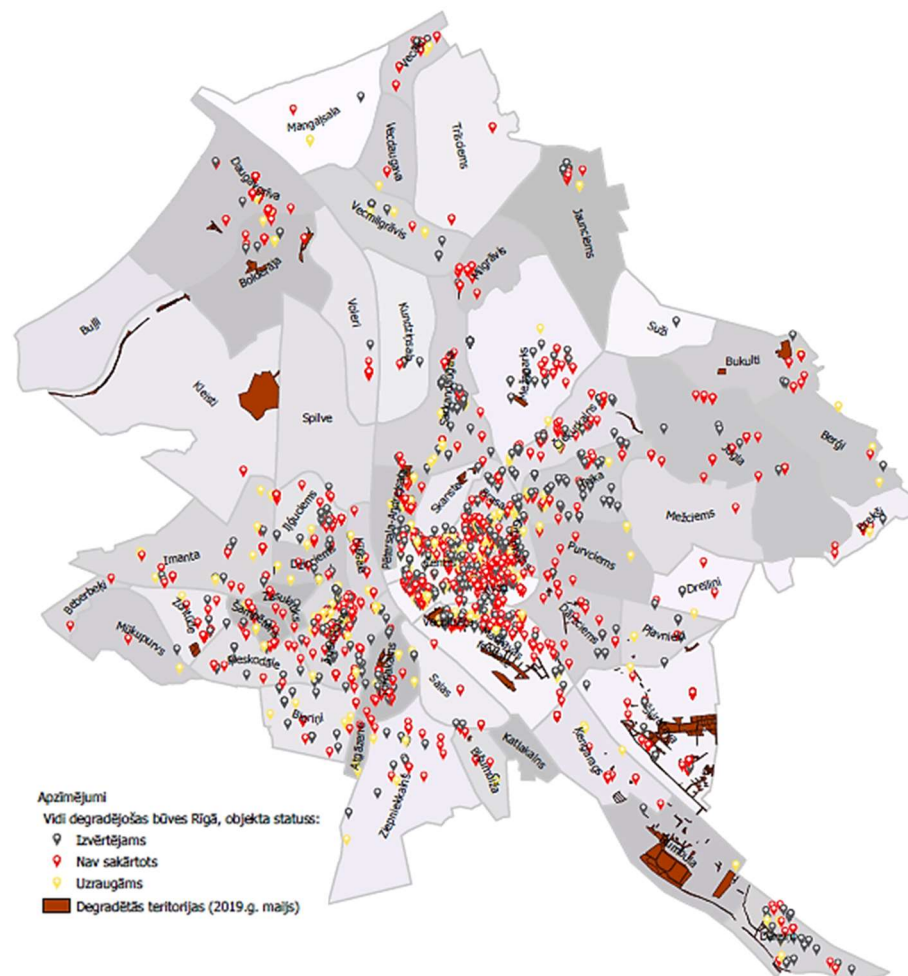
Degradētās teritorijas

Degradētās teritorijas rada negatīvu sociālekonomisko ietekmi un ir pretrunā ar ilgtspējīgas attīstības principiem, tās negatīvi ietekmē pilsētu un attīstību kopumā, kā arī norāda uz neefektīvu teritoriju izmantošanu. Lielākā daļa degradēto objektu Rīgā ir privātīpašumi (87%), 7% veido valsts īpašumi un tikai 3% ir pašvaldības īpašumi, savukārt 3% nav zināma piederība. Gadījumos, kad nekustamais īpašums rada sabiedriskās drošības un kārtības apdraudējumu un ilgstoši degradē pilsētvidi, RD ĪD sagatavo RD lēmumu projektu par tā piespiedu sakārtošanu uz īpašnieka rēķina un virza to izskatīšanai RD noteiktajā kārtībā.²¹³

Viena no aktuālākajām problēmām Rīgā ir agrākos laikos būvētie rūpnieciskie objekti un teritorijas, kas intensīvi vairs netiek izmantotas. Tajās jāiegulda daudz darba, un tās bieži tiek izmantotas kā pagaidu variants – piemēram, radošie kvartāli, mākslinieku rezidences, darbnīcas. Savukārt pēc teritorijas revitalizācijas vairākums aktivitāšu tiek pārceltas uz citurieni, tiesa, daļa saglabājas, kā, piemēram, Spīķeru kvartāls²¹⁴.

Visvairāk vidi degradējošo būvju atrodas pilsētas kodolā, kur ir arī daudz kultūrvēsturiskas nozīmes ēku. Savukārt plašākās degradētās teritorijas atrodas Kleistos, Rumbulā un Šķīrotavā (skat. 113. att.).

113. attēls
Degradētās teritorijas un vidi degradējošas būves Rīgā 2019. gadā

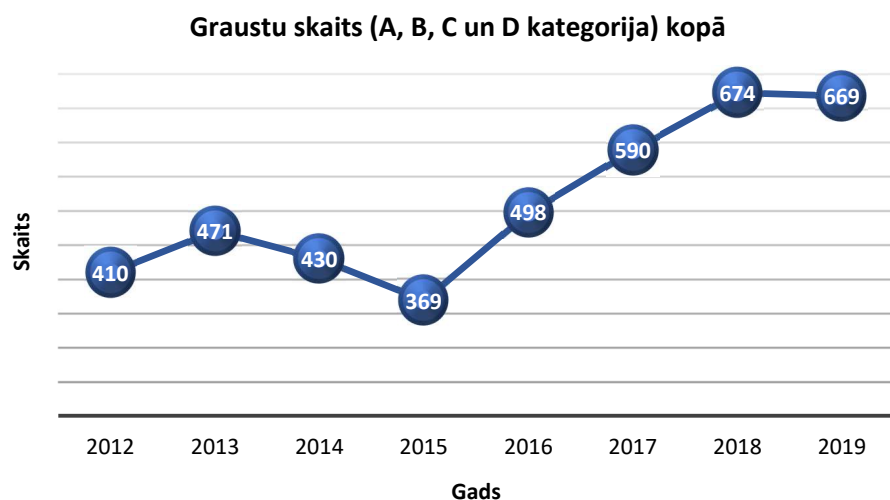
²¹³ www.grausti.riga.lv

²¹⁴ Forbes, Nr.73, 2016 (www.arhitekts.riga.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=607:rigas-degradeto-teritoriju-potencials&catid=67&Itemid=96)

Avots: www.grausti.riga.lv
un Rīgas izpilddirekciju dati

Lai arī graustu skaits Rīgā pēc 2013. gada samazinājās, tomēr no 2016. gada tas atkal pieauga, sasniedzot 669 graustus 2019. gadā (palielinājums par 81,3% salīdzinot ar 2015. gadu) (skat. 114. att.). Kā iemesls tam minama apkaimēs veiktā apsekošana, kurā tika konstatēti jauni grausti²¹⁵. Jāpiebilst, ka 2019. gadā pastiprināta uzmanība tika pievērsta to būvju apsekošanai un kontrolēšanai, uz kurām bija izvietots aizsargsiets (zaļais siets), kā arī visu RVC teritorijā esošo degradēto būvju sakārtošanai.

114. attēls

Avots: RD ĪD

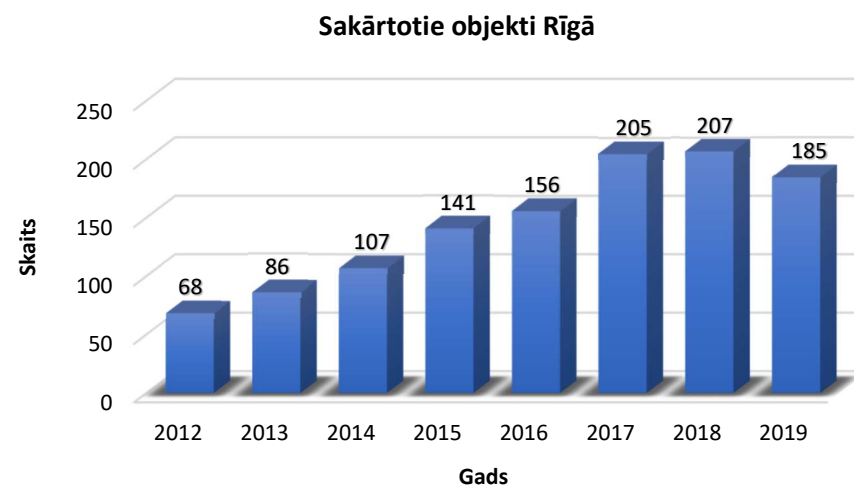
Neskatoties uz to, ka graustu skaits pieaug, ļoti pozitīva tendence ik gadu vērojama sakārtoto graustu skaitā – 2012. gadā tie bija tikai 68, bet 2019. gadā – 185. Vislielākais rādītājs bija 2018. gadā, kad tika sakārtoti 207 objekti, savukārt vislielākais pieaugums vērojams no 2016. uz 2017. gadu (skat. 115. att.). Tas skaidrojams ar to, ka spēkā stājās RD saistošo noteikumu (Nr. 146) aizliegums izmantot dažāda veida aizsargtīklus un līdzīgus

²¹⁵ Pārskata “2017. gada pārskats par Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.–2020. gadam ieviešanu” gala atskaite, 2018

risinājumus uz būvju fasādēm vai citām ārējām konstrukcijām. Tāpat, sākot ar 2017. gada augustu, pilsētas administratīvajā teritorijā papildus tika sākti to ēku apsekošana, fotografēšana, uzskaitē un reģistrācija²¹⁶, kuras neatbilst iepriekš minētajām prasībām.

Liels stimuls degradēto teritoriju attīstībai ir 29.03.2016. MK pieņemtie noteikumi Nr. 188 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 5.6.1. specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu” īstenošanas noteikumi” (ar grozījumiem 11.09.2018.). Tie paredz plānoto kopējo finansējumu, ne mazāku kā 67 283 057 eiro, t.sk. ERAF finansējumu granta veidā – 57 190 598 eiro, kā arī nacionālo publisko finansējumu un privāto finansējumu – ne mazāku kā 10 092 459 eiro²¹⁷.

115. attēls

Avots: RD ĪD

²¹⁶ Pārskata “2017. gada pārskats par Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.–2020. gadam ieviešanu” gala atskaite, 2018

²¹⁷ www.vestnesis.lv, 13.09.2018.

Lai veicinātu īpašumu sakārtošanu, kopš 2013. gada janvāra grausta statusa ēkām, savukārt no 2016. gada arī nesakoptas zemes īpašniekiem tiek piemērota paaugstināta nodokļa likme – 3% (2013. gadā iekasēti 235 000 eiro, bet 2018. gadā – jau 2 560 667 eiro²¹⁸). Tāpat pašvaldība izplata aicinājumus sakārtot degradētos objektus. Taču, ja arī tā saimniekiem nav pietiekama motivācija, tad ēka tiek nojaukta piespiedu kārtā. Statistika parāda, ka RD lēmumu skaits par piespiedu sakārtošanu vai nojaukšanu laika posmā no 2014. līdz 2017. gadam (ieskaitot) samazinājās no 22 līdz 12, savukārt 2018. gadā bija vērojams straujš pieaugums, kad tika sagatavoti 26 RD lēmumi un 3 RD ĪD lēmumi. Jāpiebilst, ka gadījumos, kad īpašnieki neievēroja lēmumā norādītos termiņus, no 2014. gada piespiedu kārtā RD demontēja 28 ēkas. Sarežģītākas ir situācijas, ja ēka ir arhitektūras vai kultūras piemineklis, jo nojaukt to tāpat vien nedrīkst. Šis apstāklis nosaka pamesto ēku esamību, īpaši Rīgas centrā²¹⁹.

Interesants ir 2016. gadā novērotais fakts, ka pēc NĪN paaugstināšanas namu īpašnieki nevis mēģina sakopt īpašumus, bet gan izliek tos pārdošanā²²⁰.

Efektīvs būvju sakārtošanas instruments ir arī 2015. gadā RD ĪD atklātā tīmekļa vietne grausti.riga.lv, kurā iedzīvotāji var apskatīt pilsētas graustus un to kategorijas, paši ziņot par graustu kādā vietā, kā arī balsot par, viņuprāt, prioritāri sakārtojamu būvi. Uz 2020. gada 27. maiju TOP3 ierindojās – Čiekurkalna 1. šķērslīnija 3 (skat. 116. att.) ar 1312 balsīm, Daugavgrīvas iela 100 ar 1261 balsi (jau ir pieņemts arī pašvaldības lēmums) un Daugavgrīvas iela 4 ar 1201 balsi. Jāpiebilst – lai arī iedzīvotāji ēku Katlakalna ielā 11E (skat. 117. att.) ir ierindojuši 8. vietā, RD ir pieņēmusi lēmumu veikt tās sakārtošanu.

116. attēls Čiekurkalna 1. šķērslīnija 3

117. attēls Katlakalna iela 11E

Avots: www.grausti.riga.lv

Tāpat pašvaldība piedāvā arī NĪN atvieglojumus, respektīvi – ja ēka atrodas noteiktā teritorijā (regulē RD 18.12.2019. saistošie noteikumi Nr. 111 “Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība Rīgā”); ja ēkai ir dekoratīvais apgaismojums (atvieglojums 25%); veikta fasādes renovācija un uzstādīts dekoratīvais apgaismojums (atvieglojums 50%); veikta pilnīga restaurācija, renovācija, pārbūve un uzstādīts dekoratīvais apgaismojums (atvieglojums 70%); ja visas šīs manipulācijas veiktas koka mājā, tad NĪN atvieglojums sastāda 90%.²²¹ Tāpat nodokļa atvieglojumi tiek piemēroti arī maznodrošinātām personām, pensionāriem u.c. 2020. gada sākumā NĪN atvieglojumus saņēma 72 040 rīdzinieki²²².

Rīgas degradētajām teritorijām ir liels apbūves potenciāls, jo daudzas no tām atrodas tuvu centram, kur atdeve no investīcijām šo projektu attīstībā būtu diezgan augsta²²³.

! Pašvaldība ir radījusi dažādus mehānismus, lai veicinātu degradēto objektu sakārtošanu, diemžēl situācija nav mainījusies. Tāpēc būtu jādomā par cita veida motivējošajiem mehānismiem.

²¹⁸ www.id.riga.lv, 16.12.2018.

²¹⁹ www.riga.lv, 04.12.2018.

²²⁰ Pārskats “2016. gada pārskats par Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.–2020. gadam ieviešanu” gada atskaite, 2017

²²¹ www.riga.lv, 04.12.2018.

²²² RD Pašvaldības ieņēmumu pārvalde

²²³ mvd.riga.lv

Pagaidu izmantošanas iespējas

Vēl viens variants degradēto objektu sakārtošanā ir pagaidu izmantošana, kad attiecīgā īpašuma saimnieks ļauj citai personai veikt konkrētas aktivitātes, vienojoties par dažādām niansēm. Līdz šim Rīgā šajā jomā intensīvi darbojas biedrība "Free Riga", piedāvājot ikvienam pieteikties noteiktu tukšo ēku atdzīvināšanas projektā un izvērst tajās radošu un sabiedrisku darbību.

! Būtiski ir aktualizēt šo ēku pagaidu izmantošanu, lai maksimāli apturētu degradāciju, attīstītu publisko telpu sektoru un veicinātu vides sakārtošanu. Tāpat nepieciešams radīt iespēju arī zemju pagaidu izmantošanai, piemēram, dažādu pasākumu rīkošanai, nometnēm un festivāliem.

Ģimenes dārziņu attīstība

Ģimenes dārziņiem Rīgā ir nozīmīga vieta apstādījumu struktūrā. Tiem ir ekoloģiska, kultūrvēsturiska, sociāla un arī sociālekonomiska vērtība. Tomēr jāpiemin arī to negatīvās iezīmes – vērojama zema estētiskā kvalitāte, daļa dārziņu ir pamesti, tajos ir nedroša sociālā vide (bezpajumtnieki, klaiņojoši suņi), un tā galvenais iemesls ir īsais nomas termiņš (1 gads), kas tiek pagarināts katru gadu. Tāpat trūkst precīzas informācijas par ģimenes dārziņiem un to apsaimniekotājiem, nav sistemātiskas dārziņu apsaimniekošanas kontroles. Nav arī izstrādāti šādu teritoriju apsaimniekošanas saistošie noteikumi, kā arī nav sasaistes starp zemes nomas maksu un apsaimniekošanas ilgumu²²⁴.

Ģeogrāfiski ģimenes dārziņi atrodas dažādās Rīgas teritorijās, piemēram, pie Juglas kanāla, Granīta ielā, Šķīrotavā, Rumbulā u.c. Brīvo mazdārziņu saraksts, kā arī informācija par atbildīgo personu ir pieejama RD mājaslapā.²²⁵

Arvien vairāk pieaug iedzīvotāju interese par zemes nomu mazdārziņa ierīkošanai (pēdējā laikā arvien biežāk šādu vēlmi pauž jauni cilvēki un

ģimenes), un, lai arī izīrēto mazdārziņu skaits ir ievērojams, arī brīvu vietu netrūkst. Par lielo interesi dārzkopības jomā liecina arī Rīgas Dabaszinību skolas pirmo reizi rīkotā projekta "Izaudzē un ēd ekoloģiski" pirmās nodarbības apmeklētība²²⁶.

Svarīgi piebilst, ka papildus dārziņa nomai ir jāmaksā arī NĪN un maksa par atkritumu izvešanu. Nomas cena atkarīga gan no dārziņa atrašanās vietas, gan platības. Piemēram, 200 m² dārziņa aptuvenās izmaksas, ieskaitot atkritumu izvešanu, Lucavsalā ir no 20 eiro.²²⁷

Tendences rāda, ka Latgales priekšpilsētā pieprasījums pēc sakņu dārziņiem nemainās, jo tie neatrodas īpaši pievilcīgās apkaimēs, savukārt Pārdaugavā pieprasījums palielinās²²⁸.

Plūdu riski

Plūdus var veicināt dabiskie apstākļi (nokrišņi, gaisa temperatūra, vējš, reljefs, augu sega, hidroģeoloģiskie un hidroloģiskie apstākļi) un to mijiedarbība, kā arī hidrotehnisko būvju bojājums.

Rīgā lielākās teritorijas apdraud jūras vējuzplūdi, kas parasti vērojami mazāk blīvi apdzīvotās un apbūvētās teritorijās un rada piekrastes teritoriju applūšanu un krasta noskalošanos. Tāpat plūdu draudus rada arī ilglaicīgi nokrišņi, kas applūšina gan blīvi apbūvētas centra teritorijas, gan teritorijas ārpus centra.

²²⁶ www.praktiski.la.lv, 30.03.2017.

²²⁷ www.riga.lv, 22.04.2020.

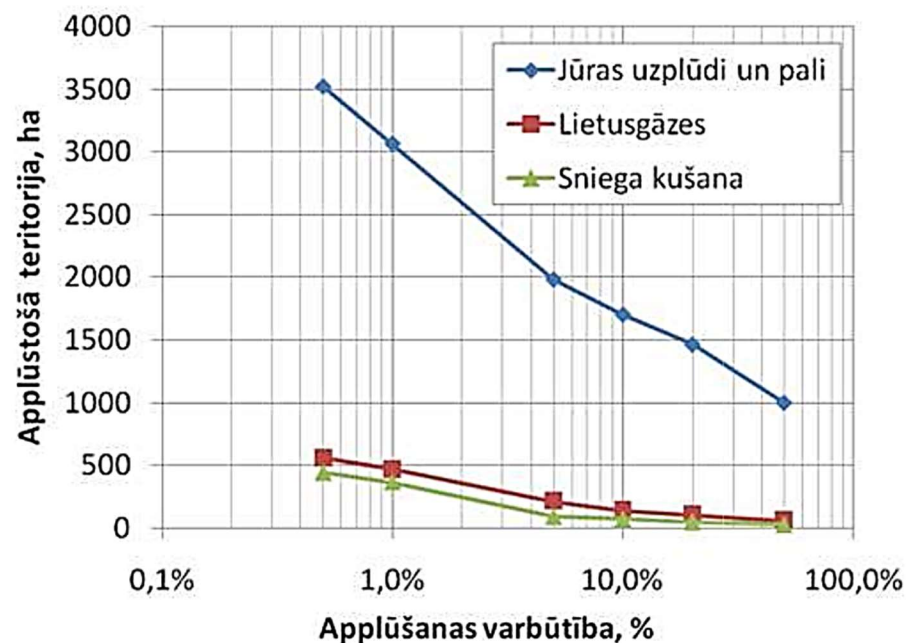
²²⁸ www.lsm.lv, 05.05.2020.

²²⁴ Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tematiskais plānojums, 2017

²²⁵ www.riga.lv, 27.05.2021.

118. attēls

**Dažādas varbūtības un dažādu cēloņu izraisītā applūduma laukums Rīgā.
Mūsdienu klimats**

Avots: Plūdu riska pārvaldības plāns Rīgas pilsētai²²⁹

Lai mazinātu jūras vējuzplūdu risku, RD PAD īsteno Bolderājas pretplūdu projektu (izpildes termiņš: no 2018. līdz 2022. gadam). Tā gaitā gar Lielo ielu posmā no Grants līdz Kapteiņu ielai tiks izbūvēta jauna inženiertehniskā būve, kas pasargās Bolderājas apkaimi no vējuzplūdu radītas ūdens līmeņa paaugstināšanās Buļļupē stipra ziemeļrietumu vēja dēļ²³⁰.

Ilgstošu lietussgāžu radītos plūdus veicina blīva apbūve un liels ūdeni necaurlaidīgo segumu īpatsvars pilsētas centrā, kas kavē ūdens infiltrāciju. Tos veicina arī fakts, ka pilsētas centrā lietussūdens nonāk kopsistēmā ar kanalizācijas ūdeņiem, savukārt ārpus kopsistēmas ielu lietussūdens sistēmai ir ierobežota kapacitāte. Lai risinātu šos jautājumus, RD PAD no 2015. līdz 2018. gadam vadīja “Interreg Central Baltic” programmas projektu “Integrēta lietussūdens pārvaldība” (iWater). Tā gaitā tika sagatavoti priekšlikumi integrētai lietussūdens pārvaldībai, kā arī izstrādāts Rīgas specifiskai atbilstošs lietuss notekūdeņu pārvaldības un plānošanas instruments (ZIPI) un konceptuāls risinājums stāvparkiem, integrējot ilgtspējīgas lietussūdens novadīšanas sistēmas; to aprobācija plānota Torņakalnā²³¹.

! Nepieciešami intensīvāki preventīvie pasākumi plūdu riska mazināšanai pilsētā.

Kapsētas

Kapsētu veidošana un uzturēšana ir viena no pašvaldības pamatfunkcijām. Tās apsaimniekošanā ir 21 kapsēta ar kopējo platību 452,35 ha, no kurām 2 ir atvērtās, 15 daļēji slēgtās un 4 slēgtās kapsētas²³². Rīgas kapsētu izvietojumu var apskatīt 119. attēlā.

²²⁹ Projekts: “Integrated Strategy for Riga City to Adapt to the Hydrological Processes Intensified by Climate Change Phenomena” No. LIFE08 ENV/LV/000451 (PVS ID 2420)

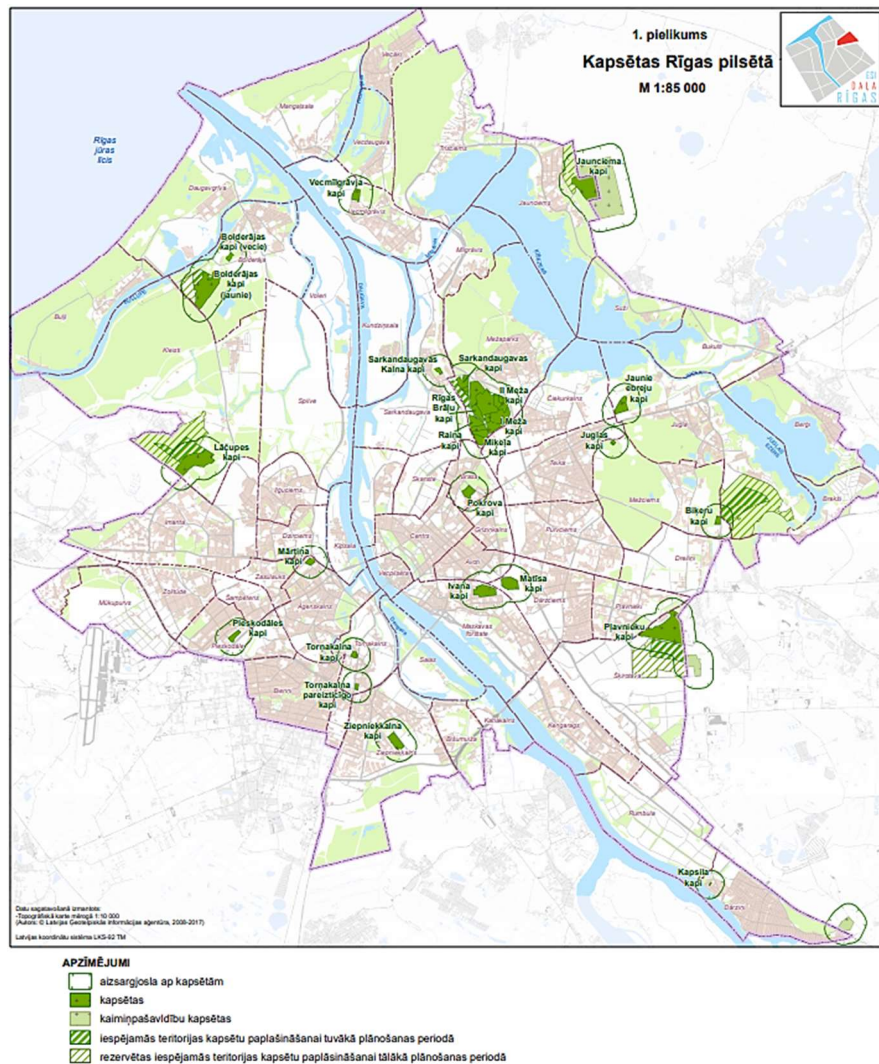
²³⁰ Projekts “Bolderājas pretplūdu pasākumi”

²³¹ Projekts “Integrēta lietussūdens pārvaldība (iWater)”

²³² www.mvd.riga.lv

119. attēls

Kapsētu izvietojums Rīgā

Avots: Aizsargjoslu un aprobežojumu tematiskais plānojums, 2017

Kapsētu apsaimniekošanas funkcijas veic arī privātās jomas pārstāvji, un kopumā Rīgā ir 3 citu īpašnieku valdījumā esošas kapsētas (skat. 32. tab.).

32. tabula

Privāto īpašnieku valdījumā esošās kapsētas

	Nosaukums	Platība, ha	Apsaimniekotājs
1	Ivana kapi	16,6	Rīgas Grebenščikova vecticībnieku draudze
2	Pokrova kapi	7,06	Rīgas Vissvētās Dievmātes patvēruma pareizticīgo draudze
3	Vecmīlgrāvis kapi	5,5	Daugavgrīvas Baltā Evaņģēliski luteriskā draudze

Avots: Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tematiskais plānojums, 2017 un RD MVD

Svarīgi piebilst, ka līdz 2020. gadam apbedījumu vietu ārpus Rīgas kapsētu teritorijām, t.i. – Brāļu kapus, apsaimniekoja Brāļu kapu komiteja, savukārt memoriāla “Rīgas Brāļu kapi” uzturēšanu, restaurāciju un vēsturisko izpēti nodrošināja RPA “Rīgas pieminekļu aģentūra”²³³. Taču 2020. gada 6. jūlijā stājās spēkā Rīgas Brāļu kapu likums, ar kuru nostiprināta valsts atbildība par šī pieminekļa uzturēšanu, saglabāšanu un apsaimniekošanu.²³⁴

Veicot ārpus kapavietu esošo teritoriju sakārtošanas darbus, izvesto atkritumu apjoms no 2014. līdz 2018. gadam katru gadu pieaug – 2014. gadā tie bija 50 000 m³, bet 2018. gadā jau 85 600 m³ (↑ 71,2%). Savukārt 2019. gadā vērojams neliels samazinājums – par 13 775,3 m³ jeb 16,1%²³⁵.

²³³ Rīgas kapsētu attīstības un apsaimniekošanas konceptuālais ziņojums, 2015

²³⁴ www.lvportals.lv, 06.07.2020.

²³⁵ Pārskati par Stratēģijas 2030 un AP2014–2020 ieviešanu Rīgā

REKOMENDĀCIJAS

- Arvien vairāk iesaistīt iedzīvotājus dažāda veida talkās, aktivitātēs un projektos, kas sakārto pilsētas ārtelpu
- Veidot apkaimju ideju projektu konkursus, t.sk. interaktīvā vidē, ar iespēju balstot par labāko ideju
- Šobrīd RD saistošie noteikumi paredz atlaides infrastruktūras nodevai par izbūvētajām ielām ārpus sava zemesgabala robežām un par pilsētas maģistrālo lietus notekūdeņu kanalizācijas kolektoru. Paplašināt piemērojamās atlaides, iekļaujot arī cita veida infrastruktūras objektus, t.sk. piegulošās teritorijas sakārtošanu, ja labuma guvējs ir visa sabiedrība
- Veicināt mazdārziņu sakārtošanu, piemēram, sākotnēji attīstīt pilotprojektus – veidot dārziņus ar vienotu nožogojumu, ūdens spici utt., un iznomāt tos par lielāku maksu, taču iedzīvotāji tos varētu izmantot ne tikai kā dārziņu, bet arī kā atpūtas zonu vasaras vakaros un brīvdienās
- Iespēju robežās sakārtot tās teritorijas, kur tuvākajos gados nav plānota cita veida izmantošana, un dot iespēju mazdārziņa nomas līgumu slēgt uz ilgāku laiku nekā 1 gads
- Veicināt kolumbāriju būvniecību arī citās Rīgas kapsētās
- Ūdens jautājumu sakārtošanā veicināt sadarbību plašākā mērogā, piesaistot arī pilsētas pierobežu pašvaldības
- Izskatīt kapsētas kā vienu no tūrisma objektiem

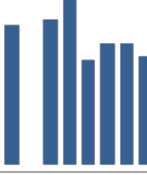
Priekšlikumi

- Svītrot U14.3. "Veicināt kvalitatīvu ģimenes dārziņu izmantošanu", tā kā nomas līgumu skaits neraksturo izmantošanas kvalitāti
- Izvērtēt šādu rādītāju iekļaušanu:
 - o iznomāto ģimenes dārziņu skaits
 - o sakārtoto graustu skaits
 - o iedzīvotāju viedoklis (piemēram., 2016. gadā tika noskaidrots iedzīvotāju viedoklis par degradēto teritoriju un ēku

problemātiku Rīgā kopumā un respondentu apkaimē, kā arī apzināta iedzīvotāju gatavība iesaistīties dažāda veida aktivitātēs, lai situāciju uzlabotu)

RV14 RĀDĪTĀJI

33. tabula

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
14.1.	Degradētās teritorijas*	skaits	759	-	-	-	-	-	-	1362	< 500	
14.2.	Graustu skaits (A, B, C un D kategorija) kopā	skaits	410	471	430	369	498	590	674	699	50	
14.3.	Grausti A kategorijas	skaits	107	133	116	117	149	202	222	231	0	
14.4.	Nojauktie bīstamie grausti (A kategorija) pilsētā	skaits	31	-	32	39	23	27	27	24	Atbilstoši kopējam graustu (A kategorija) skaitam un alternatīviem risinājumiem (pārbūve)	
14.5.	Vidējais apkaimju estētiskais novērtējums apkaimēs	Punkti (0-4)	2	-	-	-	2.2	-	-	2.2	3	
14.6.	Vidējais plūdu riska novērtējums apkaimēs	Punkti (0-4)	2.5	-	-	-	1.2	-	-	1.2	3	
14.7.	Piesārņoto teritoriju skaits **	skaits									200	
	* 2015., 2016., 2017., 2018. gadā apsekojumi netika veikti, savukārt 2019. gadā tika veiktas izmaiņas metodikā											
	** Dzēsts no SUS pārskatiem											

RV15 Laba vides kvalitāte

PROBLEMĀTIKA: autotransporta radītais gaisa un trokšņu piesārņojums, ostas radītais gaisa un smaku piesārņojums. Liels skaits degradēto zaļo teritoriju. Neapmierinošs parku, apstādījumu un skvēru labiekārtojums. Nepietiekama dabas teritoriju savstarpējā sasaiste. Nesakārtota meliorācijas sistēma, applūstošās teritorijas, Ķīšezera ūdens zemā kvalitāte. Nepietiekami izmantots virszemes ūdeņu rekreatīvais un saimnieciskais potenciāls.

MĒRĶIS: veidot ilgtspējīgu, tīru un zaļu vidi, novēršot negatīvu ietekmi uz pilsētvidi un cilvēku veselību.

TEMATI:

- Gaisa kvalitāte un vides troksnis
- Zaļās teritorijas (meži, parki, apstādījumi)
- Ūdens resursu kvalitāte un pieejamība

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Stratēģijas 2030 IM3 uzsvērta nepieciešamība samazināt pilsētā radīto izmešu daudzumu līdz ES noteiktajiem standartiem, kā arī samazināt gaisa un trokšņu piesārņojumu. Nepieciešami ieguldījumi Rīgas brīvostas infrastruktūrā, lai nodrošinātu augstāku vides kvalitāti.

Telpiskā perspektīva nosaka, ka pilsētas kodolā nepieciešams samazināt autotransporta intensitāti, tādējādi samazinot gaisa un trokšņa piesārņojumu. Līdz ar autonomu skaita un privāto auto priekšrocību mazināšanu pilsētas satiksmē, nepieciešams veicināt sasniedzamību ar kājām, velosipēdiem un sabiedrisko transportu, kā arī ieviest efektīvu transportmijas sistēmu.

Dabas un apstādījumu teritorijas, kuras veido meži, mežaparki, parki, skvēri, ūdensmalas, ģimenes dārziņi un atklātie ūdeņi, pilda dažādas ar vides kvalitāti saistītas funkcijas, piemēram, mikroklimata uzlabošanu, piesārņojuma mazināšanu, bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanu, kā arī paver

rekreācijas iespējas iedzīvotājiem. Tiek uzsvērta nepieciešamība saglabāt šo teritoriju daudzveidību, nodrošināt ilgtspējīgu izmantošanu un saistīšanu vienotā tīklā, tādējādi stiprinot iepriekšminētos vides pakalpojumus.

Stratēģijas 2030 telpiskā perspektīva paredz veidot ilgtspējīgus lietusūdeņu apsaimniekošanas risinājumus, kuri iekļaujas pilsētas zaļo koridoru un ūdeņu struktūrā. Mazās upes un strauti ir gan bioloģiskās daudzveidības izplatības koridori, gan palu un stipru lietusgāžu radīto plūdu akumulācijas baseini, tāpēc pašvaldība neatbalstīs šo ūdensobjektu ievadīšanu pazemē.

Lai kompensētu ostas termināļu darbības un tranzīta satiksmes radīto diskomfortu, publiskās ārtelpas vides kvalitātes uzlabošanai kā prioritāras noteiktas pieostas apkaimes – Mangaļsala, Vecmīlgrāvis, Mīlgrāvis, Sarkandaugava, Bolderāja un Daugavgrīva.

Stratēģiskās nostādnes pilsētvides attīstībai rosina:

- palielināt apstādījumu platības, lai pastiprinātu gaisa attīstīšanas funkciju
- saglabāt ģimenes dārziņu pagaidu izmantošanu vietās, kur pastāv applūšanas risks vai arī kur tiem ir svarīga nozīme apstādījumu un dabas teritoriju saglabāšanā; nodrošināt šo teritoriju sakārtošanu un drošību
- saglabāt Pierīgas mežu, purvu un neapbūvēto lauku teritoriju loku ap Rīgu kā vienotu kompleksu, to saistot ar radiālajiem pilsētas zaļajiem koridoriem
- izveidot apkārtējai videi nekaitīgu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu, veicināt sadzīves atkritumu poligona infrastruktūras attīstību, paredzot šķirošanas līniju un dedzināšanas iespēju, kā arī novērst zaļo atkritumu kompostēšanas vietu trūkumu
- informēt iedzīvotājus par plūdu risku un plānveidīgi īstenot pretplūdu pasākumus

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Novērst nelabvēlīgo vides ietekmi uz iedzīvotāju veselību, īpašu uzmanību pievēršot gaisa kvalitātei, kā arī sadzīves un citu atkritumu apsaimniekošanai (IAM)
- Samazināt nāves un saslimšanas gadījumu skaitu, kuru izraisa ķīmiskās vielas un gaisa, ūdens un augsnes piesārņojums (IAM)
- Nodrošināt drošu zaļo teritoriju pieejamību visām sabiedrības grupām (IAM)
- Pilnveidot noslēgtos ūdens resursu un atkritumu izmantošanas lokus (piemēram, ilgtspējīga lietusūdens apsaimniekošana, centralizētas biomasas savākšanas vietas, videi draudzīgu tehnoloģiju izmantošana atkritumu šķirošanā un dalīti savākto atkritumu pārstrādē) (RPR)

KOMPETENCE

Pašvaldības atbildība vides pārraudzības jomā ir dabas, apstādījumu un ūdens teritoriju tiesiskā aizsardzība, apsaimniekošana un attīstība, par ko Rīgā atbild RD MVD.

SIA "Rīgas meži" nodrošina meža zemju apsaimniekošanu, kā arī rūpējas par dārzu (tiem, kas nodoti apsaimniekošanā ar deleģēšanas līgumu), parku un skvēru apsaimniekošanu. Savukārt par dārzu apsaimniekošanu, kuri nevienam nav nodoti, rūpējas attiecīgās izpilddirekcijas.

Gaisa piesārņojuma mērījumus Rīgā veic gan pašvaldība, gan valsts institūcija, gan uzņēmumi: RD MVD, LVĢMC un RBP.²³⁶

ESOŠĀ SITUĀCIJA

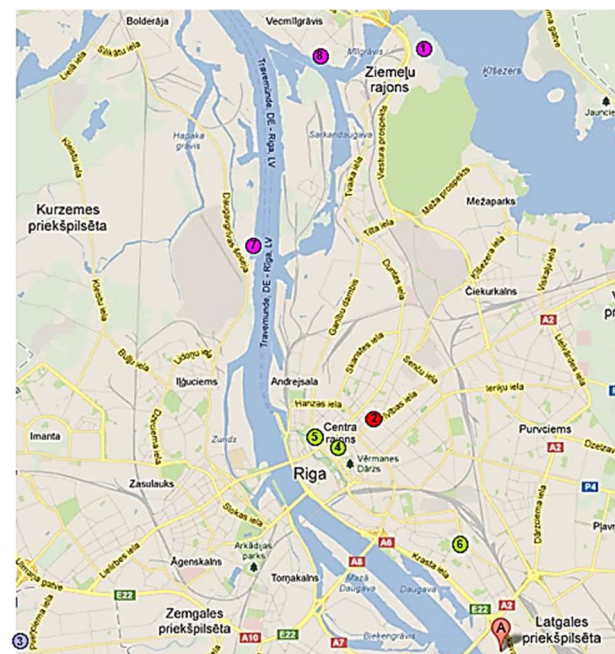
Gaisa kvalitāte un vides troksnis

Gaisa kvalitāte Rīgā no 2012. līdz 2016. gada jūlijam tika mērīta 8 gaisa monitoringa stacijās (3 pieder pašvaldībai, 3 valstij un 2 Rīgas brīvostai), taču

viena pašvaldības stacija pilnībā tika sabojāta ceļu satiksmes negadījuma dēļ, tādējādi 2017. gadā to skaits samazinājās par vienu. Tā kā bojājumi bija lieli, cietusī stacija netika atjaunota, taču tās vietā tika iegādāta jauna, kas sāka darboties 2018. gadā 2. maijā²³⁷. Staciju izvietojumu iespējams aplūkot 120. attēlā.

120. attēls

Gaisa monitoringa staciju izvietojums Rīgā (bez brīvostas un tās uzņēmumu monitoringa)

Avots: www.mvd.riga.lv

²³⁶ www.mvd.riga.lv

²³⁷ Gaisa piesārņojuma mērījumu rezultāti Rīgā 2016. gadā, 2017

Laika posmā no 2012. līdz 2019. gadam (ieskaitot) Rīgā nav fiksēts robežlielumu pārsniegums šādām vielām – sēra dioksīds, ozons, oglekļa un slāpekļa monoksīds, toluols, ksilols un formaldehīds. Arī benzols gandrīz iekļaujas šajā grupā, taču 2012. gadā tas pārsniedza noteikto robežlielumu ($5 \mu\text{g}/\text{m}^3$), sasniedzot $7,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$, bet pārējos gadus tas ir turējies normā. Jāpiebilst, ka galvenais benzola izmešu avots ir transports ar benzīna dzinēju.

Savukārt vielas, kas ļoti bieži pārsniedz noteiktos robežlielumus, ir NO_2 un cietās daļiņas jeb putekļi. Kā redzams 34. tabulā, NO_2 gada vidējā koncentrācija Brīvības ielā un K. Valdemāra ielā (līdz tās slēgšanai) līdz 2017. gadam (ieskaitot) katru gadu pārsniedza robežvērtību, kas ir ne vairāk nekā $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Tas, iespējams, ir saistīts ar valdošajiem rietumu vējiem. Galvenais NO_2 avots ir transports (īpaši ar dīzeļa dzinēju), kā arī siltumenerģētikas uzņēmumu un privātmāju apkures krāsnis²³⁸.

34. tabula

NO ₂ gada vidējā koncentrācija Rīgā, $\mu\text{g}/\text{m}^3$								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mīlgrāvja iela 10*	24,8	25,9	22,1	-	16,8	13,9	17,2	15,8
Brīvības iela 73	38,3	43,4	47,9	49,7	-	41,2	31,9	17,5
K. Valdemāra iela 18	48,4	50,6	46,9	51,1	51,7**	SLĒGTA		
Maskavas iela 165	21,9	22,9	21,3	24,1	26,1	21,8	24,6	25,5
Raiņa bulvāris 19	33,7	31,8	28,4	27,0	23,4	22,6	26,7	22,2
Kantora iela 32	Darbību sāka 2018. gada 2. maijā						17,05	15,9

* līdz 2015. gadam (ieskaitot) mērījumi veikti Tvaika ielā 44

** mērījumi veikti līdz 2016. gada 18. jūlijam

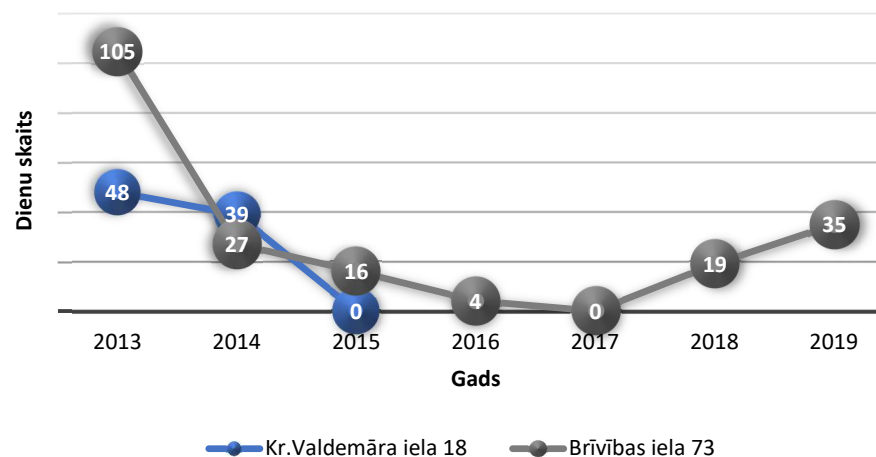
Avots: Gaisa piesārņojuma mērījumu rezultāti Rīgā

²³⁸ Gaisa piesārņojuma mērījumu rezultāti Rīgā 2017. gadā, 2018. gada marts

Apskatot dienu skaitu, kad pārsniegta normatīvajos aktos pieļaujamā robežvērtība piesārņojumam ar cietajām daļiņām PM₁₀, vērojama ļoti mainīga tendence, taču vairāk ar negatīvu noslieci – visā apskatāmajā laika periodā tikai 2 gados tā nav pārsniegta (skat. 121. att.). Negatīvā ziņā ievērojamākais ir bijis 2013. gads, kad Brīvības ielā 73 pieļaujamā robežvērtība pārsniegta 105 dienas, bet K. Valdemāra ielā 18 – 48 dienas. Tas skaidrojams ar gada sauso vasaru un rudenī, kas noteica lielu putekļu koncentrāciju Rīgas ielās²³⁹. Atgādinājumam: ar 2016. gada jūniju stacija K. Valdemāra ielā ir slēgta satiksmes negadījuma dēļ.

121. attēls

Dienų skaits, kad tiek pārsniegta normatīvajos aktos pieļaujamā robežvērtība piesārņojumam ar cietajām daļiņām PM₁₀

Avots: RD MVD

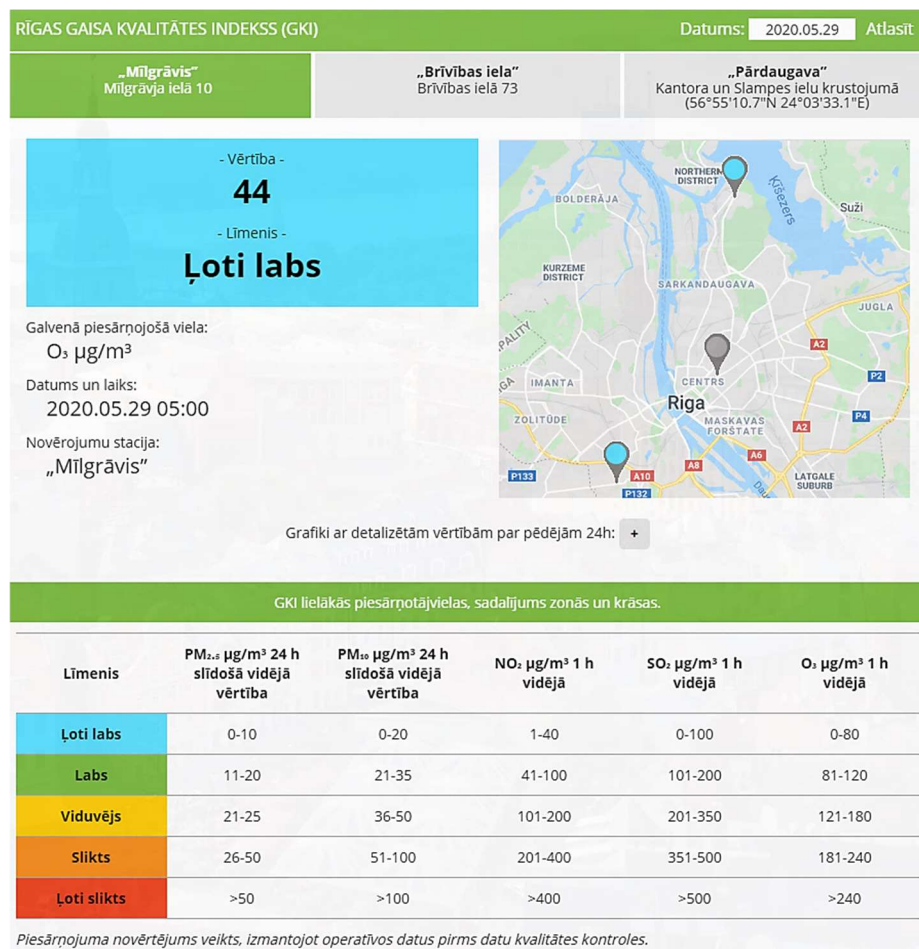
Timekļa vietnē gmsd.riga.lv/ ikviens var apskatīties šodienas un iepriekšējo dienu gaisa kvalitātes indeksu pilsētā 3 RD novērojumu stacijās – “Mīlgrāvis”,

²³⁹ Gaisa piesārņojuma mērījumu rezultāti Rīgā 2013. gadā, 2014. gada februāris

“Brīvības iela” un “Pārdaugava” (skat. 122. att.). Datu aktualizācija notiek ik stundu.

122. attēls

Informācija par Rīgas gaisa kvalitātes indeksu

Avots: ekrānuzņēmums no www.gmsd.riga.lv

Rūpējoties par ielu tīrību un gaisa kvalitāti, Rīgas ielu uzkopšana tiek veikta ar tā saucamajām “Broadway” mašīnām, kas gar teknes joslām slauka putekļus un ar birsti mitrina brauktuvi. Regulāri brauktuves tiek tīrītas 1. un 2. uzturēšanas klases ielās 1245 km garumā: Centra rajonā – katru dienu, bet pārējā Rīgas teritorijā – 3–4 reizes nedēļā. Šie darbi gadā izmaksā 1,8 milj. eiro. Taču sausajā periodā, kad putekļu koncentrācija ir vislielākā, ar to vien nepietiek. Tāpēc RD SD nodrošina laistīšanu ielās, kurās ir liela gājēju intensitāte, ar nosacījumu, ka vismaz 5 dienas ir bijis sauss laiks. Pašvaldības īpašumā ir 7 ielu laistīšanas mašīnas, kuru ietilpība ir 6 m³. Vienā piegāvienā iespējams samitrināt 30 000 m², taču tas nav pietiekami, jo centra ielu platība ir 470 000 m². Turklāt izmaksas ir lielas, bet, lai palielinātu laistīšanas daudzumu, pašvaldības budžetā nav pietiekami līdzekļu (vienas mašīnas uzpildei nepieciešami 240 eiro), līdz ar to laistītas tiek galvenokārt tikai 5 centrālās ielas²⁴⁰. Savukārt tramvaja slīdes laista SIA “Rīgas satiksme” speciālie darba tramvaji.

Gaisa piesārņošana pilsētā notiek arī ziemā, kad uz ielām tiek kaisīts sāls, kas bojā arī apavus, kokus, autotransportlīdzekļus un dzīvnieku ķepas. RD SD pārstāve skaidro, ka šis ir ekonomiskākais un efektīvākais pretslīdes materiāls Latvijas laikapstākļiem²⁴¹. Pret tīras sāls kaisīšanu ielās iestājas rīdnieki. Pēc pētījumu centra SKDS 2019. gadā veiktās aptaujas, gandrīz puse jeb 43% iedzīvotāju uzskata, ka ielas jāapstrādā ar smiltis un sāls maisījumu, un tikai 18% domā, ka jākaisa sāls bez piemaisījumiem. 14% uzskata, ka jāizmanto alternatīvi ķīmiskie reaģenti, savukārt 12% sliecas uz to, ka ielas nav jākaisa vispār²⁴².

! Sāls negatīvi ietekmē gaisa kvalitāti pilsētā. Vai ielu kaisīšanai nav iespējamās alternatīvas?

²⁴⁰ www.riga.lv, 30.05.2019.

²⁴¹ www.lsm.lv, 18.02.2017.

²⁴² www.nra.lv, 03.03.2020.

Iedzīvotāju vērtējums par gaisa kvalitāti savā apkaimē pa gadiem ir svārstīgs, taču pozitīvo vērtējumu īpatsvars turas virs 70%. Tiesa, pēc 2015. gada tam ir lejupejoša tendence – 2015. gadā pozitīvu vērtējumu sniedza 80,3%, kas ir arī sagaidāmā vērtība 2020. gadā, bet 2019. gadā – vairs tikai 75,4%.

Lai īstenotu Eiropas Komisijas izvirzītos mērķus, LR VARAM ir izstrādājusi Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānu 2020–2030. Tajā izklāstīti turpmākie pasākumi, ar kuriem panākt mērķu sasniegšanu, un starp tiem ir arī Rīgā veicamie pasākumi gaisa kvalitātes uzlabošanai.

Vides troksnis

Galvenie trokšņa avoti Rīgā ir autotransports, sliežu ceļa transports, lidosta, osta, rūpniecības objekti un sadzīves trokšņi (publiskās izklaides vietas, kaimiņi u.c.).

Valsts loma trokšņa jomā galvenokārt izpaužas dažādu normatīvu sagatavošanā. Pašvaldība, izmantojot datus, ko sniedz aglomerācijas trokšņa stratēģiskā karte, izstrādā vides trokšņa samazināšanas rīcības plānu tuvākajiem 5 gadiem un ilgtermiņā. RD MVD sniedz atzinumus būvprojektiem, strādā ar iedzīvotāju sūdzībām u.c. RD SD slēdz līgumus ar vides konsultāciju firmām par pilsētas attīstības projektu ietekmes novērtēšanu uz vidi. Savukārt Eiropas Padome kontrolē dalībvalstu vides kvalitāti trokšņa jomā.

Ir izstrādāts arī rīcības plāns vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā 2017–2022 (RD 15.12.2017. lēmums Nr. 633), kurš tika sagatavots, pamatojoties uz 2015. gadā izstrādātajām un apstiprinātajām (RD lēmums Nr. 3331) trokšņa stratēģiskajām kartēm. Tajās ietverti šādi trokšņa avoti:

- autotransports – 5850 ielu posmi, kopējais garums – 1180 km
- sliežu ceļa transportlīdzekļi – 395 km dzelzceļa un tramvaju līniju
- rūpnieciskie – 268 objekti ar kopējo platību 11,6 km²
- gaisa kuģi – 67 200 lidojumu starptautiskajā lidostā “Rīga”²⁴³

²⁴³ Rīcības plāns vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā 2017.–2022. gadam

Kā redzams 35. tabulā, vislielākais skaits iedzīvotāju ir pakļauti trokšņa līmenim no 60 līdz 64 dB (A) – 195 164; 65–69 dB (A) – 149 116; bet 55–59 dB (A) – 131 742 iedzīvotāji. Neapšaubāmi, lielākais trokšņa radītājs ir intensīvā ceļu satiksme. Rīcības plānā vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā par galveno mērķi ir noteikts pakāpeniski samazināt to iedzīvotāju skaitu, kuru mājoklis atrodas spēcīga vides (āra) trokšņa zonās, sākot ar >75 dB(A), 70–74 dB(A), 65–69 dB(A).

35. tabula

Iedzīvotāju skaits, kuri dzīvo mājokļos, kas pakļauti noteiktam trokšņa līmenim diennaktī periodā Rīgā

Trokšņa avots	Trokšņa līmenis, dB (A)						
	45–49	50–54	55–59	60–64	65–69	70–74	>75
Ceļu satiksme	35 171	80 106	133 923	188 932	143 943	54 433	4979
Dzelzceļu un tramvaju satiksme	47 508	38 502	21 012	9510	7066	382	39
Gaisa kuģu satiksme	10 500	761	214	211	102	0	0
Rūpnieciskā darbība	52 557	15 420	8875	3720	230	154	0
Galvenie autoceļi	3181	387	95	80	15	0	0
Galvenās dzelzceļa līnijas	17 692	10 065	7206	4423	6411	323	38
Visi trokšņa avoti	29 073	76 082	131 742	195 164	149 116	58 276	5157

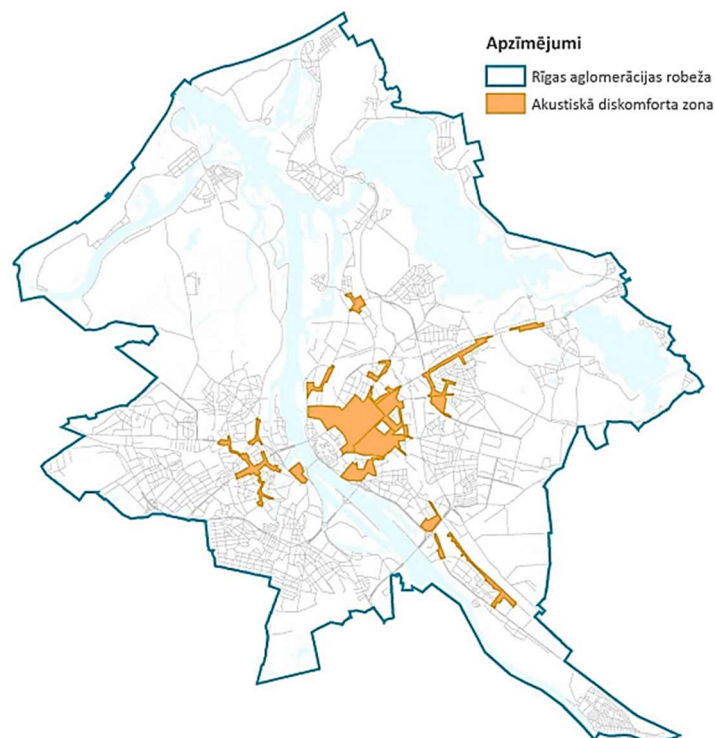
Avots: Rīcības plāns vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā 2017–2022. gadam

Atbilstoši ES kritērijiem un metodikai rīcības plānā vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā 2017.–2022. gadam šajā teritorijā ir noteiktas 18 prioritārās akustiskā diskomforta zonas – Centrs, Avoti, Grīziņkalns, Āgenskalns, Maskavas forštate, Pētersala, Cēsu iela, Daugavgrīvas iela, Teika, Tīlta iela, Klīversala, Ķengarags, Miera iela, Purvciems, Dzirciems,

Jugla, Krasta masīvs, Maskavas iela (skat. 123. att.), ar kopējo iedzīvotāju skaitu 120 436 un 8,36 km² platību²⁴⁴.

123. attēls

Prioritārās akustiskās diskomforta zonas Rīgas aglomerācijā

Avots: Rīcības plāns vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā 2017.–2022. gadam

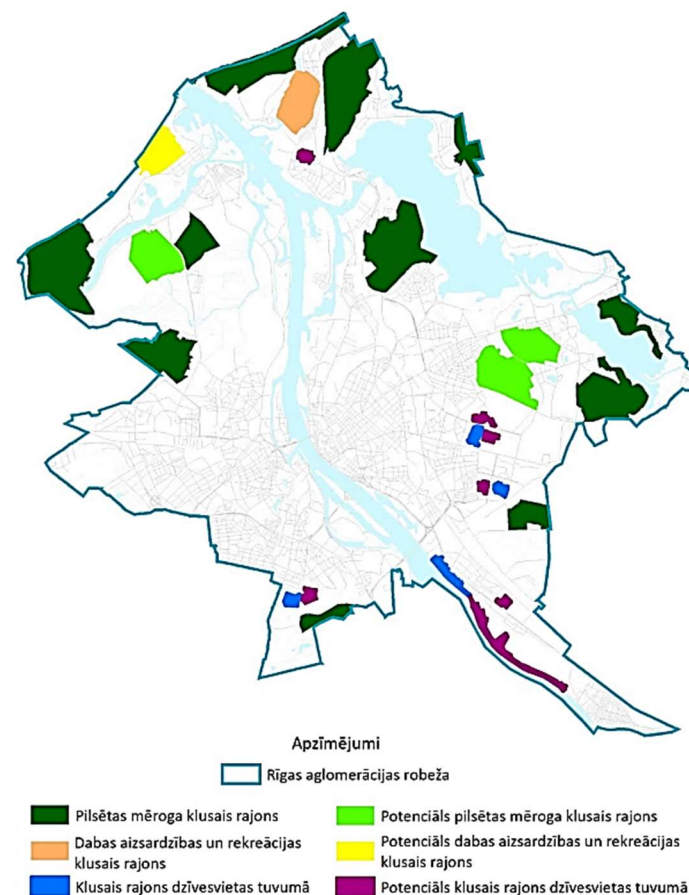
Plānojot un ieviešot attiecīgus pasākumus, primāri ir jāmazina trokšņa piesārņojuma līmenis prioritārajās akustiskā diskomforta zonās, taču tai pašā laikā tas darāms arī ārpus šīm zonām, ieskaitot plānotās apbūves teritorijas. Jāpiebilst, ka ir noteikti arī 16 klusie rajoni (skat. 124. att.) ar kopējo platību

²⁴⁴ Rīcības plāns vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā 2017.–2022. gadam

33,8 km² un identificētas 11 teritorijas, kuras varētu tikt noteiktas kā klusie rajoni gadījumā, ja uzlabosies akustiskās kvalitātes rādītāji.²⁴⁵

124. attēls

Klusie rajoni Rīgas aglomerācijā

Avots: Rīcības plāns vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā 2017.–2022. gadam

²⁴⁵ Rīcības plāns vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā 2017.–2022. gadam

Atzinīgi vērtējams Rīgas pašvaldības jau līdz šim paveiktais trokšņa mazināšanā. 2014. gadā uz pārvada pār dzelzceļa līniju Rīga–Jelgava tika uzstādīti 3 m augsti prettrokšņa ekrāni, savukārt līdz 2016. gadam Rīgā tika izveidotas 2 tramvaja līnijas (6. un 11. maršruts), kuras atbilst zemās grīdas tramvaju prasībām, kā arī iegādāti zemās grīdas tramvaji, un tas ievērojami mazinājis trokšņa piesārņojumu. Tāpat pašvaldība ir noteikusi, ka, projektējot jaunas B vai C kategorijas ielas un veicot to rekonstrukciju, ir jāparedz prettrokšņa pasākumi. Perspektīvā trokšņa mazināšanai būtu ieteicams ierobežot kravas transporta kustību, turpināt zemās grīdas tramvaju ieviešanu, sniegt lielāku atbalstu klusāka autotransporta, velosipēdu un elektrotransporta lietotājiem, kā arī veicināt stāvparku izbūvi²⁴⁶.

Arī VAS “Starptautiskā lidosta “Rīga”” ir izstrādājusi rīcības plānu, kura mērķis ir mazināt trokšņa robežlielumu pārsniegumam pakļauto iedzīvotāju skaitu, kā arī trokšņa ietekmi uz tiem iedzīvotājiem, kuri nav pakļauti robežlielumu pārsniegumiem (kur tas ir praktiski iespējams). Gaisa kuģu radītais diennakts troksnis, kas ir lielāks par 65 dBA, tiešā lidostas tuvumā skar tikai vienu mājokli. Nevienam iedzīvotājam nav pakļauts 60 dBA nakts troksnim. Tomēr samērā daudz cilvēku dzīvo teritorijās, kur diennakts troksnis ir lielāks par 60 dBA, kā arī vietās, kur nakts trokšņa līmenis pārsniedz 50 dBA²⁴⁷.

Rūpniecisko avāriju riska objekti

Rīgā atrodas vairāki rūpnieciskie objekti, kuros tiek izmantotas bīstamas ķīmiskās vielas un produkti, un to dēļ uzņēmumi izstrādā rūpniecisko avāriju novēršanas programmu vai drošības pārskatu. Programmas vai drošības pārskata nepieciešamība ir atkarīga no izmantojamo vielu bīstamības un apjoma, ko nosaka MK 19.07.2005. noteikumi Nr. 532 “Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem”.

²⁴⁶ www.lvportals.lv (raksta autors: RD), 16.11.2017.

²⁴⁷ VAS “Starptautiskā lidosta “Rīga”” Rīcības plāna trokšņa mazināšanai kopsavilkums, 2018

Rīgā atrodas 10 uzņēmumi, kam jāizstrādā avāriju novēršanas programma (skat. 36. tab.), un 9 uzņēmumi, kam jāizstrādā drošības pārskats un civilās aizsardzības plāns (skat. 37. tab.). Saskaņā ar drošības pārskatiem un programmām Vides pārraudzības valsts birojs paaugstināta riska objektiem ir noteicis ierobežojuma zonas un ierobežojumus tajās. Šīs zonas ir apstiprinātas ar Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem (Nr. 34).

36. tabula

Objekti Rīgā, kuriem jāizstrādā rūpniecisko avāriju novēršanas programma

Bīstamas ķīmiskās vielas ²⁴⁸	Objekta nosaukums un atrašanās vieta
Metanols, naftas produkti, toksiskas, uzliesmojošas, oksidējošas un videi bīstamas vielas	• SIA “Latvijas ķīmija”, ķīmisko produktu vairumtirdzniecības bāze, Cesvaines iela 13
Sašķidrināta naftas gāze	• SIA “ADR Turbo”, sašķidrinātās naftas gāzes bāze, Aplokciema iela 3
Naftas produkti, dabas gāze un citas videi bīstamas un uzliesmojošas vielas	• SIA “VL Bunkering”, Tvaika iela 68 • SIA “Woodison Terminal”, naftas produktu terminālis, Tvaika iela 39 • AS “Latvenergo”, Rīgas TEC-1, Viskaļu iela 16 • SIA “LDZ ritošā sastāva serviss”, lokomotīvu remonta centra Rīgas iecirkņa objekti, Krustpils iela 24 • SIA “Nordeka Oil”, Dzirciema iela 121 • SIA “OVI”, Tvaika iela 35 • SIA “VLD Group”, Birztaļu iela 66
Toluoldiizocianāts	• SIA “Prodimpekss Loģistikas grupa”, Bulļu ielā 47A

Avots: Vides pārraudzības valsts birojs,
www.vpvb.gov.lv/lv/avariju-risks/objektu-saraksts

²⁴⁸ Pēc MK noteikumu Nr. 131 pielikuma Nr. 1

37. tabula

Objekti, kuriem jāizstrādā drošības pārskats un civilās aizsardzības plāns

Bīstamās vielas	Objekta nosaukums un atrašanās vieta
Sašķīdinātā naftas gāze, naftas produkti u.c. uzliesmojošas un toksiskas vielas	• AS "Latvijas Finieris", rūpnīca "Lignums", Finiera iela 6
Oksidējošas un videi bīstamas cietvielas un kālija nitrāts	• SIA "Cargo Concept", Birztalu iela 4A
Sašķīdinātā naftas gāze	• SIA "Latvijas Propāna gāze", Rīgas eksporta gāzes uzpildes stacija, Zilā iela 20
Naftas produkti un citas videi bīstamas un uzliesmojošas vielas	• SIA "Circle K Latvia", Rīgas terminālis, Laivinieku iela 7 • SIA "NaftImpeks", Laivinieku iela 11 • SIA "PARS Termināls", Tvaika iela 7a un 9 • AS "B.L.B. Baltijas termināls", naftas ķīmijas terminālis, Ezera iela 22
Naftas produkti, metanols un citas uzliesmojošas un videi bīstamas vielas	• SIA "NESTE Latvija", Rīgas terminālis, Laivinieku iela 5
Minerālmēsli	• SIA "Riga Fertilizer Terminal", minerālmēsļu īslaicīgas uzglabāšanas un pārkraušanas komplekss, Kundziņsalas 8. līnija 5

Avots: www.vpvb.gov.lv/lv/avariju-risks/objektu-saraksts

Tāpat Rīgas tuvumā atrodas uzņēmumi, kas rūpnieciskās avārijas gadījumā var ietekmēt pilsētu (skat. 38. tab.).

38. tabula

Riska objekti, kuri atrodas blakus pilsētas teritorijai un kuru rūpnieciskās avārijas var ietekmēt Rīgu

Bīstamās ķīmiskās vielas ²⁴⁹	Objekta nosaukums, atrašanās vieta
Naftas produkti un dabas gāze	• AS "Latvenergo", Rīgas TEC-2, Granīta iela 31, Acone, Salaspils novads
Sprādzienbīstami un oksidējoši materiāli	• SIA "Sprādziens", Daugavas iela 8, Saurieši, Stopiņu novads
Ūdeņradis, hlors, hlorūdeņradis, amonjaks, sašķīdinātā naftas un dabas gāze, acetilēns, skābeklis u.c. oksidējošas un toksiskas gāzes	• SIA "Linde Gas", gāzes balonu uzpildes stacija, Putnu iela 2, Zaķumuiža, Ropažu novads

Avots: www.vpvb.gov.lv/lv/avariju-risks/objektu-saraksts

Zaļās teritorijas

Meži

Rīgas pašvaldībai pilsētas teritorijā pieder 4464,12 ha meža zemju (t.sk. 97,8% jeb 4365,75 ha meža – atbilstoši 2017. gada meža inventarizācijas datiem) un ārpus pilsētas robežām – 3872,76 ha (t.sk. 58,6% jeb 2270,67 ha meža)²⁵⁰, kurus apsaimnieko SIA "Rīgas meži" (viens no lielākajiem mežu apsaimniekotājiem Latvijā). Pārējo meža zemju platību bez meža veido ceļi, lauces, purvi, meliorācijas grāvji, smiltājs, purvi, pārplūstoši klajumi un rekultivētas zemes.

SIA "Rīgas meži" pieder 5 mežniecības, kuru pārziņā esošie meži lielākoties atrodas ~50 km rādiusā ap galvaspilsētu. Rīgai piederošos mežus ap pilsētu apsaimnieko Gaujas, Daugavas un Tīreļu mežniecība, savukārt pašā pilsētas teritorijā – Rīgas mežniecība (skat. 125. att.).²⁵¹ Galvenās meža apsaimniekošanas problēmas pilsētā ir liels pieaugušu un pāraugušu

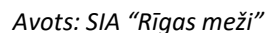
²⁴⁹ Pēc MK noteikumu Nr. 131 pielikuma Nr. 1

²⁵⁰ Meža apsaimniekošanas plāns 2018–2026

²⁵¹ www.rigasmezi.lv

125. attēls

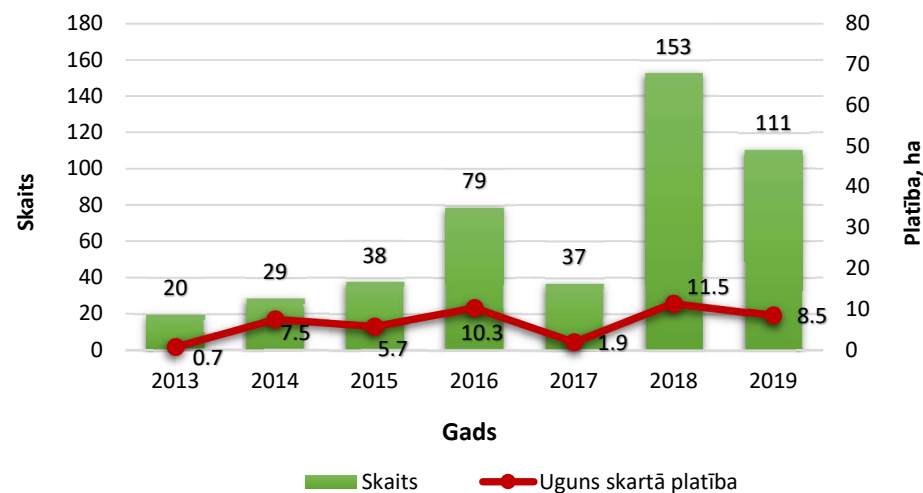
Rīgas pilsētai piederošie meži

Pieejama: www.lps.lv/uploads/docs_module/RM%20prezentacija.pdf

Ļoti liela problēma mežu saglabāšanā ir ugunsgrēki, jo lielais vairākums pilsētas mežu ir tieši sausie priežu meži. Galvenie meža ugunsgrēku iemesli ir kūlas dedzināšana un cilvēku bezatbildība, neprasmīgi rīkojoties ar uguni²⁵⁴. Statistika atklāj, ka ugunsgrēku skaitam Rīgas reģiona mežos ir mainīga tendence, bet viskritiskākais bijis 2016., 2018. un 2019. gads (skat. 126. att.).

Meža ugunsgrēki Rīgas reģionā

**! Nepieciešams aktīvāk strādāt pie preventīvajiem pasākumiem
ugunsgrēku skaita mazināšanai**

Pilsētas teritorijā atrodas arī valsts nozīmes dabas liegumi: “Krēmeri” (15 ha platībā), “Jaunciems” (353 ha), “Vecdaugava” (233 ha) un dabas parks

²⁵⁴ SIA "Rīgas meži"

127. attēls

Avots: RD MVD

Apstādījumi ir būtiski gan vides un ekoloģiskās kvalitātes nodrošināšanai, gan atpūtai, gan arī pilsētas vizuālā tēla uzturēšanai. Kopš 2012. gada zaļo teritoriju īpatsvars ir palicis nemainīgs – 23% pilsētas kopējās teritorijas. Savukārt par 8,5 procentpunktiem (salīdzinot 2012. un 2019. gadu) ir samazinājies to iedzīvotāju īpatsvars, kuri dzīvo 300 m zonā ap šādām teritorijām – tie ir tikai 69,2%. Neapšaubāmi, vislabākā situācija no

128. attēls

Zaļās zonas

Apzīmējumi

- Daļēji aizsargājama dabas teritorija
- Mākslīgums
- Rekreācijas teritorija
- 300 m vai vairāk zaļās teritorijas

Skalē

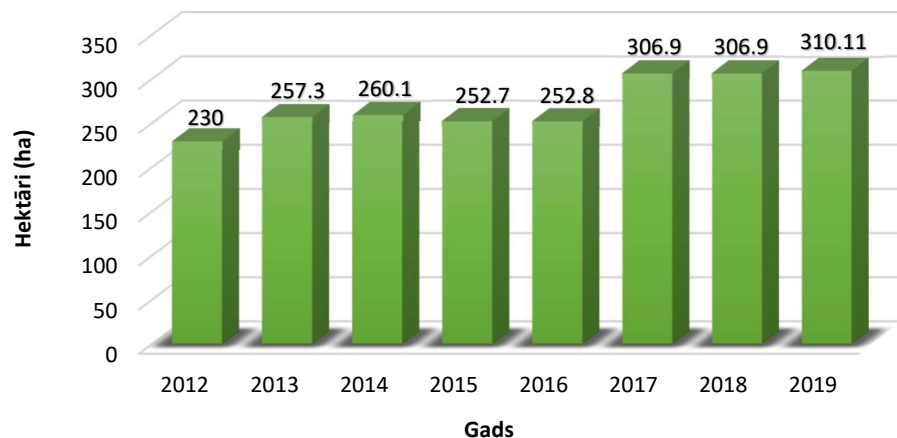
0 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000 1100 1200 1300 1400 1500 1600 1700 1800 1900 2000 2100 2200 2300 2400 2500 2600 2700 2800 2900 3000 3100 3200 3300 3400 3500 3600 3700 3800 3900 4000 4100 4200 4300 4400 4500 4600 4700 4800 4900 5000 5100 5200 5300 5400 5500 5600 5700 5800 5900 6000 6100 6200 6300 6400 6500 6600 6700 6800 6900 7000 7100 7200 7300 7400 7500 7600 7700 7800 7900 8000 8100 8200 8300 8400 8500 8600 8700 8800 8900 9000 9100 9200 9300 9400 9500 9600 9700 9800 9900 10000 10100 10200 10300 10400 10500 10600 10700 10800 10900 11000 11100 11200 11300 11400 11500 11600 11700 11800 11900 12000 12100 12200 12300 12400 12500 12600 12700 12800 12900 13000 13100 13200 13300 13400 13500 13600 13700 13800 13900 14000 14100 14200 14300 14400 14500 14600 14700 14800 14900 15000 15100 15200 15300 15400 15500 15600 15700 15800 15900 16000 16100 16200 16300 16400 16500 16600 16700 16800 16900 17000 17100 17200 17300 17400 17500 17600 17700 17800 17900 18000 18100 18200 18300 18400 18500 18600 18700 18800 18900 19000 19100 19200 19300 19400 19500 19600 19700 19800 19900 20000 20100 20200 20300 20400 20500 20600 20700 20800 20900 21000 21100 21200 21300 21400 21500 21600 21700 21800 21900 22000 22100 22200 22300 22400 22500 22600 22700 22800 22900 23000 23100 23200 23300 23400 23500 23600 23700 23800 23900 24000 24100 24200 24300 24400 24500 24600 24700 24800 24900 25000 25100 25200 25300 25400 25500 25600 25700 25800 25900 26000 26100 26200 26300 26400 26500 26600 26700 26800 26900 27000 27100 27200 27300 27400 27500 27600 27700 27800 27900 28000 28100 28200 28300 28400 28500 28600 28700 28800 28900 29000 29100 29200 29300 29400 29500 29600 29700 29800 29900 30000 30100 30200 30300 30400 30500 30600 30700 30800 30900 31000 31100 31200 31300 31400 31500 31600 31700 31800 31900 32000 32100 32200 32300 32400 32500 32600 32700 32800 32900 33000 33100 33200 33300 33400 33500 33600 33700 33800 33900 34000 34100 34200 34300 34400 34500 34600 34700 34800 34900 35000 35100 35200 35300 35400 35500 35600 35700 35800 35900 36000 36100 36200 36300 36400 36500 36600 36700 36800 36900 37000 37100 37200 37300 37400 37500 37600 37700 37800 37900 38000 38100 38200 38300 38400 38500 38600 38700 38800 38900 39000 39100 39200 39300 39400 39500 39600 39700 39800 39900 40000 40100 40200 40300 40400 40500 40600 40700 40800 40900 41000 41100 41200 41300 41400 41500 41600 41700 41800 41900 42000 42100 42200 42300 42400 42500 42600 42700 42800 42900 43000 43100 43200 43300 43400 43500 43600 43700 43800 43900 44000 44100 44200 44300 44400 44500 44600 44700 44800 44900 45000 45100 45200 45300 45400 45500 45600 45700 45800 45900 46000 46100 46200 46300 46400 46500 46600 46700 46800 46900 47000 47100 47200 47300 47400 47500 47600 47700 47800 47900 48000 48100 48200 48300 48400 48500 48600 48700 48800 48900 49000 49100 49200 49300 49400 49500 49600 49700 49800 49900 50000 50100 50200 50300 50400 50500 50600 50700 50800 50900 51000 51100 51200 51300 51400 51500 51600 51700 51800 51900 52000 52100 52200 52300 52400 52500 52600 52700 52800 52900 53000 53100 53200 53300 53400 53500 53600 53700 53800 53900 54000 54100 54200 54300 54400 54500 54600 54700 54800 54900 55000 55100 55200 55300 55400 55500 55600 55700 55800 55900 56000 56100 56200 56300 56400 56500 56600 56700 56800 56900 57000 57100 57200 57300 57400 57500 57600 57700 57800 57900 58000 58100 58200 58300 58400 58500 58600 58700 58800 58900 59000 59100 59200 59300 59400 59500 59600 59700 59800 59900 60000 60100 60200 60300 60400 60500 60600 60700 60800 60900 61000 61100 61200 61300 61400 61500 61600 61700 61800 61900 62000 62100 62200 62300 62400 62500 62600 62700 62800 62900 63000 63100 63200 63300 63400 63500 63600 63700 63800 63900 64000 64100 64200 64300 64400 64500 64600 64700 64800 64900 65000 65100 65200 65300 65400 65500 65600 65700 65800 65900 66000 66100 66200 66300

Avots: "Pētījums par pilsētvides attīstību raksturojošo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas pilsētā", SIA "Civitta Latvija", 2020

Rīgas sabiedrisko apstādījumu platība pēc 2013. gada bija mazliet lielāka par 250 ha, taču 2017. gadā tā ievērojami pieauga – par 21,4%, salīdzinot ar 2016. gadu (skat. 129. att.). To veicināja sabiedrisko apstādījumu ierīkošana Erevānas dārzā, Lielajos un Jēkaba kapos, Miera/Klusās ielas, Lemešu/Gobas ielas, Stērstu/Dignājas/Bauskas ielas, Ārlavas un Volguntes ielas skvēros²⁵⁶. Taču, neskatoties uz to, iedzīvotāju vērtējums par dabas vides daudzumu un kvalitāti Rīgā pēdējos gados pasliktinās – 2016. gadā pēc ikgadējas pozitīvas tendences bija panākta visaugstākā vērtība un pozitīvu vērtējumu sniedza 93,5% iedzīvotāju, bet 2019. gadā tie bija 80,6% (gandrīz tikpat, cik 2012. gadā). Jāpiebilst, ka 2017. gadā aptauja netika veikta.

129. attēls

Rīgas sabiedrisko apstādījumu (dārzi, parki, skvēri) teritorijas

Avots: SIA "Rīgas meži"

Rīgas parkus un dārzus uz 2019. gadu rotāja 13 strūklakas (katra ar savu vēsturi), no kurām 11 darbojās, bet 2 bija nepieciešama atjaunošana (pie

²⁵⁶ Pārskata "2017. gada pārskats par Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.–2020. gadam ieviešanu" gala atskaite, 2018

brīvostas pārvaldes un baseinam Dziesmusvētku parkā). 2015. gada vasarā Grīziņkalnā un Ziedoņdārzā tika atjaunoti 2 ūdensobjekti, kas veidoti kā bradājamie baseini. Jāpiebilst, ka katru gadu tiek nodrošināta to tīrīšana, testēšana un, ja nepieciešams, detaļu nomaiņa²⁵⁷. Strūklakas galvenokārt ir izvietotas Centra apkaimē un pa vienai Avotu, Grīziņkalna un Pētersalas–Andrejsalas apkaimē, un, sezonai sākoties, tās tiek iedarbinātas pakāpeniski.

Ūdens kvalitāte un pieejamība

Rīgas teritorijā ir vairāk nekā 30 ūdenstilpnes un ūdensteces, kas aizņem 17,6% pilsētas teritorijas²⁵⁸ un ietver tādus ezerus kā Juglas (5,7 km²) un Ķīšezers (17,4 km²), kā arī Latvijas lielāko upi Daugavu, kura plūst cauri Rīgai. Visi pilsētas ūdensobjekti kopā veido kompleksu sistēmu, kurai ir liela nozīme pilsētas tēla veidošanā, dažādu funkciju veikšanā un nodrošināšanā (rekreatīvo, saimniecisko, komerciālo). Turklāt starp daudzām pilsētas apkaimēm ūdens ceļi ir īsākie savienojumi, tāpēc ir svarīgi nodrošināt racionālu šo ūdensobjektu izmantošanu un apsaimniekošanu.

Šo objektu ekoloģiskā kvalitāte ir būtiskākais priekšnoteikums vides aizsardzībai ne tikai lokālā mērogā, bet arī visam Baltijas jūras reģionam, jo tie ir savienoti ar Baltijas jūru. Aktuālākais ekoloģiskās kvalitātes vērtējums ir veikts Daugavas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāna izstrādes laikā²⁵⁹. Tikai "D400SP Daugava" virszemes ūdensobjektu ekoloģiskā kvalitāte novērtēta kā laba; "D401 Mīlgrāvis–Jugla", LVT (pārejas ūdensobjekts), "D413SP Daugava", "E042 Ķīšezers" un "E045 Juglas ezers" – kā vidēja; bet "E041 Vecdaugava" kā ļoti slikta²⁶⁰.

²⁵⁷ RD MVD

²⁵⁸ RTP līdz 2030. gadam stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, 2019

²⁵⁹ Vides pārskats "Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums Daugavas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānam 2016.–2021. gadam un Daugavas upju baseinu apgabala plūdu riska pārvaldības plānam 2016.–2021. gadam, 2016

²⁶⁰ RTP līdz 2030. gadam stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, 2019

130. attēls

Kopumā 2019. gadā 54% rīdzinieku 500 m rādiusā ap dzīvesvietu bija pieeja ūdensmalai, kas ir par 10 procentpunktiem vairāk, salīdzinot ar 2012. gadu. Ūdensmalu pieejamību apkaimju sadalījumā var apskatīt 130. attēlā. Svarīgi piebilst, ka ūdens pieejamība ir risināma ne tikai no cilvēku/gājēju skatpunkta, bet arī no tādas puses kā piestātnes un tauvošanās iespējas. Sadarbībā ar RTU vai NVO būtu lietderīgi izveidot kvalitatīvu piestātņu novērtējumu, kas atklātu, cik piestātnes ir izmantojamas dažādu kategoriju ūdenstransportam, un ļautu secināt, kāda ir ūdensmalu pieejamība laivotājiem²⁶³.

Avots: "Pētījums par pilsētvides attīstību raksturojošo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību Rīgas pilsētā", SIA "Civitta Latvija", 2020

Normatīvo aktu prasībām atbilstošas iekšzemes peldvietas Rīgā uz 2020. gadu bija 7 – Bābelītes ezers, Vecāku, Vakarbulļu un Daugavgrīvas pludmale, kā arī

²⁶¹ Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums, 2017

²⁶² Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums, 2017

²⁶³ Rīgas pilsētas arhitekta birojs

Lucavsalas, Lucavsalas līča un Rumbulas peldvieta²⁶⁴. Tas ir par 2 peldvietām vairāk nekā 2013. gadā, tomēr uz 2020. gadu plānos bija radīt 13 prasībām atbilstošas peldvietas. Jāpiebilst, ka Vakarbulļu pludmalei jau kopš 2008. gada ik gadu tiek piešķirts zilais karogs – tā ir viena no 5 Vides izglītības fonda programmām, un šī karoga iegūšanai ir jānodrošina 29 stingri kvalitātes kritēriji²⁶⁵. Savukārt 2018. gadā zilais karogs pirmo reizi tika pacelts Vecāķu peldvietā. Tāpat 2018. gadā tika veikta Daugavas gultnes izpēte peldvietu ierīkošanai Dārziņos pie Zirņu salas (2 vietas) un pie Daugavmalas ielas.

Rīgā uz 2020. gada peldsezonu bija 28 neoficiālās peldvietas (2013. gadā – 19, 2019. gadā – 22)²⁶⁶, kurās Veselības inspekcija regulāri veic ūdens kvalitātes pārbaudes. Rezultātus tā publisko savā mājaslapā, lai iedzīvotāji varētu izvērtēt attiecīgās vietas drošumu, jo bieži vien ūdens ir piesātināts ar nelabvēlīgajām vielām, tāpēc peldēšanās tur nav ieteicama vai ir aizliegta.

! Pēdējos gados visā Latvijā, t.sk. Rīgas ūdenstilpnēs, ir savairojušās zilaļģes, kas var izraisīt dažādas alerģiskas ādas reakcijas un citus kairinājumus. Tāpēc pašvaldībai būtu plašāk jāizmanto plašsaziņas līdzekļi, lai par stāvokli informētu ikvienu peldētgrībētāju.

Ilgtspējīga ūdens apsaimniekošana

Pēc LVĢMC datiem, nākotnē ir gaidāmas biežākas un intensīvākas lietusgāzes. Ilggadējo novērojumu dati apliecina notiekošās klimata pārmaiņas. Ar pašreizējo kanalizācijas kopsistēmas un arī šķirtsistēmas kapacitāti nepietiek, lai ekstrēmu lietusgāžu gadījumā spētu uzņemt vairāk ūdens un aizsargāt teritorijas no applūšanas. Tāpat arī esošā šķirtsistēma nenodrošina efektīvu ūdens attīrīšanu. Lai visā pilsētā ieviestu daļīgu lietusūdens savākšanas sistēmu, nepieciešami lieli kapitālieguldījumi.

Pilsētvidē kā ilgtspējīgus lietusūdens apsaimniekošanas risinājumus integrējot zaļās infrastruktūras elementus, iespējams atslogot esošos notekūdeņu savākšanas tīklus, tādējādi pasargājot tos no pārplūšanas stipru lietusgāžu gadījumos. Tādi ilgtspējīgas lietusūdens apsaimniekošanas risinājumi kā lietusdārzi, filtrācijas joslas, bioloģiskās aizturēšanas šūnas nodrošina ne tikai ūdens uzkrāšanu un novadīšanu, bet arī tā attīrīšanu no piemaisījumiem. Izmantojot ilgtspējīgus lietusūdens apsaimniekošanas risinājumus, vienlaikus tiek uzlabota arī pilsētas publiskā ārtelpa, rasta telpa iedzīvotāju rekreācijai un palielināta nekustamā īpašuma vērtība zaļo teritoriju tuvumā. Zaļā infrastruktūra veicina ne vien estētiskumu, bet nodrošina mikroklimata regulāciju pilsētvidē, uzlabo gaisa kvalitāti, kā arī veic pilsētas dzesēšanas funkciju. Lai meklētu risinājumus lietusūdens pārvaldībai un apsaimniekošanai, 2015.–2018. gadā RD PAD piedalījās projektā “Integrēta lietusūdens pārvaldība” (iWater).

Meliorācija

Rīgā ir aptuveni 147,4 km meliorācijas grāvju, taču lielākoties meliorācijas sistēmas atrodas pilsētas perifērijā, kur nav izbūvēta slēgtā sistēma. Rīgā šīm sistēmām tiek nošķirti divi veidi, kas saskan ar Meliorācijas likumā noteikto klasifikāciju: koplietošanas meliorācijas grāvji un pašvaldības meliorācijas sistēmas ūdensnotekas un novadgrāvji²⁶⁷.

Meliorācijas attīstības tematiskā plānojuma izstrādes laikā veiktā analīze liecina, ka meliorācijas sistēmu īpašumpiederība Rīgā ir ļoti fragmentēta – pašvaldības funkcijām rezervētos zemesgabalos atrodas mazāk nekā puse no RTP2006 noteiktajām pašvaldības meliorācijas sistēmu ūdensnotekām un novadgrāvjiem. Pārējās sistēmas ir izvietotas privātīpašumā²⁶⁸.

²⁶⁴ www.vi.gov.lv

²⁶⁵ www.varam.gov.lv

²⁶⁶ www.vi.gov.lv

²⁶⁷ Meliorācijas attīstības tematiskais plānojums, 2017

²⁶⁸ Meliorācijas attīstības tematiskais plānojums, 2017

Saskaņā ar RD SD informāciju slēgtā lietus notekūdeņu sistēma ir neapmierinošā stāvoklī, jo lielākā tās daļa ir izbūvēta pēc 1960. gada²⁶⁹.

Lai nodrošinātu Spilves apkaimes gruntsūdens līmeņa pazemināšanu, RD MVD uztur Spilves poldera sūkņu staciju, kas nodrošina vienmērīgu ūdens līmeni Hapaka grāvī un aizsargā Spilves poldera teritorijas no applūšanas²⁷⁰.

REKOMENDĀCIJAS

- Izstrādāt Rīgas pielāgošanās plānu klimata pārmaiņām, kurš atbilstu attiecīgajam Latvijas plānam un citiem augstāka ranga dokumentiem
- Noteikti arī turpmāk izziņāt iedzīvotāju viedokli un sekot apmierinātības dinamikai
- Nodrošināt, ka zaļo teritoriju īpatsvars pilsētā nesarūk, kā arī nodrošināt kvalitatīvu to uzturēšanu, turpinot apsaimniekot un labiekārtot zaļās teritorijas
- Izglītot sabiedrību par klimata pārmaiņām, veidojot un piedaloties dažāda veida akcijās. Svarīgi šādus pasākumus un akcijas īstenot tieši skolās, piemēram, kā akciju “Silto džemperu diena”, kuras mērķis ir izglītot sabiedrību par klimata pārmaiņām un veicināt videi un klimatam draudzīgākus paradumus
- Sekmēt dažāda veida zaļo risinājumu ieviešanu pašvaldībā, t.sk. zaļos iepirkumus
- Nodrošināt pazemes un virszemes ūdeņu monitoringu caur vienotu sistēmu. Pašlaik šo funkciju daļēji veic RD izpilddirekcijas, nodrošinot ikgadējo peldūdens monitoringu oficiālajās un neoficiālajās peldvietās. Vēl šo funkciju veic valsts institūcijas, t.i., LVĢMC, kā arī oficiālajās peldvietās – Veselības inspekcija

Priekšlikumi

- RV iekļaut gaismas piesārņojuma aspektu. Šī tēma līdz šim AP nav skarta, taču ir neatņemama vides kvalitātes sastāvdaļa
- Pārskatīt RV15 rādītājus:
 - o “Zaļo teritoriju īpatsvars no pilsētas kopējās teritorijas” (nemainīgs rādītājs, netiek nodrošināta datu atjaunošana)
 - o “Degradētas zaļās teritorijas” (netiek nodrošināta datu atjaunošana)
 - o “Uz pašvaldības zemes esošie neizmantojamie ūdensapgādes urbumi” (likvidēti visi uz pašvaldības zemes esošie neizmantojamie ūdensapgādes urbumi)
 - o “Gaisa kvalitāte pilsētā” (K. Valdemāra ielā 18 stacija ir slēgta)
- RV15 uzdevumu grozījumiem un jauniem uzdevumiem:
 - o U15.1. aktivitātē “Normatīvo aktu prasībām atbilstošu peldvietu izveidošana” kā atbildīgās institūcijas noteikt izpilddirekcijas. Saskaņā ar RD institūciju nolikumiem praktiskās darbības peldvietu izveidošanā, labiekārtošanā un uzturēšanā veic pašvaldības izpilddirekcijas. RD MVD sadarbojas normatīvo aktu izstrādē
- Pie U15.1. ieviest jaunu uzdevumu – “Mikroliegumu apsaimniekošana”

²⁶⁹ Meliorācijas attīstības tematiskais plānojums, 2017

²⁷⁰ www.mvd.riga.lv

Nr.p.k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
15.1.	Zaļo teritoriju īpatsvars no pilsētas kopējās teritorijas	%	23	23	23	23	23	23	23	23	23	
15.2.	Degradētās zaļās teritorijas	skaitis	27	-	-	- *	- *	- *	- *	- *	15	
15.3.	Rīgas sabiedrisko apstādījumu (dārzi, parki, skvēri) teritorijas	ha	230	257.3	260.1	252.7	252.8	306.9	306.9	310.11	-	
15.4.	Vidējais iedzīvotāju īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita, kuriem 300 m rādiusā ap dzīvesvietu ir pieejamas dabas un apstādījumu teritorijas	%	77.7	-	-	-	83.9	-	-	69.2	80	
15.5.	Vidējais dabas un apstādījumu teritoriju pieejamības un pieejamības kvalitātes vērtējums	Punkti (0-4)	2.6	-	-	-	2.9	-	-	3.3	6	
15.6.	Vidējais iedzīvotāju īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita, kuriem 500 m rādiusā ap dzīvesvietu ir pieeja ūdensmalai	%	44.2	-	-	-	41.3	-	-	54.2	44	
15.7.	Vidējais ūdensmalu pieejamības un pieejamības kvalitātes vērtējums	Punkti (0-4)	1.9	-	-	-	2.3	-	-	3.3	2.5	
15.8.	Iedzīvotāju vērtējums par dabas vides daudzumu un kvalitāti Rīgā kopumā	Pozitīvs vērtējums, %	80.4	83.1	88.5	91.7	93.5	-	85.5	80.6	85	
15.9.	Normatīvo aktu prasībām atbilstošas iekšzemes peldvietas	skaitis	-	5	5	6	7	7	7	7	13	
15.10.	Uz pašvaldības zemes esošie neizmantojamie ūdensapgādes urbumi	skaitis	-	3	0	0	0	0	0	0	0	
15.11.	Dienų skaits, kad tiek pārsniegta normatīvajos aktos pieļaujamā robežvērtība piesārņojumam ar cietajām daļiņām PM10:											
	- Krišjāņa Valdemāra iela 18	skaitis	-	48	39	0	- **				< 35	
	- Brīvības iela 73	skaitis	-	105	27	16	4	0	19	35	< 35	
15.12.	NO ² gada vidējā koncentrācija Rīgā:											
	- Mīlgrāvja iela 10 (iepriekš Tvaika iela 44)	µg/m ³	24.8	25.9	22.1	- ***	16.8	13.9	17.2	15.8	< 40	
	- Brīvības iela 73	µg/m ³	38.3	43.4	47.9	49.7	-	41.2	31.9	17.5	< 40	
	- Krišjāņa Valdemāra iela 18	µg/m ³	48.4	50.6	46.9	51.1	51.7	- **			< 40	
	- Maskavas iela 165	µg/m ³	21.9	22.9	21.3	24.1	26.1	21.8	19.1	25.5	< 40	
	- Raiņa bulvāris	µg/m ³	33.7	31.8	28.4	27	23.4	22.6	26.6	22.2	< 40	
15.13.	Vidējais gaisa piesārņojuma novērtējums apkaimēs:											
	- NO ²	Punkti (0-4)	2.5	-	-	-	2.5	-	-	1.93	3	
	- CO ²	Punkti (0-4)	2.4	-	-	-	2.4	-	-	2.19	3	
15.14.	Iedzīvotāju vērtējums par gaisa kvalitāti mikrorajonā/apkaimē	Pozitīvs vērtējums, %	77.4	73.8	79.8	80.3	79.2	-	72.8	75.4	80	
15.15.	Vidējais trokšņa līmeņa novērtējums apkaimēs	Punkti (0-4)	2.7	-	-	-	3.0	-	-	3.0	3	
15.16.	Iedzīvotāju daļa, kas naktī pakļauti par 55 dB(A) lielākam troksnim	%	-	-	39	38	38	38	38	-	20	
15.17.	Iedzīvotāju vērtējums par trokšņu līmeni mikrorajonā/apkaimē dienā	Pozitīvs vērtējums, %	81.1	70.3	78.2	81.0	78.9	-	73.0	74.3	85	
15.18.	Iedzīvotāju vērtējums par trokšņu līmeni mikrorajonā/apkaimē naktī	Pozitīvs vērtējums, %	78.9	75.6	79.7	85.0	80.0	-	73.7	74.8	85	
15.19.	Iedzīvotāju vērtējums par teritorijas tīrību pilsētā	Pozitīvs vērtējums, %	81.3	77.4	86.1	81.0	81.7	-	72.9	68.3	85	
	* Apsekojumi netika veikti											
	** Mērījumi veikti tikai 6 mēnešus un pēc tam stacija slēgta											
	*** Turpmāk NO2 koncentrāciju mēris Mīlgrāvja ielā 10											

PRV16 Labvēlīga uzņēmējdarbības vide un augsta ekonomiskā aktivitāte

PROBLEMĀTIKA: augsts bezdarba līmenis un nabadzības pieaugums. Liela ekonomiski aktīvo iedzīvotāju emigrācija. Nepietiekams atbalsts jaundibinātajiem uzņēmumiem. Nefinanšu investīciju samazinājums.

MĒRKIS: izvēlēties tādus attīstības politikas pasākumus, kas sekmētu augstu nodarbinātības līmeni, ilgtspējīgu saimniecisko izaugsmi un cenu stabilitāti, tādējādi radot materiālo pamatu iedzīvotāju un pilsētas labklājības pieaugumam.

TEMATI:

- Uzņēmējdarbības vide valstī
- Rīgas konkurētspēja
- Nodarbinātība
- Zinātne un inovācijas

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Viens no četriem Stratēģijas 2030 mērķiem ir “Inovatīva, atvērta un eksportspējīga ekonomika”. Mērķis nosaka, ka iedzīvotāju piesaistei un dzīves kvalitātes uzlabošanai pilsētā nepieciešams palielināt darbavietu skaitu ar konkurētspējīgu atalgojumu, kā arī sekmēt jaunu uzņēmumu veidošanu.

Rīgas ekonomikas balsts ir šādas prioritārās nozares: osta, transports un loģistika, ķīmiskā rūpniecība, datoru tehnoloģijas, elektrotehnikas ražošana, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, metālizstrādājumu ražošana un mašīnbūve, tūrisms un izglītība.

Pašvaldība sadarbībā ar valsts iestādēm realizēs industriālo politiku Rīgā, tam atvēlot nepieciešamās platības ražošanai stratēģiski svarīgās teritorijās. Pilsētas ekonomikas izaugsme tiks veicināta uz jau apbūvētu, bet ekonomiski neefektīvu, t.sk. degradētu, teritoriju reaktivāciju. Pašvaldība veicinās

savstarpēji nesaistītu komersantu, pētniecības, izglītības un citu institūciju sadarbību jeb puduru veidošanās programmas pilsētā un plašākā teritorijā. Tā tiktu veicināta Rīgas ekonomikas nozaru un komersantu konkurētspēja, eksporta apjoma palielināšana, inovācijas un jaunu produktu veidošanās.

2030. gadā Stratēģija 2030 paredz, ka Rīgas pašvaldība ir Rīgas uzņēmumu vēstnesis un atbalsts starptautiskai darbībai.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Veicināt politikas, kas atbalsta ražošanu, darba vietu radīšanu, uzņēmējdarbību, radošumu un inovācijas, kā arī sekmēt mazo un vidējo uzņēmumu veidošanu un izaugsmi (IAM)
- Nodrošināt pilnvērtīgu nodarbinātību, pienācīgas kvalitātes darbu visām sievietēm un vīriešiem, jauniešiem un personām ar invaliditāti, kā arī vienādu darba samaksu par vienādi vērtīgu darbu (IAM)
- Veicināt ilgtspējīgu industrializāciju, ievērojami palielinot nodarbināto iedzīvotāju īpatsvaru un iekšzemes kopproduktu rūpniecības nozarē (IAM)
- Apvienot zinātnisko un uzņēmējdarbības potenciālu, izveidojot klasterus zinātnei, pētniecībai un attīstībai, inovācijām, kā arī inovatīvu un tehnoloģiski ietilpīgu uzņēmumu izaugsmei (LIAS, RPR, ESSBJR, IAM)
- Sniegt zināšanu un tehnoloģiju eksporta atbalstu izciliem, inovatīviem, starptautiskiem nišas produktu uzņēmumiem (RPR)
- Veicināt kultūras un radošo uzņēmējdarbību (RPR, ESSBJR)
- Stimulēt tās uzņēmējdarbības aktivitātes, kas dabas kapitālu izmanto ilgtspējīgi, īpaši koncentrējoties uz mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (LIAS)

KOMPETENCE

RD PAD nodrošina uzņēmējdarbību veicinošu jauno uzņēmēju atbalsta instrumentu izvērtēšanu un jaunu iniciēšanu, kā arī sniedz konsultatīvo

atbalstu. Tāpat tā nodrošina pilsētas starptautisko atpazīstamību, sekmē investīciju piesaisti, kā arī uzņēmējiem atbilstošas infrastruktūras veidošanu.

RITA pamatmērķis ir piesaistīt ārvalstu investīcijas galvaspilsētai, starptautiska Rīgas popularizēšana un tūrisma attīstīšana (izveidota 2021. gada 24. martā, darbu sāka 2021. gada aprīlī).

Valsts regulē uzņēmējdarbību ar ekonomiskajām un administratīvajām metodēm.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

Uzņēmējdarbības vide valstī

Latvijas uzņēmējdarbības vides līmenis tiek iekļauts dažādos starptautiskajos reitingos, taču atsevišķi Rīga tiek apskatīta reti. Pasaules Bankas “Doing Business” uzņēmējdarbības ērtuma indeksā 2020. gadā Latvija tāpat kā iepriekšējā gadā ieņēma 19. vietu starp 190 valstīm²⁷¹, kas ir par 6 vietām augstāk nekā 2013. gadā (25. vieta). Jāpiebilst, ka kaimiņvalstis atrodas mazliet augstāk – Igaunija 18. vietā, bet Lietuva 11. vietā. Lai noskaidrotu šo indeksu, katra valsts tika vērtēta pēc 10 kritērijiem, un 40. tabulā iespējams apskatīt Latvijas vietu katrā no tiem. Kopumā Latvijas uzņēmējdarbības vide ir labi attīstīta, taču atsevišķus rādītājus būtu nepieciešams uzlabot.

²⁷¹ www.em.gov.lv, 15.09.2020.

40. tabula

Latvijas “Doing Business” reitingi

Kritēriji	Vieta		Tendence
	2012	2020	
Uzņēmējdarbības uzsākšana	51.	26.	↑
Būvatļauju saņemšana	112.	56.	↑
Pieeja elektroenerģijai	84.	61.	↑
Nekustamā īpašuma reģistrācija	32.	25.	↑
Kredītreģistru pieejamība	4.	15.	↓
Investoru tiesību aizsardzība	65.	45.	↑
Nodokļu nomaksas rādītāji	67.	16.	↑
Ārējā tirdzniecība	15.	28.	↓
Līgumsaistību izpilde	17.	15.	↑
Maksātnespējas joma	32.	55.	↓

Avots: www.doingbusiness.org

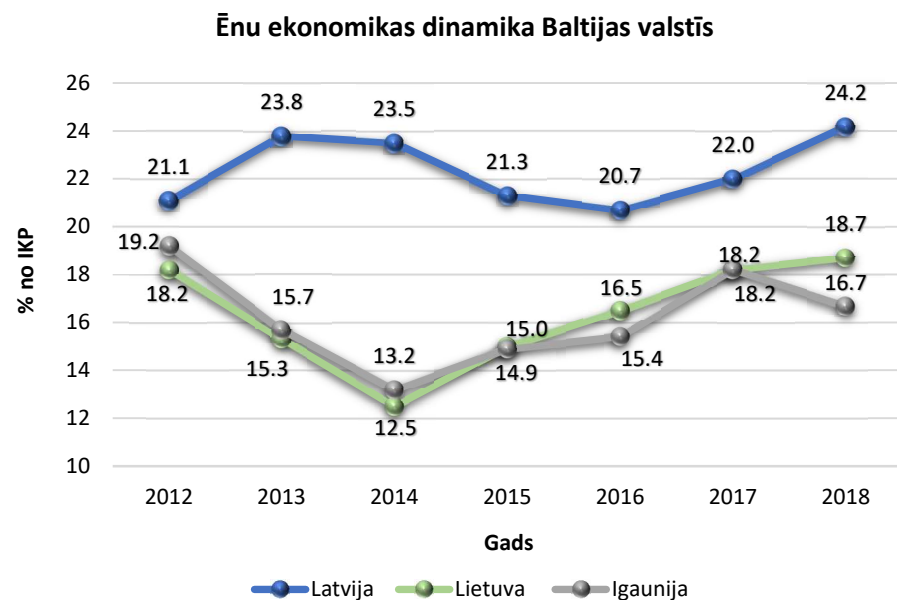
Ēnu ekonomika

Ēnu ekonomikas dēļ tiek veicināta nevienlīdzīga konkurence, turklāt tā bojā tirgu un negatīvi ietekmē nodokļu iekasēšanu²⁷². Latvijā vēl joprojām pastāv visaugstākais ēnu ekonomikas rādītājs visā Baltijā – Lietuvā un Igaunijā tās īpatsvars ik gadu bijis zem 20% IKP, bet Latvijā katru gadu tas turas virs šīs robežas. Jāpiebilst, ka 3 gadus (2014, 2015, 2016) rādītājs bija ar lejupejošu tendenci, kas nozīmēja ēnu ekonomikas mazināšanos, taču kopš 2017. gada tas atkal ir pieaudzis un 2018. gadā sasniedza 24,2% IKP (skat. 131. att.). Tāpat pētījuma datos²⁷³ norādīts, ka 2018. gadā ēnu ekonomiku Latvijā visvairāk veidoja aplokšņu algas (45,5%), kam sekoja neuzrādītie ienākumi (37,2%) un neuzrādītie darbinieki (17,4%).

²⁷² www.fm.gov.lv

²⁷³ Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs 2009–2018, “SSE Riga” Ilgtspējīga biznesa centrs

131. attēls

Avots: Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs 2009–2018,
“SSE Riga” Ilgtspējīga biznesa centrs

Savukārt, apskatot situāciju tikai Latvijas iekšienē, t.i. – reģionos, secināms, ka viszemākais ēnu ekonomikas līmenis (vidējais 2016.–2018. gadā) ir Kurzemes reģionā – 19,1% IKP (iepriekš Vidzemes reģionā), bet visaugstākais Zemgales reģionā – 26,1% IKP (iepriekš Rīgas reģionā). Jāteic, ka Rīgas reģiona rādītāji būtiski neatšķiras no iepriekšējā analizējamā perioda (2015–2017) – iepriekš tas bija 24,6% IKP, bet 2016.–2018. gadā – 24,3% IKP. Vērtējot nozares kopumā, ēnu ekonomika visvairāk pastāv būvniecībā – 35,9% IKP, bet vismazāk vairumtirdzniecībā – 18,2% IKP (jāpiebilst, ka salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu rādītājs audzis par 5,2 procentpunktiem)²⁷⁴.

Kā atklājas Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociācijas pētījumā, ko veica pētījumu centrs SKDS (tika aptaujāti 1005 respondenti), ēnu ekonomikas attīstībai ir 3 galvenie faktori – pārāk augsti nodokļi, neuzticēšanās valstij un godprātības trūkums sabiedrībā. Savukārt kā efektīvākie instrumenti tās mazināšanai tiek minēti darbaspēka nodokļu samazināšana (49,8%) un uzticības vairošana valstij (28,9%)²⁷⁵.

Rīgas konkurētspēja

Uzņēmējdarbības jomā Rīga ir līdere valsts mērogā gan daudzveidības, gan apjoma ziņā – te atrodas lielākā daļa valstī reģistrēto uzņēmumu, te katru gadu tiek radīti vidēji 54% IKP, te koncentrēti aptuveni 57% no kopējām investīcijām valstī (2017. gadā). Rīgas kā investīciju vietas pievilcību apliecina arī daudzveidīgie lielo investīciju projekti, piemēram, 2017. gadā globālais biznesa procesu ārpakalpojumu un klientu apkalpošanas uzņēmums “Webhelp” (Francija) Rīgā atklāja jaunu klientu apkalpošanas centru, savukārt 2018. gadā tiks atklāts IKEA veikals un piegulošā teritorija²⁷⁶.

Pilsētas uzņēmējdarbības vidi veido gan valsts politika un darbības, gan pašvaldības darbības, gan arī privātā sektora piedāvājums (tradīcijas, attieksme, inovācijas, konkurētspēja). Pašvaldības darbības, kas tieši ietekmē uzņēmējdarbības vidi, ir infrastruktūras pieejamība un kvalitāte, darbaspēka resursu pieejamība un kvalitāte, patērētāju jeb noieta tirgus apjoms, pašvaldības tēls pasaulē u.c. Papildus tam pašvaldība aktīvi iesaistās darbībās, kas vērstas uz investīciju un uzņēmējdarbības jomas uzlabojumiem, kā arī pati īsteno uzņēmējdarbību veicinošas aktivitātes. 2017. gadā Rīga ierindojās Eiropas topa 7. vietā kā viena no pilsētām ar visstraujāk augošajiem jaunuzņēmumiem. Tāpat “European Start-up Initiative” uzņēmumu dibinātāju

²⁷⁵ “Ēnu ekonomiku veicinoši faktori un instrumenti tās mazināšanai”, pētījumu centrs SKDS (Latvijas iedzīvotāju aptauja, 2018. gada jūnijs)

²⁷⁶ Rīgas ekonomiskais profils 2018, 2019 un 2020

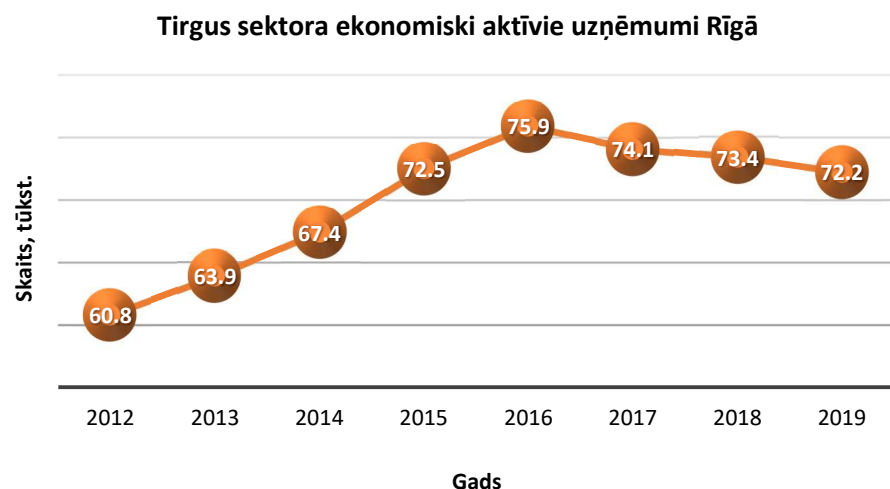
²⁷⁴ Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs 2009–2018, “SSE Riga” Ilgtspējīga biznesa centrs

aptauja liecina, ka Rīga ir viena no TOP10 pilsētām ar visstraujāk augošajiem jaunuzņēmumiem²⁷⁷.

Jāuzsver, ka ļoti būtisks faktors uzņēmējdarbības attīstībā ir Rīgas atvērtā un pievilcīgā uzņēmējdarbības vide, kuru nosaka labvēlīgs ģeogrāfiskais novietojums, teritoriāli telpiskais kompakums, starptautiskā un reģionālā sasniedzamība, infrastruktūras pieejamība u.c.

Viens no svarīgākajiem uzņēmējdarbības attīstības rādītājiem ir ekonomiski aktīvo tirgus sektora uzņēmumu skaita izmaiņas. No 2012. līdz 2016. gadam tas pakāpeniski pieauga – par 24,8%, taču 2017. gadā tendence mainījās uz lejupejošu, un no 2016. līdz 2019. gadam šo uzņēmumu skaits samazinājās par 3,7 tūkstošiem jeb 4,9% (skat. 132. att.).

132. attēls

Avots: LR CSP

Detalizētāk analizējot LR CSP datus, redzams, ka visvairāk tirgus sektora ekonomiski aktīvie uzņēmumi nodarbojas ar vairumtirdzniecību un

mazumtirdzniecību; profesionālajiem, zinātniskajiem un tehniskajiem pakalpojumiem; kā arī operācijām ar nekustamo īpašumu.

Uzņēmējdarbībā galvenokārt piedalās privātais sektors, taču arī valsts un pašvaldība ir vairāku, galvenokārt lielo, uzņēmumu kapitāldaļu turētāja. Rīgas pašvaldībā tie ir tādi uzņēmumi kā RP SIA “Rīgas satiksme”, AS “Rīgas Centrāltirgus”, SIA “Rīgas meži”, SIA “Rīgas nami”, SIA “Rīgas ūdens”, SIA “Getliņi EKO” u.c.

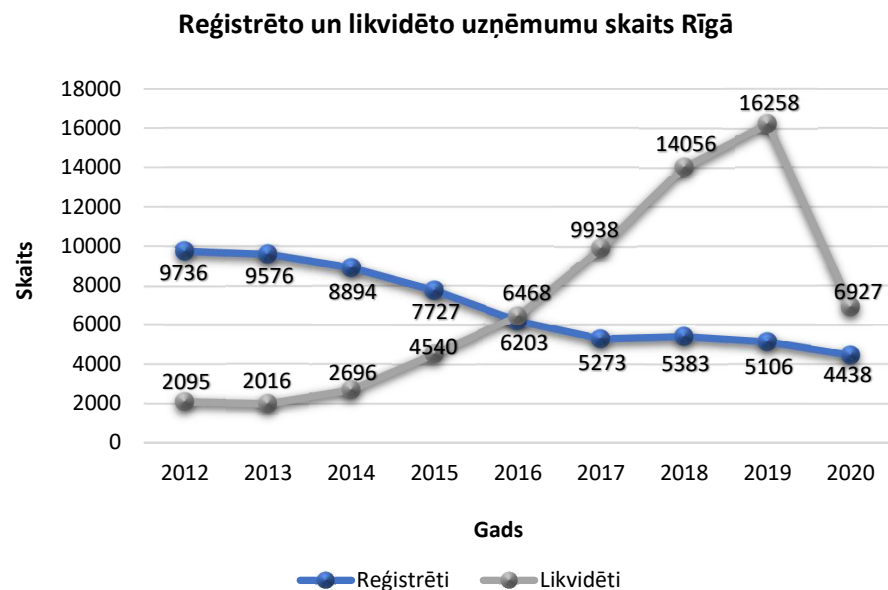
Kopš 2012. gada galvaspilsētā reģistrēto uzņēmumu skaits ievērojami samazinās – no 9736 līdz 4438 uzņēmumiem 2020. gadā (↓54,4%), savukārt likvidēto uzņēmumu skaita tendence līdz 2019. gadam katru gadu bija negatīvi pieaugoša – kopš 2012. gada tas palielinājies gandrīz 8 reizes (skat. 133. att.). Viens no tā iemesliem ir uzņēmējdarbības vides sakārtošana, kā rezultātā no reģistriem izslēgti uzņēmumi, kas ilgstoši neveic saimniecisko darbību. Papildus to ietekmē arī ģeopolitiskie notikumi attiecībā uz eksporta– importa attīstību, konkurences situācija tirgū un citi faktori. Uzņēmumu skaitu ietekmē arī Mikrouzņēmumu nodokļa likuma grozījumi, kuru mērķis ir novērst tādu komersantu dibināšanu, kas tiek reģistrēti ar mērķi izvairīties no nodokļu maksāšanas.²⁷⁸ Tāpat 2019. gadā tika veikts Uzņēmuma reģistra vienkāršotās likvidācijas process augsta riska klientiem, tā mērķis – uzlabot situāciju naudas atmazgāšanas novēršanas un uzņēmējdarbības vides drošības jomā²⁷⁹. Savukārt īpaši pieminams ir 2020. gads, kad likvidēto uzņēmumu kopējais skaits pret iepriekšējo gadu samazinājies par 57,4%, neskatoties uz Covid-19 pandēmiju.

²⁷⁸ blog.lursoft.lv, 03.01.2017.

²⁷⁹ www.lsm.lv, 06.01.2020.

²⁷⁷ Rīgas ekonomiskais profils 2018 un 2019

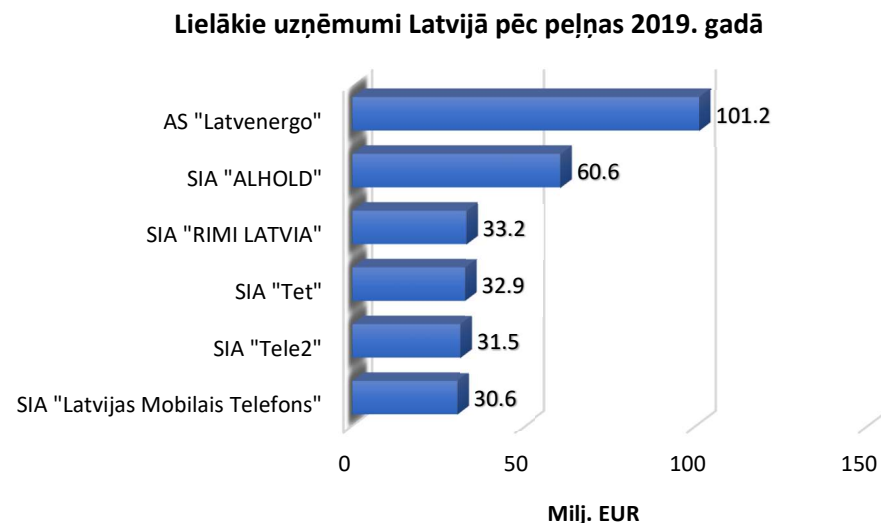
133. attēls

Avots: "Lursoft" statistika

"Lursoft" statistikas dati rāda, ka 2019. gadā, skatoties pēc peļņas (pēc nodokļiem) un neņemot vērā konsolidētos uzņēmumus, 13 no 15 lielākajiem Latvijas uzņēmumiem atrodas Rīgā, un kopš 2015. gada 1. vietā ierindojas elektroenerģijas ražošanas uzņēmums AS "Latvenergo" ar 101,2 milj. eiro lielu peļņu. No 134. attēlā redzamā TOP6 tikai viens uzņēmums – 2. vietā esošā SIA "ALHOLD" (holdingkompānija/pārvaldītājsabiedrība) – ir dislocēta Saldus novadā, savukārt pārējie visi – Rīgā.

134. attēls

Avots: "Lursoft" statistika

Pašvaldības atbalsts

Saskaņā ar likumu "Par pašvaldībām" viena no autonomajām pašvaldību funkcijām ir sekmēt saimniecisko darbību savā administratīvajā teritorijā, kā arī rūpēties par bezdarba samazināšanu. Rīgas pašvaldība šajā jomā veic virkni pasākumu, piemēram, organizē ikgadējo grantu programmas "Atspēriens" konkursu, īsteno atbalsta programmu "Rīgas drosmes grants", sniedz konsultācijas, sadarbojas ar zinātnes un pētniecības institūcijām, apmeklē starptautiskas izstādes, seminārus u.c.

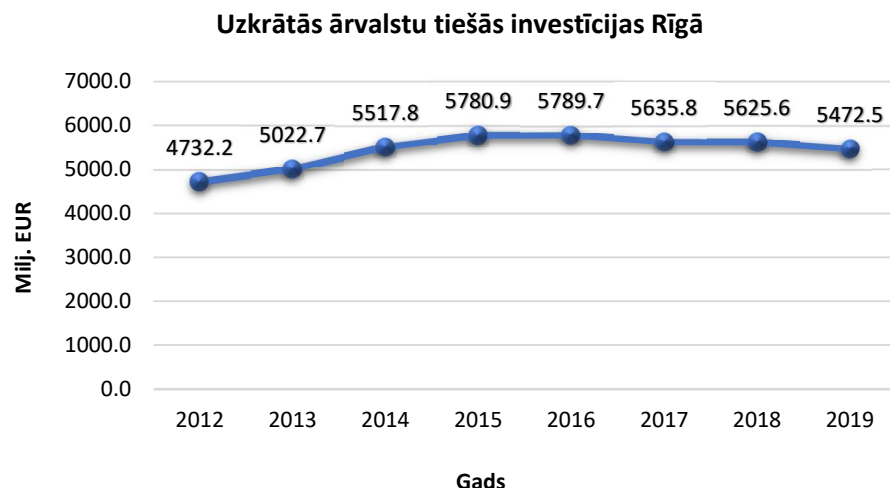
Kaut arī gan valsts, gan pašvaldība cenšas palīdzēt uzņēmējiem, arvien pastāv salīdzinoši liels nodokļu slogs, bieži tiek veiktas izmaiņas normatīvajos aktos, pastāv komplicēti risinājumi infrastruktūras attīstīšanā, kā arī trūkst dažādu jomu speciālistu u.c.

Ārvalstu tiešās investīcijas

Lielākā daļa no valstī ieguldītajām ĀTI nonāk Rīgā reģistrētajos uzņēmumos. Līdz 2016. gadam to apjoms ir bijis ar pieaugošu tendenci, taču, sākot ar

2017. gadu, rādītājs minimāli, bet samazinās, un uz 2019. gadu tie ir 5,47 mljrd. eiro (skat. 135. att.). Tas skaidrojams ar ģeopolitiskajiem notikumiem, starptautisko investoru piesardzību, nodokļu politiku un citiem faktoriem²⁸⁰.

135. attēls

Avots: "Lursoft" statistika

Lielākos uzkrātos ĀTI apjomus Rīgā reģistrētajos uzņēmumos ir ieguldījuši investori no Zviedrijas (1,1 mljrd. eiro), Nīderlandes (645,4 milj. eiro), Kipras (570,5 milj. eiro), Vācijas (562,4 milj. eiro), Lietuvas (560,6 milj. eiro), Krievijas (532,9 milj. eiro).²⁸¹

Jāpiebilst, ka informācija par lielākajiem investīciju objektiem tiek apkopota tīmekļa vietnē www.investriga.eu.

²⁸⁰ Pārskata "2017. gada pārskats par Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.–2020. gadam ieviešanu" gala atskaite, 2018

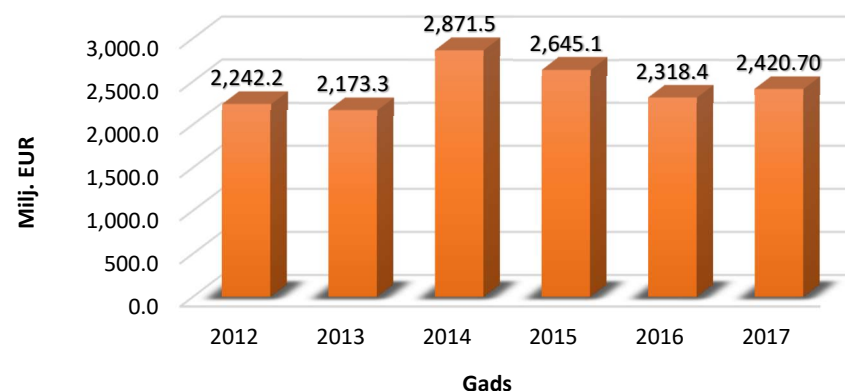
²⁸¹ Rīgas ekonomiskais profils 2020

Nefinanšu investīcijas

Nefinanšu investīcijām²⁸² Rīgā 6 gadu griezumā vērojama ļoti svārstīga tendence, taču katru gadu tās turas mazliet virs 2 mljrd. eiro (lielākais apjoms sasniegts 2014. gadā ar 2,8 mljrd. eiro) (skat. 136. att.).

136. attēls

Nefinanšu investīcijas Rīgā 2017. gada salīdzināmajās cenās

Avots: LR CSP

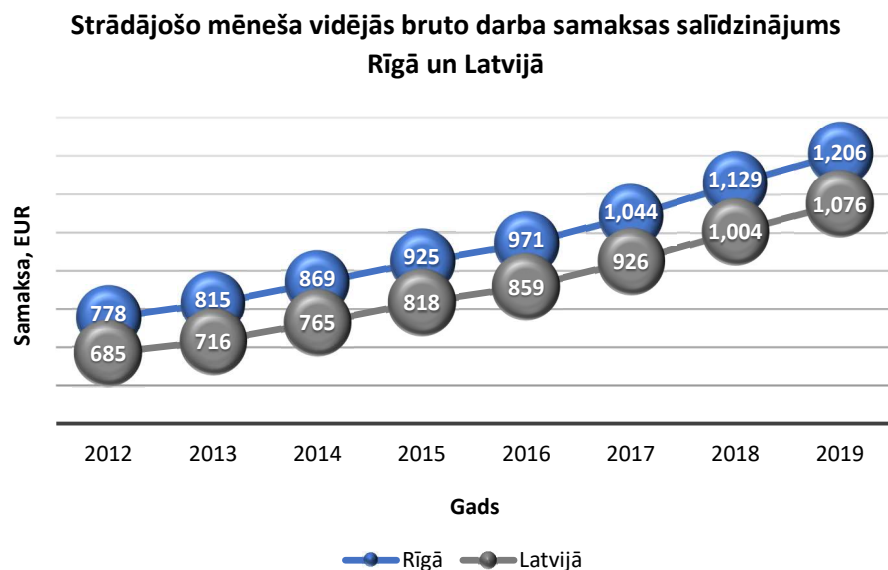
Nodarbinātība

Pamatojoties uz to, ka valstī norisinās ekonomiskā izaugsme, samazinās bezdarbs un pieaug darba samaksa, taču paralēli tam arvien biežāk darba devēji saskaras ar darba specifikai atbilstošu kandidātu trūkumu. Nodarbinātības līmenis Rīgā kopš 2012. gada palielinās, bet salīdzinoši lēni – no 60,3% līdz 69,6% 2019. gadā. Tomēr kopumā, ņemot vērā demogrāfisko situāciju gan pilsētā, gan valstī, tas norāda uz pietiekami dinamisku darba tirgu. Jāpiebilst, ka lielākā daļa valsts iedzīvotāju (46% jeb 480 tūkst.

²⁸² Ilgtermiņa nemateriālie ieguldījumi, dzīvojamās ēkas, citas būves un celtnes, ilggadīgie stādījumi, tehnoloģiskās mašīnas un iekārtas, pārējie pamatlīdzekļi un inventārs, kā arī pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto būvobjektu un kapitālā remonta izmaksas (LR CSP)

2019. gadā)²⁸³ tiek nodarbināti tieši galvaspilsētā, un strādājošajiem Rīgā ir aptuveni par 12–13% lielāka vidējā darba samaksa nekā valstī (skat. 137. att.). Tāpat arī brīvo darba vietu skaits Rīgā ir vislielākais valstī, un 2019. gadā, pēc LR CSP datiem, bija 18 354 vakances (ik gadu šis skaits palielinās, un, salīdzinot ar 2018. gadu, pieaugums ir par 28,5%).

137. attēls

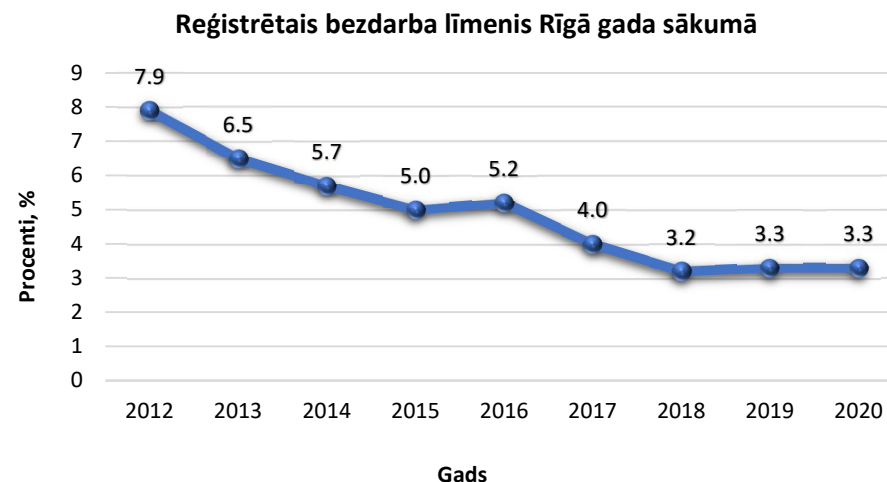
Avots: LR CSP

Bezdarbs

Darba tirgus attīstību atspoguļo arī bezdarba līmeņa samazinājums, un Rīgā katru gadu tas ir viens no zemākajiem vai pat zemākais valstī (uz 2020. gada 31. janvāri – 3,3%, valstī – 5,0%), kā arī kopš 2012. gada šī rādītāja tendence kopumā saglabājas pozitīva – bezdarbnieku kļūst arvien mazāk (skat. 138. att.). Jāpiebilst, ka šīs izmaiņas ietekmēja arī aktualizētie dati par ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem 2017. gadā.

²⁸³ Rīgas ekonomiskais profils 2020

138. attēls

Avots: NVA

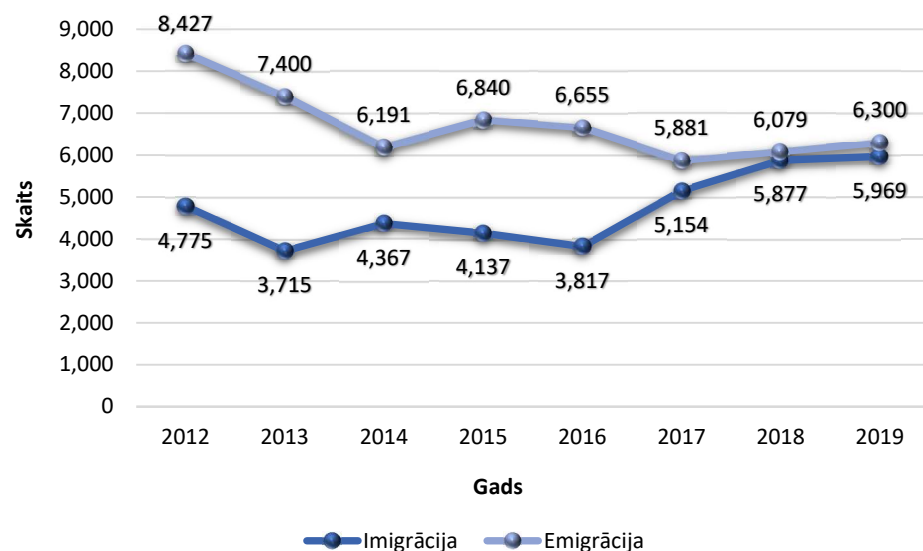
Emigrācija

Detalizētāk par iekšējo migrāciju skat. RV19 aprakstā.

Runājot par starptautisko migrāciju, diemžēl izbraukušo Rīgas iedzīvotāju katru gadu bijis vairāk par atpakaļ ieobraukušajiem. Tomēr pozitīvi ir vērtējams fakts, ka kopš 2017. gada ievērojami palielinājies imigrējušo skaits (salīdzinot 2019. un 2016. gadu – par 56,4%), savukārt emigrantu skaits pēdējos gados ir bez būtiska pieauguma vai samazinājuma (skat. 139. att.). Īpaši ir iezīmējams 2018. gads, kad migrācijas saldo bijis vismazākais visā apskatāmajā laika periodā, t.i., –202.

139. attēls

Rīgas iedzīvotāju starptautiskā ilgtermiņa imigrācija un emigrācija

Avots: LR CSP

Svarīgi piebilst, ka, domājot par šo ilgtermiņa starptautiskās emigrācijas problēmu Latvijā, 2018. gadā ir uzsākta sociālā kustība “Latvija strādā”, kuras mērķis ir atgriezt atpakaļ vismaz 1000 valstspiederīgo, kuri mācās vai strādā ārpus Latvijas. Pagaidām šai kustībai ir pieteikušies 79 darba devēji²⁸⁴.

! Arī Rīgas pašvaldība varētu apsvērt idejas par kādu atbalsta instrumentu/motivāciju, lai ieinteresētu emigrējušos atgriezties.

Zinātne un inovācijas

Zinātnes joma pārsvarā ir valsts un privātā kompetence, kas izpaužas kā augstskolu un zinātnisko institūtu pieejamība. Savukārt, lai veicinātu šīs jomas attīstību, Rīgas pašvaldība ir noslēgusi vairākus līgumus ar LU un RTU.

Galvaspilsētā darbojas arī vairāki inovāciju un tehnoloģiju pārnese centri – RTU Inovāciju un tehnoloģiju pārnese centrs, LU Inovācijas centrs, RSU Medicīnas izglītības tehnoloģiju centrs, kā arī vairāki tehnoloģiju pārnese kontaktpunkti – RTU, LU, RSU un Latvijas Mākslas akadēmijas tehnoloģiju pārnese kontaktpunkti²⁸⁵.

Sadarbībā ar dažādām institūcijām Rīgā tiek organizēti ikgadējie Eiropas Zinātnieku nakts pasākumi, izstādes, piemēram, lielu atpazīstamību ieguvuši starptautiskā mašīnbūves, metālapstrādes, automatizācijas, elektronikas, elektrotehnikas, ražošanas materiālu, instrumentu un jauno tehnoloģiju izstāde “Tech Industry”, kas ir gada nozīmīgākais un lielākais rūpnieciskās ražošanas projekts Baltijā. Tajā piedalās vairāk nekā 270 uzņēmumi no Baltijas, Rietumeiropas un Austrumeiropas, Skandināvijas, NVS reģiona un citām valstīm²⁸⁶.

Tāpat ļoti liels ieguldījums zinātnes un inovāciju attīstībā ir arī Rīgas jauniešu centri – Tehniskās jaunrades nams “Annas 2”, Bērnu zinātnes centrs “Tehnoannas pagrabā” (viens no mazākajiem zinātnes centriem pasaulē un pirmais bērnu zinātnes centrs Latvijā), kā arī zinātkāres centrs “Zinoo” (iepriekš “Zili brīnumi”). Studenti, izvēloties studiju programmas, vēl joprojām vairāk pievēršas tādām jomām kā sociālās zinātnes, komerczinības, tiesību studijas (33,6), kā arī inženierzinātnes, ražošana un būvniecība (15,6%), taču dabaszinātnes, matemātiku un IT jomu no visa studējošo skaita izvēlas tikai 9,2%; tiesa, apskatot tendenci vairāku gadu griezumā, redzams, ka šis īpatsvars minimāli, bet pieaug (skat. 140. att.).

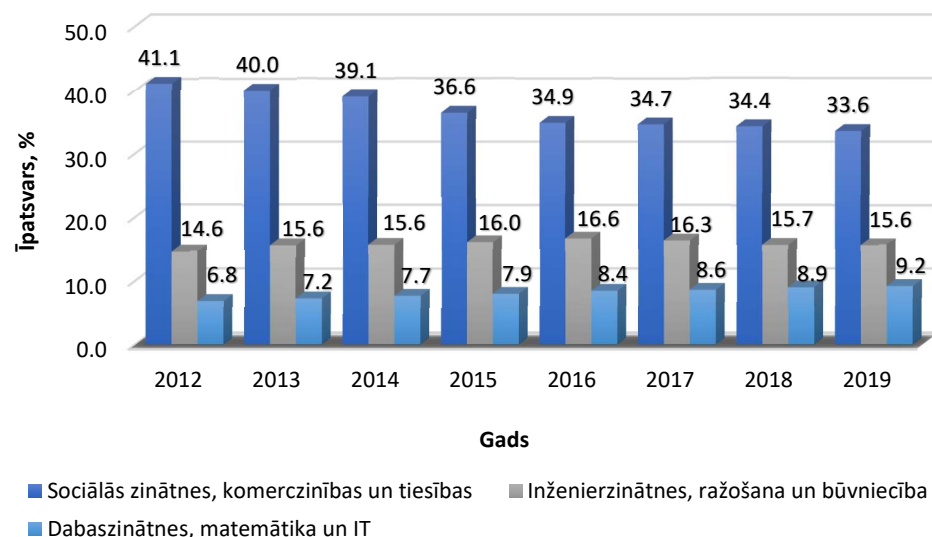
²⁸⁵ www.liaa.gov.lv

²⁸⁶ www.techindustry.lv/58-lielaka-un-nozimigaka-nozares-izstade-baltijas-regiona.php

²⁸⁴ www.latvijastrada.lv

140. attēls

Studentu skaits izglītības tematiskajās grupās augstskolās un koledžās mācību gada sākumā

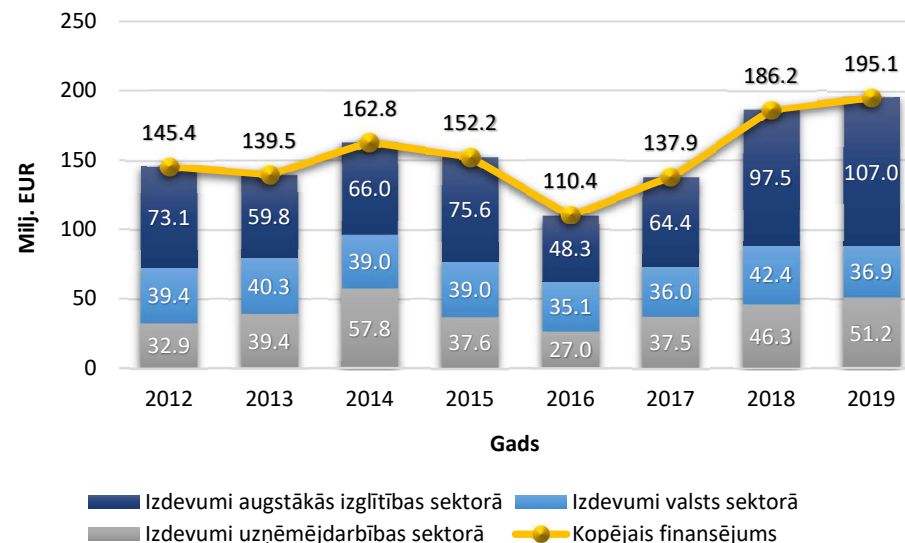

Avots: LR CSP

Pieminot izdevumus pētniecībai, jāteic, ka tiem Latvijā bijusi ļoti svārstīga tendence, bet pēdējos gados bijis ievērojams pieaugums (salīdzinot ar 2016. gadu, kad tie bijuši vismazākie, palielinājums 2019. gadā ir par 76,7%, kad tika piešķirts vislielākais finansējums visā apskatāmajā laika periodā – 195,1 milj. eiro). Kopumā vislielākie izdevumi zinātniski pētnieciskajam darbam katru gadu, neapšaubāmi, gulstas uz augstākās izglītības sektoru, savukārt vismazākie – uz valsts sektoru. Nevar nepieminēt arī pēdējo gadu izdevumu apjoma kāpumu uzņēmējdarbības sektorā – no 2016. līdz 2019. gadam tie ir palielinājušies par 89,6% (skat. 141. att.).

141. attēls

Izdevumi zinātniski pētnieciskajam darbam pa sektoriem un to finansējums

Avots: LR CSB

Rīgā, kā arī citviet Latvijā darbojas vairākas inovāciju atbalsta organizācijas. Tāpat tiek piedāvāti arī dažādi inovāciju atbalsta instrumenti saistībā ar Eiropas finansējumu, piemēram, “Horizon 2020” un programma “Atbalsts jaunu produktu ieviešanai ražošanā”. Aktuālā informācija par šo jautājumu ir atrodama Latvijas inovāciju portālā www.innovation.lv.

REKOMENDĀCIJAS

- Arī turpmāk strādāt pie Rīgas kā pievilcīgas uzņēmējdarbības vietas pozicionēšanas
- Nodrošināt pašvaldības budžeta stabilitāti, lai kredītreitingu aģentūras, izvērtējot Rīgas sasniegto pašvaldības budžeta izpildē un

- saistību portfeļa vadībā, saglabātu vai paaugstinātu pilsētas kredītreitingu
- Pašvaldībā nodrošināt bezmaksas apmācības un konsultācijas komersantiem, apvienoties vairākām pašvaldībām reģionos, lai piedāvātu kvalitatīvākus pakalpojumus
 - Veicināt sadarbību ar augstskolām, popularizējot tādus atbalsta instrumentus kā grantu programma “Atspēriens” un biznesa ideju konkurss “Ideju kauss”
 - Izvērtēt domu, ka uzņēmējdarbības veicināšana var sākties ar pamatu nostiprināšanu jauniešiem, t.sk. ar pozitīvas uzņēmējdarbības uztveres veidošanu jauniešu vidū un sabiedrībā kopumā
 - Veidot pašvaldības sadarbību ar biznesa inkubatoriem, kā arī nodrošināt komersantus ar telpām (kur strādāt ar savu ideju)
 - Veicināt augstāku darba ražīgumu un inovāciju kapacitātes pieaugumu, atbalstīt darbaspēka intelektuālo attīstību
 - Pilnveidot dažāda veida atbalstu pieaugušo kursiem un apmācībām jeb mūžizglītībai (RV4)
 - Pašvaldībai ikdienas darbā pēc iespējas vairāk iesaistīt nozaru pārstāvjus, organizēt diskusijas, lai pēc iespējas efektīvāk nodrošinātu tās funkcijas, kas ir atkarīgas no pašvaldības
 - Apzināt uzņēmēju organizāciju viedokli, ko pašvaldība var darīt atbilstoši savai kompetencei un kādā veidā var atbalstīt
 - Paplašināt sadarbību ar privāto sektoru (šobrīd veiksmīgs mehānisms ir izveidots sadarbībai ar privātajām PII un sociālo pakalpojumu sniedzējiem)
 - Atbalstīt aktīvos iedzīvotājus un uzņēmējus labāku rezultātu sasniegšanai reģiona kontekstā. Aktīvāk identificēt iespējas un atbalstīt aktīvos iedzīvotājus un uzņēmējus.
 - Izmantojot dažādus resursus (piemēram, LIAA, klasterus, nevalstiskās organizācijas), atbalstīt un organizēt pasākumus, kas veicina sadarbību valstī un starptautiskā līmenī: tīklošanos, apmaiņas pieredzi, klientu piesaisti, partnerību u.c.
 - Aktivāk iesaistīties uzņēmējdarbības tēla uzlabošanā
 - Veicināt mazo uzņēmējdarbību, īpaši apkaimju līmenī, piemēram, pašvaldība īstermiņa īrei (maksas un bezmaksas) varētu piedāvāt savas teritorijas un ēkas, kas netiek izmantotas, un tādējādi virzīt pasīvās apkaimes uz uzņēmējdarbību
 - Paplašināt piemērojamās atlaides nodevas aprēķinā, iekļaujot arī cita veida infrastruktūras objektus. Izvērtēt iespēju piešķirt atvieglojumus jaunajiem uzņēmumiem
 - Popularizēt pašvaldības piedāvātos atbalsta instrumentus jaunajiem uzņēmējiem (kā viens no kanāliem varētu būt augstskolas)
 - Uzlabot Rīgas un Rīgas plānošanas reģiona pašvaldību sadarbību, savstarpēji koordinējot pašvaldību ekonomikas politiku un uzņēmējdarbības vides attīstības pasākumus (OECD ekspertu skatījumā tā ir viena no stratēģiski nozīmīgākajām prioritātēm)
 - Lai pašvaldības darbība būtu mērķtiecīga un koordinēta, aktualizēt jautājumu par pilsētas mārketinga stratēģijas izstrādi uzņēmējiem
 - Pārskatīt uzņēmēju paustos problēmjautājumus teritorijas attīstības plānošanā:
 - bieža uzņēmējdarbības vidi ietekmējošo normatīvo aktu maiņa – nodokļu likmju un aprēķināšanas kārtības izmaiņas, papildu administratīvo šķēršļu ieviešana u.c.)
 - grūti prognozēt publiskās pārvaldes iestāžu lēmumus (t.i. iedzīvotāju iesaistes rezultātā ražotnes izvietošana atbilstoši zonētā pilsētas vietā var arī nenotikt).
 - ar infrastruktūras izveidi saistītie jautājumi.
 - piemērotu telpu trūkums, jo īpaši ražošanas uzņēmumu gadījumā
 - Ņemt vērā, uzņēmumu “Hanzas Elektronika” un “SAF Tehnika” pārstāvju teikto par iemesliem, kāpēc jaunās ražošanas ēkas tika izvietotas Mārupes pagastā. Izvēli ietekmējusi:
 - zemes cena

- atbilstošu īpašumu pieejamība (lielākajā daļā Rīgā pieejamo īpašumu ir prasībām neatbilstoša apbūve, kuras likvidēšanai nepieciešami lieli finanšu un laika resursi)
- attālums līdz lidostai “Rīga”
- pašvaldības attieksme (Rīgā – distancēšanās no biznesa jautājumiem politiskā līmenī, Mārupē – cieša sadarbība)
- Izveidot pilsētas teritorijā pieejamo nozīmīgo nekustamo īpašumu katalogu
- pašvaldības atbalsta plāna uzņēmējdarbības veicināšanai izstrādes procesā iesaistīt visas sadarbības puses – pašvaldību, uzņēmējus, valsts pārstāvjus u.c. Darbības plānu un budžetu izvērtēt uzņēmējdarbības vides jeb ekosistēmu kontekstā:
 - infrastruktūras pieejamība un kvalitāte – ceļu tīkla un sabiedriskā transporta kvalitāte, starptautiskie savienojumi, inženierkomunikāciju un telekomunikāciju pieejamība un kvalitāte, uzņēmēju inkubatori un klasteri, saimnieciskajai darbībai atbilstošu zemesgabalu piedāvājums, kvalitatīvu mājokļu un veselības aprūpes pieejamība u.c.
 - labvēlīgs tirgus – uzņēmumu pakalpojumu un saražoto preču agrīnie ieviesēji, atsaucēs klienti
 - atbilstošs cilvēkkapitāls – kvalificēts un nekvalificēts darbaspēks, esošie/potenciālie uzņēmumu darbinieki – profils, skaits, kompetences un prasmju līmenis
 - labvēlīga uzņēmējdarbības kultūra pašvaldības administratīvajā teritorijā – pozitīvs uzņēmēja sociālais statuss sabiedrībā
 - nodokļi un normatīvais regulējums
 - finansējums uzņēmējdarbības uzsākšanai un īstenošanai – biznesa eņģeļi, riska kapitāls, mikrokredīti, granti u.c.
- Sekmēt aktīvāku Rīgas un tās sadraudzības pilsētu sadarbību, lai veicinātu saimniecisko attīstību

Priekšlikums uzdevumu grozījumiem:

- ieteikums svītrot apakšaktivitāti 16.3.1. “Sadarbība ar zinātnes un pētniecības institūcijām ģeodēzijas un kartogrāfijas jomā, veicinot uzkrātās ģeotelpiskās informācijas lietderīgu izmantošanu”, jo Būvvalde neuzkrāj tādu informāciju, ko varētu nodot zinātnes un pētniecības institūcijām.

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
16.1.	Rīgas kredītreitings	Kredītreitinga pakāpe	-	BBB/ Positive/ A2 Baa3/ Positive	BBB+/ Stable/A 2 Baa2/ Stable	BBB+/ Stable/A 2 Baa1/ Stable	BBB+/ Stable/A 2 Baa1/ Stable	BBB+/ Stable/A 2 Baa1/ Stable	BBB+/ Positive/ A2 Baa1/ Stable	A- /Stable/ A-2 Baa1/ Stable	"Standard & Poor's" AA+ "Moody's Investors" Aa1	
16.2.	Rīgas kopējās pievienotās vērtības īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā Latvijā	%	52.1	53.6	53.9	54.4	54.3	53.7	56.3	-	50	
16.3.	IKP Rīgā uz vienu iedzīvotāju (faktiskajās cenās)	EUR	17762	19091	19821	20866	21487	22653	25820	-	Ne zemāk kā ES vidējais	
16.4.	Ārvalstu tiešās investīcijas	milj.EUR	-	5022.70	5517.80	5780.90	5789.70	5635.80	5625.60	5472.50	8395.00	
16.5.	Tirgus sektora ekonomiski aktīvie uzņēmumi	skaits uz 1 000 iedz.	-	99	105	113	119	116	115	114	-	
16.6.	Ekonomiski aktīvās komercsabiedrības	tūkst.	-	49.3	51.6	54.0	55.4	54.0	53.7	52.6	46.4	
16.7.	Nodarbinātības līmenis	%	60.3	62.8	63.9	65.9	65.3	66.4	68.6	69.6	> 75	
16.8.	Reģistrētais bezdarba līmenis gada sākumā	%	7.9	6.5	5.7	5.0	5.2	4.0	3.2	3.3	4	
16.9.	Rīgā strādājošo mēneša vidējā darba samaksa bruto	EUR	778	815	864	925	971	1044	1129	1206	1139	
16.10.	Darba vietu skaita pieaugums % pret iepriekšējo gadu	%	-	3.3	1.4	2.1	0.7	-0.02	0.7	0.4	> 2	
16.11.	Darbspēka produktivitāte (pievienotā vērtība/strādājošo skaits)	tūkst.EUR	-	35.3	36.3	37.6	38.7	40.7	44.6	-	-	

RV17 Augoša daudzprofilu osta

PROBLEMĀTIKA: neatbilstoši pilsētas maģistrālo ielu savienojumi ar ostu, līdz ar ko nevēlami tiek ietekmēta vides kvalitāte blakus ostai esošajās dzīvojamās teritorijās.

MĒRĶIS: veicināt ostas izaugsmi, uzlabojot ārējo sasniedzamību un aktivizējot ekonomisko darbību.

TEMATI:

- Pasažieru pārvadājumi
- Kravu pārvadājumi
- Ostas infrastruktūra
- Sadarbība ar pieostas apkaimēm
- Rūpniecība

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Stratēģijas 2030 IM2 noteikts, ka osta, transports un loģistika kopā ar ķīmisko rūpniecību, mašīnbūvi, metālizstrādājumu un elektronikas ražošanu veidos pilsētas ekonomikas balstu. Stratēģijas 2030 IM4 uzsvērts, ka Rīgas brīvostas attīstība būs būtisks pilsētas starptautiskās konkurētspējas faktors un ka osta tiks veidota kā starptautiskas nozīmes loģistikas centrs. Andrejsalā paredzēts attīstīt jaunu pasažieru ostas termināli un kruīzu kuģu piestātni.

Nacionālā mērogā Rīga kalpos kā galvenais transporta mezgls, nodrošinot savienojumu ar citām valstīm, t.sk. izmantojot Rīgas pasažieru ostu.

Telpiskajā perspektīvā noteikts, ka apkaimēs, kas atrodas ostas tuvumā – Mangaļsalā, Vecmīlgrāvī, Mīlgrāvī, Sarkandaugavā, Bolderājā un Daugavgrīvā – jāuzlabo dzīves kvalitāte, attīstot publisko ārtelpu. Optimizējot ostas darbību, nepieciešams veidot publiskās piekļuves vietas Daugavai, kā arī attīstīt laivu ielaišanas vietu infrastruktūru.

Tranzītkravu plūsma nokļūšanai ostā jāorganizē pa pilsētas apvedceļu un pilsētas loku. Kravām Rīgas ostā Daugavas kreisajā krastā būtu jānonāk caur Ziemeļu koridora III un IV posma ievadiem, kā arī Rietumu maģistrāles daļām, bet Daugavas labajā krastā jāizmanto Austrumu maģistrāle un Ziemeļu koridora I posms. Kravu transportam Ziemeļu koridora II posms nav prioritārs.

Stratēģiskās nostādnes rosina efektīvāk izmantot ostas zemes resursus – attīstīt multimodālus loģistikas parkus, industriālas teritorijas un ar jūras pārvadājumiem saistītas ražotnes

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Mazināt kuģu radīto piesārņojumu un izbūvēt nepieciešamos objektus krastā – notekūdeņu pieņemšanas iekārtas pasažieru ostās (ESSBJR)
- Piesaistīt investīcijas dzelzceļa, valsts galveno autoceļu un lielo ostu infrastruktūrā, veicinot loģistikas pakalpojumu attīstīšanu, kravu veidu dažādošanu un jaunu piesaisti (LIAS)
- Uzlabot kravu plūsmu sadali un vadības centrus, palielināt ostu pārkraušanas jaudas, t.sk. izmantojot jaunākās kravu vadības tehnoloģijas (LIAS)

KOMPETENCE

Brīvostas pārvaldību veic RBP, kuras statuss noteikts Likumā par ostām.

RD SD atbild par satiksmes organizācijas risināšanu un koordinēšanu pilsētā, kā arī par infrastruktūras objektu attīstīšanu un uzturēšanu.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

Rīgas brīvosta ir nozīmīgs posms gan globālajā un reģionālajā kravu transporta ķēdē (ap 70% apgrozījuma ir tranzītkravas), gan Baltijas jūras reģiona pasažieru satiksmes tīklā. Tās teritorija aizņem 6348 ha, un tajā strādā aptuveni 200 privātie komersanti. Rīgas osta ir lielākais kravu nodrošinātājs Latvijas dzelzceļa pārvadātājiem – 2019. gadā uz Rīgas ostu nosūtītās un no ostas saņemtās dzelzceļa kravas veidoja 47% no VAS “Latvijas dzelzceļš”

kopējā pārvadājumu apjoma. Turklāt nozīmīgs ir ostas pienesums valsts un pašvaldības budžetā – tajā iesaistītie komersanti ik gadu nodokļos samaksā vairāk nekā 30 milj. eiro.²⁸⁷

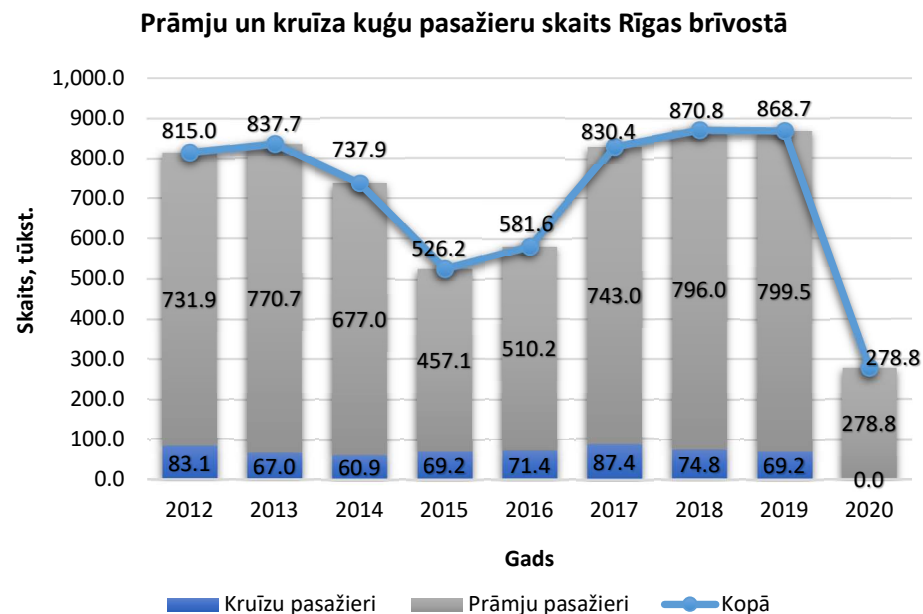
Apkalpoto kuģu skaitam Rīgas ostā kopš 2012. gada ir tendence samazināties, t.i., no 3956 līdz 3489 kuģiem 2019. gadā ($\downarrow 11,8\%$)²⁸⁸, un visvairāk no tiem ir sauskraavu kuģu un tankkuģu. Savukārt, apskatot atsevišķi 2020. gadu, apkalpoto kuģu skaits pret iepriekšējo gadu ir sarucis par 10,5%, kas, neapšaubāmi, skaidrojams ar Covid-19 izraisīto pandēmiju – tās dēļ apkalpoto pasažieru kuģu skaits kritās par 65%.

Pasažieru pārvadājumi

2019. gadā Rīgas ostā piestāja 81 kruīza kuģis, kas ir par 5 mazāk nekā iepriekšējā gadā (2012. gadā – 92, 2014. – 58, bet 2016. gadā – 63), atvedot 69,2 tūkst. pasažieru. Taču īpaši iezīmējams ir 2017. gads, kad tika apkalpoti 87,4 tūkst. kruīza kuģu pasažieru, pateicoties kruīza kuģa “Celebrity Silhouette” ienācienu skaitam (lielākais kuģis, kāds jebkad ie braucis kādā Latvijas ostā)²⁸⁹. Rīgas brīvosta tiek iekļauta kruīza maršrutos kā viens no pieturas punktiem braucienos pa Baltijas jūru, bet tā nav šo ceļojumu sākuma vai beigu osta²⁹⁰. Apskatot Rīgas brīvostas statistikas datus par prāmju un kruīza pasažieru skaitu, vērojama ļoti mainīga tendence – uz 2013. gadu to skaits pieauga, bet 2014. un 2015. gadā krasi samazinājās; viens no tā iemesliem bija prāmja “Romantika” pārvirzīšana uz citu maršrutu – Tallina–Stokholma.²⁹¹ Savukārt jau 2016. gada decembrī šis prāmis atsāka kursēt pa iepriekšējo maršrutu²⁹², un pasažieru skaits atkal pieauga (skat. 142. att.). Īpaši pieminams ir 2020. gads, jo, kā iepriekš minēts, pandēmijas dēļ cieta ļoti

daudzas nozares, īpaši tūrisma, līdz ar to apkalpoto prāmju pasažieru skaits kritās par 65,1%, taču kruīzu pasažieri šajā gadā netika apkalpoti vispār.

142. attēls

Avots: RBP

Kravu pārvadājumi

Rīgas brīvostā tiek pārkrautas visu veidu kravas. Īpaši atzīmējams ir 2014. gads, kad tika sasniegts lielākais pārkrauto kravu apjoms ostas vēsturē – 41 080,4 tūkst.t. Savukārt nākamajos gados apjoms ar katru gadu samazinājās (neskaitot 2018. gada pieaugumu, ko noteica kāpums beramkravu un ģenerālkraavu segmentā), un 2019. gadā tas bija 32 762,2 tūkst.t ($\downarrow 20,2\%$, salīdzinot ar 2014. gadu), kas skaidrojams ar energoresursu tranzīta samazināšanos²⁹³. Tāpat pandēmija noteica ievērojamu samazinājumu ne tikai

²⁸⁷ www.rop.lv

²⁸⁸ www.rop.lv

²⁸⁹ www.tvnet.lv, 19.02.2018.

²⁹⁰ Rīgas brīvostas attīstības programma 2019–2028

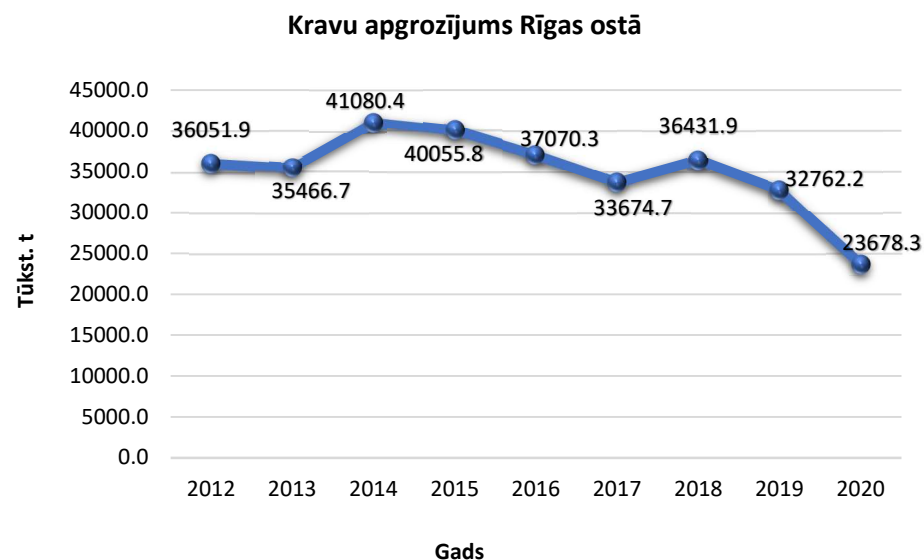
²⁹¹ www.la.lv/starp-rigu-un-stokholmu-kurses-tikai-viens-pramis

²⁹² www.db.lv/zinas/pramju-marsruta-rigastokholma-atgrieziesies-romantika-453995

²⁹³ Rīgas brīvostas Attīstības programma 2019–2028

pasažieru apgrozījumā, bet arī kravām – 2020. gadā tas sarucis par 27,7%. (skat. 143. att.).

143. attēls

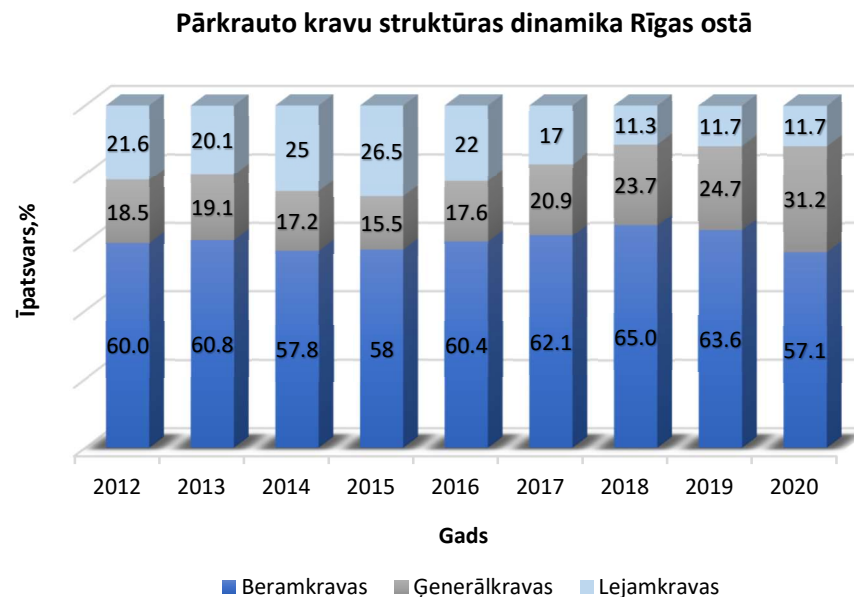

Avots: RBP

Galvenās kravas Rīgas brīvostā ir konteineri, ogles, naftas produkti, dažādi metāli, kokmateriāli, minerālmēsli un labības produkti. Pārkrauto kravu struktūrā lielāko apjomu veido beramkravas (vidēji 60%), savukārt ģenerālkraavu tendence ir mainīga, bet pēdējos gados tai ir nosliece pieaugt. Tāpat arī lejamkravu apjomi ir atšķirīgi, bet pēdējos gados ar nemainīgu tendenci, un 2020. gadā tās veidoja tikai 11,7% kopējā apjoma (skat. 144. att.). Šī situācija skaidrojama ar Krievijas politiku, kad tranzītkravas tiek virzītas caur pašu ostām. Jāpiebilst, ka tas skar ne tikai Latvijas, bet arī Lietuvas un Igaunijas ostas²⁹⁴.

²⁹⁴ www.lsm.lv, 12.01.2018.

144. attēls

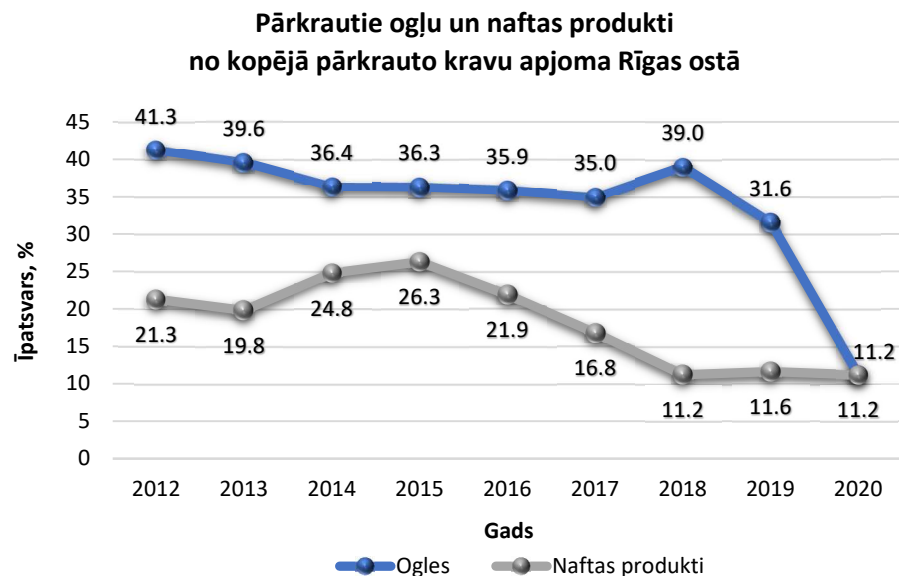

Avots: RBP

Skatot pārkraušanas segmentu, jāsecina, ka līdz 2019. gadam visvairāk tika pārkrautas ogles un naftas produkti, kas nav pozitīvi no vides aspekta, taču 2020. gadā situācija krasi mainījās – Covid-19 izraisītās pandēmijas dēļ visā pasaulē strauji pazeminājās pieprasījums pēc energoresursiem, tostarp naftas produktiem un akmeņoglēm, līdz ar to ogļu apgrozījums pret iepriekšējo gadu Rīgas ostā kritās par 74,4% (skat. 145. att.).

! Nepieciešams veicināt videi labvēlīgu kravas produktu pārkraušanu un transportēšanu.

145. attēls

Avots: RBP

Ostas infrastruktūra

Rīgas ostas infrastruktūra atbilst mūsdienu nozares prasībām un ir piemērota lielo kravas un kruīza kuģu uzņemšanai. Tā var pieņemt visus kuģus, kuru gabarīti ļauj tiem kuģot cauri Dāņu šaurumiem un ienākt Baltijas jūrā – “Panamax” un “post-Panamax” tipa kuģus ar iegrīmi līdz 15 m un garumu līdz 300–320 m.²⁹⁵

2019. gadā pilnībā tika īstenots projekts “Infrastruktūras attīstība Krievu salā ostas aktivitāšu pārcelšanai no pilsētas centra” un nodrošināta tā funkcionēšana.²⁹⁶ Pēc projekta 2015. gada 31. decembrī noslēdzās Krievu salas termināļa pamatinfrastruktūras izbūve, kad tika izveidotas 4 dziļūdens

piestātnes (kuģu iegrimē – 15,5 m) ar kopējo garumu 1180 m, kā arī nepieciešamā pievadceļu un inženiertehniskā infrastruktūra. 2019. gada februārī līdz ar pirmo ogļu kuģu pietauvošanu un uzkraušanu darbu uzsāka abi Krievu salas termināļi – SIA “STREK” un SIA “Rīga Coal Terminal”. Tāpat Rīgas brīvosta uzstādījusi 2 mūsdienīgas iekārtas gaisa kvalitātes novērošanai jauno termināļu tuvumā (viena atrodas pašā Krievu salā, otra – Bolderājā), kā arī, lai aizturētu putekļu nokļūšanu vidē, ir uzbūvēts vairāk nekā 2 km garš vēja žogs.²⁹⁷ Andrejsalas un Eksportostas teritorijā ir pilnībā likvidēta ogļu kravu kraušana un uzglabāšana.

Sadarbība ar pieostas apkaimēm

Rīgas brīvostas teritorijā atrodas 4 dzīvojamās teritorijas – Kundziņsala, Voleri, Krēmeri un Mangaļsala. Lai uzlabotu dzīves kvalitāti šajās teritorijās, 2014. gadā Kundziņsalā tika uzbūvēta prettrokšņa siena trokšņa un vibrācijas mazināšanai, bet 2015. gadā tika izstrādāts meliorācijas projekts. Savukārt, pēc Kundziņsalas iedzīvotāju iniciatīvas un konstruktīvi sadarbojoties ar biedrību “Kundziņsala”, RBP ir realizējusi šī dzīvojamā rajona nosusināšanas projektu. Projekta mērķis bija, mazinot ostas industriālās darbības sekas, uzlabot iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Tā laikā tika izveidota meliorācijas sistēma gruntsūdens līmeņa pazemināšanai un izbūvēta sūkņu stacija, kas nodrošina ūdeņu atsūkņēšanu no apdzīvotajām teritorijām.²⁹⁸

Tāpat pēc projekta “Satiksmes pārvads no Tvaika ielas uz Kundziņsalu” paredzēts izbūvēt jaunu tiltu pār Sarkandaugavas ateci, kā arī tā pievadceļus un nepieciešamo infrastruktūru Sarkandaugavā un Kundziņsalā, savienojot to ar pašvaldības realizēto Austrumu maģistrāles projektu. Pāri jaunajam tiltam plānots izveidot apvienoto gājēju un velo celiņu ar sākumu Kundziņsalas dzīvojamā zonā, kā arī ierīkot brauktuves un ietves apgaismojumu. Vēl pēc būvprojekta paredzēta ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas maģistrālo

²⁹⁵ www.rop.lv

²⁹⁶ www.cfla.gov.lv, 23.04.2019.

²⁹⁷ www.riga.lv, 11.03.2019.

²⁹⁸ www.rop.lv

vadu un pievadu pārbūve un jaunu trašu izbūve, lai nodrošinātu pilnvērtīgu ūdens pievadi un notekūdeņu savākšanu. Atbilstoši trokšņu novērtējumam tiks izbūvētas arī prettrokšņa sienas, kā arī paredzēta aizsargžogu uzstādīšana virs industriālās teritorijas. Būvniecību plānots pabeigt 2023. gadā.²⁹⁹

Rūpniecība

Lai plānotu Rīgas brīvostas teritoriju tālāku attīstību un pilnveidotu piedāvājumu potenciālajiem investoriem, RBP ir veikusi padziļinātu ostas brīvo teritoriju izpēti Spilves plavās. Paredzams, ka perspektīvā šī teritorija varētu tikt attīstīta kā vieta loģistikas un rūpniecības uzņēmumiem. Ostas teritoriju attīstība Daugavas kreisajā krastā ir iekļauta arī Rīgas brīvostas Attīstības programmā 2019–2028.³⁰⁰

Vairākumam uzņēmumu, kas dislocēti ostas teritorijā, darbība nav saistīta ar kravu pārkraušanu un uzglabāšanu. Tā SIA "Gamma A" ražo zivju konservus, SIA "KRONOSPAN Rīga" nodarbojas ar finiera lokšņu un koka paneļu ražošanu, un vairāki uzņēmumi specializējas uz kuģu remontdarbiem u.c.³⁰¹

REKOMENDĀCIJAS

- Par vienu no prioritāri realizējamiem infrastruktūras projektiem noteikt gājēju ceļu no Rīgas Pasažieru ostas līdz pilsētas centram, Vecrīgai
- Veicināt ostas publiskās infrastruktūras sakārtošanu, attīstīt piekrastes teritorijas (gan kā atpūtas vietas, gan kā piestātnes jahtām)
- Veicināt un attīstīt ūdensmalu pieejamību iedzīvotājiem
- Būtiski ir sekot līdzi Stratēģijas 2030 ieviešanai un sniegt informāciju par tās ieviešanu, lai informācija ir pieejama visām ieinteresētajām pusēm

- Lai pilsēta sekmīgi turpinātu attīstīties, izveidot atbilstošus maģistrālo ielu savienojumus ar ostu
- Veidot ostu kā starptautiskas nozīmes loģistikas centru. Atbilstoši Stratēģijas 2030 IM4 pašvaldība vēlas nodrošināt Rīgas brīvostas attīstību, kas kalpotu par būtisku pilsētas starptautiskās konkurētspējas faktoru

Rīgas pilsētas arhitekta konferences 2018 secinājumi un priekšlikumi:

- Daudz aktīvāk un plašāk nepieciešams skaidrot sabiedrībai gan ostas darbību kopumā (kādu ekonomisko pienesumu tā sniedz pilsētai), gan arī lēmumus, kas saistīti ar ostas attīstību
- Popularizēt atvērto durvju dienas. Vēlams izveidot īpašu komandu vai nozīmēt vismaz vienu cilvēku, kas strādā ar iedzīvotājiem un NVO, nodrošina informāciju un publicitāti. Vēlams veidot informatīvas kampaņas
- Plānots, ka nākotnē osta būs moderna un dinamiska, vienlaikus arī videi draudzīga, atvērta un vieda. Tās darbība tiks automatizēta, ieviešot jaunas tehnoloģijas
- Iezīmējot vēlamās nākotnes vektorus veiksmīgai ostas un pilsētas līdzaspastāvēšanai, būtiski ir apzināt labo pieredzi un, balstoties uz to, pakāpeniski attīstīties šajā virzienā
- Mūsdienīgā ostā ir jāpiedāvā pēc iespējas plašāks loģistikas pakalpojumu klāsts. Perspektīvā svarīgi ir veicināt ražošanu un ar to saistīto kravu īpatsvara pieaugumu. Kravu plūsma un konteineri, kas ir saistīti ar ražošanu, garantētu stabilitāti un ilglaicīgāku kravu apjomu piesaisti ostā
- Rīgai ir visas iespējas kļūt par nozīmīgu kruīza kuģu ostu
- Ostas attīstības interesēs būtu vērts atbrīvotās Andrejostas un Eksportostas teritorijas izmantot jaunu pasažieru kuģu piestātņu izveidei, jo pašreiz Rīgas Pasažieru ostas teritorija ir par mazu, lai efektīvi un ērti apkalpotu maksimāli daudz pasažieru kuģu vienlaikus. Galavārds par šo teritoriju izmantošanu būs Rīgas domei

²⁹⁹ www.rop.lv, 12.08.2020.

³⁰⁰ www.rop.lv

³⁰¹ Informatīvais buklets "Rīgas brīvosta 2020"

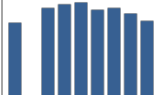
- Lai piedāvājumu kruīza pasažieriem padarītu aizvien pievilcīgāku un konkurētspējīgāku, jāsadarbojas visām iesaistītajām pusēm. Lai īstenotu šo plānu, jāiesaistās visai tūrisma industrijai – lidostai, dzelzceļam, sabiedriskajam transportam, viesmīlības uzņēmumiem

Priekšlikumi

- Izvērtēt RV17 uzdevumu integrēšanu RV10, PRV16 un RV18
- Izvērtēt rādītāju iekļaušanu:
 - o Rīgas ostas īpatsvars ar jūras transportu saņemto un nosūtīto kravu plūsmā
 - o finanšu rādītāji, piemēram, apgrozāmie līdzekļi (2017. gadā – 426 milj.), kopējās investīcijas
 - o darba vietu skaits ostas uzņēmumos
 - o teritoriju izmantošanas vidējā intensitāte, pārkrauto kravu apjoms uz ha termināļiem iznomātās teritorijas sadalījumā pa kravu segmentiem

RV17 RĀDĪTĀJI

42. tabula

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
17.1.	Kravu apgrozījums Rīgas ostā	milj.t	36.1	35.5	41.08	40.06	37.07	33.67	36.43	32.8	49	
17.2.	Kuģu bruto tonnas vienība	milj.GT	47.7	-	48.35	44.65	43.75	46.12	48.01	45.7	50	
17.3.	Rīgas ostas kravu apgrozījuma īpatsvars kopējā Latvijas ostu kravu apgrozījumā	%	49	-	56.6	58.7	60.2	55.8	56.7	54.1	50	
17.4.	Rīgas brīvdostas teritorijā strādājošie uzņēmumi	skaits	88	-	115	195	209	218	214	~200	88	
17.5.	Rīgas brīvdostas teritorijā strādājošie stividori	skaits	33	-	35	35	35	35	34	34	33	

RV18 Mērķtiecīgs tūrisma piedāvājums

PROBLEMĀTIKA: nepietiekama pilsētas atpazīstamība starptautiskajā vidē, tūrisma sezonālitate un problēmas attīstīt pilsētu kā darījumu tūrisma galamērķi nepietiekama daudzuma korporatīvajiem pasākumiem piemērotu vietu un kvalitatīva kongresu centra trūkuma dēļ.

MĒRĶIS: veicināt tūrisma attīstību pilsētā, dažādojot tā piedāvājumu un popularizējot dažādas iespējas.

TEMATI:

- Tūrisma sektora attīstība – tendences, tūrisma veidi
- Tūrisma infrastruktūra – viesnīcas, konferenču telpas, pilsētvide
- Tūrisma pasākumi

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Stratēģijas 2030 IM4 noteikts, ka, attīstot Rīgas tūrisma infrastruktūru, kā arī dažādojot tā piedāvājumu, pilsēta veidosies par pievilcīgu tūrisma galamērķi. Tūrisms būs viena no nozarēm, kas veidos Rīgas starptautisko specializāciju.

Telpiskajā perspektīvā norādīts, ka nepieciešams izmantot jūras piekrastes un Mežaparka dabas potenciālu rekreācijas un tūrisma attīstībai. Maskavas forštatē, ņemot vērā tās kultūrvēsturisko vērtību un savdabību, ir redzams tūrisma piedāvājuma paplašināšanas potenciāls, kas virzīs pārmaiņas arī šajā apkaimē. Rīgas Centrāltirgus kalpos kā uzņēmējdarbības centrs reģiona zemniekiem un arī turpmāk būs pilsētas atpazīstamības simbols.

Sadarbībā ar valsti un privāto sektoru pilsētā paredzēts izveidot vairākus sabiedriski nozīmīgus objektus – Laikmetīgās mākslas muzeju, koncertzāli, Zinātniski tehnoloģisko parku, stadionu, kā arī, lai stimulētu darījumu tūrisma – kongresu centru ar vismaz 3000 vietām.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Izstrādāt un īstenot politikas, kuras veicinātu ilgtspējīgu tūrisma, kas rada darbavietas, popularizē vietējo kultūru un ražojumus (ANO)
- Koncentrēt visu potenciālu uz ilgtspējīgu tūrisma Baltijas jūras reģionā, t.sk. attīstīt kopējas stratēģijas, kuru pamatā ir ekoloģiska un sociāla atbildība (ESSBJR)
- Izmantot kultūras mantojama potenciālu radošā tūrisma attīstīšanai (LIAS)
- Veicināt tūrisma attīstību un mārketingu starptautiskai reģiona atpazīstamībai (t.sk. tūrisma koordinēšana reģionā, tūrisma mārketinga stratēģiju izstrāde pašvaldībās, piekraste, jahtu ostas) (RPR)

KOMPETENCE

Vienpadsmit gadus par tūrisma veicināšanu un Rīgas tūrisma iespēju popularizēšanu ārvalstīs atbildīgs bija RTAB, pēc kura likvidācijas 2020. gadā tā funkcijas tika nodotas jaunizveidotajai RITA (izveidota 2021. gada 24. martā, darbu sāka 2021. gada aprīlī).

RD ĀP nodrošina pašvaldības sadarbību ar ārvalstīm, starptautiskajām organizācijām, Rīgas sadraudzības pilsētām, ārvalstu vēstniecībām LR, LR vēstniecībām ārvalstīs, sagatavo darba vizītes, starptautiskās konferences, sanāksmes un gādā par to norisi, kā arī rīko ielūgto ārvalstu delegāciju uzņemšanu.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

Tūrisma sektora attīstība

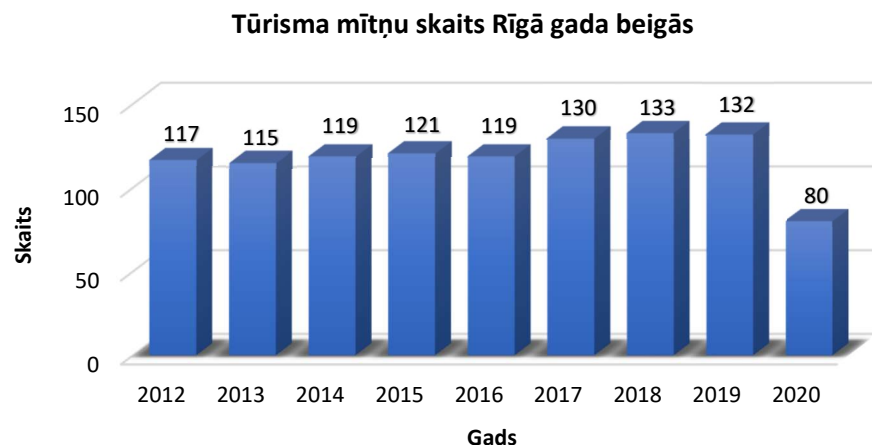
Tendences

Tūrisma kā vienai no pamatnozarēm ir svarīga loma gan Rīgas, gan visas Latvijas ekonomikā. Šīs nozares attīstībai Rīgai ir ļoti labvēlīgi nosacījumi, jo pilsētā ir daudzveidīgi tūrisma resursi, kā arī Rīgai ir laba sasniedzamība gan ar

gaisa satiksmi, gan jūras transportu, gan dažādiem sauszemes transporta veidiem.

2019. gadā Rīgā bija 132 tūristu mītnes (skat. 146. att.), no kurām 94 bija viesnīcas. Visstraujākais pieaugums vērojams 2017. gadā, kad mītnu skaits pret iepriekšējo gadu palielinājās par 11, sasniedzot gaidāmo vērtību 2020. gadā (jāpiebilst, ka arī nākamajos gados skaits turējās virs sagaidāmās robežas). Atsevišķi ir pieminams 2020. gads, kad vairākumā nozaru, īpaši tūrisma, iezīmējās liels attīstības kritums – pandēmijas un tās seku dēļ tūrisma mītnu skaits pret iepriekšējo gadu saruka par 39%.

146. attēls

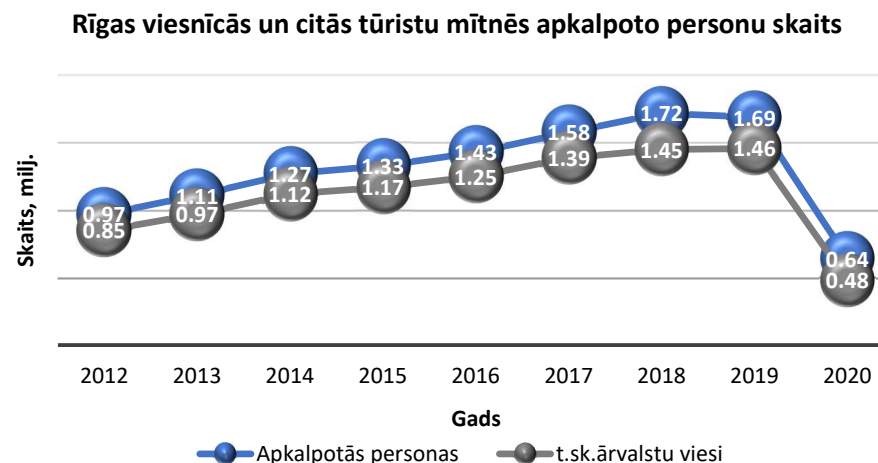

Avots: LR CSP

Tāpat ievērojams samazinājums un vēl nepieredzēti zems rādītājs atklājas Rīgas viesnīcu un citās tūristu mītnēs apkalpoto cilvēku skaitā – 2020. gadā apkalpoti vien mazliet vairāk nekā 637 tūkst. (iepriekšējos gados vairāk nekā miljons) (skat. 147. att.). Savukārt, nepieminot 2020. gadu statistikas analīzē, līdz tam tūristu skaitam Rīgā bija ļoti pozitīva tendence – tas katru gadu palielinājās. Ļoti nozīmīgs pieauguma aspekts ir tūrisma veicināšanai izveidotā zīmola “Live Riga” reklāmas kampaņa mērķa valstīm. Kopš 2012. gada, salīdzinot ar 2019. gadu, tūrisma mītnēs apkalpoto cilvēku skaits pieaudzis par

74,2%, un lielāko daļu jeb aptuveni 93% veido viesnīcas. Jāpiebilst, ka apkalpoto ārvalstu viesu skaits katru gadu sastāda aptuveni 88% no kopējā apkalpoto skaita (skat. 147. att.). Pozitīvā izaugsme ir skaidrojama ar vairākiem faktoriem, kā, piemēram, sadarbība ar žurnālistiem un blogieriem³⁰², jaunu lidojumu galamērķu atvēršana u.c. Tāpat pieaugumu ietekmējis arī Rīgas ostā apkalpoto pasažieru skaits. Statistikas dati liecina arī par Krievijas tūristu atgriešanos Rīgā, kurus vairākums tūrisma un viesmīlības nozares pārstāvju uzskata par vienu no svarīgākajām tūristu grupām.³⁰³ Jāteic, ka vispiesātinātākais tūristu apmeklētībā ir gada 3. ceturksnis – jūlijs, augusts un septembris.

147. attēls

Avots: LR CSP

Lielāko viesu skaitu Rīgā 2018. gadā veidoja tūristi no Krievijas (184,3 tūkst.), Vācijas (182,7 tūkst.), Igaunijas (111,6 tūkst.), Lietuvas (108,7 tūkst.),

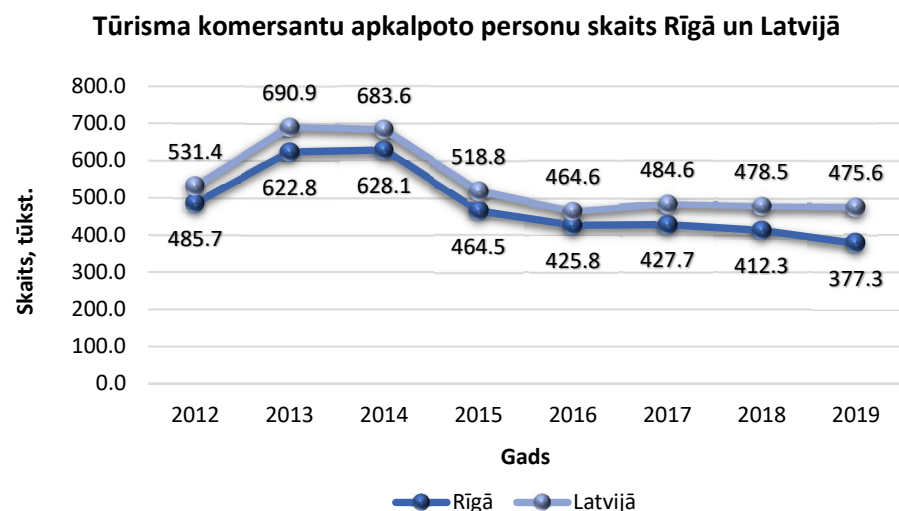
³⁰² Cilvēks, kura galvenais uzdevums ir dalīties ar saviem ieteikumiem, novērojumiem, viedokli un atsauksmēm savas izveidotās kopienas jeb auditorijas robežās. Pieejams: www.iprofesija.lv/blogeris-profesijas-apraksts

³⁰³ Pārskata “2016.gada pārskats par Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.–2020.gadam ieviešanu” gala atskaite, 2017

Apvienotās Karalistes (97,7 tūkst.), Somijas (86,5 tūkst.) un Zviedrijas (66,2 tūkst.)³⁰⁴, un pēdējo gadu griezumā šajā ziņā būtisku pārmaiņu nav.

Apskatot personu skaitu, kuri ir izmantojuši tūrisma komersantu pakalpojumus, redzama mainīga tendence – līdz 2013. gadam to skaits pieauga, bet jau nākamajā gadā tas sāka samazināties (ievērojamākais kritiens vērojams 2015. gadā – ↓26%), un pārējo periodu saglabā minimāli negatīvu noslieci (skat. 148. att.).

148. attēls

Avots: LR CSB

Tūrisma attīstība līdz šim vairāk fokusējusies uz Vecrīgu un centru, aizmirstot, ka arī citās pilsētas apkaimēs ir interesantas un apskates vērtas vietas.

! Nepieciešams tūrismā iesaistīt arī citas Rīgas apkaimes, jo pagaidām piedāvājums ir ļoti šaurs un koncentrējas tikai uz pašu pilsētas centru un Vecrīgu.

³⁰⁴ Pārskata "2019. gada pārskats par Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.–2020. gadam ieviešanu" gala atskaite, 2020

Citi tūrisma veidi

Darījumu tūrisms

Lai Rīgā tūrisms turpinātu attīstīties, viens no priekšnoteikumiem ir veicināt darījumu tūrisma un izveidot tam nepieciešamo infrastruktūru. Rīgā par darījumu tūrisma attīstību rūpējas RTAB oficiālais kongresu birojs "Meet Riga", kurš savu popularitāti ir ieguvis kā plaši atpazīstams zīmols, turklāt tīmekļa vietnē www.meetriga.com ir ērti atrodamā visa konferenču, kongresu un korporatīvo pasākumu organizēšanai nepieciešamā informācija. Viens no nozīmīgākajiem "Meet Riga" popularizēšanas pasākumiem ir regulāra piedalīšanās starptautiskajās profesionālajās darījumu tūrisma, konferenču un kongresu rīkotāju izstādēs un kontaktbiržās, kā "EIBTM-World", "IMEX-Frankfurt", "The Meeting Show" u.c. ar šī zīmola informatīvo standu³⁰⁵. Svarīgi piebilst, ka 2017. gadā LIAA sadarbībā ar "Meet Riga" un citiem partneriem panāca, ka Rīgā norisinājās nozīmīga kontaktbirža "MCE Central & Eastern Europe 2017". Tajā piedalījās 150 ārvalstu dalībnieki, un pasākuma mērķis bija palīdzēt satikties pakalpojumu sniedzējiem ar pircējiem.³⁰⁶ Tāpat, sadarbojoties "Meet Riga", LIAA Tūrisma departamentam un Jūrmalas pilsētas Tūrisma departamentam, izveidots vērienīgākais digitālais tūrisma reklāmas projekts "magicLatvia" – digitāls žurnāls, kurā apkopota būtiskākā informācija par iespējām un priekšrocībām organizēt darījumu tūrisma pasākumus Latvijā, īpaši Rīgā un Jūrmalā³⁰⁷.

Medicīnas tūrisms

Jau 2009. gadā Latvija mērķtiecīgi sāka piesaistīt ārvalstu pacientus, kā galveno iemeslu minot ekonomisko krīzi. Sadarbojoties privātajām klīnikām ar valsts un pašvaldības iestādēm, tās nonāca pie vienota viedokļa – lai nodrošinātu nozares stabilitāti, nepieciešams piesaistīt pacientus no citām valstīm. Tāpēc tika izveidota Latvijas privāto klīniku alianse "Baltic Care".

³⁰⁵ 3 gadu pārskats

³⁰⁶ www.liaa.gov.lv

³⁰⁷ www.riga.lv, 08.11.2017.

Latvija ir saistoša ar to, ka te tiek piedāvāti gan moderni medicīnas pakalpojumi, gan iespēja īsā laikā tikt pie speciālista un veikt izmeklējumus, gan arī pievilcīgās cenas.³⁰⁸ Straujš pieaugums vērojams tieši Rīgā, jo tajā atrodas visvairāk medicīnisko iestāžu, kā arī tā ir ļoti ērti sasniedzama ārvalstniekiem.

Kā liecina statistika, ārstniecības iestāžu skaits, kas sniedz medicīnas tūrisma pakalpojumus katru gadu pieaug. 2013. gada beigās bija reģistrētas 36 iestādes, 2014. – 42, 2015. gadā – 44³⁰⁹, bet uz 2020. gada vasaru – 46³¹⁰. Tāpat statistika liecina, ka pacientu vidū dominē bijušie valsts iedzīvotāji un tie, kam Latvija atrodas tuvu. 2017. gadā TOP 10 valstis, kuru iedzīvotāji saņēmuši ārstēšanos Latvijā, ir: Krievija, Baltkrievija, Vācija, Lielbritānija, Ukraina, ASV, Zviedrija, Lietuva, Norvēģija un Igaunija³¹¹. Pēc Veselības statistikas datiem, Rīgas reģionu 2019. gadā kopumā apmeklēja 10 335 medicīnas tūristi (67,3% no to skaita, kuri viesojušies Latvijā medicīnas pakalpojumu iegūšanai).

Jāpiebilst, ka, tāpat kā atpūtas, arī medicīnas tūrismā Covid-19 ierobežojumu dēļ krasi ir sarucis ārvalstu pacientu skaits, jo ir jāievēro daudzi papildu nosacījumi, kas ļoti ierobežo, kavē un liedz uzņemt ārvalstu pacientus Latvijas ārstniecības iestādēs. Ārzemnieku pieprasītākie medicīnas pakalpojumi ir diagnostika, bariatrija, neauglības ārstēšana, mākslīgā apaugļošana, zobārstniecība, zobu implantoloģija, dermatoloģija, plastikas ķirurģija un estētiskā medicīna, īpaši lāzermedicīna, fleboloģija un acu operācijas.

Veselības inspekcijas mājaslapā ir ievietota informācija par ārstniecības iestādēm, kas ir reģistrējušās medicīnas tūrisma pakalpojumu sniegšanai.³¹²

³⁰⁸ www.liaa.gov.lv

³⁰⁹ www.diena.lv, 25.12.2016.

³¹⁰ www.vi.gov.lv, dati uz 30.06.2020.

³¹¹ www.healthtravellatvia.lv

³¹² www.db.lv, 15.12.2020.

! Medicīnas tūrisms – jauns tūrisma veids, kuru nepieciešams attīstīt.

Tūrisma infrastruktūra

Viesnīcas

Kopš 2012. gada viesnīcu skaits Rīgā ir palielinājies no 91 līdz 94 (2019. gadā). Pozitīvi vērtējams arī fakts, ka minētajā laika posmā pieaudzis četru un piecu zvaigžņu viesnīcu skaits, respektīvi – no 23 līdz 32 viesnīcām ar četrām zvaigznēm un no 6 līdz 10 viesnīcām ar piecām zvaigznēm (LR CSP dati), kas ataino šo viesnīcu ieguldījumu kvalitātes celšanā un līdz ar to tūristu piesaistē. Pirms globālās pandēmijas tika prognozēts, ka viesnīcu un gultasvietu skaits ievērojami palielināsies, jo Rīgā aktīvi norisinās jaunu viesnīcu būvniecība, kā arī Rīgas starptautiskās autoostas plānos ietilpst viesnīcas būvēšana blakus savai ēkai³¹³. Diemžēl 2020. gadā piedzīvots pavisam cits scenārijs, un statistika ir graužoša – pandēmijas dēļ, ievērojami kritoties tūristu skaitam, vairākums galvaspilsētas viesnīcu tika slēgtas, un to skaits pret iepriekšējo gadu samazinājās divas reizes jeb par 48 viesnīcām.

Konferenču telpas

Jāatzīst, ka Rīgai ir vairākas priekšrocības darījumu tūrisma veicināšanai – ģeogrāfiskā pieejamība (ko nodrošina lidosta “Rīga”), pieņemams cenu līmenis (salīdzinot ar Rietumeiropas valstīm), kā arī izveidota viesnīcu, restorānu un citas tūrisma infrastruktūra. Diemžēl šī infrastruktūra neļāva līdz 2019. gadam vienuviet uzņemt vairāk kā 1200 dalībniekus, kas būtiski ierobežoja vidēji lielu (līdz 1500 dalībniekiem) un lielu pasākumu organizēšanu.³¹⁴ Tomēr 2019. gadā situācija mainījās – 13. augustā tika atvērts Hanzas perons ar maksimālo ietilpību 2000 personām, kas sniedza būtisku pienesumu Rīgas kā darījumu un pasākumu galamērķa attīstībai. Svarīgi piebilst, ka 2019. gada 27. septembrī RTAB ar mērķi veicināt darījumu tūrisma attīstību Latvijā noorganizēja domnīcu “Rīga kā Baltijas darījumu

³¹³ www.la.lv, 08.03.2020.

³¹⁴ www.certusdomnica.lv/news/darijumu-turisms-rigas-iespejas/

tūrisma dzinējspēks". Tas bija pirmais šāda veida pasākums, kurā nozares pārstāvji ar ārvalstu ekspertiem un politikas veidotājiem diskutēja par Rīgas darījumu tūrisma potenciālu Baltijas un Ziemeļeiropas mērogā³¹⁵. Nenoliedzami – lai to veicinātu, nepieciešama cieša un savstarpēji koordinēta visu iesaistīto pušu sadarbība.

! Plašu telpu trūkums lielu pasākumu rīkošanai.

Par vienu no populārākajām jaunajām konferenču vietām Rīgā ir kļuvusi Latvijas Nacionālā bibliotēka. Tāpat liels skaits konferenču tiek rīkots akadēmiskajās mācību iestādēs, piemēram, RTU un LU. RTAB novērojumi liecina, ka Rīga kā vieta kļūst arvien populārāka konferenču, kongresu un korporatīvo pasākumu rīkošanai.³¹⁶

Lai darījumu tūrisms attīstītos vēl veiksmīgāk, 2017. gada 28. novembrī MK pieņēma lēmumu turpmāk atbalstīt starptautisko darījumu tūrisma Latvijā – konferences, kongresus, seminārus, simpozijus un tamlīdzīgus pasākumus, kuru mērķis ir darījumu kārtošana, komercdarbības jautājumu risināšana, darbinieku motivēšana, zināšanu un pieredzes papildināšana. Atbalsta programmā apstiprinātie grozījumi paredz, ka valsts segs 10% organizēšanas izmaksu, ja pasākums ilgs trīs dienas un tajā piedalīsies vismaz 150 dalībnieki no ārvalstīm.³¹⁷

Pilsētvide

Tūrisms tiešā veidā ietekmē pilsētvidi, līdz ar to pats galvenais – tai jābūt sakoīptai, lai Rīgas viesiem būtu patīkami tajā uzturēties un atgriezties. Diemžēl divu galveno punktu – Stacijas laukuma (TC "Stockmann") un pasažieru ostas – mijiedarbība ar pilsētu ir salīdzinoši vāja. Daudziem pilsētas viesiem šie ir pirmie kontaktpunkti ar Rīgas pilsētvidi, taču tie vēl joprojām nav cilvēkam draudzīgi – īpaši tuneļi, kas savieno sabiedriskā transporta

pieturas pie TC "Stockmann" ar Vecrīgu. Viesiem, kas ieradušies ar koferiem, ir ļoti grūti pa tiem pārvietoties, jo ne visur ir lifti un ne vienmēr tie strādā, kā arī trūkst informatīvo norāžu.

Lai tūristi spētu orientēties pilsētvidē un nokļūt no viena apskates punkta uz otru, ir nepieciešamas kartes un norādes. Līdz šim tas Rīgā ir bijis vājais punkts, jo esošās norādes bija novecojušas, izgatavotas dažādos stilos un atradās punktos, kas ne vienmēr sakrīt ar tūristu plūsmām. Visu 2018. gadu norisinājās intensīvs darbs, lai pilsētā uzstādītu jaunas tūrisma kartes un norādes. 2018. gada sākumā uz pirmo darba grupas sēdi kopā sanāca pilsētas izpilddirekciju, Būvvaldes, RD PAD un SIA "Rīgas meži" pārstāvji un vienojās par mūsdienīgu tūrisma norāžu izstrādi un veco stendu demontāžu. 2018. gada laikā tika veikta jauno stendu vietu saskaņošana Būvvaldē. RTAB noslēdza līgumu par 18 stendu izgatavošanu un uzstādīšanu vietās ar lielu tūristu plūsmu līdz 2019. gada aktīvās tūrisma sezonas sākumam.

Tāpat pilsētvidē ir jābūt pieejamām publiskajām tualetēm. Pašvaldība nodrošina tualetu uzstādīšanu un apsaimniekošanu – lai gan tualetu skaits un izvietojams būtu vērtējams kā apmierinošs, tomēr to kvalitāte un uzturēšana būtu jāuzlabo. RD MVD mājaslapā ir apskatāma karte, kurā attēlotas bezmaksas tualetu atrašanās vietas un darba laiki.

! Nepieciešams atjaunot publiskās tualetes un nodrošināt tām kvalitatīvu uzturēšanu.

Nākotnē pilsētvidi ietekmēs arī Centrālās stacijas pārveidošana un RB ienākšana pilsētā, kas, iespējams, radīs dažāda veida tūristu skaita pieaugumu.

Tūrisma pasākumi, produkti

Ar pilsētas tūrisma zīmolu "Live Riga" tiek rīkotas apjomīgas reklāmas kampaņas, nodrošināta dalība starptautiskās tūrisma izstādēs, rīkoti tematiski pasākumi ārvalstu medijiem (par Rīgu rakstījuši un stāstus veidojuši klasisko un sociālo mediju pārstāvji vairāk nekā no 20 valstīm), ir izveidoti informatīvi

³¹⁵ www.la.lv, 11.10.2019.

³¹⁶ www.pasvaldiba.riga.lv, 01.04.2016.

³¹⁷ www.em.gov.lv, 28.11.2017.

materiāli utt. Kopumā 2019. gadā RTAB Rīgā uzņēmis un iesaistījis vairāk nekā 300 žurnālistu un sociālo mediju satura veidotāju vizīšu organizēšanā.

Tāpat Rīgā ir plašs un kvalitatīvs ēdināšanas pakalpojumu klāsts, kā arī lielu atsaucību ir ieguvusi RTAB rīkotā “Rīgas restorānu nedēļa”, kura norisinās 2 reizes gadā – maijā un oktobra otrajā nedēļā. 2018. gadā apmeklētāju skaits pārsniedza 30 tūkstošus, kas ir sešas reizes vairāk nekā pirmajās restorānu nedēļās 2013. gadā. Interesi piedalīties jau tradicionāli izrāda gan vadošie Rīgas restorāni un to šefpavāri, gan mazākas kafejnīcas. Kopumā RTAB 2019. gada laikā organizēto gastronomijas pasākumu apmeklētāju skaits pirmo reizi sasniedza 50 000.³¹⁸

2015. gadā tika izstrādāts jauns produkts – “Riga Pass”, kas darbojas kā sabiedriskā transporta karte, piešķir dažādas atlaides populārākajos Rīgas muzejos, apskates objektos un restorānos un ir ļoti ērts pilsētas viesiem. Novērojumi liecina, ka ļoti liela interese par šo produktu tika izrādīta jau kopš pirmajiem mēnešiem.³¹⁹

Savukārt Lielbritānijas pasta kompānijas “Post Office” veiktajā Ziemassvētku tirdziņu barometra pētījumā Rīgas Ziemassvētku tirdziņi 2017. gadā tika atzīti par ekonomiski izdevīgākajiem 10 Eiropas pilsētu vidū, apsteidzot Tallinu, Stokholmu, Kopenhāgenu, Berlīni, Vīni u.c. Būtiski ir iezīmējams 2019. gads, kad divas nedēļas Rīgā tika filmēts viens no populārākajiem ASV šoviem “The Bachelorette” jeb “Vecmeita”, un vienā sērijā Rīgas vārds izskanēja 33 reizes.³²⁰

REKOMENDĀCIJAS

- Ņemt vērā RTAB atpūtas tūrisma mārketinga stratēģijā 2019–2020 uzskaitītos tūrisma nozares sadarbības partneru ieteikumus

³¹⁸ Pārskati par Stratēģijas 2030 un AP 2014–2020 ieviešanu

³¹⁹ 3 gadu pārskats

³²⁰ Pārskati par Stratēģijas 2030 un AP 2014–2020 ieviešanu

- Veicināt tūristu galamērķu popularizēšana ārpus Vecrīgas un klusā centra, tādējādi sekmējot tūrisma uzņēmējdarbību arī citās apkaimēs
- Paplašināt sadarbību ar metropoles areālu
- Pašvaldībai uzņemties iniciatīvu infrastruktūras sakārtošanā nokļūšanai no Rīgas pasažieru ostas līdz Vecrīgai
- Arī turpmāk atbalstīt darījumu tūrismu, popularizējot to ar zīmolu “Meet Riga”. Jāuzsver, ka tieši darījumu tūrists iztērē ievērojami vairāk līdzekļu nekā atpūtnieks
- Attīstīt jaunus tūrisma produktus un maršrutus ārpus pilsētas centra, lai paildzinātu viesu uzturēšanos Rīgā. Piemēram, kopīgu maršrutu veidošanā varētu sadarboties arī ar tuvākajām pilsētām. Tāpat būtu lietderīgi paplašināt sadarbību arī ar citām valstīm – aktīva blogeru un influenceru iesaiste mārketinga aktivitātēs
- Arī turpmāk strādāt pie pakalpojumu piedāvājuma paplašināšanas tīmekļa vietnē www.liveriga.com, aptverot arvien vairāk pakalpojumu arī ārpus Rīgas
- Meklēt jaunus veidus, kā piesaistīt tūristus, veidot interesantas video īsfilmas ar apskates objektiem un pieturvietām dažādām mērķauditorijām, noslēgumā informējot par konkrētajiem apskates objektiem, kuri atzīmēti pilsētas kartē
- Pilnveidot tīmekļa vietnes www.liveriga.com sadaļu “Ko redzēt/Ekskursijas”, kā bezmaksas pakalpojumus piedāvājot konkrētus maršrutus ar apskates objektiem

Priekšlikumi

- Izvērtēt jaunu rādītāju iekļaušanu:
 - o Vairākdienu ceļotāju vidējais uzturēšanās ilgums Rīgas viesnīcās
 - o Gultasvietu skaits viesnīcās
 - o RTAB apmeklētība
 - o Kampanju materiālu skatījumu skaits (Facebook, Instagram, Youtube)

- Statistika par konferencēm (no “Meet Riga” – 2017. gadā 56 kompāniju pārstāvji portālā veica rezervāciju pasākumiem, konferencēm un semināriem vairāk nekā 16 500 dalībniekiem)
- Gatavība ieteikt Rīgu kā apmeklēšanas vērtu vietu radiem un draugiem (2018. gadā 62% aptaujāto pilsētas viesu atzina, ka ieteiktu Rīgu kā ceļojuma galamērķi)

- Izvērtēt rādītāju pārceļšanu no RV10 “Ērta starptautiskā sasniedzamība” uz RV18 “Mērķtiecīgs tūrisma piedāvājums”: pasažieru apgrozījums VAS “Starptautiskajā lidostā “Rīga””; pasažieru apgrozījums (ar pasažieru kuģiem un prāmjiem) Rīgas ostā

RV18 RĀDĪTĀJI

43. tabula

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads										Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Sagaidāmā vērt.2020	
18.1.	Tūrisma mītnēs apkalpoto cilvēku skaits	skaits, milj.	0.97	1.11	1.27	1.33	1.43	1.58	1.72	1.69	0.64	1.3	
18.2.	Vairākdienų ārvalstu ceļotāji Rīgā *	skaits, milj.	1.19									1.65	
18.3.	Tūristu mītnu skaits Rīgā gada beigās	skaits	117	115	119	121	119	130	133	132	80	130	
18.4.	Vidējais viesnīcu (numuru) noslogojums Rīgā	%	48.52	54.63	55.75	55.53	55.00	56.33	60.5	58.9	25.8	65	
18.5.	Ceļojumu raksturojošo rādītāju Rīgā vērtējuma „labi” īpatsvara pieaugums *	%	<u>2011</u> 63.1									70	
	* Dzēsts no SUS pārskatiem												

RV19 Efektīva, atbildīga un uz daudzpusēju sadarbību vērsta pārvaldība

PROBLEMĀTIKA: liels birokrātiskais slogs, nepārskatāma pārvaldība, nepietiekama plānošanas sasaiste ar budžetu.

MĒRĶIS: nodrošināt modernu, uz klientu orientētu publisko pārvaldi, ņemot vērā iespēju un vajadzību daudzveidību.

TEMATI:

- Publiskie pakalpojumi
- Pārvaldība (budžets, nodokļi, projektu izvērtēšana)
- Sadarbība (iedzīvotāji, RPR/metropole/valsts/starptautiskā)

STRATĒGIJAS 2030 SKATĪJUMS

Lai paaugstinātu iedzīvotāju atbildību par visu sabiedrību, jānodrošina viņu uzticēšanās pašvaldībai, tāpēc paredzēts, ka pašvaldības darbība balstīsies uz labas pārvaldības principiem – tā būs atklāta, moderna un efektīva.

Pašvaldība sadarbojas ar valsts iestādēm dažādu svarīgu jautājumu risināšanā (piemēram, industriālā politika, uzņēmējdarbības vides uzlabošana). Tāpat Pašvaldība turpina sadarboties ar Pierīgas pašvaldībām, jo visas Rīgas aglomerācijas attīstības priekšnoteikums ir cieša un konstruktīva pašvaldību sadarbība.

Rīga izmanto arī starptautiskās iespējas, aktīvi piedaloties sadarbības tīklos un veicinot atpazīstamību.

Kā pirmais Stratēģijas 2030 īstenošanas princips ir izvirzīta sabiedrības iesaiste un koprades iedzīvināšana. Sabiedrība pašvaldības darbībā tiek iesaistīta visu laiku, izmantojot dažādus komunikācijas kanālus.

STARPTAUTISKAIS UN NACIONĀLAIS SKATĪJUMS

- Veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu urbanizāciju un iesaistošu, integrētu un ilgtspējīgu apdzīvotu vietu plānošanu un pārvaldību. Īstenot integrētu politiku attiecībā uz iekļaušanu, resursefektivitāti, klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, kā arī noturību pret katastrofām (IAM)
- Atbalstīt ekonomiskās, sociālās un ekoloģiskās saites starp pilsētu, piepilsētu un lauku teritorijām (IAM)
- Īstenot koordinētu sadarbību starp pašvaldībām, plānošanas reģionu un valsti, lai nodrošinātu vienotu un ilgtspējīgu Rīgas metropoles attīstību. Saskaņoti plānot transporta infrastruktūras, sabiedriskā transporta un apbūves attīstību, kā arī saglabāt zaļās teritorijas un ekoloģiskos koridorus Rīgas metropolē (LIAS)
- Veicināt ilgtspējīgu publiskā iepirkuma praksi (IAM)
- Samazināt korupcijas līmeni valstī (IAM)
- Izstrādājot jaunus un reformējot esošos sabiedriskos pakalpojumus, iesaistīt to gala lietotājus (LIAS)
- Nodrošināt organizētu sabiedrības līdzdalību, rīcības politikas izstrādē, ieviešanā un izvērtēšanā iesaistot NVO, kā arī kalpojot par tiltu starp iedzīvotājiem un valsts pārvaldi (LIAS)
- Stiprināt cilvēkresursu kapacitāti, lai nodrošinātu kvalitatīvu teritoriju attīstības plānošanu (LIAS)

KOMPETENCE

RD FD, RD PAD, RD ITC, RD IKSD, Rīgas domes Centrālā administrācija, RPR.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

Publiskie pakalpojumi

Lai nodrošinātu mērķa izpildi, Rīgas pašvaldība katru gadu intensīvi uzlabo un pilnveido savus pakalpojumus (t.sk. arī e-pakalpojumu). Kā piemēru var minēt “Skolēna e-kartes” iespēju paplašināšana, skolēnu ēdināšanas uzskaites

projekta īstenošana un pašvaldības ģeogrāfiskās informācijas sistēmas pilnveidošana. Tāpat tika izveidots portāls www.riga.lv, kā arī pastāvīgi darbojas pašvaldības iestāžu portāli, un, izmantojot sociālos tīklus, kā Twitter un Facebook, tiek uzturēta komunikācija ar iedzīvotājiem un citām personām un viņi saņem atbildes uz saviem jautājumiem un ierosinājumiem.

Ik gadu pašvaldība daudz darba iegulda arī IKT atbalsta funkciju uzturēšanā un pilnveidošanā, sadarbībā ar RD struktūrvienībām regulāri izstrādājot e-pakalpojumus un realizējot pasūtītās funkcionālās izmaiņas RDVIS lietojumprogrammās. Tāpat dokumentu elektroniskai parakstīšanai ir ieviests universālās darba vietas web plūsmu modulis visās izglītības iestādēs, pilnībā pabeigts "Lattelecom" publisko Wi-Fi tīklu ierīkošanas projekts 285 izglītības iestādēs u.c.

Pārvaldība

Lai nodrošinātu pilsētas teritoriju racionālu izmantošanu, pašvaldība intensīvi strādā pie teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādes – TmP (ievērojams sniegums 2017. gadā, kad tika apstiprināti 11 TmP, kuru izstrāde aizsākās 2012. gadā), lokālplānojumi, pašvaldības attīstības programmas un stratēģijas, detālplānojumi un teritorijas plānojumi, kuru izstrādes procesā arvien vairāk tiek iesaistīti četros SAM.

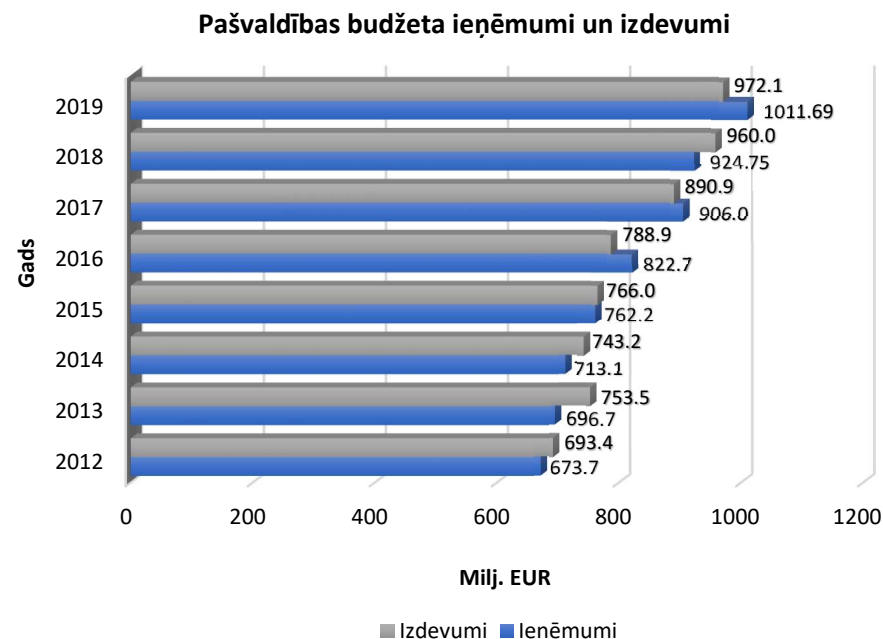
Tāpat, lai pilsētā tiktu īstenoti nepieciešamie investīciju projekti, katru gadu (izņemot 2017. gadu) tiek izvērtēti pašvaldības institūciju iesūtītie projekti un tālāk apstiprināta Investīciju programma, kura ir kā pielikums pašvaldības budžetam. Savukārt kopš 2019. gada tiek attīstīta ideja par stratēģijas ieviešanas sistēmas koncepciju, kas balstās uz ideju integrēt RP un IP ar budžeta plānošanu. Tās virsmērķis ir nodrošināt efektīvu pašvaldības resursu plānošanu un izlietošanu.

Budžets

Nodrošinot pašvaldības budžeta vidēja termiņa plānošanu, kopš 2015. gada tiek izstrādāts un ieviests pašvaldības 3 gadu budžeta plāns, kas ietver ieņēmumu posteņu prognozes, mērķa rādītājus un nosacījumus galveno

izdevumu posteņu attīstībai 3 gadu laikā. Šāda budžeta ieviešana ļautu uzlabot pašvaldības budžeta stabilitāti vidējā termiņā. Apskatot budžeta ieņēmumu un izdevumu starpības dinamiku vērojama ļoti liela mainība, taču īpaši jāatzīmē 2016. gads, kad pēdējo 5 gadu laikā pašvaldības budžetā tika panākts pārpalikums – 33,8 milj. eiro apmērā. Ar pārpalikumu pašvaldība noslēdza arī 2017. gadu (15,1 milj. eiro), bet 2019. gadu – ar 39,6 milj. eiro (labākais budžeta izpildes rezultāts pēdējā desmitgadē) (skat. 149. att.). 2019. gada budžeta pārpalikums tika sasniegts vairāku faktoru ietekmē. Nodokļu ieņēmumu plāna pārpildi par 65,7 milj. eiro radīja straujais iedzīvotāju ienākuma nodokļa pieaugums³²¹.

149. attēls

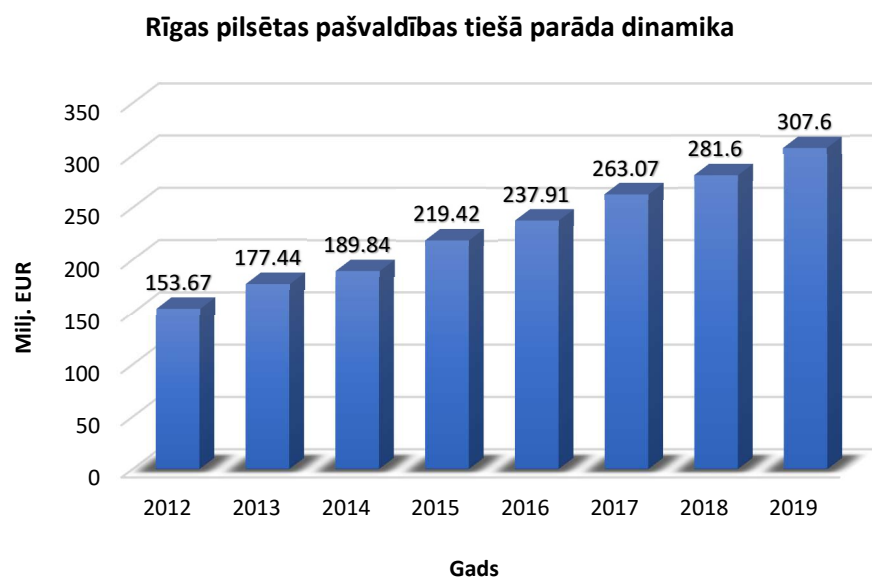

Avots: Rīgas pašvaldības publiskie pārskati

³²¹ Pārskata "2019. gada pārskats par Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.–2020. gadam ieviešanu" gala atskaite, 2020

Turpretī pašvaldības tiešā parāda dinamikai ir ļoti noteikta tendence – tas katru gadu pieaug (2012. gadā tie bija 153,67 milj. eiro, bet 2019. gadā jau 307,6 milj. eiro) (skat. 150. att.). Šī situācija skaidrojama ar to, ka no Valsts kases tiek piesaistīti aizvien jauni aizņēmumu līdzekļi pašvaldības investīciju un ES līdzfinansēto projektu finansēšanai, ievērojot valsts noteiktos aizņemšanās nosacījumus un limitus, kā arī saskaņā ar Rīgas pašvaldības ilgtermiņa saistību vadības stratēģiju 2018.–2022. gadam.

150. attēls

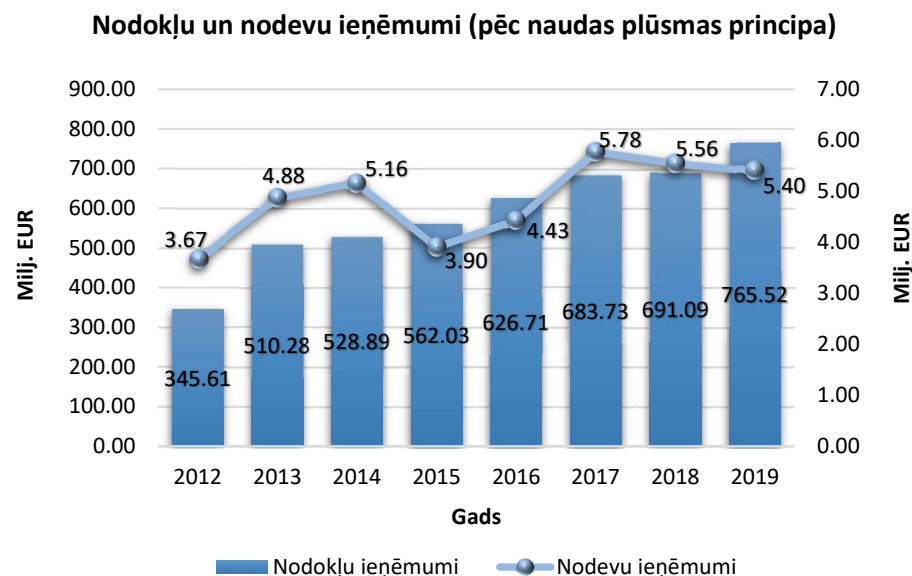
Avots: RD FD

Nodokļi

Katru gadu Rīga veic iemaksas pašvaldību izlīdzināšanas fondā. Iemaksas summu, kā arī izmaksātās dotācijas apjomu nosaka, pamatojoties uz iedzīvotāju skaitu, iedzīvotāju ienākuma nodokļa prognozi, NĪN prognozi un aprēķināto izlīdzināmo vienību skaitu.

Bez dažāda veida nodokļu maksājumiem pašvaldība iekasē arī vairākas nodevas, kā, piemēram, nodevu par suņu turēšanu, reklāmas nodevu, pašvaldības nodevas par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību. Nodokļu ieņēmumiem ik gadu ir tendence pieaugt, un no 2012.–2019. gadam tie ir palielinājušies par 121,5%. Savukārt nodevu ieņēmumu apjoms ir mainīgs, bet pēdējos gadus tas saglabā lejupejošu tendenci (skat. 151. att.).

151. attēls

Avots: Rīgas pašvaldības publiskie pārskati

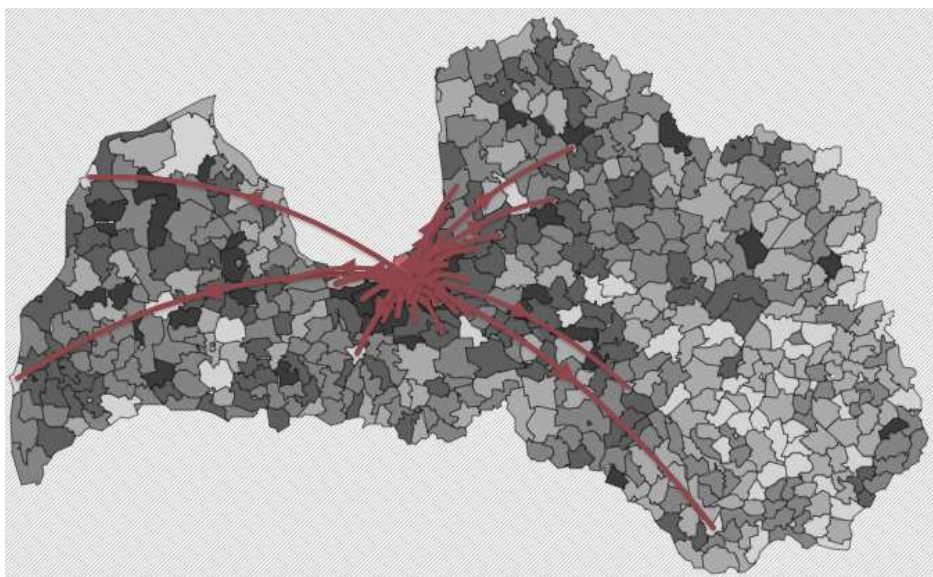
Tāpat Rīgā ir izstrādāti arī vairāki NĪN atvieglojumi, taču grausta statusa ēku un nesakoptas zemes īpašniekiem tiek piemērota paaugstināta nodokļa likme. Detalizētāk par šiem nodokļiem skat. RV14 aprakstā, par līdzfinansējumu kultūras pieminekļu saglabāšanai – RV3 aprakstā.

Nodokļu ieņēmumus ļoti ietekmē emigrācijas problēma, kas ir aktuāla ne vien Rīgā un Latvijā, bet arī visā pasaulē. Runājot par iekšējo migrāciju (valsts robežās), no 2011.–2019. gada uz citu vietu Latvijā ir emigrējuši

45 990 rīdzinieki (līdz 2018. gadam 40 258) (skat. 152. att.). Vislielākais skaits ir pārcēlies uz Jūrmalu (4955), Mārupes novadu (3117), Carnikavas novadu (2603), Garkalnes novadu (1743) un Ķekavas novadu (1740). Savukārt imigrējošo skaits šajā laika periodā ir lielāks – 57 466 (līdz 2018. gadam 53 426), un visvairāk Latvijas iedzīvotāju uz Rīgu ir pārcēlušies no tādām vietām kā Jūrmala (3401), Daugavpils (2300), Jelgava (2023), Mārupes novads (1860) un Liepāja (1770). Taču, neskatoties uz aizplūstošo iedzīvotāju skaitu, iekšējā migrācija nerada būtiskus zaudējumus, jo minētajā laika posmā imigrācija Rīgā pārsniedz emigrāciju.

152. attēls

Rīgas iedzīvotāju emigrācija uz citiem Latvijas novadiem un pilsētām 2011–2019

Avots: migracija.csb.gov.lv

Sadarbība

Katru gadu pašvaldība cenšas palielināt sabiedrības iesaisti dažādos procesos. Piemēram, saistībā ar RTP tika organizēts pasākums “Apkaimju gids”, sniedzot

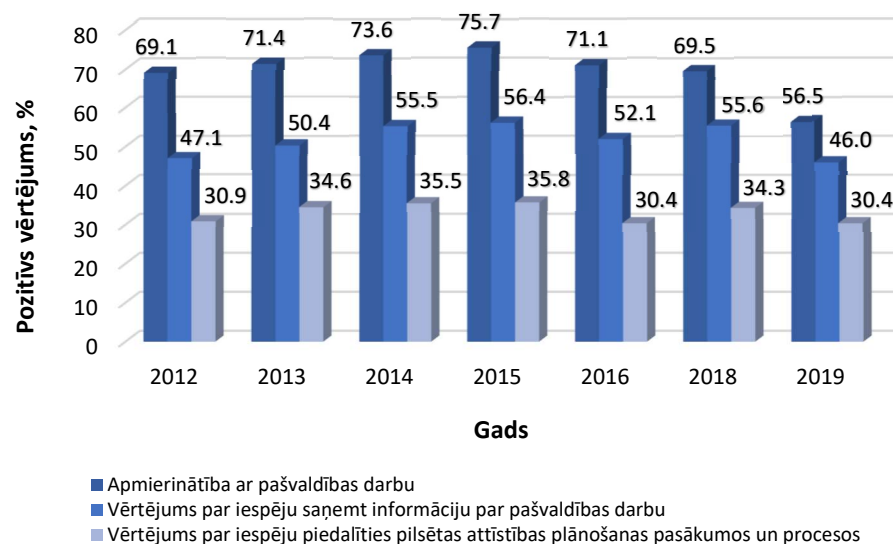
rīdziniekiem iespēju līdzdarboties jaunā teritorijas plānojuma izstrādē, veicot kopīgu teritoriju apsekošanu, piedaloties publiskajā apspriešanās par teritoriju lokālpilnojumu izstrādi. Savukārt, attīstot savstarpējo sadarbību un dialogu, 2017. gadā projektu konkurss “Apkaimju forumi” tika apvienots ar konkursu “Apkaimju iniciatīvas līdzdalības un piederības veicināšanai”. Konkurss tika izsludināti 4 uzsaukumi, kā rezultātā finansiāls atbalsts tika piešķirts 29 projektiem, savukārt 2019. gadā tika izsludināti 3 uzsaukumi un finansējums piešķirts 26 projektiem. Nevar nepieminēt arī atvērto pasākumu – forumu “Rīga dimd – iedzīvotāji runā, domā, dara”, kurā pilsētnieki tiek aicināti interaktīvā veidā brīvi paust savus ieteikumus. 2017. gadā tas tika rīkots jau astoto reizi, savukārt 2018. gadā pirmo reizi tika noorganizēta alternatīva – forums “Iedzīvotāju līdzdalība pilsētas izaugsmei” ar nemainīgu mērķi – uzklaut rīdzinieku viedokli. Tāpat 2019. gadā ar mērķi veicināt iedzīvotāju iesaisti savu apkaimju attīstībā pilsēta sāka līdzdalīgās budžetēšanas pilotprojektu.

Lai arī pašvaldība intensīvi strādā pie sabiedrības līdzdalības pasākumu klāsta paplašināšanas un cilvēku iesaistes, iedzīvotāju vērtējums par iespēju piedalīties pilsētas attīstības plānošanā, lēmumu pieņemšanā un par iespēju izteikt viedokli ir ļoti zems – 2019. gadā pozitīvu vērtējumu izteikuši tikai 30,4%. Šai ziņā visā apskatāmajā periodā nevienam gadam nav sasniegta vairāk nekā 35% robeža gaidāmo 60% vietā 2020. gadā (skat. 154. att.).

Mazliet pozitīvāka aina vērojama iedzīvotāju vērtējumā par iespēju saņemt informāciju par pašvaldības darbu – neskatot bāzes un pēdējo gadu, pozitīva vērtējuma īpatsvars ik gadu turējies pāri 50%. Pašvaldība regulāri uztur un aktualizē informāciju savos sociālajos tīklos, kā arī savu iestāžu portālos, taču aptauja liecina, ka ir jāapsver citādāka pieeja. Visbeidzot, apskatot tendenci par iedzīvotāju apmierinātību ar pašvaldības darbu kopumā, redzams, ka pēc 2015. gada tas ievērojami samazinās un 2019. gadā apmierināti ir vien 56,5% (↓19,2 procentpunkti) (skat. 153. att.). Situācija, iespējams, skaidrojama ar politisko situāciju RD un iedzīvotāju uzticības zudumu.

153. attēls

Iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbu, tās informācijas pieejamību un iespēju piedalīties pilsētas attīstības plānošanā

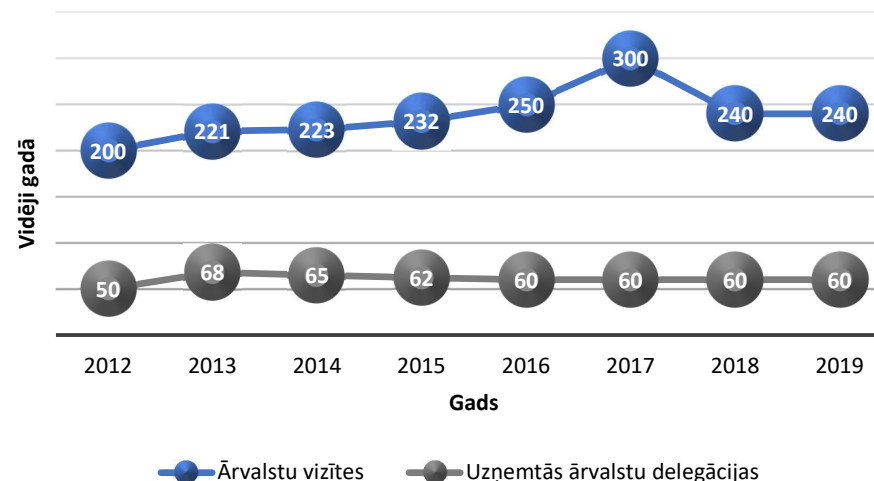
Avots: Regulāra vienotā socioloģiskā aptauja

! Nepieciešams arī turpmāk iedzīvotājus iesaistīt gan pilsētas plānošanā, gan lēmumu pieņemšanā, īpaši jauniešu vidū.

Veicinot Rīgas starptautisko atpazīstamību, pašvaldība sadarbojas ar ārvalstu institūcijām, iesaistās dažādos starptautiskos pasākumos un projektos, kā arī organizē viesu uzņemšanu arī Rīgā (konferences, kongresi, semināri u.c.). Piemēram, 2015. gada maijā Rīgā norisinājās ES Reģiona komitejas COTER izbraukuma konference, 2017. gada oktobrī tika noorganizēta ikgadējā starptautiskā Reinholda Šmēlinga konference (sadarbībā ar LU un RPR) utt. Līdz ar veikto ieguldījumu, pie kā tiek strādāts ik gadu, kopš 2013. gada gan uzņemto ārvalstu delegāciju, gan Rīgas vadības pārstāvju oficiālo ārvalstu vizīšu rādītājs ir pārsniedzis sagaidāmo vērtību 2020. gadā (atbilstoši 50 un 200) (skat. 154. att.).

154. attēls

Rīgas vadības pārstāvju oficiālās ārvalstu vizītes un uzņemtās ārvalstu delegācijas

Avots: RD ĀP

REKOMENDĀCIJAS

- Izvērtēt stratēģijas ieviešanas sistēmas iestrādāšanu AP, piemēram, kā jaunu uzdevumu "Nodrošināt budžeta plānošanu atbilstoši stratēģiskajiem uzstādījumiem"
- Stiprināt sadarbību ar Rīgas aglomerācijā esošajām pašvaldībām, lai veicinātu dažādu problēmu risināšanu, piemēram, transporta, kultūras un klimata pārmaiņu jomā
- Izstrādāt metodiku/vadlīnijas teritorijas plānojumu īstenošanas uzraudzībai
- Izstrādāt jaunās vadlīnijas atbilstoši jaunajai AP
- Apzināt iedzīvotāju viedokli par to, pa kādiem kanāliem viņi vēlētos saņemt informāciju par pašvaldības darbu un kāda veida informācija viņus interesē. Būtiski ir stiprināt sabiedrības uzticēšanos pašvaldībai

- Pilnveidot un paplašināt iespējas, kā iedzīvotāji var līdzdarboties pašvaldības darbā, attīstīt interaktīvus komunikāciju veidus, veidojot Rīgu kā viedu pilsētu. Viens no risinājumiem, kas tuvākajā nākotnē tiks ieviests, ir digitālas platformas izveide, kur iedzīvotāji varēs balsot par labākajiem projektiem, izteikt priekšlikumus jaunām iniciatīvām utt.
- Veicināt jauniešu līdzdalību pašvaldības attīstības procesos
- Arī turpmāk pilnveidot dokumentu apriti e-vidē, nodrošinot arī citu dokumentu (līgumu, dienesta ziņojumu) saskaņošanu elektroniski
- Apzināt vienotā sistēmā, kuras pašvaldības funkcijas netiek nodrošinātas un kāda kapacitāte tām nepieciešama. Veicināt pašvaldības iestāžu savstarpējo sadarbību
- Stiprināt sadarbību ar valsts institūcijām, piemēram, tuvinot Rīgu viedās pilsētas statusam
- Veicināt un paplašināt sadarbību ar NVO
- Veidot skaidrojošas infografikas “Pašvaldības budžeta izlietojums”, “Kur paliek nodokļos samaksātie līdzekļi?”, “Pašvaldības budžets: nozīmīgākie sabiedrības ieguvumi” u.tml., kā arī aktīvi piedalīties tādos informatīvi izglītojošos pasākumos un akcijās, kas veicina iedzīvotāju izpratni par finanšu jautājumiem (finanšu pratību), piemēram, piedalīties Finanšu un kapitāla tirgus komisijas organizētajā ikgadējā pasākumā “Finanšu pratības nedēļa”
- Veicināt pašvaldības darbinieku profesionālo izaugsmi: pieredzes apmaiņu, apmācību kursus, seminārus, konferences, jo, lai veicinātu Rīgas kā viedas pilsētas attīstību, ir svarīgi profesionāli un zinoši darbinieki
- Sadarbojoties pašvaldības nozaru departamentiem un struktūrvienībām, izstrādāt Rīgas pielāgošanās plānu klimata pārmaiņām, kurš atbilst attiecīgajam Latvijas plānam un citiem augstāka ranga dokumentiem

Priekšlikumi

- Izvērtēt uzdevumu apvienošanu: U19.5. un U19.6.; U19.7. un U19.8.; U19.10. un U19.11.
- Izvērtēt rādītāju lietderību: 19.3., 19.5., 19.14. Pārskatīt 19.2. (RD FD priekšlikums – Administratīvo izdevumu rādītāju saistīt ar vidējās darba samaksas pieaugumu Latvijas tautsaimniecībā)
- Papildināt RV19 rādītājus: “Darbinieku mainība, %”, “Pašvaldības portāla apmeklējums”
- Kur tas iespējams, ieviest attālinātā darba iespējas pašvaldības iestādēs un struktūrvienībās
- Veicināt RD 2017. gada 14. marta iekšējo noteikumu Nr. 19 “Par Rīgas pilsētas pašvaldības attīstības plānošanas dokumentu izstrādes kārtību” ievērošanu, piemēram, veicot skaidrojošo darbu, īstenojot informatīvi izglītojošos pasākumus utt.
- Veicināt Rīcības plāna un Investīciju plāna pilnvērtīgu aizpildīšanu, veicot skaidrojošo darbu, īstenojot informatīvi izglītojošos pasākumus utt.

Priekšlikumi uzdevuma grozījumiem

- U19.4. papildināt ar:
 - “Ierobežot patvaļīgo būvniecību bērnu dārziem”
 - “Ierobežot patvaļīgo būvniecību reklāmas stendiem”
 - “Ierobežot patvaļīgo būvniecību auto gāzes uzpildes stacijām”
 - “Ierobežot patvaļīgo būvniecību autostāvvietām”

Priekšlikumi jauniem uzdevumiem

- U19.8. “Attīstīt pašvaldības sadarbību ar NVO”

Nr.p. k.	Rādītājs	Mērvienība	Gads									Tendence
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sagaidāmā vērt.2020	
19.1.	Budžeta ieņēmumu un izdevumu starpība (deficīts)	Milj.EUR	-19.59	-56.79	-30.07	-3.8	33.8	15.1	-35.2	39.6	0	
19.2.	Pašvaldības administratīvie izdevumi uz vienu iedzīvotāju	EUR	14.23	4.95	9.84	10.88	10.48	10.94	12.06	12.17	31.3	
19.3.	Pašvaldības izdevumu vispārējiem valdības dienestiem īpatsvars budžeta izdevumos (ņemot vērā % maksājumus un Rīgas pilsētas pašvaldības iemaksu pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā)	%	-	-	5.3	5.16	5.34	5.08	5.38	5.36	< 7	
19.4.	Rīgas pilsētas pašvaldības tiešā parāda dinamika	Milj.EUR	153.67	177.44	189.84	219.42	237.91	263.07	281.6	307.6 **	~199.2	
19.5.	Pašvaldības administrācijas piedāvāto e-pakalpojumu skaits pret vispārējo pašvaldības piedāvāto pakalpojumu skaitu	Skaits	-	27*/230	-	33*/298	34*/299	34*/301	34*/300	37*/301	120*/230	
19.6.	Iedzīvotāju skaits, kas izmanto e-pakalpojumus (ar 2016.gadu apkopots reģistrēto autorizāciju skaits)	Skaits (aptuveni)	-	-	-	117000	2469690	2150260	434529	437036	200000	
19.7.	Iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbu kopumā	Pozitīvs vērtējums, %	69.1	71.4	73.6	75.7	71.1	-	69.5	56.5	75	
19.8.	Iedzīvotāju vērtējums par iespēju saņemt informāciju par pašvaldības darbu (t.sk. plāniem, lēmumiem utt.)	Pozitīvs vērtējums, %	47.1	50.4	55.5	56.4	52.1	-	55.6	46.0	60	
19.9.	Iedzīvotāju vērtējums par iespēju piedalīties pilsētas attīstības plānošanas pasākumos un lēmumu pieņemšanas procesos, izteikt savu viedokli	Pozitīvs vērtējums, %	30.9	34.6	35.5	35.8	30.4	-	34.3	30.4	60	
19.10.	Iedzīvotāju aktivitāte pašvaldību vēlēšanās	%	-	55.6	-	-	-	58.7	-	-	70	
19.11.	Rīgas pilsētas pašvaldības sadarbība ar starptautiskām organizācijām/institūcijām, sadarbības tīkliem	Skaits	17	19	19	19	19	19	19	19	19	
19.12.	Kopējais Rīgas sadraudzības pilsētu skaits	Skaits	29	29	29	29	29	30	30	30	30	
	*t.sk. aktīvās sadraudzības pilsētas	Skaits	18	18	18	18	18	18	18	18	20	
19.13.	Uzņemtās ārvalstu delegācijas	Vidēji gadā	50	68	65	62	60	60	60	60	50	
19.14.	Rīgas vadības pārstāvju oficiālās ārvalstu vizītes	Vidēji gadā	200	221	223	232	250	300	240	240	200	
	* 3., 4. un 5.līmeņa e-pakalpojumi											
	** Salīdzināšanas nolūkos tiešo parādsaistību kopapjoms 2019.gada beigās norādīts pēc 2018.gada metodikas.											